

Національна академія правових наук України

**ЗВІТ
ПРО НАУКОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
ЗА 2022 РІК**

Харків
2023

*Затверджений рішенням президії Національної академії
правових наук України № 127/1 від 17 березня 2023 року*

Упорядники:

Є. А. Гетьман, О. С. Гиляка, Н. М. Вапнярчук, Я. В. Ковач

Звіт про наукову діяльність Національної академії правових наук України за 2022 рік / [упоряд.: Є. А. Гетьман, О. С. Гиляка, Н. М. Вапнярчук та ін.] ; Нац. акад. прав. наук України. – Харків, 2023. – 434 с.

© Гетьман Є. А., Гиляка О. С., Вапнярчук Н. М., Ковач Я. В., упорядкування, 2023

© Національна академія правових наук України, 2023

ЗМІСТ

I. Науково-організаційна діяльність президії НАПрН України	4
II. Фундаментальні наукові дослідження	10
III. Прикладні та грантові наукові дослідження	232
IV. Наукові дослідження на замовлення регіонів	233
V. Участь Академії в законопроектній (нормотворчій) роботі	241
VI. Науково-правові (науково-експертні) висновки для центральних органів державної влади	274
VII. Науково-правові висновки та судово-експертні дослідження, виконані на замовлення юридичних і фізичних осіб за цивільно-правовими договорами	323
VIII. Участь в організації та проведенні наукових заходів: конференцій, семінарів, круглих столів тощо	333
IX. Характеристика видавничої діяльності – наукова/науково-технічна продукція і науково-публікаційна активність	345
X. Міжнародне наукове співробітництво	421
XI. Науково-інноваційна діяльність Академії	423
XII. Стан та перспективи підготовки наукових кадрів	424
XIII. Кадрове забезпечення	425
XIV. Фінансове та матеріально-технічне забезпечення	428

I. НАУКОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРЕЗИДІЇ НАПрН УКРАЇНИ

В умовах військової агресії проти України Національна академія правових наук та її наукові установи не залишилися осторонь тих викликів, які постали перед державою. У 2022 році весь науковий потенціал НАПрН України першочергово був зосереджений на вирішенні нагальних проблем, пов'язаних з війною.

Так, у травні звітнього року президія НАПрН України ініціювала перегляд і коригування тематики фундаментальних досліджень, де пріоритетними визначені такі напрями: нормативно-правове забезпечення сфери національної безпеки і оборони; вдосконалення досудового розслідування кримінальних правопорушень проти миру, безпеки, людства і міжнародного правопорядку; розробка та впровадження механізму притягнення до відповідальності рф, як держави-агресора за скоєнні воєнні злочини, а також механізму відшкодування шкоди та компенсації збитків, заподіяних громадянам України, юридичним особам, державі Україна, її природним об'єктам збройною агресією рф; оновлення національного законодавства та його адаптація до права ЄС відповідно до Угоди про асоціацію України та ЄС; правове забезпечення відновлення економіки України у післявоєнний період. Також рішенням президії було визначено, що основними завданнями НАПрН України та її наукових установ у 2023 році має стати підготовка пріоритетних законопроектів та змін до чинного законодавства, науково-правових висновків, проведення актуальних наукових заходів для вирішення невідкладних питань в умовах війни.

Ці напрямки враховують рекомендації Міністерства освіти і науки України та Міністерства фінансів України щодо виконання досліджень, спрямованих на створення новітньої конкурентоспроможної науково-технічної продукції, актуальної в умовах воєнного стану та європейської інтеграції України.

Нові теми фундаментальних досліджень, які розпочаті у 2023 році, затверджені з урахуванням зазначених пріоритетних напрямів. Крім

того, ці теми досліджень відповідно до абзаців четвертого і п'ятого пункту 2.3 Витягу з протоколу №96 засідання Кабінету Міністрів України від 12.07.2022 р. погоджені з Міністерством оборони України та Міністерством з питань стратегічних галузей промисловості.

У 2022 році було організовано й проведено 14 засідань президії та її бюро, на яких розглянуто найважливіші питання діяльності Академії в період воєнного стану та післявоєнного відновлення України. Особливу увагу було приділено виконанню Плану заходів з реформування Національної академії правових наук України на 2021–2022 роки, затвердженого Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.08.2021 р. №911-р. На кінець грудня 2022 року Національною академією правових наук України якісно виконано переважну більшість пунктів цього Плану заходів, про що апаратом президії поінформовано Міністерство освіти і науки України, Міністерство фінансів України та інші компетентні органи державної влади.

Так, з метою забезпечення ефективного виконання функцій структурними підрозділами апарату президії НАПрН України рішенням президії від 17.11.2022 р. №124/3 була вдосконалена його організаційна структура, зокрема Управління планування і координації правових досліджень в Україні було перейменовано в Управління стратегічного розвитку НАПрН України, до складу якого ввійшли 4 окремі структурні підрозділи – відділ планування та координації науково-правових досліджень, сектор поширення інформації та наукового забезпечення видавничої діяльності, відділ науково-організаційного забезпечення взаємодії з органами державної влади та громадськістю та відділ науково-організаційного забезпечення діяльності президії, відділень та наукових установ. За рахунок указаних рішень відбулося скорочення адміністративно-управлінського апарату президії Академії та збільшена штатна чисельність наукових посад.

На виконання пунктів 4 та 5 Плану заходів президією НАПрН України розроблені та впроваджені «Положення про особливості виконання Національною академією правових наук України функцій головного розпорядника бюджетних коштів» та «Положення про

формування та розподіл коштів державного бюджету між науковими установами НАПрН України». Указані документи спрямовані на вдосконалення системи розподілу коштів державного бюджету між науковими установами НАПрН України з урахуванням результатів оцінювання ефективності їх діяльності та державної атестації.

Президія НАПрН України, її апарат здійснювали систематичну комунікацію з керівними органами нашої держави. Так, на виконання доручення Заступника Керівника Офісу Президента України Дніпрова О. С. апарат президії НАПрН України починаючи з травня 2022 року щомісячно забезпечував подання звітування про наукову роботу й основні досягнення Академії та її наукових установ.

На виконання листа Секретаря Ради національної безпеки і оборони України Данілова О. М. від 19.12.2022 р. апаратом президії спільно з науковими установами були підготовлені та направлені до РНБО України інформаційно-аналітичні матеріали про діяльність НАПрН України з 2018 по 2022 роки загальним обсягом 649 сторінок.

За запитом центральних та місцевих органів державної влади, органів місцевого самоврядування, вищих судових та правоохоронних органів, громадських організацій працівниками апарату президії НАПрН України підготовлено, опрацьовано та направлено суб'єктам звернення близько 200 відповідей.

27 грудня 2022 року було підписано Програму спільної діяльності Національної академії наук України та Національної академії правових наук України на 2023–2025 роки. Програма передбачає проведення спільних науково-практичних заходів, виконання науково-дослідних робіт, підготовку наукових і навчальних видань, діяльність із популяризації науки тощо. Першочерговим орієнтиром при формуванні Програми були заходи актуальні в умовах воєнного стану для зменшення негативних наслідків військових дій та післявоєнного відновлення України.

У 2022 році працівники апарату президії НАПрН України забезпечили підготовку проектів меморандумів (угод) та їх підписання з органами державної влади та закладами вищої освіти. Так, 19 ве-

ресня президент Національної академії правових наук України Олександр Петришин та директор Дипломатичної академії України імені Геннадія Удовенка при Міністерстві закордонних справ Геннадій Надоленко підписали Угоду про співпрацю між Національною академією правових наук України та Дипломатичною академією України імені Геннадія Удовенка при Міністерстві закордонних справ.

27 грудня 2022 року в. о. президента Національної академії правових наук України Володимир Журавель та голова Національної служби посередництва і примирення Дмитро Кухнюк уклали Меморандум про співпрацю. Метою Меморандуму є консолідація зусиль сторін, спрямована на створення умов для розвитку взаємовигідного співробітництва з питань забезпечення розвитку правової науки, проведення спільних наукових досліджень та проведення практичних заходів, розроблення пропозицій щодо вдосконалення законодавства України та його адаптації до законодавства Європейського Союзу.

У 2022 році НАПрН України та її наукові установи в рамках укладеного Меморандуму про взаємодію Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції та НАПрН України долучилися до опрацювання Переліку актів права ЄС, які необхідно імплементувати відповідно до Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію. Результатом опрацювання стала підготовка пропозицій до проєктів нормативно-правових актів України, розробка і прийняття яких є необхідною умовою для повного виконання Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію та спрямовано до органів державної влади, відповідальних за прийняття таких актів.

Не залишилася поза увагою президії НАПрН України й діяльність щодо надання правової допомоги особам, постраждалих унаслідок військової агресії. Саме з цією метою на початку березня 2022 року Національною академією правових наук України спільно з Державним вищим навчальним закладом «Ужгородський національний університет» було створено «Центр правової підтримки

осіб, постраждалих внаслідок військового вторгнення». Діяльність Центру здійснюється на громадських засадах, без залучення коштів з державного бюджету. За період його роботи організовано та проведено низку науково-практичних семінарів з найбільш актуальної тематики в умовах військової агресії проти України. Зокрема, розглянуті питання щодо гуманітарних викликів для України в умовах військового стану, правового регулювання релокації бізнесу та їх правове вирішення, новацій у трудовому, митному, податковому, медичному, військовому, конституційному законодавстві. У липні звітного року науковці Центру спільно з представниками Української Гельсінської Спільки провели масштабне консультування внутрішньо переміщених осіб щодо порядку звернення до Європейського Суду з прав людини з захисту їх прав.

Центр безперервно проводить роботу, спрямовану на здійснення безоплатного юридичного консультування громадян, внутрішньо переміщених осіб, волонтерів та всіх, хто наразі потребує юридичної допомоги, саме тому організація роботи зі зверненнями громадян та якість наданих послуг є одним із пріоритетних напрямів його діяльності. Ключовими серед показників ефективної роботи Центру правової підтримки осіб, постраждалих внаслідок військового вторгнення є аналіз змісту та кількості звернень громадян з початку його роботи (близько 20–30 звернень на день) та статистики позитивно вирішених звернень, що складає більше 75% від їх загальної кількості.

Президія НАПрН України в умовах воєнного стану регулярно виступала ініціатором проведення різноманітних наукових заходів з актуальних питань розвитку правової системи в сучасних умовах. Зокрема, 12 квітня 2022 року Академією спільно з Конституційним Судом України, Національною школою суддів України, Центром правової підтримки осіб, постраждалих внаслідок військового вторгнення організовано та проведено круглий стіл на тему «Здійснення правосуддя в умовах воєнного стану: конституційно-правовий вимір», за результатами якого підготовлені практичні напрацювання та рекомендації.

24–25 червня 2022 року Національною академією правових наук України за підтримки координатора проєктів ОБСЄ в Україні організовано та проведено круглий стіл на тему «Конституційне право в умовах воєнного часу». Участь у роботі круглого столу взяли судді Конституційного Суду України, науковці та науково-педагогічні працівники наукових установ та закладів вищої освіти України. Із вітальним словом до учасників круглого столу звернувся Генрік Вілладсен, координатор проєктів ОБСЄ в Україні, посол.

1 грудня 2022 року «Центром правової підтримки осіб, постраждалих внаслідок військового вторгнення» Національної академії правових наук України та ДВНЗ «Ужгородський національний університет» організовано та проведено вебінар на тему «Як правильно документувати воєнні злочини» у рамках правоосвітньої програми docadaysua, до якого долучилися педагоги, представники Центру, регіонального центру з надання БВПД у Закарпатській області та Ужгородського місцевого центру БВПД, Центру права війни, представники адвокатської спільноти, студенти.

23 грудня 2022 року «Центром правової підтримки осіб, постраждалих внаслідок військового вторгнення» Національної академії правових наук України та ДВНЗ «Ужгородський національний університет» проведено науково-практичний семінар на тему «Визнання правового статусу учасника бойових дій в умовах воєнного стану», в якому взяли участь військовослужбовці та ветерани ЗСУ, громадські, волонтерські та благодійні організації, внутрішньо переміщені особи, правники та науковці.

У 2022 році апаратом президії НАПрН України забезпечено підготовку та видання 4 номерів наукового юридичного журналу «Вісник Національної академії правових наук України», збірника наукових праць «Щорічник українського права» («Yearbook of Ukrainian Law») та Переліку тем дисертаційних досліджень з юридичних наук за 2021 рік.

II. ФУНДАМЕНТАЛЬНІ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ

У 2022 році наукові установи Національної академії правових наук України проводили фундаментальні дослідження відповідно до Тематичного плану фундаментальних досліджень наукових установ НАПрН України на 2022 рік, що фінансуються за рахунок коштів Державного бюджету України, затвердженого постановою президії № 118/5 від 15.06.2021 р.

Дослідження здійснювалися за 35 фундаментальними темами, з яких 8 тем завершено. Зокрема, Науково-дослідним інститутом приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака досліджувалося 6 тем, Науково-дослідним інститутом інтелектуальної власності – 6, Науково-дослідним інститутом вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса – 6, Науково-дослідним інститутом державного будівництва та місцевого самоврядування – 5, Державною науковою установою «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України» – 5, Науково-дослідним інститутом правового забезпечення інноваційного розвитку – 4, Київським регіональним центром – 3.

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

Тема: «Здійснення і захист корпоративних прав за законодавством України та країн Європейського Союзу», затверджена постановою президії НАПрН України № 109/7 від 20.06.2019 р. Номер державної реєстрації: 0120U100406. Термін виконання: 01.01.2020 р. – 31.12.2023 р. Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор Васильєва В. А.

Мета дослідження: науково-правовий аналіз корпоративного законодавства України та європейських країн, розробка на цій підставі науково-обґрунтованих підходів щодо здійснення та захисту корпоративних прав учасників корпоративних відносин, удоскона-

лення правового механізму здійснення та захисту корпоративних прав суб'єктів підприємництва в умовах реформування корпоративного законодавства на шляху євроінтеграційних процесів, що відбуваються в Україні, та в умовах воєнного стану, що триває на території України.

1. Наукові результати:

уперше:

– аргументовано, що на період дії воєнного стану в разі неможливості проведення загальних зборів товариства з обмеженою відповідальністю з фізичною присутністю учасників доцільно проводити загальні збори в режимі відеоконференції. Йде мова також про можливість застосовувати за аналогією нормативно-правові акти прийняті щодо акціонерних товариства, а саме: проведення загальних зборів учасників протягом 90 днів після завершення дії воєнного стану; повноваження органів управління товариством, які завершуються протягом строку дії воєнного стану, продовжити до дати завершення дії воєнного стану;

– зауважено, що основні стандарти щодо бенефіціарної власності передбачені Директивою Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2015/849 від 20.05.2015 р. про запобігання використанню фінансової системи для відмивання грошей та фінансування тероризму, що вносить зміни до Регламенту ЄС № 648/2012 Європейського Парламенту та Ради і припиняє дію Директиви 2005/60/ЄС Європейського Парламенту та Ради і Директиви Комісії 2006/70/ЄС, Директивою Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2018/843 від 30.05.2018 р. про внесення змін до Директиви (ЄС) 2015/849 про запобігання використанню фінансової системи для цілей відмивання грошей або фінансування тероризму та про внесення змін до Директив 2009/138/ЄС і 2013/36/ЄС та Міжнародних стандартів щодо боротьби відмивання коштів, фінансуванню тероризму та розповсюдження зброї масового зниження (Рекомендації FATF);

– доведено, що в судовій практиці сформувалася єдина правова позиція, що право учасника на отримання дивідендів у строки, зазначені в рішенні загальних зборів є безумовним і не потребує до-

даткового звернення до товариства з певною вимогою чи заявою. Така позиція суду є справедливою, оскільки законодавство не закріплює обов'язку учасника АТ чи ТОВ звертатися із заявою про виплату дивідендів після прийняття рішення загальними зборами. Виплата дивідендів учаснику товариства є обов'язком такого товариства, і саме товариство несе відповідальність за належне його виконання;

– доведено, що повідомлення учасником, що виходить, безпосередньо товариство та інших учасників про власне волевиявлення вийти з товариства не зумовлює обов'язку для інших учасників надати згоду на такий вихід. Втім у Законі України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» не визначено конкретного засобу надання або відмови від надання такої згоди, що може мати наслідком прийняття відповідного рішення загальними зборами учасників або ж подання окремої заяви від кожного окремого учасника;

– визначено, що в Директиві 2007/36/ЄС передбачено можливість проведення електронних загальних зборів акціонерів з вибором декількох форм участі, а саме в режимі відеоконференції, що дозволяє бачити й чути всіх акціонерів або шляхом електронного голосування без спільної присутності в режимі реального часу;

– доведено, що станом на сьогодні відсутнє розмежування таких понять, як дистанційні та електронні загальні збори акціонерів. У зв'язку з цим у ході доопрацювання проекту Закону України «Про акціонерні товариства» варто більш детально окреслити форми участі акціонерів у загальних зборах та більш чітко прописати особливості проведення очних, дистанційних та електронних загальних зборів. Зокрема, варто визначити, що очні загальні збори проводяться за місцезнаходженням товариства з можливістю участі в загальних зборах акціонерів віртуально через засоби відеозв'язку, дистанційні загальні збори можуть проводитися шляхом заочного голосування за допомогою засобів електронного та поштового зв'язку, а електронні загальні збори можуть проводитися в режимі відеоконференції, що дозволяє бачити й чути всіх

акціонерів у реальному часі з визначеним електронним механізмом голосування;

– запропоновано доповнити ст. 115 ЦК України пунктом 3, відповідно до якого не можуть бути вкладом до статутного (складеного) капіталу господарського товариства віртуальні активи;

– запропоновано доповнити ст. 177 ЦК України словами «майнові та цифрові речі», що варто здійснити з метою розширення кола об'єктів цивільних прав, що обумовлено потребами сучасного цивільного обороту;

– запропоновано в законопроекті № 6576 від 31.01.2022 р. визначити суб'єктивні й об'єктивні критерії відповідності цифрового контенту та(або) цифрової послуги, обов'язки виконавця та права третіх осіб за договором про надання цифрових послуг;

– запропоновано доповнити ч. 4 ст. 11 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» № 1207-VII від 15.05.2014 р. підпунктом наступного змісту: «На тимчасово окупованій території право власності на майно не припиняється в разі його знищення внаслідок проведення бойових дій, а зумовлює право на відшкодування вартості знищеного майна»;

– запропоновано в законопроекті № 7277 від 12.04.2022 р. вдосконалити процедуру виключення учасника з товариства, що є громадянином держави, що визнана Україною державою-агресором або юридичною особою, що зареєстрована на території держави-агресора, або юридичною особою, кінцевим бенефіціарним власником якої є громадянин держави-агресора, а саме визначити момент виключення та правові наслідки такого виключення;

– запропоновано в законопроекті № 7277 від 12.04.2022 р. обов'язкову ліквідацію товариства з одним учасником (ТОВ, ТДВ, АТ), якщо учасником є громадянин держави, що визнана Україною державою-агресором або юридична особа, що зареєстрована на території держави-агресора, або юридична особа, кінцевим бенефіціарним власником якої є громадянин держави-агресора, на підставі рішення суду з проведенням розрахунків з усіма кредиторами

товариства та конфіскацією активів учасника товариства, що ліквідувалося у власність держави;

– запропоновано в законопроекті № 7319 від 26.04.2022 р. визначити перелік «окремих питань», віднесених законом та/або статутом до виключної компетенції наглядової ради/повноважень суб'єкта управління/виключної компетенції загальних зборів, але які можуть бути делеговані керівнику державного унітарного підприємства/виконавчому органу господарського товариства або передбачити перелік питань, вирішення яких усе ж таки не може бути делеговано;

– запропоновано в законопроекті № 7319 від 26.04.2022 р. визначити, що органи управління юридичних осіб з метою забезпечення ефективності управління «зобов'язані вийти на зв'язок протягом однієї доби з моменту спроби суб'єктом управління або керівником зв'язатися з ними за допомогою контактної інформації»;

– запропоновано усунути дублювання у проекті змін до Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» положень цього ж Закону та Постанови Кабінету Міністрів України № 314 від 18.03.2022 р. «Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану» у частині безоплатного подання до органів ліцензування, дозвільних органів та суб'єктів надання публічних (електронних публічних) послуг декларації про провадження господарської діяльності та можливості провадження господарської діяльності або видів господарської діяльності на підставі подання декларації без отримання документа дозвільного характеру за винятком тих видів господарської діяльності, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України;

– запропоновано в проекті Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо підтримки позичальників, які втратили майно у зв'язку з веденням бойових дій» передбачити, що дія Закону не поширюється на фізичних та юридичних осіб, які є резидентами держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором, а також

на юридичних осіб, учасниками або кінцевими бенефіціарними власниками яких є такі фізичні або юридичні особи;

– доведено, що примусово вилучене майно рф та її резидентів доцільно передавати в господарське відання державним унітарним підприємствам, за діяльністю яких здійснює контроль наглядова рада підприємства, що забезпечує ефективність управління активами і можливість передання отриманих прибутків у визначеному державою розмірі у вигляді чистого прибутку в дохід держави без ускладнених процедур з метою подальшого відновлення держави у післявоєнний час та з метою відшкодування шкоди постраждалим від воєнних дій фізичним та юридичним особам;

– запропоновано внести зміни до спеціальних актів, що регулюють правовий статус підприємницьких товариств для обмеження корпоративних прав учасників – осіб, пов'язаних з державою-агресором, щодо корпоративного управління всередині компаній;

– запропоновано внести зміни і прийняти рішення, яким дозволити проводити загальні збори акціонерів в очному режимі на тій території України, де не проводяться бойові дії, а також зменшити % акціонерів (власників голосуючих акцій) певного емітента, щодо яких мають бути дані у переліку акціонерів, що складається для проведення загальних зборів акціонерів;

– аргументовано недоречність передання господарським товариствам, частка держави в яких становить 50 і більше відсотків у власність майнових активів, примусово вилучених з власності рф та її резидентів, що знаходяться на території України;

– доведено, що примусово вилучене майно рф та її резидентів, що перебуває на території України доцільно передавати суб'єктам господарювання виключно в управління на підставі договору управління майном з чітко визначеним механізмом передання активів за результатами управління в бюджет держави у строки та порядку, що визначені договором;

– аргументовано, що на період дії воєнного стану доречно було б передбачити можливість обрання або тимчасового призначення членів наглядових рад суб'єктів господарювання у спрощеному

порядку за допомогою засобів відеозв'язку в реальному часі у разі відсутності кворуму для проведення засідання наглядової ради чи для вирішення окремих стратегічно важливих питань діяльності товариства;

– доведено, що пропозиції, викладені в законопроекті № 7689 від 22.08.2022 р. і спрямовані на скасування видачі документів дозвільного характеру для ведення господарської діяльності з використанням природних ресурсів без гарантій забезпечення належної екологічної безпеки та підтримання екологічної рівноваги на території України, видаються недоцільними та такими, що не виправдовують оптимізацію законодавства щодо спрощення умов ведення бізнесу.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Збірники наукових праць (коментарів законодавства) – 2:

1. Науково-практичний коментар судової практики з розгляду справ щодо корпоративних спорів та корпоративних прав / Васильєва В. А., Васильєва В. В., Вінтоняк Н. Д., Сіщук Л. В. ; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Київ : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2022. 450 с.

2. Зміни у корпоративному законодавстві в період дії правового режиму воєнного стану в Україні : збірник наукових праць за матеріалами XX міжнародної науково-практичної конференції (м. Івано-Франківськ, 30 вересня 2022 р.) / НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України ; за ред. д-ра юрид. наук В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2022. 150 с.

Науковий захід – 1:

XX міжнародна науково-практична конференція, організована Лабораторією проблем корпоративного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, проведена 24 вересня 2022 року (м. Івано-Франківськ).

Законопроект – 1:

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо правового регулювання захисту корпоративних прав».

Наукові статті – 8, у тому числі 1 у виданнях, що індексуються базами даних Scopus/Web of Science – 1:

1. Kiriak, O., Sishchuk, L., Vasylieva, V., Vintoniak, N., & Oliinyk, O. Challenges and opportunities of business contracts in legislation of Ukraine during pandemic. *International Journal of Public Law and Policy*, 2022, 8 (3-4), 283–297. (Scopus Q 3)

2. Вінтоняк Н. Д. Управління товариством з обмеженою відповідальністю на період дії воєнного стану: аналіз законодавства. *Київський часопис права*. 2022. № 1. С. 67–72.

3. Вінтоняк Н. Д. Право учасника акціонерного товариства та товариства з обмеженою відповідальністю на отримання дивідендів: судова практика. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2022. Вип. 59. С. 14–24.

4. Васильєва В. В. Вихід учасника з товариства з обмеженою відповідальністю: огляд судової практики. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2022. Вип. 59. С. 3–14.

5. Liliana Sishchuk, Viktoriia Vasylieva. Particularities of functioning of the general meeting of a joint-stock company under martial law. *Entrepreneurship, economy and law*. №3. 2022. P. 48–55.

6. Сіщук Л. В. Визнання недійсними рішень загальних зборів учасників ТОВ. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2022. Вип. 59. С. 75–84.

7. Сіщук Л. В. Управління підприємницькими товариствами в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 10.

8. Васильєва В. А., Вінтоняк Н. Д. Відшкодування збитків, заподіяних товариству з обмеженою відповідальністю діями (бездіяльністю) посадової особи: судова практика. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 10.

Тема: «Цивільно-правовий механізм регулювання майнових та особистих немайнових відносин», затверджена постановою президії НАПрН України № 103/4 від 03.07.2017 р. Номер державної реєстрації: 0118U003067. Термін виконання: 01.01.2018 р. – 31.12.2022 р. Наукові керівники: доктор юридичних наук, професор Заїка Ю. О.; доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України Галянтич М. К.

Мета дослідження: розробка теоретичної моделі механізму регулювання майнових та особистих немайнових відносин та їх подальше практичне впровадження шляхом поширення наукових ідей, які були запроваджені серед науковців, юристів практиків тощо, а також створення необхідних законопроектів за тематикою дослідження.

1. Наукові результати:

уперше:

– встановлено, що приватноправовому регулюванню підлягає забезпечення недоторканності фізичної особи, а також право на недоторканність житла, право на особисте життя (прайвесі), право на таємницю кореспонденції, право на особисті папери;

– обґрунтовано позицію, що гарантією належного функціонування механізму захисту особистих немайнових прав повинна стати системність правових норм, які регламентують підстави, порядок і процедуру захисту порушених особистих немайнових прав, органічне поєднання принципу захисту приватних інтересів, свободи слова і права на інформацію, рівність суб'єктів правовідносин, дієвість обраних способів захисту;

– запропоновано ст. 29 ЦК України доповнити нормою, за якою «місце постійного проживання фізичної особи визначається за місцем реєстрації», що дозволить достовірно визначити наявність умов для набуття чи реалізації особою правосуб'єктності;

– розглянуто сучасне право на свободу асоціації як природне право осіб на об'єднання з метою реалізації приватнокорисних інтересів (у межах приватноправового регулювання), а також суспільних інтересів (публічно-правове регулювання) в межах т.з. прав

«третього покоління», як одне з основних прав людини, що може знайти своє додаткове закріплення в окремих законодавчих актах;

удосконалено:

– погляд на еволюцію особистих немайнових прав, яка зумовлена змінами, що відбуваються саме в системі загальних цінностей та ціннісних орієнтацій; при цьому провідне значення для морально-правової оцінки та кваліфікації немайнових відносин мають загальні принципи права і передусім розуміння справедливості, яке є домінуючим у певному суспільстві на певному історичному етапі;

– ознаку всього комплексу особистих немайнових прав – їх спрямованість на індивідуалізацію особистості; інститут особистих немайнових прав охороняє самотність і своєрідність фізичної особи, сприяє прояву її духовних інтересів та потреб, її прихильностей та індивідуальних особливостей у сфері особистого життя; кожна особа володіє власним комплексом майнових прав, які також дозволяють «виділити» її з маси інших, та все ж немайнові права мають пріоритет при індивідуалізації особистості;

– розмежування поняття: «життя» як біологічної категорії, «право на життя» як категорію правову, і «зміст права на життя» як категорію соціальну; життя – це природний біологічний процес, який охоплює період з моменту зародження людини як живої істоти і до її біологічної смерті; право на життя – природне право людини з моменту, коли держава створює умови для її народження, унеможлиблює штучне припинення розвитку плоду, конституційно гарантує гідне існування людини до моменту настання природної смерті, охороняє життя людини від протиправних посягань;

– розуміння змісту права на фізичну недоторканність, що охоплює заборону поведінки третіх осіб, яка спрямована на заподіяння фізичній особі тілесних ушкоджень, каліцтва або іншого застосування щодо неї фізичної сили поза її волю; комплекс особистих немайнових прав являє собою складне сплетіння повноважень, зокрема, фізична недоторканність особи забезпечується здійсненням таких особистих немайнових прав як право на життя, право на охо-

рону здоров'я, право на медичну допомогу, право на донорство та трансплантацію тощо;

– підходи до необхідності відмежовування права на інформацію від права на свободу вираження власних поглядів, закріплюючи право фізичної особи вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію без прив'язки до права на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань; фізична особа має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати будь-яку інформацію, окрім інформації про особисте життя фізичної особи без її згоди та виключно у випадках передбачених законом і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини;

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

Механізм цивільно-правового регулювання особистих немайнових відносин в умовах євроінтеграції : монографія / за ред. М. К. Галянтича, Ю. О. Заїки. Київ : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2022. 340 с.

Збірник наукових праць (коментарів законодавства) – 1:

Методологічні питання приватного права *Академічний дискурс методології приватного права: до 25-річчя НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака* : збірник наукових праць за матеріалами міжнародної наукової конференції (м. Київ, м. Івано-Франківськ, м. Хмельницький, 3 грудня 2021 р.). Київ : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака, 2022. 211 с.

Законопроект – 1:

Проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей встановлення юридичних фактів в умовах воєнного чи надзвичайного стану» (zareestrovano u Verkhovnij Radі Ukraїni sub'єktom zakonodavčoj іnіcіatиви Stefanchukom M. O., № 7310 від 21.04.2022 p.).

Наукові статті – 15, у тому числі у виданнях, що індексуються базами даних Scopus/Web of Science – 1:

1. Yuri Zaika, Oleksandr Kukhariev, Volodymyr Skrypnyk, Serhii Burlakov, & Oleh Ilkiv (2022). Protection of honour and dignity: theoretical and practical issues. *International Journal of Public Law and Policy*, 8, 3/4, 202–214. (Scopus Q3)

2. Haliantych M., Kochyn V. Principles and areas of realization of the state housing policy in Ukraine. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2022. № 2. P. 26–33.

3. Haliantych M., Kochyn V. De-Sovietization of housing legislation: current challenges in martial law. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2022. № 3. P. 14–20.

4. Yuri Zaika. Protection of the professional honor and dignity of a police officer in war. *Entrepreneurship, economy and Law*. 2022. № 3. P. 21–27.

5. Заїка Ю. О. Правове регулювання відносин, пов'язаних із визнанням шлюбу недійсним. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2022. Вип. 59. С. 24–38.

6. Давидова Н. О. Місцезнаходження юридичної особи: національний та міжнародний вимір. *Університетські наукові записки*. 2022. № 3. С. 5–13.

7. Nataliya O. Davydova, Olena I. Bugera, Sergiy H. Kyrenko, Nataliia A. Serdiuk, Volodymyr A. Shatilo. Legal regulation of the provision of information services in the field of open data. *Informatologia*. 2022. Vol. 55. No. 1–2. P. 182–193.

8. Nataliya Davydova, Iuliia Baieva, Svitlana Miserzhy, Yevgen Pereguda, and Valentina Zgurska. Current Problems of Information Law: Analysis of Current Trends in Cybersecurity. *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. Vol. 22. No. 3. P. 769–775.

9. Zaichuk O. The EU Green Deal and the Future of the EU Business Law – scenario for legal evolution. *Bulding an Adapted Business Law*. ADJURIS INTERNATIONAL PUBLISHERS, Bucharest/Paris/Calgary. 2022. P. 285–303.

10. Mykola Haliantych, Yuri Zaika, Tetiana Popovych Legal nature of the contract for housing and utility services. *Entrepreneurship, economy and Law*. 2022. №2. P. 40–47.

11. Махінчук В. М. Проблеми відшкодування майнової шкоди, завданої пошкодженням нерухомого майна внаслідок збройної агресії Російської Федерації. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2022. Вип. 1. С. 41–49.

12. Галянтич М. К., Коструба А. В. Поліваріативність розгляду спорів у сфері професійного спорту: дискусійні питання. *Науковий журнал «Lex Sportiva»*. 2021. Вип. 1. С. 8–12.

13. Заїка Ю. О. Діяльність без доручення в сучасних умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми приватного та публічного права*. 2022. С. 213–217.

14. Mykola Haliantych, Andrii Shabalin, Anatoliy Kostruba. Inderscience Enterprises Ltd. Comparative analysis of Ukrainian and Estonian law in the context of adaptation to EU legal standards. *Int. J. Public Law and Policy*. 2022. Vol. 8. N. 3/4. P. 298–310.

15. Попович Тетяна. Застава земельних ділянок: особливості договірних правовідносин в умовах євроінтеграції. *Приватне право і підприємництво*. 2022. Вип. 21. С. 157–163.

Тема: «Правове забезпечення ринкових відносин в умовах громадянського суспільства», затверджена постановою президії НАПрН України № 103/4 від 03.07.2017 р. Номер державної реєстрації: 0118U003068. Термін виконання: 01.01.2018 р. – 31.12.2022 р. Науковий керівник – доктор юридичних наук, старший науковий співробітник Полюхович В. І.

Мета дослідження: обґрунтування теоретичної моделі правового забезпечення ринкових відносин в умовах громадянського суспільства на основі врахування всіх системно-структурних зв'язків між його інститутами, одним з яких є соціальна правова держава, та її подальше практичне впровадження шляхом розробки необхідних законопроектів, поширення напрацьованих наукових ідей серед науковців, суддівського корпусу, юристів-практиків тощо.

1. Наукові результати:

уперше:

– у господарсько-правовому аспекті обґрунтовано положення щодо класифікації етичних кодексів (кодексів професійної етики) залежно від суб'єкту, суб'єктів їх розробки та прийняття: 1) кодекси етики в окремій галузі економіки; 2) кодекси етики окремої професійної спільноти; 3) етичні кодекси (кодекси професійної етики) окремого суб'єкту господарювання;

– обґрунтовано визначення кодексів етики в окремій галузі економіки – це збірка правил та стандартів поведінки, які розробляється певною спільнотою, асоціацією, що складається з представників різних професійних напрямків, з метою вироблення спільних принципів та політик на певному ринку (наприклад, у галузі енергозберігання, роздрібною торгівлі промисловими товарами, торгівлі зерновими тощо). В окремих випадках можуть розроблятися разом з органами державної влади або ж затверджуватися ними. Кодекси етики окремої професійної спільноти – це збірка правил та стандартів поведінки, які розробляються певною спільнотою на професійних засадах та які здійснюють діяльність у сфері. Етичні кодекси (кодекси професійної етики) окремого суб'єкту господарювання є внутрішньо організаційними документами конкретного суб'єкту господарювання, елементом його зовнішньої та внутрішньої політики, у яких встановлені правила діяльності для громадян компанії, межі відповідальності тощо. Як правило такі етичні кодекси відповідають загальним положенням кодексів етики в окремій галузі господарювання або ж кодексам етики окремої професійної спільноти;

– запропоновано розроблення та прийняття Закону України «Про імунітет держав», в якому будуть закріплено винятки з юрисдикційного (судового) щодо права власності імунітету держав. Правовими підставами розробки проекту такого закону є: Конвенція Організації Об'єднаних Націй про юрисдикційні імунітети держав та їх власності від 02.12.2004 р., Європейська конвенція про імунітет держав: Конвенція від 16.05.1972 р. № ETS N74. Указаний про-

ект може складатися з таких статей: поняття імунітету держави та його види, згода на юрисдикцію, способи забезпечення імунітету держав, винятки з імунітету держав, провадження в яких не можна посилатися на імунітет держави тощо;

– запропоновано внесення змін до Закону України «Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів» щодо уточнення деяких термінів такого змісту: 1) у частині першій статті 1: – в абзаці другому: виключити словосполучення «відповідно до законодавства України»; слово «бенефіціаром» замінити на словосполучення «кінцевим бенефіціарним власником»; – в абзаці третьому словосполучення: «примусове вилучення» після тире замінити словом «позбавлення»; доповнити словосполученням «з метою їх передачі» перед словосполученням «на користь держави Україна на підставі і в порядку, встановлених цим Законом»; – доповнити абзацом п'ятим такого змісту: «Для цілей цього Закону до активів Російської Федерації та її резидентів відносяться, крім об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів, також майнові права Російської Федерації та її резидентів»; – доповнити абзацом шостим такого змісту: «Примусовому вилученню підлягають і майнові права Російської Федерації та її резидентів»; 2) по всьому тексту статті 2 після слів «об'єктів права власності» доповнити словосполученням «майнових прав»; 3) по всьому тексту статті 3 після слів «об'єктів права власності» доповнити словосполученням «майнових прав»; 4) доповнити другим реченням частину 1 статті 4 такого змісту: «Примусово вилучені відповідно до цього Закону майнові права Російської Федерації та її резидентів передаються спеціалізованому державному підприємству, яке створюється відповідно до цієї статті»;

– запропоновано внесення змін до проєкту Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо заборони символіки пропаганди військової агресії Російської Федерації проти України та уточнення окремих питань кримінальної відповідальності за порушення законів та звичаїв війни (реєстр. № 7248 від 04.04.2022 р.). Зазначено, що проєктом пропонується внесення

змін до Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки», зокрема шляхом доповнення новим положенням п. 6–1 ч. 1 ст. 1 такого змісту: символіка пропаганди військової агресії Російської Федерації проти України – символіка, що включає: а) прапори, символи, зображення або іншу атрибутику, на якій відображаються символіка, що розміщується на військовій техніці Російської Федерації під час військової агресії проти України. З метою дотримання принципу юридичної визначеності доцільно було б конкретизувати зображення символіки, що розміщується на військовій техніці Російської Федерації під час військової агресії проти України. Констатовано, що положення пропонованого нового п. 6–1 доцільно доповнити заборонаю гімну Російської Федерації, який є атрибутом держави-агресора. Крім того в новому пп. в п. 6–1 ч. 1 ст. 1 йдеться про заборону символіки, що включає зображення, пам'ятники, пам'ятні знаки, сувенірну продукцію, написи, присвячені подіям, пов'язаним з: – вторгнення збройних сил Російської Федерації на територію України; – діяльністю російських військових адміністрацій, із встановлення окупаційної влади на територіях окремих окупованих адміністративно-територіальних одиниць. Звертаємо увагу на доцільності доповнення вказаного підпункту положеннями щодо діяльності осіб, які обіймали та обіймають керівні посади у Російській Федерації та/або пропагандують (підтримують) вторгнення збройних сил Російської Федерації на територію України. Тому доцільно внесення змін не тільки до статей 1, 6, доповнення новою статтею 4–1 Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки», а й до інших статей цього Закону. Зокрема до ч. 2 ст. 3, в якій йдеться не тільки про підстави для відмови в реєстрації юридичної особи, політичної партії, інших об'єднань громадян, друкованих засобів масової інформації, а й про підстави припинення їх діяльності, якщо такі уже зареєстровані;

– запропоновано внесення змін до проекту Закону України «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об’єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації» (реєстр. № 7198).

Зокрема, пунктом 3 ч. 6 ст. 3 проекту пропонується у заяві про надання компенсації зазначати, крім іншого, реєстраційний номер звіту про оцінку вартості відновлення пошкодження об’єкту нерухомого майна у разі, якщо оцінка вартості пошкодження майна забезпечується отримувачем компенсації. Однак аналіз змісту проекту призводить до висновку, що ним не запропоновано порядку такої оцінки вартості пошкодженого або знищеного об’єкта нерухомого майна, не визначено суб’єкта, який має провадити оцінку, що не відповідає принципу правової визначеності. Тобто не зрозумілим залишається – в яких випадках оцінка вартості пошкодженого або знищеного майна забезпечується отримувачем компенсації, а в яких слід звертатися до Комісії з розгляду питань щодо компенсації. На нашу думку, оцінка вартості об’єкта нерухомого майна, що забезпечується отримувачем компенсації, має провадитися відповідно до Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні». Вказане стосується і п. 4 ч. 6 ст. 3 проекту. Крім того, статтею 4 проекту пропонується визначити способи компенсації об’єктів нерухомого майна. Звертаємо увагу, що проектом не визначено випадки, в яких може надаватися грошова компенсація, а в яких – у вигляді об’єкта нерухомого майна шляхом фінансування його будівництва. На нашу думку, більш доцільним є обрання того чи іншого способу компенсації на розсуд особи – отримувача компенсації. Також важливим є надання можливості застосування інших альтернативних способів компенсації (поєднання частково грошової компенсації з наданням можливості компенсації у вигляді об’єкта нерухомого майна шляхом фінансування його будівництва тощо). Також у проекті прослідковуються термінологічні неузгодженості. Зокрема, між п. 2 ч. 1 ст. 1 та ч. 1 ст. 5 проекту щодо визначення знищеного об’єкта нерухо-

мости. Слід звернути увагу також на неузгодженості між окремими положеннями проєкту. Зокрема, у ч. 8 ст. 3 проєкту йдеться про документи та/або інформацію, яка визначена у ч. 5 ст. 3 проєкту, однак указана частина не містить положень щодо документів (інформації). У ч. 6 ст. 5 проєкту пропонується визначити грошову компенсацію за знищений об'єкт нерухомого майна – приватний житловий будинок, садовий та дачний будинок відповідно до ст. 6 проєкту, однак ст. 6 проєкту визначає інший спосіб компенсації – у вигляді об'єкта нерухомого майна. Слід відмітити суперечності і між двома реченнями ч. 1 ст. 6 проєкту. Так у реченні 1 забороняється компенсація у вигляді об'єкта нерухомого майна щодо приватних житлових будинків, садових та дачних будинків шляхом посилання на п. 2 ч. 1 ст. 5 проєкту, а в реченні 2 цієї частини та статті навпаки – дозволяється. Вдосконалення на наш погляд, потребує положення ч. 2 ст. 6 проєкту, відповідно до якого граничний розмір компенсації у вигляді об'єкта нерухомого майна не може перевищувати вартості 150 м² за один об'єкт нерухомого майна. Звертаємо увагу, що згідно із ч. 1 ст. 1166 Цивільного кодексу України майнова шкода відшкодовується у повному обсязі. Термінологічного узгодження потребує ст. 9 проєкту щодо вжиття терміну «виконавчий орган ради» (частини 1, 16 ст. 9 проєкту) із ст. 51 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», в якій застосовується поняття «виконавчий комітет сільської, селищної, міської, районної у місті ради», «виконавчий комітет ради». Цією ж статтею пропонується визначити склад Комісії з розгляду питань щодо надання компенсації, порядок її формування, компетенцію. Однак доцільно уточнити, хто та в якому порядку буде здійснювати безпосередньо оцінку вартості відновлення пошкодженого або знищеного об'єкта нерухомості та відповідно оплату за здійснення такої оцінки, а також фінансування роботи Комісії з розгляду питань щодо надання компенсації;

– запропоновано внесення змін до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань участі юридичних осіб, зареєстрованих на території держа-

ви-агресора та/або кінцевими-бенефіціарними власниками яких є громадяни держави-агресора та громадян держави-агресора в юридичних особах, що зареєстровані за законодавством України» (реєстр. № 7277). Зокрема, законопроектом пропонується внести зміни до Законів України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», «Про акціонерні товариства». Назва проєкту говорить про внесення змін у діяльність усіх юридичних осіб. Однак коло юридичних осіб доволі широке, яке охоплює також і громадські об'єднання, господарські товариства тощо. Відповідно до ч. 1 ст. 80 Господарського кодексу України до господарських товариств належать: акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю, повні товариства, командитні товариства. З метою досягнення принципу правової визначеності слід уточнити назву проєкту та поширити його дію на всі господарські товариства. Потребує більш жорсткої реакції законодавця питання щодо виключення з товариства за рішенням загальних зборів того учасника товариства, що є громадянином держави, яка визнана Україною державою-агресором або юридичною особою, що зареєстрована на території держави-агресора або юридичною особою, кінцевим бенефіціарним власником якої є громадянин держави-агресора. Проєктом пропонується лише можливість загальних зборів на свій розсуд розглядати таке питання, а не обов'язок. Крім того, проєктом не враховано подальша доля частки учасника товариства в разі його виключення зі складу товариства. Відповідно ж до п. 13 ст. 24 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» у разі прийняття загальними зборами учасників рішення про виключення учасника з товариства «вартість частки учасника визначається виходячи з ринкової вартості сукупності всіх часток учасників товариства пропорційно до розміру частки такого учасника; за погодженням учасника товариства, який вийшов, та товариства; зобов'язання зі сплати грошових коштів може бути замінено зобов'язанням із передачі іншого майна; товариство виплачує учаснику, який вийшов з товариства, вартість його частки або передає майно лише пропо-

рційно до розміру оплаченої частини частки такого учасника; товариство зобов'язане надавати учаснику, який вийшов з товариства, доступ до документів фінансової звітності, інших документів, необхідних для визначення вартості його частки». Тобто учасник товариства, який пов'язаний з державою-агресором ще й зможе збагатитися під час війни, якщо чітко не встановити заборону на оплату його частки у разі виключення зі складу товариства;

– запропоновано внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, зокрема доповнити його статтями наступного змісту: «Використання гуманітарної допомоги не за цільовим призначенням», «Нерозміщення та/або несвоєчасне розміщення спеціально уповноваженими державними органами з питань гуманітарної допомоги рішення про визнання товарів (предметів) гуманітарною допомогою на своєму офіційному веб-сайті», «Не направлення та/або несвоєчасне направлення спеціально уповноваженими державними органами з питань гуманітарної допомоги рішення про визнання товарів (предметів) гуманітарною допомогою до органів доходів і зборів та інших державних органів», «Порушення органами, які безпосередньо здійснюють державний санітарно-епідеміологічний, ветеринарно-санітарний, фітосанітарний, екологічний та радіологічний контроль товарів (предметів) гуманітарної допомоги строків проведення відповідних видів контролю товарів (предметів) гуманітарної допомоги», «Створення умов для порушення порядку ввезення і використання (розподілу) гуманітарної допомоги», «Недодержання стандартів (вимог) при транспортуванні гуманітарної допомоги», «Порушення вимог законодавчих та інших нормативно-правових актів про визнання товарів гуманітарною допомогою в умовах воєнного часу», «Порушення вимог законодавчих та інших нормативно-правових актів щодо правил перевезення гуманітарної допомоги в умовах воєнного часу», «Порушення органами, які безпосередньо проводять заходи офіційного контролю щодо товарів (предметів) гуманітарної допомоги, строків проведення відповідних видів контролю товарів (предметів) гуманітарної допомоги».

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Збірник наукових праць – 1:

Правове забезпечення ринкових відносин в умовах громадянського суспільства: збірник наукових праць. Випуск 5. Київ : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України, 2022. 330 с.

Законопроект – 1:

Проект закону про внесення змін до Закону України «Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів» щодо уточнення деяких термінів.

Наукові статті – 16, у тому числі у виданнях, що індексуються базами даних Scopus/Web of Science – 1:

1. Tetiana Popovych, Volodymyr Korol, Valerii Poliukhovych, Oleksandr Bezukh, & Kostiantyn Pilkov (2022). Improvement of the legislative framework for the sustainable development of the state. *International Journal of Public Law and Policy*, 8, 3/4, 242–255. (Scopus Q3)

2. Полюхович В. І., Бакалінська О. О. Актуальні проблеми кваліфікації горизонтальних узгоджених дій суб'єктів господарювання. *Право України*. 2022. №9. С. 107–128.

3. Polyukhovych V. Some problem issues of legal regulation of appeals in the field of public procurement. *Підприємництво, господарство і право*. 2022. №3 С. 62–66.

4. Polyukhovych V. Issues of reforming the appeals system in the field of public procurement. *Підприємництво, господарство і право*. 2022. №4. С. 11–16.

5. Олефір В. І. Адміністративна відповідальність за порушення конкурентного законодавства України. *Ius Privatum (legal doctrine and practice / правова доктрина і практика)*. 2022. №1–2. С. 18–26.

6. Андрущенко Л. В. Правові засади захисту від недобросовісної конкуренції в Україні на сучасному етапі. *Ius Privatum (legal doctrine and practice / правова доктрина і практика)*. 2022. №1–2. С. 27–33.

7. Ковалишин О. Р. Договір позики з альтернативним зобов'язанням як правове запозичення. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2022. № 60.

8. Прилипко С. М. Дефіцит донорських органів у трансплантології та адміністративно-правові методи його мінімізації в умовах формування єдиного медичного простору. *Єдиний медичний простір*. 2022. С. 556–563.

9. Безух О. В. Приватні економічні відносини як прояв публічно економічної конкуренції. *Юридична Україна*. 2022. № 9. С. 46–54.

10. Олефір В. І. Створені війною потоки міграції та їх вплив на господарську діяльність. *Публічне право*. 2022. № 4. С. 63–68.

11. Андрущенко Л. В. Нормативно-правове забезпечення господарської діяльності в умовах запровадження режиму воєнного стану. *Публічне право*. 2022. № 4. С. 70–75.

12. Безух О. В. Принципи правового регулювання приватних господарських відносин. *Приватне право і підприємництво*. 2022. С. 16–23.

13. Гончаренко О., Черненко О., Ковалишин О. Зловживання правом на приватизацію земельної ділянки членами фермерського господарства. *Ius Privatum (legal doctrine and practice / правова доктрина і практика)*. 2022. № 1–2. С. 1–10.

14. Zaporozhchenko A. The prospective effect of a plea agreement on the judge's discretion and of an arbitration agreement on the arbitrator's discretion: comparative legal aspect. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2022. № 3. P. 116–121.

15. Гончаренко О. Приватне регулювання та саморегулювання господарської діяльності: зіставлення понять. *Економіка і право*. 2022. № 2(65). С. 13–24.

16. Popovych T., Trilinskyi I. The Content of Legal Regulation of Marketing Activity in Ukraine and the World. *Приватне право і підприємництво*. 2022. С. 16–23.

Тема: «Теоретичні та практичні проблеми реалізації завдань цивільного та господарського судочинства в Україні», затвер-

джена постановою президії НАПрН України № 113/6 від 26.06.2020 р. Номер державної реєстрації: 0121U100029. Термін виконання: 01.01.2021 р. – 31.12.2024 р. Науковий керівник – доктор юридичних наук, старший науковий співробітник Бобрик В. І.

Мета дослідження: напрацювання єдиного науково обґрунтованого підходу до завдання цивільного та господарського судочинства та формування розуміння інститутів відповідних галузей процесуального права як спрямованих на виконання цього завдання. Розкриття взаємозв'язку між інститутами процесуального права та законодавства через розуміння завдання судочинства створить теоретичне підґрунтя для подальшого вдосконалення процесуального законодавства.

1. Наукові результати:

уперше:

– сформовано визначення поняття «визначення судом ефективного способу захисту» – це процесуальна дія суду, що здійснюється на стадії правової кваліфікації спірних відносин і полягає в оцінці викладеної у позові вимоги на предмет її «ефективності» при вирішенні питання належності (адекватності) обраного позивачем способу захисту приватного права або інтересу та відображенні в подальшому в резолютивній частині рішення суду;

– надане авторське визначення «спосіб захисту, який не суперечить закону» – це пред'явлена до суду з метою ефективного захисту приватного права чи інтересу непоіменована вимога, яка не заборонена законом, ґрунтується на власному суб'єктивному уявленні позивача, що за технікою формулювання не вимагає дослівного відтворення тими словосполученнями, що застосовані у законі, однак йому не суперечить, відповідає змісту порушеного, невизнаного або оспорюваного приватного права чи інтересу та забезпечує його реальне поновлення;

– сформоване авторське поняття «ефективний спосіб судового захисту» – це пред'явлена до суду вимога (матеріально-правовий захід примусового характеру) про захист приватного права чи інтересу, що відповідає змісту порушеного права та забезпечує його

реальне поновлення, а у разі неможливості такого поновлення повинна гарантувати особі отримання відповідного відшкодування;

– визначено процесуальні дії сторін цивільного процесу, сукупність яких є підставою для визначення судом ефективного способу захисту приватного права або інтересу: а) вимога про застосування судом ефективного способу захисту порушеного права (який не суперечить закону) має бути викладена у позовній заяві; б) предмет та підстави позову визначаються тільки позивачем, суд позбавлений права на відповідну процесуальну ініціативу; в) позов повинен містити належне правове обґрунтування вимог відповідними нормами матеріального права, проте суд за принципом *jura novit curia* самостійно здійснює правову кваліфікацію спірних правовідносин та застосовує для прийняття рішення саме ті норми матеріального права, предметом регулювання яких є відповідні, що не може призводити до зміни предмета позову та/або обраного позивачем способу захисту;

– встановлено сукупність процесуальних дій суду, що разом із процесуальними діями сторін формують єдиний процесуальний механізм визначення судом ефективного способу захисту приватного права та інтересу: а) суд перевіряє наявність спору про право; б) суд оцінює належність обраного позивачем способу захисту на критерій його ефективності серед визначених законом або договором чи інших способів захисту права в межах «судового розсуду»; в) суд має бути обережним при застосуванні конкретного ефективного способу захисту приватного права та інтересу, виходячи з того, що спосіб відповідає змісту цього права чи інтересу, характеру його порушення, невизнання або оспорення та спричиненим цими діями наслідкам; г) суд може застосувати не встановлений законом спосіб захисту лише за наявності двох умов одночасно: якщо дійде висновку, що жодний установлений законом (або договором) спосіб захисту не є ефективним саме у спірних правовідносинах, і якщо з'ясує, що задоволення викладеної у позові вимоги позивача призведе до ефективного захисту його прав чи інтересів;

– обґрунтовано, що активна роль судді в пошуку й створенні нових ефективних способів захисту цивільних прав не суперечить міжнародним стандартам, однак останні дозволять державам запроваджувати для національних судів розумні і необхідні у демократичному суспільстві обмеження. Для забезпечення позитивного зобов'язання держави щодо ефективного юридичного засобу в світлі ст. 13 ЄКПЛ національному суду слід досягнути балансу між правом, гарантованим ст. 13 ЄКПЛ та правами, закріпленими у ст. 6 ЄКПЛ;

– доведено, що враховуючи специфіку кондикційних правовідносин, суд спроможний без шкоди для змагальності та диспозитивності цивільного процесу застосувати принцип *jura novit curia* («суд знає закони») і самостійно кваліфікувати та вирішити позов по суті саме як кондикційний у тому разі, якщо позивач заявив позов як договірний (реституційний, віндикаційний, деліктний), але в межах наведених самим позивачем підстав позову та згідно з доведеними позивачем обставинами суд установить, що правова підстава набуття майна набувачем відсутня і між сторонами немає ні договірних, ні реституційних, ні віндикаційних, ні деліктних правовідносин. Проте діаметрального висновку слід доходити в тому разі, якщо позивач заявив позов саме як кондикційний і підставами позову визначив, зокрема, умови кондикції та посилається на відсутність правових підстав набуття майна відповідачем. У такому разі суд за загальним правилом не може, навіть із посиланням на принцип *jura novit curia* («суд знає закони»), вирішувати такий позов по суті, здійснивши його кваліфікацію як спору із договірних зобов'язань;

– встановлено, що положення статті 115 КЗпП України, згідно з якою перебіг строку звернення працівника, якого не звільнено до суду з вимогою про стягнення заробітної плати розпочинається з дня наступного за днем виплати заробітної плати негативно впливає на можливості працівників захистити свої права на оплату праці, оскільки чинним законодавством не передбачено поновлення такого строку, а право звернутися до суду за захистом права на опла-

ту праці виникає в працівника лише після звільнення, оскільки в нього виникає право на виплату всіх належних від роботодавця сум відповідно до статті 116 КЗпП України.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

Визначення судом ефективного способу захисту приватного права та інтересу, який не суперечить закону : монографія / за наук. ред. д.ю.н, проф. Берестової І. Е. Київ, 2022. 234 с.

Збірник наукових праць (коментарів законодавства) – 1:

Імплементация міжнародних стандартів у цивільне та господарське судочинство України [Електронний ресурс] : збірник матеріалів П'ятого науково-практичного круглого столу (м. Київ, 7 червня 2022 р.) / упорядник В. М. Короленко. Київ : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2022. 80 с.

Науковий захід – 1:

У науково-практичний круглий стіл «Імплементация міжнародних стандартів у цивільне та господарське судочинство України» (м. Київ, 7 червня 2022 р.).

Законопроект – 1:

Проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України, Цивільного процесуального кодексу України та Господарського процесуального кодексу України (щодо забезпечення права на касаційне оскарження у зв'язку з призупинення доступу до Єдиного державного реєстру судових рішень)».

Наукові статті – 13, у тому числі у виданнях, що індексуються базами даних Scopus/Web of Science – 1:

1. Bobryk, V., Makhinchuk, V., Kyryliuk, N., Savchyn, N., & Koroied, S. (2022). The place of the sovereign equality of states in the modern system of basic principles of international law. *Astra Salvensis*, 1, 563–575. (Scopus)

2. Махінчук В. До аналізу законодавства, судової практики та законодавчих ініціатив у сфері відшкодування майнової шкоди, за-

вданої пошкодженням нерухомого майна внаслідок збройної агресії Російської Федерації. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2022. Вип. 59. С. 25–32.

3. Makhinchuk V. Scientific and practical analysis of current regulation, judicial practice and legislative initiatives in the field of compensation for property damage caused by damage to real estate as a result of armed aggression of the Russian Federation. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2022. №3. P. 28–39.

4. Штефан О. Принцип гласності і відкритості судового процесу та його повне фіксування технічними засобами в цивільному судочинстві України. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №1. С. 12–15.

5. Штефан О. Принцип незалежності суддів і підкорення їх тільки закону в цивільному судочинстві України. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства*. 2022. №58. С. 5–8.

6. Бобрик В. І. Роль Конституційного Суду України в уніфікації цивільного процесуального та господарського процесуального законодавства. *Юридична Україна*. 2022. Вип. 10. С. 12–15.

7. Гетманцев М. О., Волощук О. Т. Поняття та ознаки зловживання правом. *Юридична Україна*. 2022. Вип. №1. С. 66–72.

8. Iryna Berestova, Liudmyla Maistrenko. The court's evaluation of the subject matter and grounds of the conditional claim for the application of the principle of «jura novit curia». *Entrepreneurship, economy and law*. 2022. №2. P. С. 32–37.

9. Короленко В. М., Галянтич М. К. Модернізація нотаріального посвідчення правочинів про відчуження нерухомого майна та державної реєстрації відповідних прав в умовах воєнного стану. *Юридична Україна*. 2022. Вип. №7. С. 21–28.

10. Короленко В. М. Строки звернення до суду із позовом про захист права на оплату праці. *Юридична Україна*. 2022. Вип. №8. С. 20–24.

11. Махінчук В. М. Науково-практичний аналіз чинного нормативно-правового врегулювання, судової практики та законодавчих ініціатив у сфері відшкодування майнової шкоди, завданої пошко-

дженням нерухомого майна внаслідок збройної агресії Російської Федерації. *Юридична Україна*. 2022. Вип. №2. С. 5–7.

12. Махінчук В. М. Від репарацій та контрибуції до нових засад щодо компенсації шкоди, завданої внаслідок військової агресії РФ проти України. *Юридична Україна*. 2022. Вип. №4. С. 9–11.

13. Штефан О. О. Поняття і значення принципів цивільного процесуального права в умовах воєнного стану. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №2. С. 24–29.

Тема: «Вплив євроінтеграції та діджитал-трансформацій на розвиток приватного права України», затверджена постановою президії НАПрН України № 113/6 від 26.06.2020 р. Номер державної реєстрації: 0121U100028. Термін виконання: 01.01.2021 р. – 31.12.2025 р. Наукові керівники: доктор юридичних наук, доцент Нагнибіда В. І., кандидат юридичних наук, професор Білоусов Ю. В.

Мета дослідження: визначення стану та перспектив удосконалення захисту особистих немайнових та майнових прав з огляду на приведення законодавства України до європейських стандартів захисту прав людини та основоположних свобод, процеси євроінтеграції в умовах становлення та розвитку цифрового суспільства.

1. Наукові результати:

уперше:

– встановлено, що основу відносин, пов'язаних із використанням мережі Інтернет (ІТ-відносин), складає поняття взаємодії, характерне для користування інтернет-ресурсами. Взаємодія в інтернет-середовищі – це звернення користувача за допомогою електронних цифрових пристроїв, їх програмного забезпечення і застосунків до відповідних електронних сервісів, розміщених у мережі Інтернет та/або інших користувачів з метою задоволення своїх особистих та/або корпоративних потреб;

– обґрунтовано поняття інтернет-користувача як учасника ІТ-відносин (фізична або юридична особа), який використовує можливість інтернет-середовища з метою задоволення своїх потреб.

При цьому основною ознакою статусу інтернет-користувача є споживання ним корисних властивостей, пов'язаних із використанням мережі Інтернет і її електронних сервісів;

– доведено, що моментом виникнення правового статусу інтернет-користувача як носія особистих немайнових і майнових прав є момент, коли фізична або юридична особа (в особі її посадових або інших уповноважених осіб) з допомогою мережі Інтернет здійснює певні цивільні права й обов'язки, взаємодіючи за допомогою електронних пристроїв з відповідним контентом у мережі Інтернет (наприклад, надсилаючи запит, інформацію, заповнюючи електронні форми тощо);

– обґрунтовано, що цифровий актив є оборотоздатним і відчужуваним об'єктом, що має економічну цінність як матеріальне благо, а отже не прив'язаний до особистості конкретного тимчасового власника. Відмінною та характерною для цифрового активу є форма його відтворення та збереження, що відображається в інформаційному складникові й полягає у розміщенні такого активу виключно в електронній формі – у мережі Інтернет або на фізичних криптографічних токенах, побудованих за технологією блокчейн;

– запропоновано основні підходи до формування правових норм, які встановлюватимуть основи інформаційного суверенітету України в умовах воєнного стану, безпеки фізичних та юридичних осіб – резидентів України при використанні ресурсів інтернет-мережі;

– визначено специфіку здійснення загальноцивільістичних способів захисту, передбачених ст. 16 ЦК України при поновленні порушених, невизнаних або оспорюваних прав чи інтересів осіб, які використовують мережу інтернет у повсякденному житті або при наданні комерційних послуг;

– визначено правові інструменти впливу санкцій США та країн Європи на цифрові активи суб'єктів, пов'язаних із Російською Федерацією. Зокрема, проаналізовано низку пакетів санкцій та визначено інструменти, які впливають на можливість здійснення прав

на цифрові активи суб'єктами приватного права – резидентами Російської Федерації;

– проаналізовано, виокремлено та охарактеризовано особливості міжнародної електронної комерції, основні особливості електронних контрактів, до яких віднесено: електронну форму самого договору, використання спеціальних електронних підписів, а також здійснення переддоговірного та договірнього зв'язку, технічні особливості внесення змін та доповнень до договору, врахування супутніх особливостей форми договору при обміні та збереженні повідомлень та даних договору, необхідність посилання на положення чинного податкового та митного законодавства, захист персональних даних, неможливість односторонньої зміни електронного тексту контракту після його підписання, а в контексті змісту міжнародного електронного торгового контракту – дотримання вимог чинного законодавства, у тому числі міжнародних актів, права та обов'язки, розподіл відповідальності між сторонами.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографії – 2:

1. Долінська А. М., Нагнибіда В. І. Цивільні права інтернет-користувачів: доктринальні та законодавчі засади : монографія. Київ : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2022. 286 с.

2. Латинський М. Е., Нагнибіда В. І. Публічний порядок в міжнародному приватному праві України та праві ЄС: доктринальні засади та практика застосування : монографія. Київ : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2022.

Законопроект – 1:

Проект Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо удосконалення механізмів реалізації окремих прав та інтересів, пов'язаних із використанням мережі «Інтернет».

Наукові статті – 13 у тому числі у виданнях, що індексуються базами даних Scopus/Web of Science – 1:

1. Nahnybida, V., Bilousov, U., Bliakharskyi, Y., Boyarskyi, E., & Ishchuck, A. (2022). Trade Agreements, Digital Development and International Commercial Arbitration. *Cuestiones Politicas*, 40, 74, 160–177. (Web of Science).

2. Ischuk A. Types of international electronic contracts and areas of their application. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2022. №2. P. 34–39.

3. Nahnybida V. Digital Assets Rights in the Light of Western Sanctions Against the Russian Federation. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2022. №2. С. 142–148.

4. Нагнибіда В. І. Імунітет держави від виконання судових рішень на території третіх держав: питання теорії і практики. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2022. №55. С. 94–99.

5. Зайчук О. В., Король В. І., Нагнибіда В. І. Новітні підходи до регулювання інститутів цифрового права у законодавстві ЄС та перспективи для України. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2022. №. 2. Т. 29. С. 63–81.

6. Нагнибіда В. І. Арбітражне застереження у договорах електронної комерції: питання відповідності вимогам Нью-Йоркської конвенції 1958 року. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2022. №57. С. 75–79.

7. Іщук А. Ю. Електронні міжнародні контракти у праві зарубіжних країн. *Університетські наукові записки*. 2022. №3.

8. Пожоджук Р. До питання про поняття та ознаки споживчих відносин. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2022. №2. С. 47–51.

9. Посикалюк О. О. Правова природа штучного інтелекту: між «об'єктом» і «суб'єктом». *Право України*. 2022. №3. С. 116–124.

10. Посикалюк О. О. Штучний інтелект: пошук правових конструкцій введення в цивільний обіг. *Право України*. 2022. №6. С. 139–149.

11. Примак В. Д. Принцип свободи договору в умовах воєнного стану й діджиталізації. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №5. С. 225–229.

12. Примак В. Д. Євроінтеграційний вимір деліктної відповідальності за шкоду, завдану нерухомим транспортним засобом. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №9. С. 184–187.

13. Черняк О. Ю. Форма договору в контексті європеїзації цивільного законодавства України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2022. №57. С. 117–120.

Тема: «Правове забезпечення соціального спрямування економіки України та бізнесу в сучасних умовах цифровізації, глобалізації, появи нових загроз суспільному благополуччю», затверджена постановою президії НАПрН України № 118/5 від 15.06.2021 р. Номер державної реєстрації: 0122U000064. Термін виконання: 01.01.2022 р. – 31.12.2025 р. Наукові керівники: доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України Вінник О. М., доктор юридичних наук, старший науковий співробітник Король В. І.

Мета дослідження: визначення стану та перспектив удосконалення правового забезпечення соціального спрямування економіки України та бізнесу в сучасних умовах цифровізації, глобалізації, появи нових загроз суспільному благополуччю.

1. Наукові результати:

уперше:

– виявлено ризики цифровізації, пов’язані з російською агресією проти України, що загрожують безпеці України, її економічній системі та вимагають якнайшвидшого врахування в законодавстві з метою зменшення зловживань цифровими можливостями;

– обґрунтовано необхідність включення до Конституції України положень про цифрові права та цифрові обов’язки громадян як основу для цифрового громадянства, на підставі якого має визначитися цифровий статус учасників певних сфер суспільного життя (економіки, охорони здоров’я тощо);

– виявлено прогалини в правовому регулюванні відносин щодо вирішення конфліктів/спорів у режимі онлайн за участю споживачів

у сфері цифрової економіки й запропоновано зміни до чинного законодавства, що мають забезпечити більш ефективне використання надбань цифровізації в умовах війни та інших загроз суспільному благополуччю, що обмежують/унеможливають можливості вирішення конфліктів/спорів у традиційному порядку;

– запропоновано схему вдосконалення правового забезпечення соціального спрямування цифровізації, що включає внесення відповідних змін до Конституції України (про забезпечення державою соціального спрямування економіки України, про цифрові права та цифрові обов'язки громадян), прийняття Цифрового кодексу України та внесення відповідних змін щодо особливостей цифровізації в певних сферах суспільного буття у відповідні кодекси/закони, в тому числі в Господарський кодекс України щодо особливості відносин цифровізації в економічній сфері;

– обґрунтовано положення про індивідуальні кіберзахист та кібербезпеку громадян як складову системи цивільного захисту за будь-якого стану, а особливо в умовах надзвичайних ситуацій і стану війни;

– запропоновано включення до Кодексу цивільного захисту України та Закону України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» положень про індивідуальні кіберзахист/кібербезпеку як складову національного кіберзахисту та кібербезпеки та визначення уповноваженого органу, на який має покладений обов'язок оперативно забезпечувати громадян України доступною та зрозумілою для більшості інформацією про заходи індивідуального кіберзахисту;

– виявлено нові правові механізми захисту економічної конкуренції, передбачені Законом «Про електронні комунікації» (розділ XII), але не враховані в Законі «Про захист економічної конкуренції», у зв'язку з чим запропоновано заповнити цю прогалину;

– на підставі аналізу законів, що регулюють відносини в певних сферах та ринках цифрової економіки, зроблено висновок про необхідність системного регулювання відносин цифровізації шляхом закріплення відповідних положень на трьох рівнях: в Конституції

України (про забезпечення державою соціального спрямування цифровізації, про цифрові права та цифрові обов'язки громадян), у Цифровому кодексі України (другий рівень), який доцільно прийняти з відповідним закріпленням в ньому загальних для всіх сфер суспільного життя та ринків цифрової економіки положень, що стануть підґрунтям для внесення відповідних змін в кодекси та закони, що регулюють певні види суспільних відносин, а також для прийняття нових актів законодавства у зв'язку зі змінами (третій рівень);

– шляхом аналізу актів законодавства, що регулюють правовий режим публічних електронних реєстрів виявлено ключові ознаки цієї сфери та спільні риси з іншими сферами цифрової економіки, що зумовлює доцільність закріплення загальних засад цифровізації в Цифровому кодексі України, розробка і прийняття якого має бути одним з основних завдань законодавця в умовах широкого використання цифрових технологій, що стали у пригоді в надзвичайних умовах (коронавірусної пандемії та воєнного стану, спричиненого російською агресією проти України);

– запропоновано для декларації закордонних активів застосувати ставку податку на рівні, нижчому, ніж стосовно активів, що знаходяться в Україні, а можливо ще і механізм податкової та кримінальної амністії за умови повернення грошових коштів та цінностей в Україну. Рекомендовано топ-посадовцям не давати приводу до появи питань стосовно їхнього коштовного майна в Україні та за кордоном і не впливати на самостійну роботу правоохоронних і судових органів. Для запобігання соціальній напрузі запропоновано: скоригувати кількість житлової нерухомості за статусом міста, селища, села або визначити кількість житлової і нежитлової нерухомості, а також землі у грошовому виразі без прив'язки до географічних та інших факторів. Найпростішим варіантом зменшення соціальної напруги буде підняття у підпунктах 1 і 2 п. 10 підрозд. 9–4 розд. XX Податкового кодексу України визначених кількісних показників хоча б удвічі і збільшення у пп. 3 п. 10 підрозд. 9–4 розд. XX Податкового кодексу України кількості транспортних засобів

з одного до двох або встановлення грошового показника вартості автомобіля (автомобілів). Рекомендовано особам, стосовно яких після 1 вересня 2022 року проводитиметься перевірка представниками фіскальних органів, апелювати до останніх із вимогою враховувати власні витрати та витрати членів родини за прожитковим мінімумом;

– обґрунтовано пропозиції щодо доповнення Закону України «Про соціальні послуги» новим окремим розділом IV-1 «Організація та фінансування надання соціальних послуг в умовах воєнного та надзвичайного стану», який мав би закріпити правові норми щодо порядку надання та фінансування соціальних послуг при запровадженні таких адміністративно-правових режимів, необхідності доповнення закону «Про соціальні послуги» статтею 13–1 «Надавачі соціальних послуг в умовах воєнного стану», шляхом розширення переліку надавачів за рахунок надавачів соціальних послуг з недержавного сектору, котрі були залучені до їх надання до запровадження воєнного стану відповідно до укладеного договору соціального замовлення, з урахуванням положень ст. 26 Закону «Про соціальні послуги» та Порядку надання соціальних послуг шляхом соціального замовлення та компенсації надавачам вартості соціальних послуг, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 року №450;

– обґрунтовано впровадження в українську судову практику концепції кумулятивного позову як спрямованого на забезпечення балансу приватного інтересу в одержанні ефективного судового захисту та публічного інтересу в процесуальній економії.

– обґрунтовано засади європейського консенсусу стосовно співвідношення цінності остаточності судового рішення та *restitutio in integrum* для особи, яка зазнала порушення прав людини та основоположних свобод, як співвідношення приватного інтересу цієї особи з публічним інтересом у забезпеченні стабільності судових рішень;

– обґрунтовано процесуальний механізм обмеженого нового розгляду внаслідок скасування судом касаційної інстанції рішення

у справі з направленням справи на новий розгляд, що поєднує приватний інтерес особи у досягненні субстанційної справедливості у справі з публічним інтересом в ефективному витрачання ресурсів судочинства;

– обґрунтовано підхід до правил про *res judicata*, як таких, дія яких у позитивному аспекті (остаточність судового рішення) становить частину публічного порядку, а в негативному аспекті (преклюзивне значення остаточного судового рішення у наступних провадженнях між тими ж сторонами стосовно того ж предмету і з тих же підстав) становить правило, у якому поєднуються приватний та публічний інтерес, однак забезпечення дії якого не становить частини публічного порядку.

– встановлено, що в умовах воєнного стану позичальник за договором споживчого кредиту не звільняється від виконання зобов'язання повернути кредит та сплатити проценти за користування кредитними коштами, які визначені умовами договору. Разом з тим законодавець забороняє підвищення процентів за користування кредитними коштами та встановлює скасування сплати позичальником неустойки (штрафу, пені) та інших платежів, що передбачені договором про споживчий кредит, нарахованих включно з 24 лютого 2022 року відповідно Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» від 5 березня 2022 року №2120-IX.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

Popovych, Tetiana G. Standardization and legal regulation of economic activity: in the conditions of threats to public welfare : monograph. Kiev : Academician F. H. Burchak Scientific Research Institute of Private Law and Entrepreneurship NALS of Ukraine, 2022. 92 p.

Законопроект – 1:

Законопроект «Про внесення змін до Конституції України щодо цифрових прав та цифрових обов'язків громадян України».

Наукові статті – 12, у тому числі 1 у виданнях, що індексуються базами даних Scopus/Web of Science:

1. Oksana Vinnyk, Olena Belianevych, Nino Patsuriia, Galyna Myronova, & Svitlana Seminoh. (2022). Legal regulation of digital economy during pandemic. *International Journal of Public Law and Policy*, 8, 3–4, 328–345. (Scopus Q3)

2. Burylo Yu. P. AI-generated works and copyright protection. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2022. №4. P. 7–13.

3. Бурило Ю. П., Крупчан О. Д., Гайдунін О. О. Harmonization of the Ukrainian food safety control legislation with the EU Law. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2022. №2. С. 262–273.

4. Бурило Ю. Перспективи цивільно-правової відповідальності за шкоду, завдану штучним інтелектом в Європейському Союзі. *Приватне право і підприємництво*. 2022. Вип. 21.

5. Вінник О. М. Захист прав користувачів електронних комунікаційних послуг в умовах війни. *Економіка та право*. 2022. № 1 (64). С. 68–78.

6. Vinnyk O. Digital rights and digital responsibilities amidst war and other threats to social welfare entrepreneurship, economy and law. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2022. №2. P. 101–107.

7. Oksana M. Vinnyk, Tetiana G. Popovich, Bogdan V. Derevyanko. Regulation of Digital Economy Relations: Certain Aspects. *Journal of the National Academy of Sciences of Ukraine*. 2022. P. 181–204.

8. Король В. І. Правове прогнозування набуття Україною статусу держави – кандидата у члени Європейського Союзу. *Юридична Україна*. 2022. №3.

9. Myronova H. A. Digitalization of healthcare in Ukraine: legal regulation of public and private interests. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2022. №3. P. 40–47.

10. Миронова Г. Впровадження електронних медичних записів пацієнта: проблеми правового регулювання в Україні. *Приватне право і підприємництво*. 2022. Вип 21.

11. Пільков К. Принцип RES JUDICATA у практиці Верховного Суду з розгляду господарських справ. *Приватне право і підприємництво*. 2022. Вип 21.

12. Семіног С. В. Новели законодавства щодо регулювання відносин споживчого кредитування в умовах воєнного стану. *Юридична Україна*. 2022.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

Тема: «Інтелектуальна власність як складова системи забезпечення національної безпеки», затверджена постановою президії НАПрН України № 103/4 від 03.07.2017 р. Номер державної реєстрації: 0117U005291. Термін виконання: 01.01.2018 р. – 31.12.2022 р. Науковий керівник – доктор економічних наук, професор, академік АТН України, академік УАН Бутнік-Сіверський О. Б.

Мета дослідження: досягнення цілей національної безпеки через розвиток її складової – системи інтелектуальної власності, основною функцією якої є забезпечення збалансованого існування інтересів інтелектуальної творчості, винахідництва, раціоналізації в правовому полі суспільства, спрямованого на безпеку держави Україна через моніторинг, діагностування, виявлення та ідентифікацію, запобігання та припинення, мінімізацію та нейтралізацію дії внутрішніх і зовнішніх загроз і небезпек. Реагування на загрози має бути адекватним не лише характерові та їх масштабам, а й рівню бажаного і можливого стану забезпечення національної безпеки через розвиток її складової інтелектуальної власності з використанням методів детінізації, боротьби з неправомірним використанням інтелектуальної власності та дієвим захистом прав інтелектуальної власності.

1. Наукові результати:

У рамках проведеного дослідження зазначено, що інтелектуальна безпека виступає пріоритетною складовою убезпечення інтелектуальної діяльності як діяльності з продукування, обміну, використання інтелектуальних ресурсів та виступає пріоритетною складовою частиною безпеки людського розвитку в напряму формування, накопичення, використання інтелектуальних ресурсів, які становлять інтелектуальний потенціал, що є інтегрованою динамічною

сукупністю взаємопов'язаних та взаємодоповнюючих складників – освіти, науки, культури та духовності, взаємодія між якими зумовлює синергетичний ефект, який повинен бути спрямований на зміцнення економічної безпеки держави.

Одночасно, потрібно враховувати розвиток ринку інтелектуальної власності на основі комерціалізації майнових прав інтелектуальної власності в системі забезпечення національної безпеки при умові стабілізації політичної ситуації, посилення механізмів кредитування в сфері інтелектуальної діяльності, а також боротьба з масовим піратством і порушенням прав інтелектуальної власності. Потрібно враховувати, що одним з ризикогенних проявів піратства є виробництво і торгівля контрафактною продукцією, що створюють загрози економічному розвитку, здоров'ю та безпеці споживачів у глобальному масштабі, мають наслідками втрату доходів бюджетів країн, негативний вплив на іноземні інвестиції, втрату репутації виробників; компанії, що розробляють програмне забезпечення, оцінюють щорічні збитки внаслідок нелегального тиражування програм до 13–15 млрд дол. США, щорічні збитки правовласників відомих торговельних марок від продажу підробної продукції – до 100 млрд дол. США.

Крім того, визначено, що в системі забезпечення національної безпеки під комерціалізацією майнових прав інтелектуальної власності слід розуміти діяльність, спрямовану на перетворення технології та/або їх складових у продукти чи послуги для їх реалізації на ринку з метою отримання доходу, шляхом надання ліцензії чи передання (відчуження) на підставі договору майнових прав іншим суб'єктам господарювання або ж використання їх у власній господарській діяльності з урахуванням вимог національної безпеки. Потребують удосконалення нормативно-правові акти, які визначають вимоги до первинного бухгалтерського обліку, охорони прав інтелектуальної власності, а також організаційних методів формування й функціонування системи управління процесом комерціалізації, спрямованих на отримання прибутку (доходу) від ринкової реалізації майнових прав інтелектуальної власності з урахуванням інтересів учасників господарського обігу.

Для подолання наслідків війни в Україні необхідним є залучення новітніх технологій. Таке залучення може відбуватись різними шляхами, зокрема шляхом надання Україні міжнародної технічної допомоги або купівлі технологій відповідними державними установами України. Деякі технології можуть бути впроваджені українськими підприємствами на підставі відповідних договорів, у тому числі ліцензійних.

Ураховуючи необхідність використання відповідних технологій у воєнний час та у зв'язку з подоланням наслідків війни може бути застосовано некомерційне суспільне (громадське) використання винаходів і корисних моделей з урахуванням ст. 31 Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності. Положення цієї статті частково імплементовані в національне законодавство України. Хоча положення відповідних НПА є чинними в Україні понад 18 років, однак їх наявність не забезпечила фактичну можливість їх застосування: на сьогодні жодного дозволу Урядом України не видано у зв'язку з відсутністю чіткого механізму для надання такого дозволу, зокрема під час некомерційного використання винаходу.

Розроблено пропозиції щодо вдосконалення комерціалізації майнових прав інтелектуальної власності в системі забезпечення національної безпеки при умові стабілізації політичної ситуації, з урахуванням посилення механізмів кредитування в сфері інтелектуальної діяльності, а також боротьби з масовим піратством і порушенням прав інтелектуальної власності.

Удосконалено врахування ризиків відсутності правової охорони об'єктів права інтелектуальної власності за кордоном при експорті продукції і технологій, які призводять до: 1) втрати виключних прав експортерів на свою продукцію на зарубіжних ринках; 2) можливості законного використання / копіювання технології / продуктів третіми особами; 3) падіння доходів експортерів і зменшення їх частки на зарубіжних ринках; 4) порушення експортерами виключних прав третіх осіб; 5) судових позовів до експортерів; 6) заборони виробництва / продажу продукції експортерів, конфіскації продукції як контрафактної.

Зазначено, що в процесі розвитку міжнародного науково-технічного співробітництва з промислово розвинутими країнами питання, пов'язані з купівлею-продажем технології, що включає передачу знань, науково-технічного, комерційного та управлінського досвіду (ноу-хау), набувають особливої актуальності та вимагають комплексного врегулювання, перш за все, на національному рівні. Передача знань, науково-технічного, комерційного та управлінського досвіду (ноу-хау) перебувають в полі досліджень інтелектуальної безпеки. Економічне та промислове шпигунство є найбільшою загрозою науково-технічній діяльності та інноваційному розвитку держав. Економічне шпигунство перетворилося на важливий фактор науково-технічного прогресу і політики багатьох розвинутих держав, таких як Китай, Росія, Японія, Німеччина, Індія, Іран, Бразилія, Аргентина. Наприклад, зростання індустріальної потужності Японії пов'язують зі збільшенням числа промислових шпигунів до значної цифри – 10 тис. Еволюція методів економічного шпигунства передбачає розвиток адекватних заходів протидії. Тому економічна контррозвідка є невід'ємною складовою системи служби безпеки – як на державному, так і на корпоративному рівні. В її завдання входить контроль за інформаційними потоками і можливими шляхами витоку. В якості заходів протидії економічному шпигунству та розкриттю комерційної таємниці в системі інтелектуальної безпеки рекомендується використовувати: періодичні перевірки адекватності систем охорони; обмеження доступу і розподілу секретних відомостей; найсучасніші охоронні технології; обмеження залучення нових співробітників до робіт з високими ризиками; практику укладення з працівниками, партнерами, клієнтами ретельно розроблених угод про охорону конфіденційної інформації як умови нового або триваючого співробітництва; ознайомлення персоналу з цілями і значущістю зобов'язань і політики в галузі охорони комерційної таємниці та попередження тих, хто звільняється, про продовження дії зобов'язань.

Відмічено, що інститут секретних винаходів займає важливе місце в системі патентного права та забезпеченні інтелектуальної

національної безпеки. Запровадження спеціального регулювання у сфері охорони секретних винаходів обумовлюється тим, що процес засекречування винаходу підпадає під дію двох правових систем – патентної системи і системи правової охорони державної таємниці. Відсутність правової охорони секретних винаходів негативно позначається на стані технічної творчості у збройних силах. Законодавства США, Німеччини, Великобританії, Франції, Китаю, Польщі та інших держав схожі в одному: вони захищають інтереси творців секретних винаходів і стимулюють розробку науково-технічних рішень, що перевищують світовий рівень. Державне регулювання секретних винаходів у зарубіжних країнах з давніми і стабільними патентними системами (США, Великобританія, Німеччина, Франція, Польща) здійснюється не за допомогою окремих спеціально розроблених з цією метою законодавчих актів, а в рамках єдиних національних патентних законів, що регламентують правову охорону винаходів. Варто перейняти досвід країн, які закріплюють режим секретності лише за винаходами. Адже у держави немає необхідності засекречувати відомості про технологічне (технічне) рішення, щодо якого не проведено експертизу по суті, тобто корисну модель у нині діючій правовій концепції.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

Інтелектуальна власність як складова системи забезпечення національної безпеки : монографія / колектив авторів ; за наук. ред. О. Б Бутнік-Сіверського; Київ : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. 2022.

Науковий захід – 1:

IV міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Управління проектами. Перспективи розвитку проектного та нейромеджменту, інформаційних технологій управління, технологій створення та використання об'єктів права інтелектуальної власності». Секція №1 «Інтелектуальна власність як складова системи забезпечення національної безпеки» (24 березня 2022 р.).

Збірник матеріалів конференції – 1:

Інтелектуальна власність як складова системи забезпечення національної безпеки : електронний збірник матеріалів IV міжнародної науково-практичної конференції «Інтерн-міст КИЇВ – ДНІПРО», Управління проектами Ефективне використання результатів наукових досліджень та об'єктів інтелектуальної власності (24–25 березня 2022 р.). Київ : Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності НАПрН України, 2022. 200 с.

Наукові статті – 6:

1. Зайківський О. Б., Оністрат О. А. Стан формування та реалізації державної політики щодо забезпечення охорони інтелектуальної власності при розробленні озброєння та військової техніки. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022, № 1 С. 55–65.

2. Дорошенко О., Петренко В., Дорожко Г. Напрями підвищення ефективності судової експертизи у справах щодо об'єктів інтелектуальної власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 1 С. 44–54.

3. Андросчук Г. О. Технологічна безпека: прогностичні оцінки трендів у розвитку науки і технологій. *Наука, технології, інновації*. 2022. № 1. С. 69–80.

4. Бакалінська О. О. Сучасні тенденції правового регулювання кібербезпеки та інтелектуальна власність. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 5. С. 82–92.

5. Бутнік-Сіверський О. Б. Методологічні засади нової парадигми розвитку теорії національної інтелектуальної безпеки. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 4. С. 40–51.

6. Бутнік-Сіверський О. Б. Організаційно-функціональна структура інноваційно-інтелектуального середовища: поняття та концепція взаємодії. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 5. С. 68–81.

Законопроект – 1:

Проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України (щодо заборони використання символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в об'єктах права

промислової власності)» разом з порівняльною таблицею та пояснювальною запискою надіслано Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку та Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки. Законопроект розроблено з метою врегулювання відносин, пов'язаних із заборонаю реєстрації та використання символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну в об'єктах промислової власності.

Науково-правовий висновок до законопроекту – 1:

Пропозиції до проекту Закону України «Про заборону пропаганди російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України, символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну».

Тема: «Правова охорона інтелектуальної власності в умовах євроінтеграційних процесів», затверджена постановою президії НАПрН України № 103/4 від 03.07.2017 р. Номер державної реєстрації: 0117U005290. Термін виконання: 01.01.2018 р. – 31.12.2022 р. Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України Мироненко Н. М.

Мета дослідження: визначення основних рис та напрямів формування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в умовах євроінтеграційних процесів; дослідження форм, методів та механізмів її реалізації з позицій євроінтеграційних процесів та сучасної доктрини права інтелектуальної власності; вивчення практики імплементації модельних законів та директив ЄС у вітчизняне законодавство; аналіз судової практики захисту прав інтелектуальної власності у цивільному, кримінальному та адміністративному судочинстві України та країнах ЄС.

1. Наукові результати:

У межах указаної теми за звітній період досліджувались питання щодо особливостей правового захисту відносин у сфері інтелектуальної власності на загальноєвропейському просторі,

зокрема, на прикладі Естонської Республіки (ЕР) як держави-члена ЄС.

У межах проведеного за звітний період дослідження було доведено, що існує два підходи до формулювання норм про обмеження майнових суміжних прав в країнах ЄС, а саме у законах: 1) визначаються конкретні випадки обмежень як майнових авторських прав, так і суміжних прав; 2) зазначається про допустимість обмежень майнових прав виконавців, виробників фонограм з посиланням на норми про обмеження майнових прав авторів (положення застосовуються «*mutatis mutandis*»). Крім того, на основі порівняльного аналізу норм законів країн ЄС та України доведено, що існують неоднорідні підходи щодо визначення місця права доступу автора до твору в загальній системі відповідних правовідносин у сфері авторського права. Це право відносять до: 1) особистих немайнових прав, чи 2) «інших прав», відмінних від особистих немайнових, чи майнових, оскільки право доступу не згадується в їх переліку. Для законодавства України характерний другий підхід; об'єктом доступу є твори образотворчого мистецтва, а також можуть бути твори архітектури, чи будь-який твір, що перебуває у власності чи законному володінні іншої особи; існують такі підстави для доступу до твору: 1) для виготовлення копії твору; 2) з метою переробки твору; 3) використання для власної виставки. У Законі України передбачені дві перші підстави («виготовлення примірників, слайдів, карток, переробок тощо»). У зв'язку з цим запропоновано при доопрацюванні ст. 26 Закону України «Про авторське право і суміжні права» врахувати норми, визначені в проаналізованих законах країн ЄС, що стосуються розширення підстав для доступу до твору, зокрема й для його публічного показу автором на власних виставках, а також зобов'язань власника надавати доступ до твору та зобов'язань автора забезпечити збереження твору при його відтворенні, доставці на місце виставки та поверненні власнику.

У процесі дослідження встановлено, що на теперішній час винаходи в Європейському Союзі охороняються національними

патентами, які видаються відповідно до національних патентних законів кожної з держав-членів ЄС, і європейськими патентами, виданими згідно з Європейською патентною конвенцією – Регіональним міжнародним договором (далі – ЄПК) за централізованою єдиною процедурою, яку здійснює Європейське патентне відомство і перетворюються в низку національних патентів договірних держав, у яких патентоволоділець бажає отримати правову охорону (вказаних держав-членів ЄС). Таким чином, для європейського патенту застосовується подвійне законодавство: відповідно до ЄПК визначається обсяг правової охорони винаходу та його патентоздатність (набуття прав), а національне патентне законодавство вказаних держав-членів ЄС регулює використання прав патентоволоділця та життя санкцій у разі їх порушення.

У свою чергу уніфікація та гармонізація національних систем правової охорони винаходів держав-членів ЄС здійснюється шляхом імплементації положень Директив та Регламентів ЄС; обґрунтовано, що не зважаючи на те, що ЄПК юридично не пов'язана з будь-яким законодавством ЄС, Конвенція адаптує свої правила і керівництва до законодавства ЄС в сфері правової охорони винаходів; доведено, що причина такої ситуації в тому, що виданий європейський патент діє як національний в кожній вказаній державі-члені ЄС. У свою чергу, завдяки тому, що європейський патент видається за однією процедурою, ЄПК є договором, який уніфікує національне право держав-членів ЄС стосовно отримання патентної охорони. Таким чином, ЄПК не відміняє національного патентного законодавства – обидві системи діють одночасно. Встановлено, що застосування регіонального міжнародно-правового механізму охорони винаходів спричинило зменшення кількості національних заявок на винаходи і збільшення кількості європейських; доведено, що недоліки ЄПК, зумовлені існуючою системою розгляду патентно-правових спорів, негативно впливають на прозорість і функціонування спільного ринку ЄС, його конкурентоздатність і зумовлюють необхідність реформування європейської патентної системи в напрямку створення єдиної системи правової охорони винаходів, призначеної лише

для держав-членів ЄС, за допомогою якої видавався б європейський патент з єдиною дією на всій території ЄС.

На основі аналізу практики здійснення правосуддя в зарубіжних країнах обґрунтовано, що штучний інтелект може бути достатньо ефективним засобом, який можуть використовувати як судді так і практикуючі юристи, оскільки він дозволяє системно обробити великий обсяг інформації та сприяти ефективному здійсненню правосуддя. Штучний інтелект широко може застосовуватись при консультуванні та прогнозуванні рішень судів у конкретних справах.

На основі аналізу правових актів, що визначають юрисдикцію при розгляді справ у сфері інтелектуальної власності, у тому числі щодо торговельних марок, як на регіональному, так і на національному рівнях доведено, що Європейський Суд Справедливості формує правозастосовну практику у справах, що виникають із спорів щодо прав інтелектуальної власності та торговельних марок безпосередньо, як на рівні ЄС, так і на рівні країн ЄС. ЄС є компетентним органом, який надає роз'яснення щодо реалізації положень Директив ЄС у сфері права інтелектуальної власності, а також дає роз'яснення державним установам з ІВ країн – учасниць ЄС щодо застосування норм національного законодавства та їх кореляції з положеннями директив ЄС у зазначеній сфері.

Не дивлячись на те, що у 2020 році до законодавства України щодо охорони прав на торговельні марки були внесені значні зміни, перш за все обумовлені необхідністю імплементації положень Угоди про асоціацію та актів ЄС, така імплементація проведена не системно шляхом введення до законодавства України окремих положень, наведених в Угоді про асоціації та актах ЄС. Крім того, не в повній мірі враховується практика імплементації актів ЄС державами-членами ЄС. Тож доведена потреба в детальному опрацюванні та врахуванні положень Угоди про асоціацію, відповідних актів ЄС у цій сфері, практики європейських країн щодо імплементації положень цих актів ЄС до їх національного законодавства та правових позицій Суду ЄС із тлумачення положень таких актів з метою розроблення системних пропозицій до ЦК України, Закону

України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» та підзаконних нормативно-правових актів у цій сфері.

На основі порівняльно-правового аналізу законодавства ЄС, окремих європейських країн та України обґрунтовано, що у законодавстві України відсутнє тлумачення терміну «добре відома торговельна марка». Є лише умови її протиставлення іншим таким самим або схожим ТМ відносно однорідних та неоднорідних товарів і послуг. У зв'язку з цим запропоновано Закон доповнити положенням про визначення поняття добре відомої ТМ. Також запропоновано відокремити в самостійне поняття ТМ, що має репутацію, на підставі різного ступеня відомості і неоднакового правового режиму зазначених ТМ. Таке доповнення національного законодавства буде сприяти уточненню існуючих і створення нових засобів захисту прав на добре відому ТМ та ТМ, що має репутацію в Україні, та гармонізації правового регулювання відносин в сфері інтелектуальної власності в Україні до правового регулювання аналогічних відносин у країнах Європейського Союзу.

За результатами проведеного дослідження було обґрунтовано необхідність розробки та прийняття Закону України «Про франчайзинг». Тому заслуговують на увагу дослідження у цій сфері та досвід формування такого законодавства в Республіці Польща. У цьому Законі запропоновано передбачити всі юридичні аспекти взаємовідносин сторін і розвитку українського франчайзингу, які б відповідали міжнародним вимогам. Його прийняття дозволить створити прозорі механізми для становлення і розвитку франчайзингу, що значною мірою стимулюватиме створення національних мереж франчайзингу, залучення міжнародного франчайзингу та міжнародних фінансових корпорацій для прямого кредитування проєктів.

Протягом звітного періоду були проаналізовані законодавчі акти України, які потребують узгодження з директивами та регламентами ЄС, що регулюють відносини у сфері інтелектуальної власності. На підставі цього аналізу складено таблицю із зауваженнями щодо цих нормативно-правових актів, яка стане дієвим інструментом у подальшому процесі узгодження норм вітчизняного законодавства

з нормами права ЄС. У процесі підготовки цієї таблиці були впорядковані нормативні акти, що встановлюють додаткову охорону прав на винаходи, об'єктами яких є засоби, використання яких потребує дозволу компетентного органу, та обмеження майнових прав на винаходи і корисні моделі; упорядкування нормативних актів, які стосуються регулювання відносин, пов'язаних з складанням та поданням заявки на торговельну марку, заявки на міжнародну реєстрацію торговельної марки та проведення експертизи заявки на торговельну марку, міжнародної реєстрації торговельної марки з поширенням на Україну.

Проаналізовано Закон Німеччини «Про авторське право і суміжні права» щодо охорони прав виконавців, зокрема моральні права і права на використання виконання, положення про запис, відтворення розповсюдження, сповіщення для загального відома, права виконавця вимагати виплати винагороди, спільне виконання, охорону прав організатора виступу, строк дії прав виконавця, обмеження їх прав на використання тощо.

Встановлено, що охорона прав виконавців у Німеччині відповідає положенням Міжнародної конвенції про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення, Договору ВОІВ про виконання і фонограми, відповідних директив ЄС;

Обґрунтовано, що при внесенні змін до законодавства про авторське право і суміжні права доцільно використати досвід Німеччини щодо охорони прав організатора виступу та визначення строку дії прав на виконання, записані на фонограму.

Проаналізовано норми проекту Закону України «Про авторське право і суміжні права» (в новій редакції), реєстр. № 5552–1 від 09.06.2021 р., на підставі чого:

1) виявлено неточності та неузгодженості в застосуванні термінології в Проекті (наприклад, застосовуються різні терміни: «твір образотворчого мистецтва», «твір мистецтва», «оригінальні художні твори», «оригінал художнього твору»);

2) встановлено, що у Проекті запропоновано здійснення продажу твору мистецтва на території України за умови отримання

Витягу про реєстрацію оригіналу твору мистецтва. Проте, такі ви-моги не відповідають ст. 5 (2) Бернської конвенції про охорону лі-тературних і художніх творів, згідно з якою здійснення та користу-вання авторськими правами не пов'язано з виконанням будь-яких формальностей, а також не враховують ст. 9 вказаної Директиви ЄС, за приписами якої автор може через організацію колективного управління вимагати надати інформацію про ім'я та адресу про-давця, а також про суму ціни продажу твору;

3) обґрунтовано, що лише частково враховані норми ст. 18–20 Директиви Європейського Парламенту та Ради 2019/790 про автор-ське право і суміжні права в єдиному цифровому ринку, згідно з якими передбачено механізм корегування укладених договорів, а також виплати авторам, виконавцям додаткової, належної та спра-ведливої винагороди. Фрагментарне правове регулювання відносин не сприятиме ефективній реалізації запропонованих норм на прак-тиці;

4) обґрунтовано, що недоцільно введення в Проєкті норми, згідно з якою ліцензіат має право вчиняти дії допоміжного харак-теру (інші допоміжні способи використання) щодо визначених у такому договорі видів майнових прав на відповідні об'єкти автор-ського права і суміжних прав, без уточнення, чи отримуватиме лі-цензіар винагороду (роялті) за використання об'єкту такими допо-міжними способами.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

Правова охорона інтелектуальної власності в умовах євроінте-граційних процесів в Україні : монографія / колектив авторів; за наук. ред. Н. М. Мироненко; Київ : НДІ інтелектуальної власнос-ті НАПрН України. 2022.

Наукові статті у виданнях, що індексуються у Scopus/Web of Science – 1:

Maksym Hetmantsev, Andrii Shabalin, Mykola Haliantykh, Anatoliy Kostruba. Comparative analysis of Ukrainian and Estonian law in the

context of adaptation to EU legal standards. Forthcoming and Online First Articles. *International Journal of Public Law and Policy*. (Scopus, Q3)

Наукові статті – 6:

1. Коваленко Т. Реєстрація торговельної марки у країнах Європейського Союзу. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №3. С. 65–72.

2. Троцька В. Обмеження майнових прав виконавців, виробників фонограм відповідно до законодавства України та ЄС. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №3. С. 26–35.

3. Дроб'язко В. Правова охорона технічних засобів захисту та інформації про управління правами. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №3. С. 46–53.

4. Штефан О. Судовий захист торговельних марок в Італії. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №4. С. 67–78.

5. Мироненко Н. М. Деякі особливості правової охорони торговельних марок в країнах ЄС в контексті євроінтеграційних процесів в Україні. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №4. С. 79–88.

6. Бакалінська О. О. Міжнародний трансфер технологій в умовах сучасних викликів. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №4. С. 109–120.

Законопроект – 1:

Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі». Проектом Закону запропоновані механізми, які сприятимуть досягати балансу інтересів між патентною монополією та правом кожної людини на доступність ліків. Разом з пояснювальною запискою та порівняльною таблицею надіслано Міністерству економіки України.

Науково-експертний висновок до законопроекту – 1:

Науково-експертний висновок до проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності» надіслано листом на адресу Міністерства економіки України.

Тема: «Інтелектуальна власність в цифровій економіці», затверджена постановою президії НАПрН України № 106/10 від 15.06.2018 р. Номер державної реєстрації: 0118U007601. Термін виконання: 01.01.2019 р. – 31.12.2023 р. Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент Андрощук Г. О.

Мета дослідження: вивчення стану, тенденцій та ролі інтелектуальної власності у розвитку цифровізації економіки в світі та в Україні. Ключові тренди концепції «Індустрії 4.0»: хмарні обчислення (cloud computing), робототехніка, автоматизація, інтелектуальні датчики, адитивні технології 3D – друку, Інтернет речей (IoT), великі дані (big data), штучний інтелект, інтелектуальні транспортні системи (ITS – Intelligent Transport Systems), доповнена реальність та ін. Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні. Цифрова адженда України – 2020 («Цифровий порядок денний України» – 2020), Концепція розвитку цифрової економіки і суспільства України на 2018–2020 роки. Концепція розвитку електронного урядування в Україні. Принципи цифровізації. Стратегія розвитку високотехнологічних індустрій для України до 2025 року. Дорожня карта цифрової економіки. Основні принципи політики «цифровізації» України. Україна на тлі глобальних цифрових трендів.

1. Наукові результати:

Закон України «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі» історично виключав комп'ютерні програми із патентованих об'єктів. Аналіз патентної статистики ВОІВ по Україні показує лише незначну кількість патентних заявок (патентні публікації за технологією), що підпадають під категорії «Комп'ютерні технології» та «ІТ-методи для управління». Так, між 1980–2018 рр. було опубліковано лише 740 таких заявок. Порівняно із загальною кількістю 58 845 опублікованих заявок, це складає 1,26%. У 2021 р. змін не відбулося. Це гальмує інноваційний розвиток, враховуючи запуск «Дія Сіті», економічної вільної зони та прийняття нормативно – правової бази «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні». Ці ініціативи спрямовані на позиціонування України

на позиції авангарду індустрії ІКТ та цифрових інновацій. У той час як було запроваджено низку податкових та економічних реформ як частину правової бази, що прагне стимулювати ріст і розвиток ІТ-сектору, не відбулося жодних законодавчих змін щодо стандартів патентоспроможності.

Необхідно імплементувати норми Керівництва ЄПВ щодо винаходів, реалізованих на комп'ютері в Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» та Правила складання, подання та розгляду заявки на винахід та заявки на корисну модель, які не відображають цих аспектів, є застарілими і останній раз переглядалися ще у 2011 році. Використання наведених рекомендацій при складанні заявки є необхідними для заявника та експерта у подальшому при розгляді заявок на патенти III. Вони дозволяють ще на стадії підготовки заявки правильно зазначити, якими є заявлені удосконалення, і оцінити, чи є який-небудь несподіваний технічний результат, який не може бути очікуваним заздалегідь на основі існуючого рівня техніки до дати подання заявки. Лише комплексний підхід (зміни до законодавства, стимулювання і вдосконалення експертизи) дасть можливість вирішити цю проблему.

Узагальнено результати досліджень стану, розвитку та релокації ІТ-сфери в Україні. Попри війну, наші ІТ-компанії зберегли 95% контактів та продовжують нарощувати експорт. Протягом першого кварталу ц.р. ІТ-індустрія забезпечила 2 млрд доларів експортних надходжень проти 1,44 млрд доларів за аналогічний період минулого. Ця сфера забезпечила минулого року 6,8 млрд доларів надходжень до економіки України та сплатила податків понад 23 млрд гривень. Частка ІТ-послуг в експорті всіх українських послуг становила 37%. Дослідження «IT Research Resilience: Вплив війни на розвиток ІТ-індустрії України», проведене Львівським ІТ Кластером, показало таке. Близько 7 тис. українських ІТ-спеціалістів мобілізували до лав ЗСУ та ТрО. Від 50 до 57 тис. після початку війни з рф виїхали за кордон, з них 64% – жінки. Це становить 17% – 20% від загальної кількості ІТ-спеціалістів станом на грудень 2021 року. Понад 52 тис. ІТ-фахівців зараз мешкають у західних областях

України. Найбільше (37 тис.) – перебувають у Львівській області. Сюди ж перемістилося найбільше спеціалістів з інших регіонів – близько 4300. Наступний за розмірами хаб – Івано-Франківський. Тут мешкають 4,5 тис. ІТ-спеціалістів. За договором підряду (ФОП) працюють 88% спеціалістів. За трудовим договором – 14%, а ще 1% вказали «Інший» як спосіб співпраці з компанією. При цьому 18% ФОП планують легалізуватися за кордоном, а 4% планують змінити місце реєстрації ФОП. 41% СЕО ІТ-компаній планують у найближчий рік відкривати нові офіси, 26% повідомили, що робитимуть це за кордоном. Найпопулярніший вибір нової локації – Польща. На неї припадає 20% бажаючих. По 4% СЕО заявили, що оберуть Іспанію або США, по 3% висловилися за Естонію та Португалію й по 2% – за Болгарію, Румунію та Хорватію. Спостерігається низький рівень інтересу до відкриття регіональних офісів в Україні. 3% планують відкрити офіс в Києві, стільки ж – у Львові. По 2% – у Дніпрі, Одесі й Чернівцях. Як показує аналіз, існує три ключових фактори, що впливають на майбутнє України загалом та ІТ-галузь зокрема, це: війна, підтримка Заходу та економічна свобода. Відповідно, ці фактори формують три найбільш імовірних сценарії майбутнього. 1. Демократична модернізація – означає, що війна закінчилася або заморозилася, Захід активно допомагає відновитися, держава бере курс на лібералізацію економіки, невтручання, формує чесні й прозорі правила гри. В такому випадку від 87% до 94% ІТ-спеціалістів залишаються в Україні, 6% виїжджають. 2. Примусова євроінтеграція – це сценарій, за якого війна завершилася, західні партнери дають Україні гроші, економіка відновлюється, однак існує жорстке державне регулювання, високі податки, мінімальна свобода, держава відіграє велику роль в економіці. За таких умов від 72% до 86% ІТ-спеціалістів готові залишитися, 13% виїжджають. 3. Український авторитаризм – може відбутися, якщо воєнний час в країні продовжать на період її відновлення. Це означатиме обмеження економічних прав, свобод, роботи опозиції тощо. 43–62% ІТ-спеціалістів заявили, що не виїжджатимуть з України за таких умов, а 36% повідомили, що поїдуть. Разом з тим, сьогодні 78%

керівників ІТ-компаній вірять, що попри все галузь зростатиме. Реальним поштовхом розвитку цифровізації економіки в напрямі формування цифрової економіки, як наступний етап просування до нової економіки, стало прийняття 2021 р. Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні», яким визначено організаційні, правові та фінансові засади функціонування правового режиму Дія Сіті, що запроваджується з метою стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні.

Досліджено проблеми сучасної цифрової економіки. Особлива увага приділена розвитку Fintech-стартапів в Україні. Проаналізовано зарубіжний досвід створення та впровадження Fintech-стартапів. Розглянуто причини збитковості Fintech проєктів в Україні та інших країнах, особливості інноваційного вітчизняного мобільного банкінг-проєкту Monobank (з 2017 р.). Досліджено історичні приклади створення «віртуальних» банків у США та Німеччині. Доведено, що виникнення віртуальних банків стало передумовою для створення онлайн-банкінгу (e-banking, online banking), що дозволяє особі керувати своїм банківським рахунком (рахунками). Розглядається діяльність UNIT.City – інноваційного парку в Україні у галузі fintech-галузі. Окрему увагу приділено мобільним додаткам доповненої реальності. Аналізуються типові проблеми, з якими зіштовхуються розробники fintech-стартапів.

Узагальнено результати досліджень цифрового піратства: стан, тенденції, механізми протидії. Піратство у сфері інтелектуальної власності – це використання об'єктів авторського права і суміжних прав з метою отримання комерційної вигоди без згоди правовласників. Рівень цифрового піратства виміряний як середня кількість запитів від інтернет-користувачів до вебсайтів-порушників. Нерівність доходів збільшують піратство, а доступ до легальних пропозицій та обізнаність про такі пропозиції, як правило, зменшують його рівень. З січня по серпень 2022 р. експерти лондонської компанії MUSO, яка надає статистику піратської діяльності зафіксували 141.7 млрд відвідувань піратських сайтів для всіх галузей, що на 21.9% більше, ніж за аналогічний період 2021 року. Аналіз за сек-

торами медіа індустрії показує, що найбільшим сектором був телевізійний, який охоплює телебачення, аніме, прямі трансляції спортивних програм та інші прямі трансляції.

Проведено економіко-правовий аналіз стану та тенденцій явища патентного тролінгу в різних юрисдикціях (США, ЄС) в умовах цифрової економіки. Визначено його вплив на інноваційний розвиток, динаміку патентних позовів до високотехнологічних компаній, визначено механізми протидії. Патентний тролінг набув ознак повноцінної системної діяльності, що має відповідних суб'єктів, об'єкти впливу, вертикальні та горизонтальні комунікативні зв'язки, за допомогою яких функціонує зазначена система відносин. Характерною ознакою патентного тролінгу є те, що ця діяльність не має національних (внутрішньодержавних) обмежень, їй притаманна ознака інтернаціональності. Досліджено сферу діяльності патентних тролів та основні тенденції. Середній щорічний темп зростання кількості судових процесів з боку непрактикуючих осіб складає 20%.

Досліджено національні політики та стратегії розвитку штучного інтелекту (ШІ) таких країн, як США, Китай, Канада, Велика Британія, Японія, Австралія, ОАЕ, Південна Корея, Індія, Росія та країн Європейського Союзу (Франція, Німеччина, Польща, Швеція, Данія, Фінляндія). Стратегії цих країн визначають напрями фінансування, досліджень та розробок (НДДКР), методи сприяння розвитку ШІ, розвиток цифрової інфраструктури, що сприятиме легшому поширенню ШІ, створенню нормативно-правової бази з метою регулювання та контролю галузі ШІ. Загалом, у всьому світі понад 60 країн (включаючи ЄС) розробили або знаходяться в процесі розробки національної стратегії ШІ. З них 37 мають (або планують мати) або окремі стратегії для ШІ в державному секторі, або особливу спрямованість, вбудовану в ширшу стратегію. Проведено порівняння української концепції розвитку ШІ з іноземними стратегіями розвитку ШІ. Розроблені національні стратегії розвитку ШІ сприяють розробці та впровадженню технологій ШІ. Більшість стратегій передбачені інвестиції в ШІ. Найбільші

інвестиції вкладають Китай, США та країни ЄС, оскільки решта країн не мають достатньо фінансових ресурсів для сприяння розвитку ШІ. Більшістю стратегій з розвитку ШІ передбачено також створення відповідного законодавства у сфері ШІ, сприяння розвитку та використання ШІ державним та приватним сектором, наукові розробки та дослідження в сфері ШІ. Проте, на відміну від стратегії, Україна прийняла лише концепцію, сутність якої полягає у визначенні мети, принципів та завдань розвитку ШІ. Можна стверджувати, що на міжнародній арені йде процес формування двох великих просторів у галузі технологій ШІ: перший об'єднує країни Організації економічного співробітництва та розвитку з безумовним фінансовим, технологічним і ціннісно-нормативним домінуванням США та ЄС. Другий простір формується навколо Китаю, в орбіту якого потрапляють країни, для яких співпраця із Заходом ускладнюється через широкий спектр міжнародних суперечностей (у т.ч. і Росія). Логіка глобального технологічного протиборства, режим санкцій, що дедалі посилюється, виводять на перший план перед країнами, які не в змозі протистояти технологічній гегемонії Китаю та США, дилему вибору між двома великими технологічними просторами.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Збірник наукових праць – 1:

Цифрова економіка: зростання ролі інтелектуальної власності : збірник наукових праць / за наук. ред. к.е.н., доц. Г. О. Андрощука; д.е.н., проф. О. Б. Бутнік-Сіверського. Київ : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. 2022.

Науковий захід – 1:

V Всеукраїнська науково-практична конференція з проблем економіки інтелектуальної власності «Цифрова трансформація та цифрова економіка в умовах воєнного стану: аспекти інтелектуальної власності» (м. Київ, 27 травня 2022 р.).

Збірник матеріалів конференції – 1:

Цифрова трансформація та цифрова економіка в умовах воєнного стану: аспекти інтелектуальної власності : збірник матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної конференції з проблем економіки інтелектуальної власності (м. Київ, 27 травня 2022 р.). Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності НАПрН України, 2022. 253 с.

Наукові статті у виданнях, що індексуються у Scopus/Web of Science – 1:

Zerov K. Protection of Works Posted on the Internet Under Ukrainian Copyright Law: Competition and Intellectual Property Law in Ukraine (MPI Studies on Intellectual Property and Competition Law, 31). Springer; 1st ed. 2023 edition (December 14, 2022). ISBN 3662661004. P. 538–557. (Web of Science Q2)

Наукові статті – 6:

1. Андрощук Г., Работягова Л. Технології розпізнавання обличчя: проблеми регулювання в Україні. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 1 С. 66–77.

2. Дорошенко О. Ф., Дорошко Г. К., Ромашко А. С., Юрчишин О. Я., Кравець О. М. Інновації та управління ними – ключ до досягнення цілей сталого розвитку. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 2. С. 74–84 .

3. Музика-Стефанчук О. Fintech-стартапи в Україні у контексті розвитку цифрової економіки. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 3.

4. Андрощук Г. О. Інтелектуальна власність і штучний інтелект: хто автор? Artificial Intelligence. *Штучний інтелект*. 2022. № 1. С. 48–64.

5. Андрощук Г. О. Проблеми патентування винаходів, створених з використанням штучного інтелекту: доктрина і практика (ч.1). *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 2. С. 54–67.

6. Андрощук Г. О. Проблеми патентування винаходів, створених з використанням штучного інтелекту: доктрина і практика (ч.2). *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 3.

Законопроект – 1:

Проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про охорону прав на промислові зразки» (щодо промислових зразків, створених з використанням штучного інтелекту)», разом з порівняльною таблицею та пояснювальною запискою надіслано Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку та Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації. Законопроект розроблено з метою врегулювання відносин, які виникають щодо промислових зразків, створених з використанням штучного інтелекту.

Науково-експертний висновок до законопроекту – 1:

Надано науково-експертний висновок на проект Закону України «Про авторське право і суміжні права», реєстр. 5552–1 від 09.06.2021 р. у вигляді порівняльної таблиці, підготовленої до другого читання. Надано рекомендації щодо удосконалення термінів та конкретних норм проекту з метою усунення допущених неточностей, узгодження норм проекту з положеннями інших законодавчих актів та приведення їх у відповідність до норм права ЄС. Науково-експертний висновок надіслано народному депутату Р. Стефанчуку.

Тема: «Інтелектуальна власність в креативних індустріях», затверджена постановою президії НАПрН України № 113/5 від 26.06.2020 р. Номер державної реєстрації: 0120U104800. Термін виконання: 01.01.2021 р. – 31.12.2024 р. Науковий керівник – доктор юридичних наук, старший дослідник Штефан А. С.

Мета дослідження: комплексний науковий аналіз стану правового регулювання креативних індустрій в Україні, дослідження тенденцій розвитку законодавства у сфері креативних індустрій, виявлення прогалин і колізій у їх правовому регулюванні, аналіз положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС щодо правового регулювання креативних індустрій та створюваних ними об'єктів, характеристика економіко-правових проблем функціонування креативних індустрій в Україні.

1. Наукові результати:

У рамках проведеного за звітний період дослідження було обґрунтовано, що цитування полягає у включенні у свій твір фрагмен-

ту іншого твору з тим, щоб підкріпити свої твердження про щонебудь, продемонструвати існуючу точку зору про певне явище, подію, особу. У зв'язку з цим необхідно розрізняти інші види використання фрагментів творів, які не належать до цитування.

Дістало подальшого розвитку тлумачення змісту положення, що цитуванням є використання порівняно невеликого уривку з твору в обсязі, виправданому поставленою метою. Фрагмент, який використовується, повинен бути невеликим у порівнянні із загальним обсягом твору, до якого включається фрагмент. Водночас слід враховувати, що закон співвідносить обсяг використаного уривку з досягненням поставленої мети, тому критерій обсягу уривку повинен розглядатися у взаємозв'язку з тим, чи виправданий він поставленою метою.

Уперше визначено, що переклад цитати з іншомовного твору не потребує дозволу на здійснення перекладу, оскільки уривок з твору не використовується самостійно, а включається в інший твір з конкретною метою. Якщо всі встановлені законом вимоги до цитування дотримано, навіть за відсутності дозволу на переклад цитованого фрагменту його використання відповідає засадам вільного використання творів, а саме, не обмежує можливість нормально-го використання твору і не шкодить інтересам автора чи іншого суб'єкта авторського права.

Визначено, що основним елементом у структурі телеформату є сценарій. Обґрунтовано, що сценарій аудіовізуального твору за своєю природою є літературним твором з сценічною обробкою, який є основою майбутнього телеформату, що обов'язково враховує всі особливості процесу створення телеформату, який й відрізняє його з-поміж інших літературних творів. Підтвердженням цього є норма п. 13 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права», згідно з якою до об'єктів авторського права належать сценічні обробки літературних творів. Отже, сценарій написаний для телеформату, є літературним твором, що характеризується творчістю, оригінальністю й належить до об'єктів авторського права.

Уперше виявлено низку проблемних питань, пов'язаних із захистом авторського права на оригінали творів у разі їх знищення в результаті здійснення воєнних дій, що виявлені та набули актуальності в зв'язку з вторгненням російських військ на територію України. Такими проблемними питаннями є: не врахування відносин, що виникають з приводу руйнування (знищення) матеріального об'єкта, в якому втілено оригінал твору образотворчого мистецтва, під час воєнних операцій; складнощі, пов'язані з особливостями порушень, вчинених під час війни, зокрема, надання доказів автором (правонаступниками) про факти руйнування (знищення), а також визначення особи відповідача у справі для звернення до суду.

Уперше встановлено, що відновлення зруйнованих внаслідок збройної агресії творів архітектури, строк дії авторського права щодо яких ще не сплинув, згідно з ч. 6 ст. 30 Закону України «Про архітектурну діяльність» потребуватиме згоди суб'єктів авторського права на такі твори і виплату їм винагороди. Однак авторське право на твори архітектури не повинно перешкоджати ефективному та своєчасному виконанню завдання з відбудови населених пунктів, якомога найшвидшої нормалізації суспільного ладу, відновлення життєдіяльності українських міст і сіл. Інтереси суспільства у цьому разі повинні переважати над майновими інтересами суб'єкта авторського права, тим паче, що останні вже були задоволені при первинній реалізації проєкту твору архітектури. Повторне безоплатне використання проєкту твору архітектури та розробленої на його основі робочої документації для відновлення будівлі чи споруди, зруйнованої під час дії воєнного стану, не завдаватиме шкоди інтересам суб'єктів авторського права, адже матиме місце не зведення ще однієї будівлі, котра існувала б одночасно з первинною, а відновлення незаконно знищеного об'єкта. У зв'язку з цим запропоновано доповнити ч. 6 ст. 30 Закону України «Про архітектурну діяльність» правилом, яке дозволяло б повторне використання проєкту твору архітектури і розробленої на його основі робочої документації з метою відновлення твору архітектури, зруйнованого

під час дії воєнного стану, без згоди суб'єкта авторського права і без виплати йому винагороди.

Встановлено, що в контексті узгодження норм вітчизняного законодавства з нормами міжнародних актів існують певні розбіжності в перекладі та трактуванні деяких термінів. Зокрема, щодо законодавчо закріплених в Україні понять «оприлюднений твір» та «опублікований твір». З огляду на використання в міжнародному рівні термінів «published work» та «publication», доцільним вбачається у ч. 1 ст. 3 Закону України «Про авторське право і суміжні права» використовувати не поняття «оприлюднений твір», а «опублікований твір», що загалом більш вдало відповідає нормам міжнародних нормативно-правових актів.

Встановлено, що Угода про асоціацію передбачає можливість окремої правової охорони критичних та наукових видань творів, які стали загальним надбанням. Однак виникнення охорони на подібні твори є суперечливим питанням, оскільки не очевидним є творчий елемент при створенні критичних чи наукових видань творів, які перейшли до суспільного надбання. Крім того, аналіз європейського законодавства виявив, що не існує жодних офіційних роз'яснень щодо сутності критичних та наукових творів та в цілому змісту і форми права на них. Ці поняття використовуються лише в Директиві ЄС 2006/116 про строки охорони авторських та суміжних прав, але і вона не містить жодних вказівок щодо того, як само і які права мають бути запроваджені в разі надання охорони критичним та науковим виданням творів, які перейшли до суспільного надбання. Враховуючи недосконалість законодавчої бази щодо надання правової охорони критичним та науковим виданням творів, які перейшли до суспільного надбання, на європейському рівні, внесення відповідної норми до законодавства України не вбачається доцільним. Існування норми, яка б передбачала можливість охорони критичних та наукових видань творів, які перейшли у суспільне надбання, не мало б значного впливу не процес гармонізації вітчизняного законодавства з європейським, з огляду на відсутність визначення понять кри-

тичні та наукові твори в контексті цієї норми та відсутність механізму застосування такої норми.

Зазначено, що оскільки за своїм змістом та суттю промисловий зразок фактично є твором дизайну, доцільно замінити в законодавстві поняття «промисловий зразок» на поняття «твір дизайну». Крім того, зазначено щодо необхідності внести зміни до законодавства таким чином, щоб твори дизайну охоронялися відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права».

Доведено, що правове регулювання відносин стосовно нанесення творів на будівлі та інші об'єкти права власності має бути комплексним, оскільки ці відносини пов'язані не стільки з авторським правом, скільки з питаннями права власності, а також з регулюванням містобудівної діяльності та благоустрою. Це зумовлює потребу в розробленні нормативно-правових актів в сфері містобудування, благоустрою населених пунктів, у яких мають бути чітко систематизовані права та обов'язки осіб, які бажають створити та нанести малюнки на стіни будинків та інші об'єкти права власності, з дотриманням вимог законодавства щодо охорони культурної спадщини.

Уперше обґрунтовано, що на загальносвітовому рівні досі не встановлено винятків та обмежень, які були б спрямовані на забезпечення інтересів людей з порушеннями слуху, наприклад, щодо створення субтитрів в аудіовізуальних творах та телепередачах. Внаслідок цього люди з порушеннями слуху мають значні бар'єри у доступі до інформації та мистецтва і не можуть реалізовувати свої права в тій же мірі, що і люди без порушень слуху. Ця проблематика залишається не дослідженою в ЄС та інших державах світу, однак вона повинна стати новим напрямом розвитку системи винятків і обмежень майнових авторських прав.

Уперше доведено, що згідно статей 307, 308 ЦК в Україні охороняється право фізичної особи на своє зображення у фотографічних й інших творах та інших матеріалах, а не інтереси фізичної особи. Охоронюваний законом інтерес є самостійною правовою категорією, яка існує поряд з суб'єктивним правом, однак не спів-

падає з ним і виражає те, що не входить до складу суб'єктивного права. На відміну від суб'єктивного права, зміст якого визначається законом, інтерес охороняється без визначення його змісту та може виражати різноманітні прагнення особи, що не суперечать закону. Не дивлячись на те, що у назвах статей 307, 308 ЦК України зазначено про інтереси фізичної особи, у цих нормах безпосередньо закріплено можливість фізичної особи діяти певним чином та можливість вимагати певної поведінки від інших осіб, що є властивістю не інтересу, а суб'єктивного права.

Уперше обґрунтовано, що право на односторонню відмову від ліцензійного договору сформульоване у ч. 2 ст. 1110 ЦК України в дуже узагальненому вигляді, що перешкоджає ефективному застосуванню цієї процедури на практиці. Норми чинного законодавства не дають відповідей на питання, якою має бути тривалість прострочення терміну початку використання об'єкта права інтелектуальної власності, чи повинен ліцензіар надавати ліцензіату додатковий строк для початку використання об'єкта, який характер порушення умов ліцензійного договору дозволяє здійснити односторонню відмову від нього, чи впливає відсутність вини сторони у порушенні умов договору на можливість реалізації другою стороною права на односторонню відмову від договору, в якій формі належить вчинювати односторонню відмову від ліцензійного договору, та з якого моменту вона може вважатися вчиненою.

Уперше доведено, що загальною передумовою для виникнення права на односторонню відмову від ліцензійного договору є належне і своєчасне виконання стороною, котра вчинює відмову, своїх обов'язків, від яких залежить можливість виконання договору другою стороною. Це положення слід безпосередньо передбачити у нормі ч. 2 ст. 1110 ЦК України, що сприятиме стабільності договірних відносин та дозволить запобігти потенційним зловживанням, зокрема, реалізації права на односторонню відмову від ліцензійного договору з метою завдання шкоди інтересам другої сторони. Також у ч. 2 ст. 1110 ЦК України доцільно встановити, що одностороння відмова від ліцензійного договору вчинюється у письмо-

вій формі та є вчиненою з моменту одержання стороною повідомлення про відмову другої сторони від договору, якщо більш пізній строк не встановлено у договорі або повідомленні.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Збірник наукових праць – 1:

Питання інтелектуальної власності і: збірник наукових праць. Випуск 20 / за ред. д.ю.н. А. С. Штефан ; НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Київ : Інтерсервіс, 2022. 98 с.

Наукові статті у виданнях, що індексуються у Scopus/Web of Science – 1:

Shtefan A. Copyright and Its Exceptions and Limitations in Ukraine: Competition and Intellectual Property Law in Ukraine (MPI Studies on Intellectual Property and Competition Law, 31). Springer; 1st ed. 2023 edition (December 14, 2022). ISBN 3662661004. P. 507–536. (Scopus/Web of Science Q2)

Наукові статті – 8:

1. Fedorova N. The structure of the television format and the characteristics of its elements as an audiovisual work. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 1. С. 28–34.

2. Улігіна О. Правова охорона літературних творів у креативних індустріях. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 2. С. 25–32.

3. Штефан А. Цитування у творах, що створюються креативними індустріями. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 3. С. 15–25.

4. Дорошенко Д. Особливості спортивного коментаря як об'єкта авторського права. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 3. С. 26–45.

5. Федорова Н. Реклама як об'єкт авторського права. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 2. С. 33–38.

6. Борко Ю. Особливості обліку об'єктів права інтелектуальної власності у музеях. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 4. С. 100–108.

7. Улітна О., Якуша Є. Твори образотворчого мистецтва за законодавством України, США та ЄС. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022, №4. С. 30–39.

8. Самолова Н. Захист прав інтелектуальної власності в індустрії моди в Україні: дизайнерське рішення. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 5. С. 44–53.

Законопроект – 1:

Проект Закону України «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про архітектурну діяльність» щодо відновлення творів архітектури, зруйнованих в умовах воєнного стану». Законопроект розроблено з метою забезпечення можливості використання проекту твору архітектури та розробленої на його основі робочої документації для відновлення будівлі чи споруди, зруйнованої під час дії воєнного стану, без одержання згоди від суб'єкта авторського права та виплати йому винагороди. Законопроект направлено в комітет ВРУ з питань економічного розвитку.

Науково-експертний висновок до законопроекту – 1:

Надано науково-експертний висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України, спрямований на розширення кола об'єктів цивільних прав», реєстр. №6447 від 17.12.2021 р.

Тема: «Інкорпорація та кодифікація законодавства як складові стратегії розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні», затверджена постановою президії НАПрН України № 113/5 від 26.06.2020 р.. Номер державної реєстрації: 0120U104799. Термін виконання: 01.01.2021 р. – 31.12.2024 р. Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України Мироненко Н. М.

Мета дослідження: вивчити та визначити стан, тенденції та можливі шляхи систематизації законодавства у сфері інтелектуальної власності в Україні. Визначити умови, фактори та соціальні інститути, які впливають на процес інкорпорації та кодифікації законодавства у сфері ІВ в Україні та у світі. Дослідити

та визначити ефективність існуючого категоріального апарату у сфері інтелектуальної власності, що використовується у законопроектній роботі у сфері ІВ. Оцінити якість законодавства у сфері інтелектуальної власності з позицій його відповідності критеріям повноти, системності, узгодженості, відповідності європейським стандартам та ефективності з урахуванням темпів розвитку інтелектуальної інноваційної інфраструктури, нових інформаційних технологій, глобалізації та інтеграції, основних тенденцій змін законодавства та факторів, що обумовлюють такі зміни і на цій основі виявити існуючі у законодавстві прогалини та дублювання.

1. Наукові результати:

На основі проведеного аналізу законодавства держав-членів ЄС встановлено, що закони про авторське право багатьох держав-членів ЄС містять не тільки загальні положення про охорону творів і права автора, а й вимоги до змісту договорів у видавничій, кінематографічній та інших сферах діяльності, визначення порядку використання у творах особистих паперів і зображень фізичної особи, особливості спадкування майнових прав на твори у певних випадках тощо. При цьому в інших актах цих держав подібні правила зазвичай відсутні, тобто їх закони про авторське право характеризуються високим ступенем систематизації.

Обґрунтовано, що європейський досвід щодо акумулювання в одному законі всіх чи абсолютної більшості положень, що стосуються авторського права, може бути використаний для удосконалення Закону України «Про авторське право і суміжні права». Це стосується, зокрема конкретизації у Законі умов видавничого та інших договорів у сфері авторського права, положення про які у чинному законодавстві наразі відсутні, та включення у нього норм про особливості спадкування майнових прав на твори.

Доведено, що подальший розвиток законодавства у сфері інтелектуальної власності та успішне завершення формування системи права інтелектуальної власності, як самостійної комплексної галузі права, об'єктивно пов'язано із здійсненням кодифікації; в резуль-

таті проведення кодифікації будуть створені теоретичні та практичні основи для системного розвитку спеціального законодавства, досягнута уніфікація термінології та її однозначне тлумачення та застосування незалежно від сфер суспільного життя.

Обґрунтовано, що після визначення мети, принципів, предмета кодифікації, системи законодавства, формування консолідованого понятійного апарату необхідно провести аналіз реального стану законодавства у сфері інтелектуальної власності на основі інкорпорації і консолідації. Це дозволить здійснити ревізію існуючого нормативно-правового масиву, створить основу для розробки власне кодифікаційного акту, що передбачає наступний етап – розробку макету кодифікаційного акту.

Встановлено, що одним із сучасних напрямків кодифікації законодавства у сфері права інтелектуальної власності, зокрема й захисту такого права, є детальна регламентація правовідносин, що виникають у цифровій сфері. В аспекті вказаного існує необхідність і у виробленні нових спеціальних способів та спеціальних процедур захисту порушеного права інтелектуальної власності з урахуванням технологічності відносин з приводу інтелектуальної власності. Зазначене повинно знайти своє закріплення в окремому розділі/главі майбутнього кодифікованого акту.

Удосконалено підхід відносно запровадження в українське законодавство окремого спеціального кодифікованого акту щодо означеної сфери (Кодексу інтелектуальної власності), або кодифікаційних актів у сфері авторського права і суміжних прав та у сфері промислової власності. Такі системні документи дозволять нівелювати нормативну неузгодженість, виробити єдині правові підходи щодо регулювання інтелектуальної власності. Позитивним моментом кодифікації також є те, що остання дозволяє виключити із правової бази значну кількість підзаконних нормативно-правових актів у тому числі й застарілих, що підвищить якість нормативного регулювання та узгоджується із принципом правової визначеності, який є одним із загальновизнаних на європейському правовому просторі.

Результати дослідження теми та нові знання у сфері захисту права інтелектуальної власності та судочинства знайшли свій прояв у такому вигляді.

Уперше встановлено що:

1) одним із завдань, які повинні вирішуватися при проведенні систематизації царини інтелектуальної власності є вдосконалення правового статусу територіальної громади в аспекті реалізації майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності. Активне впровадження цифрових технологій у діяльність органів місцевого самоврядування дозволить підвищити ефективність використання комунальних матеріальних ресурсів, зокрема земельних, підвищити рівень правового захисту комунальної власності в цілому;

2) одним із сучасних напрямів розвитку (оновлення, кодифікації) цивільного законодавства, законодавства у сфері права інтелектуальної власності, захисту цивільних прав та прав інтелектуальної власності є детальна регламентація правовідносин, що виникають у цифровій сфері (придбання-продаж цифрових товарів, NFT, нівелювання дівфейків тощо).

Обґрунтовано, що компетенція Вищого суду з питань інтелектуальної власності не охоплює справи, суть яких становить публічно-правовий спір з приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень, розгляд і вирішення яких належить до виключної компетенції адміністративних судів. Однак основне питання, відповідь на яке слід дати суду в таких справах, стосується сфери права інтелектуальної власності, що потребує наявності в суду відповідних знань. Це, зокрема, такі справи: 1) оскарження рішень митного органу, який здійснив митне оформлення товарів, а правовласник згодом виявив, що такі товари можуть порушувати його права інтелектуальної власності. Спір стосується не процедури оформлення товарів або повноважень митного органу, а потребує визначення чи було порушено право інтелектуальної власності, або чи існує загроза його порушення; 2) оскарження податкових рішень-повідомлень щодо роялті. Для встановлення, чи належить спірний платіж до роялті, суду необхідно встановити, чи є об'єкт платежу

об'єктом права інтелектуальної власності; чи належить фактичне використання цього об'єкта до виду використання, за який сплачується роялті; чи має одержувач роялті право інтелектуальної власності на об'єкт платежу. Враховуючи, що вирішення таких справ по суті ґрунтується на застосуванні законодавства у сфері інтелектуальної власності, доцільно віднести їх до виключної компетенції Вищого суду з питань інтелектуальної власності, однак це повинно бути безпосередньо визначено у ч. 2 ст. 20 ГПК України.

Встановлено, що одним із ефективних шляхів щодо оновлення (уніфікації, кодифікації) українського законодавства, зокрема й в аспекті його адаптації до законодавства ЄС, є опанування відповідного законодавчого досвіду та практики правозастосування, яка склалась в окремих державах-членах ЄС, зокрема країн Балтії. Означене узгоджується із цілями, які стоять перед Україною, у зв'язку з набуттям статусу країни-кандидата до членства в ЄС.

За правилами естонського цивільного судочинства вирішуються практично всі цивільно-правові спори, зокрема й спори в сфері захисту права інтелектуальної власності, за виключенням спорів пов'язаних із європейськими патентами. Такий підхід дозволяє уникнути ускладнення процедури захисту відповідного права та не перевантажувати законодавчу базу в цілому. Наведене є ще одним свідченням про доцільність вирішення спорів про захист права інтелектуальної власності в межах єдиної судової процедури, як це наразі запроваджено у господарському судочинстві України (ст. 20 ГПК України).

Одним із напрямків щодо втілення усталених європейських стандартів при проведенні систематизації законодавства України в сфері права інтелектуальної власності є врахування правових позицій Суду ЄС при вирішенні справ пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності, оскільки такий підхід: а) відповідає принципам Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами (ст. 24); б) сприяє оперативному втіленню усталених правових європейських стандартів в укра-

їнське законодавство, зокрема й право інтелектуальної власності, що відповідає реалізації завдань держави-кандидата до ЄС.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Науковий захід – 1:

Всеукраїнська науково-практична конференція «Інкorporація та кодифікація законодавства як складова стратегії розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні» (18 листопада 2022 р.).

Збірник матеріалів конференції – 1:

Інкorporація та кодифікація законодавства як складові стратегії розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції з проблем систематизації законодавства (м. Київ, 18 листопада 2022 р.). Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності НАПрН України, 2022. 247 с. (Препринт).

Наукові статті у виданнях, що індексуються у Scopus/Web of Science – 1:

Shtefan A., Gurgula O. The New Intellectual Property Court in Ukraine: Its Creation and Exclusive Jurisdiction: Competition and Intellectual Property Law in Ukraine (MPI Studies on Intellectual Property and Competition Law, 31). Springer; 1st ed. 2023 edition (December 14, 2022). P. 353–372. (Scopus/Web of Science Q2)

Наукові статті – 8:

1. Штефан А. Удосконалення законодавства України про авторське право у контексті досвіду держав-членів ЄС. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 1. С. 5–15.

2. Кодинець А. О. Нормативні засади правової охорони інтелектуальної власності в умовах дії воєнного стану в Україні. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 4. С. 5–11.

3. Myronenko Nataliia. Formation of the system of legal protection of intellectual property in Ukraine and modern problems of its development» implementation. *Teisė*. 2022. Vol 124. P. 144–155.

4. Шабалін А. В. Про деякі аспекти систематизації законодавства у сфері права інтелектуальної власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №2. С. 15–24.

5. Глотов С. Вищий IP-суд як елемент системи судоустрою в Україні. *CONTRA SENTENTIAM. Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №4. С. 121–132.

6. Дроздов О., Потоцький М. Правові та організаційні засади створення вищого суду з питань інтелектуальної власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №2. С. 39–53.

7. Коваль І. Роль права інтелектуальної власності в умовах війни і відновлення. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №5. С. 109–114.

8. Тверезенко О. О. Систематизація наказів у сфері промислової власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №6.

Законопроект – 1:

Проект Закону України «Про внесення змін і доповнень Закону України «Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час дії воєнного стану, введеного у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України». Законопроект розроблено з метою усунення деяких недоліків, що містяться у Законі «Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час дії воєнного стану, введеного у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України». Законопроект направлено в Мінекономіки та комітет ВРУ з питань економічного розвитку. Отримано лист від Голови Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку Наталухи Д. А. Пропозиції Інституту будуть розглянуті Комітетом та взяті до уваги в подальшій роботі.

Науково-експертний висновок до законопроекту – 1:

Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо стимулювання діяльності у сфері трансферу технологій», розроблений Міністерством освіти і науки України, надіслано до МОН України.

Тема: «Інтелектуальна власність у фармацевтичній галузі як складова біобезпеки держави», затверджена постановою президії НАПрН України № 118/2 від 15.06.2021 р. Номер державної реєстрації: 0121U113759. Термін виконання: 01.01.2022 р. – 31.12.2024 р. Наукові керівники: кандидат юридичних наук Дорошенко О. Ф., кандидат юридичних наук, доцент Кашинцева О. Ю.

Мета дослідження: комплексний науковий аналіз міжнародного та національного законодавства крізь призму формування фармацевтичної незалежності України як складової біобезпеки. Зокрема, дослідити наявні міжнародно-правові інструменти, що забезпечують біологічну безпеку держави в умовах пандемії та визначити необхідні законопроектні ініціативи для закріплення таких інструментів на рівні національного законодавства.

1. Наукові результати:

Уперше запропоновано та обґрунтовано можливість і доцільність практичного застосування положення ст. 73 Угоди ТРІПС щодо винятків з охорони прав інтелектуальної власності для цілей безпеки та в умовах війни.

Висвітлено стратегічні вектори розвитку національного законодавства у сфері біологічної безпеки та біологічного захисту крізь призму аналізу нормативно-правової бази України та проектних актів. На підставі Рішення Ради Європейського Союзу (CFSP) 2019/1296 від 31.07.2019 р. розкрито проблеми у сфері біологічної безпеки та біологічного захисту в Україні та на основі проектного законодавства визначено шляхи їх подолання. Проаналізовано спільну площину для дослідження безпекової проблеми і фармацевтичної діяльності – тематику антибіотикорезистентності та нормативні заходи протидії їй.

Визначено роль та місце інтелектуальної власності у забезпеченні біологічної безпеки держави як через вивчення її інституціональних спроможностей, так і через розробку правових механізмів забезпечення доступу до засобів біологічного захисту держави.

У межах дослідження було проаналізовано:

– судову практику в справах щодо захисту прав на торговельні марки у фармацевтичній галузі;

– види порушень прав на торговельні марки у фармацевтичній галузі;

– обґрунтування судових рішень у справах щодо захисту прав на торговельні марки у фармацевтичній галузі залежно від виду порушення.

Визначено ступінь узгодженості категоріального апарату, який легалізований у фармацевтичному законодавстві та законодавстві у сфері інтелектуальної власності, а також досліджено особливості проведення експертизи патентів на лікарські засоби. Отримано результати у вигляді підбору матеріалів про підхід до експертизи патентів на лікарські засоби, які відносяться до селективних винаходів. Наукова новизна полягає у порівнянні підходу до експертизи патентів та патентних заявок на селективні винаходи у різних країнах з урахуванням особливостей їхнього законодавства. Ступінь новизни полягає в обґрунтуванні патентоздатності селективних винаходів з точки зору специфіки такого об'єкта як лікарський засіб.

Проаналізовано необхідність розробки дорожньої карти у сфері підготовки національного законодавства у сфері інтелектуальної власності відповідно до рекомендацій НАТО. Проаналізовано на прикладах так званих «молодих членів» НАТО (Фінляндії та Швеції) щодо підготовки національного законодавства до членства в Альянсі. Незважаючи на дискусії щодо дати набуття Україною членства в Альянсі, Україна вже зараз повинна розробити правове підґрунтя для належного захисту інтелектуальної власності у сфері оборони та безпеки на основі стандартів НАТО. Україна має приділити належну увагу відкриттю нової сторінки інтелектуальної власності – законодавства у сфері інтелектуальної власності країн НАТО. Плануючи розвивати оборонну промисловість на території нашої держави, ми повинні бути законодавчо закріплені, щоб гарантувати захист інтелектуальної власності відповідно до стандартів НАТО.

Проаналізовано новий Закон України «Про лікарські засоби» №2469-IX від 28.07.2022 р. щодо вдосконаленого підходу до клі-

нічних досліджень (випробувань) лікарських засобів як механізму забезпечення біобезпеки.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Науковий захід – 1:

Всеукраїнська науково-практична конференція «Біобезпека в умовах воєнного стану» (28 вересня 2022 р.).

Збірник матеріалів конференції – 1:

Біобезпека в умовах воєнного стану: збірник науково-практичної конференції (28.09.2022 р., м. Київ) : електронний збірник / НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, БО «100% Життя – Мережа ЛЖВ», ГО «Асоціація фармацевтичного та медичного права». Київ, 2022. 145 с.

Наукові статті у виданнях, що індексуються у Scopus/Web of Science – 1:

Kashyntseva, O. (2022). Intellectual Property in Medicine and Pharmacy: Harmonization of Ukraine and EU Legislation. In: Maydanyk, R., den Exter, A., Izarova, I. (eds) Ukrainian Healthcare Law in the Context of European and International Law. European Union and its Neighbours in a Globalized World, vol 7. Springer, Cham. (Scopus/Web of Science Q2).

Наукові статті – 8:

1. Кашинцева О., Іолкін Я. Інтелектуальна власність як складова біобезпеки держави в сфері охорони здоров'я: постановка проблеми та визначення ключових напрямів дослідження в умовах війни. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 3. С. 89–96.

2. Пономарьова О. Забезпечення доступу до лікування жертв сексуального насилля як складова біобезпеки держави. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 6.

3. Сенюта І. Національні нормотворчі тенденції у сфері біологічної безпеки та біологічного захисту. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 3. С. 79–88.

4. Чомахашвілі О. Комерційні позначення у фармацевтичній сфері. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 4. С. 60–66.

5. Кодинець А. О. Здійснення та захист інформаційних прав особи при проведенні фото- та відеозйомок. *Право України*. 2022. № 9. С. 61–72.

6. Oksana Y. Kashyntseva. How to be prepared for the membership in NATO with the perspective of intellectual property. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 5. С. 103–108.

7. Жихарев О. С. Особливості проведення експертизи патентів на лікарські засоби. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 6.

8. Мінченко Н. Захист прав на торговельні марки у фармацевтичній галузі. Аналіз судової практики. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 6.

Законопроект – 1:

Проект Закону України «Про забезпечення населення критично необхідними лікарськими засобами та медичними виробами на час воєнного стану та на період подолання наслідків військової агресії Російської Федерації проти України». Законопроект направлено Голові Комітету ВРУ з питань економічного розвитку та Голові Комітету ВРУ з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування. Необхідність прийняття проекту Закону «Про забезпечення населення критично необхідними лікарськими засобами та медичними виробами на час воєнного стану та на період подолання наслідків військової агресії Російської Федерації проти України» зумовлена нагальністю забезпечення військових та цивільного населення України критично необхідними лікарськими засобами та медичними виробами в умовах війни.

Науково-експертний висновок на проект нормативно-правового акту – 1:

Науково-експертний висновок на проект постанови Кабінету Міністрів України «Про деякі питання митного оформлення товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності або на які вста-

новлено заборони та обмеження щодо їх переміщення через митний кордон України, у період дії воєнного стану». Направлено до Департаменту розвитку сфери інтелектуальної власності та інноваційної політики Міністерства економіки України.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

Тема: «Теоретичні, законодавчі та правозастосовні проблеми кримінально правової охорони інформаційної безпеки в Україні», затверджена постановою президії НАПрН України № 118/5 від 15.06.2021 р. Номер державної реєстрації: 0121U114324. Термін виконання: 01.01.2022 р. – 31.12.2025 р. Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор Демидова Л. М.

Метою дослідження є створення концептуальних засад і перспективних напрямів вирішення теоретичних, законодавчих та правозастосовних проблем кримінально-правової охорони інформаційної безпеки в Україні.

1. Наукові результати:

– доведено, що дослідження проблем кримінально-правової охорони інформаційної безпеки доцільно здійснювати з гармонійно-системним підходом із розглядом питань на рівнях: а) ключовому – рівень правової системи України, б) міжнародному, в) міжгалузевому і г) галузевому. При цьому предмет дослідження необхідно вивчати в науковій, законодавчій й правозастосовній царинах;

– обґрунтовано, що проблеми кримінально-правового регулювання такої групи відносин інформаційної безпеки, як відносини у сфері забезпечення доступу до інформації стосуються головним чином розбалансованості законодавства, існування численних конкуруючих норм, надмірного рівня кількості кримінально-правових заборон у даній сфері; необхідною є оптимізація означеної системи норм, заміна наявної розосередженої системи спеціальних кримінально-правових заборон такими, які б забезпечували регулювання більш широких сегментів інформаційної безпеки;

– установлено, що основне питання кримінально-правового регулювання в сфері формування інформаційного ресурсу полягає в чіткому та послідовному визначенні межі можливостей ефективного впливу на суспільні відносини засобами кримінального права. Доведено, що головною проблемою кримінально-правового регулювання в сфері використання ІТ є відсутність чітких критеріїв суспільної небезпечності на рівні законодавчих визначень; чинне кримінальне законодавство розглядає як кримінальне правопорушення просте знищення чи перекручення комп'ютерної інформації, а з набранням чинності Законом № 2149-IX від 24.03.2022 р. навіть просте несанкціоноване втручання (будь-яка зміна режиму роботи), соціальний контекст дій з інформацією не є ознакою основних складів; через це в сфері дії кримінальної юстиції опиняються не тільки діяння, що дійсно є суспільно небезпечними, а й ті, які такими не є, ефективність протидії кіберзлочинності зменшується;

– враховуючи прогнозоване збільшення сфери злочинного використання віртуальних активів в Україні, запропоновано систему першочергових заходів щодо забезпечення готовності правоохоронних органів до протидії кримінальним правопорушенням з використанням віртуальних активів; ця система включає розробку алгоритмів дій правоохоронців у типових ситуаціях (фіксація наявності віртуальних активів у певної особи, блокчейнаналітика, вилучення або арешт віртуальних активів), підготовку нормативної бази для фінансового обліку віртуальних активів, які вилучатимуть працівники правоохоронних органів, проведення практично орієнтованих освітніх заходів;

– комплекс проблемних питань дослідження злочинності з використанням інформаційних технологій запропоновано об'єднати поняттям «обчислювальне кримінологічне аргументування» та визначити його таким чином: процес обґрунтування положень про злочинність, її причини, особистість злочинця, заходи запобігання, який здійснюється шляхом методологічно послідовного отримання нових знань з даних, що збираються та обробляються автоматизовано;

– відповідно до методології відтворюваних досліджень розроблено вебзастосунок, який дозволяє інтегрувати та аналізувати відомості про більше ніж сто показників протидії злочинності, по кожній статті Особливої частини КК України за 9 років (2013-2021), з використанням розробленого застосунку було здійснено аналіз основних тенденцій протидії злочинності в Україні, отримано наступні висновки: разом із поступовим зменшенням кількості облікованих проваджень, зменшенням кількості засуджених осіб та пом'якшенням покарань, які призначаються, спостерігаються недостатня реалізація публічного інтересу в належному функціонуванні системи кримінальної юстиції, часткова примітивізація протидії злочинності, недостатність конструктивної професійної комунікації; існують ризики падіння рівня суспільної довіри до соціальних інститутів, які забезпечують дотримання законів, та, як наслідок, зростання злочинності;

– встановлено форми реалізації кримінальної політики в Україні. Враховуючи воєнну агресію Російської Федерації було запропоновано змінити вектор національної політики в сторону протидії міжнародним, воєнним злочинам та злочинам проти людяності, а також геноциду та агресії. Також важливим поштовхом стало пришвидшення євроінтеграційних процесів, що впливає на формування кримінальної політики та необхідне поточне корегування. Одержано наукові результати, які дозволяють формувати законодавчу та правозастосовну форму кримінальної політики на основі сформованих стратегій та інших нормативно-правових актів, які запроваджують вектори розвитку держави, зокрема: 1) протидія російській агресії та воєнним злочинам кримінально-правовими засобами; 2) кримінально-правове забезпечення здійснення міжнародного та національного правосуддя; 3) кримінальна відповідальність за застосування штучного інтелекту; 4) зближення із кримінальним правом ЄС; 5) протидія інформаційним впливам, викликаним воєнним вторгненням до України. Такий підхід дослідження кримінальної політики дозволяє комплексно протидіяти злочинності в усіх актуальних сферах;

– констатовано, що в умовах воєнних дій протиправне використання кіберпростору дещо змінило свої вектори з уже традиційних посягань, спрямованих на викрадення персональних даних для подальшого заволодіння чужим майном (кібершахрайство), на такі форми, як кібершпигунство, кібердиверсія та кібертероризм, адже головною метою кіберагресії на сьогодні є розвідка заради збору чутливої інформації (понад половина всіх кібератак) а дестабілізація ситуації в Україні шляхом залякування мирного населення;

– надано кримінально-правову оцінку недобросовісному інфо-бізнесу («інформаційному шахрайству»): на підставі аналізу позицій Верховного Суду та крізь призму таких проявів, як невиконання зобов'язання та неналежне виконання зобов'язання (несвоєчасне, неповне та неякісне виконання зобов'язання у виді надання послуги) з'ясовано, чи підпадає це явище під кримінально каране шахрайство за законодавством України;

– констатовано, що на сьогодні тероризм набув принципово нових ознак, що пов'язано з розвитком засобів масової інформації зокрема та суспільства загалом. Обґрунтовано, що неспроможність налагодження ефективного механізму протидії інформаційним загрозам створила передумови для зростання великої кількості різновидів інформаційного тероризму. Тероризм є реальною загрозою існування сучасного суспільства. У таких умовах необхідним видається приведення роботи правоохоронних органів держави в належний стан, а також поетапне проведення дій, які могли би попередити вчинення терористичних актів;

– з'ясовано, що інформаційний простір використовується терористичними організаціями з метою втручань в інформаційно-технологічні системи організацій у підприємств, фінансування терористичної діяльності, встановлення зв'язків між терористами, організації діяльності терористичних організацій, вербування населення і т.п.;

– визначено, що в умовах зростання небезпек та загроз внутрішнього і зовнішнього характеру основні зусилля політики протидії інформаційному тероризму в Україні мають бути зосереджені

на удосконаленні нормативно-правової бази; вихованні інформаційної культури у молоді, налагодженні ефективного механізму протидії інформаційним загрозам;

– запропоновано вирішити проблему відповідальності «вебкам-моделей» за їх діяльність шляхом або віднесення цієї діяльності поряд із проституцією до адміністративних правопорушень, або внесення змін до ст. 301 КК України з метою усунення недоліків при її застосуванні щодо цього виду діяльності.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Науково-практичні видання (розділи/підрозділи) у виданні за темами фундаментальних досліджень – 2:

1. Збірник пропозицій та роз'яснень з актуальних питань права в умовах війни фахівців сектору дослідження кримінально-правових проблем боротьби зі злочинністю Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України / упоряд.: Л. М. Демидова, М. В. Шепітько, Н. В. Шульженко та ін. ; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України. Харків : Право, 2022. 68 с.

2. Збірник науково-правових висновків фахівців Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України на запити Верховного Суду у 2021 р. / упоряд.: В. С. Батиргарєєва, В. І. Борисов, Д. П. Євтеєва, Д. О. Куковинець ; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України. Харків : Право, 2022. 88 с.

Збірники наукових праць за темами фундаментальних досліджень – 3:

1. Кримінально-правові відповіді на виклики воєнного стану в Україні : матеріали Міжнародної наукової конференції (м. Харків, 5 травня 2022 р.) / упоряд. та заг. ред. : Ю. В. Баулін, Ю. А. Пономаренко ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; Нац. шк. суддів України; Громад. орг. «Всеукр. асоц. кримін. права»; НДІ

вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса. Харків : Право, 2022. 310 с.

2. Кримінально-правова охорона інформаційної безпеки: матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 12 травня 2022 р.) / редкол. : Л. М. Демидова (гол. ред.) та ін.; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; ГО «Всеукраїнська асоціація кримінального права». Харків : Право, 2022. 268 с.

3. Кримінальне право України перед викликами сучасності і майбуття: яким воно є і яким йому бути : матеріали міжнародної наукової конференції (м. Харків, 21–22 жовтня 2022 р.) / редкол.: В. Я. Тацій, Ю. А. Пономаренко, Ю. В. Баулін та ін. Харків : Право, 2022.

Наукові статті у виданнях, що індексуються базами Scopus/Web of Science – 1:

Borysov, V., Shakun, V., & Babanina, V. (2022). Application of constitutional principles in criminal legislation of Ukraine. *Revista de la Universidad del Zuli*, 13, 38, 140–158. (Web of Science Q3/Q4)

Наукові статті – 14:

1. Базелюк В. В. Окремі аспекти кримінальної відповідальності за посягання на культурну спадщину як унікальне джерело інформації про минуле (порівняльний аналіз ст. 298 КК України та проєкту нового КК). *Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. № 44.

2. Борисов В. І. Кримінальний кодекс України 2001 року: хронологія підготовки та прийняття. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2022. № 2(18). С. 16–33.

3. Демидова Л. М. Синхронізація українського кримінального законодавства з Хартією основних прав Європейського Союзу. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2022. № 2(18). С. 118–133.

4. Демидова Л. М. Сучасна доктрина кримінального права європейської України: проблеми визначення та формування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 10. С. 549–552.

5. Лапкін А. В., Євтеєва Д. П. Кримінально-правова оцінка дій вчителів (викладачів) за викладання на окупованих територіях. *Право та державне управління*. 2022. № 4.

6. Карчевський М. В. Протидія злочинності в Україні у форматі DATA SCIENCE. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2022. № 2(98). С. 202–227.

7. Карчевський М. В. Обчислювальне кримінологічне аргументування: поняття, можливості та перспективи використання. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2022. № 4 (100). С. 112–126.

8. Куковинець Д. О. Кримінальна відповідальність за розповсюдження зображень сексуального характеру без згоди особи: до постановки питання. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. № 44.

9. Нетеса Н. В. Впровадження стандартів освіти країни-агресора як форма кримінально протиправного освітянського колабораціонізму: проблемні аспекти тлумачення та правозастосування. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. № 44.

10. Новікова К. А. Місце обмежувальних засобів в системі засобів кримінального права. *Повітряне і космічне право*. 2022. № 2(63). С. 189–194.

11. Шепітько М. В. Кримінально-правова охорона інформаційної безпеки під час здійснення правосуддя.: *Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. № 44.

12. Шульженко Н. В. Інформаційна безпека суспільства від загроз організованої злочинності. *Наукові перспективи*. 2022. Вип. № 12(30). С. 367–373.

13. Шульженко Н. Інформаційна безпека суспільства від загроз транснаціональної організованої злочинності. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 6.

14. Shepitko M., Senatorova O., Zadoia K., Ponomarenko Yu. International Criminal Law Perspectives on Artificial Intelligence in Ukraine: between the war and legal reformation. *Вісник асоціації кримінального права*. 2022. № 2(18). С. 34–51.

Наукові статті у інших закордонних наукових періодичних виданнях – 2:

1. Novikova K. Dopuszczalne ograniczenia prawa do osobistej wolności w międzynarodowych traktatach i konstytucjach poszczególnych krajów Europy Wschodniej. *Evropský politický a právní diskurz*. 2022. V. 9. Iss. 1. P. 6–11.

2. Yevtieieva D. Criminal Offense or Civil Law Dispute: to the Issue of Assessing Unfair Information Business under the Criminal Legislation of Ukraine. *Teisė*. 2022. Vol. 124. P. 117–124.

Тема: «Дотримання прав людини при виконанні покарань і поведженні із засудженими в Україні», затверджена постановою президії НАПрН України № 118/5 від 15.06.2021 р. Номер державної реєстрації: 0121U114397. Термін виконання: 01.01.2022 р. – 31.12.2024 р. Науковий керівник теми – доктор юридичних наук, професор Степанюк А. Ф.

Метою дослідження є вдосконалення кримінально-виконавчого законодавства на відповідність до загальноприйнятих стандартів поведження із засудженими; з'ясування проблем та можливостей запровадження в Україні нових інституцій, які б сприяли виправленню та ресоціалізації засуджених, запобіганню вчинення ними повторних злочинів та забезпечили б фізичну, процедурну, динамічну безпеку в місцях позбавлення волі.

1. Наукові результати:

– сформульовано пропозиції щодо удосконалення кримінально-виконавчого законодавства стосовно правового регулювання праці військовополонених;

– визначено зміст правового стану караності і правового статусу засуджених;

– обґрунтовано, що використання терміну «політика у сфері поведження із засудженими» є пріоритетним порівняно з такими термінами як «кримінально-виконавча політика» та «політика у сфері виконання кримінальних покарань»;

– визначено, що порядок тримання військовополонених в Україні не зовсім відповідає основоположним засадам Женевської конвенції у питанні стосовно розміщення військовополонених.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Підручники та навчальні посібники, розділи/підрозділи в підручнику (навчальному посібнику) – 1:

Степанюк А. Ф. Сутність та зміст поняття персоналу УВП як об'єкта запобігання кримінальним правопорушенням у сфері виконання покарань. *Запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються персоналом установ виконання покарань України : навчальний посібник / за заг. ред. д.ю.н., проф. В. Я. Конопельського, д.ю.н., проф., заслуженого юриста України О. Г. Колба. Одеса : Одеський державний університет внутрішніх справ, 2022. 192 с. (підрозд. 1.2. С. 28–41).*

Аналітичні дослідження за темами фундаментальних досліджень – 1:

Право на охорону здоров'я та медичну допомогу в установах виконання покарань і слідчих ізоляторах: сучасний стан і перспективи : інформаційно-аналітичний дайджест / уклад. : Степанюк А. Х, Яковець І. С., Гальцова О. В. та ін. Харків : Юрайт, 2022. 304 с.

Наукові статті – 4:

1. Пашенко О. О. «Кримінально-виконавча політика» чи «політика у сфері виконання кримінальних покарань»: підходи до визначення поняття. *Право та державне управління. 2022. № 1. С. 131–136.*

2. Пашенко О. О. Утілення положень Європейських пенітенціарних правил у проєкт нового Кримінального кодексу України – важливий крок на шляху до євроінтеграції. *Ампаро. 2022. Спецвип. Т. 2. С. 55–60.*

3. Степанюк А. Ф. Правовий стан караності. *Вісник пенітенціарної асоціації України. 2022. № 1 (18). С. 29–45.*

4. Яковець І. С., Гальцова О. В. Правовий статус військовополонених в процесі виконання кримінальних покарань в Україні. *Питання боротьби зі злочинністю. 2022. Вип. 43. С. 59–69.*

Законопроекти – 4:

1. Проєкт Закону України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо особливостей правового статусу

засуджених з числа військовополонених», пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього. Проект покликаний на усунення суперечностей між Міжнародними стандартами та національним законодавством, що сприятиме залученню праці військовополонених для відновлення інфраструктури України, збереженню економічного потенціалу України, підвищення політичного та соціального іміджу України на європейському просторі та міжнародній арені.

2. Проект Закону України «Про внесення змін до частини 2 ст. 7 Кримінально-виконавчого кодексу України», пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього. Проект покликаний усунути колізії застосування норм КК і КПК, що підвищить політичний та соціальний імідж України на європейському просторі та міжнародній арені як держави, яка дотримується загально визнаних міжнародною спільнотою документів у сфері захисту прав людини.

3. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення надання медичної допомоги окремим категоріям осіб, які перебувають у спеціалізованих закладах та установах», пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього. Законопроект спрямований на гарантування права і медичну допомогу та доступу до медичних послуг засудженим особам, які не мають паспорту, і сприятиме збереженню працездатного населення серед засуджених та нарощування економічного потенціалу України, підвищенню політичного та соціального іміджу України на європейському просторі та міжнародній арені.

4. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього. Законопроект покликаний підвищити політичний та соціальний імідж України на європейському просторі та міжнародній арені, оскільки посилить гарантії захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні, створить додатковий механізм державного та громадського контролю за запобіганням катуванням та іншим жорстоким, нелюдським або таким, що принижують гідність, видам поведінки та покарання.

Тема: «Стратегія запобігання правопорушенням у сфері дорожнього руху та експлуатації транспорту України», затверджена постановою президії НАПрН України № 113/6 від 26.06.2020 р. Номер державної реєстрації: 0120U4105615. Термін виконання: 01.01.2021 р. – 31.12.2024 р. Науковий керівник теми – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України Голіна В. В.

Мета дослідження: розробка концептуальних засад і перспективних напрямів стратегії запобігання правопорушенням у сфері дорожнього руху та експлуатації транспорту в Україні, вдосконалення чинної системи державного управління забезпечення дорожнього руху в країні з урахуванням стандартів, що містяться у законодавстві ЄС, та особливостей воєнного стану.

Ключова ідея полягає в розробці системи взаємопов'язаних стратегій запобігання правопорушенням у сфері дорожнього руху та експлуатації транспорту в Україні. Вони включають низку соціально-правових засобів і механізмів, завдяки яким цілком можливо обмежити поширеність явища автотранспортної злочинності, зменшити тяжкість і суспільну небезпечність правопорушень у досліджуваній сфері, скоротити прямі й непрямі витрати та інші негативні соціальні наслідки від їх вчинення. Особливої уваги заслуговує необхідність оцінки впливу на стан досліджуваного явища умов воєнного часу. Останні вимагають розробки специфічних напрямів запобіжної діяльності.

1. Наукові результати:

– з'ясовано основні тенденції розвитку правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, у тому числі в умовах воєнного стану;

– уточнено систему законодавства України щодо забезпечення дорожнього руху та експлуатації транспорту;

– визначено сучасний стан правопорушень у царині дорожнього руху та експлуатації транспорту в Україні в умовах воєнного стану;

– встановлено комплекс соціальних наслідків правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, включаючи період військових дій;

- з’ясовано гендерні особливості особи правопорушника у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту;
- конкретизовано специфіку типовості конкретних життєвих ситуацій у механізмі вчинення правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту;
- окреслено кримінологічні особливості жертви правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту;
- виявлено на теоретичному й емпіричному рівнях прорахунки державної політики у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту з урахуванням особливостей воєнного часу;
- встановлено корупційні ризики у діяльності щодо забезпечення безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту;
- надано пропозиції щодо вдосконалення правового забезпечення у сфері дорожнього руху та експлуатації транспорту в Україні, у тому числі крізь призму соціальної військово-зумовленої дійсності;
- оцінений зарубіжний досвід нормативно-правового забезпечення у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту;
- з’ясовані інституційні засади убезпечення дорожнього руху та експлуатації транспорту в зарубіжних країнах.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

Колодяжний М. Г. Стратегія Vision Zero: уроки для України : монографія. Харків : Право, 2022. 300 с.

Збірник наукових праць – 1:

Нова архітектура безпекового середовища : збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Харків, 23 грудня 2022 р.). Харків : Юрайт, 2022. 196 с.

Наукові статті у виданнях, що індексуються базами Scopus/Web of Science – 1:

Holovkin, B., Tavolzhanskyi, O., & Lysodyed, O. (2021). Corruption as a cybersecurity threat in the new world order. *Connections: the Quarterly Journal*, 20(2), 75–87. (Scopus Q4)

Наукові статті – 18:

1. Батиргареева В. С. Методологія кримінологічного вивчення правопорушень у сфері дорожнього руху та експлуатації транспорту в Україні. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. Вип. 44.

2. Голіна В. В. Запобігання транспортним правопорушенням в Україні в контексті євроінтеграції. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. Вип. №4.

3. Голіна В. В. Актуальні питання забезпечення безпеки дорожнього руху: правові та кримінологічні аспекти. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. Вип. 44.

4. Колодяжний М. Г. Нормативно-правові засади безпеки дорожнього руху у зарубіжних країнах. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. Вип. 43. С. 102–112.

5. Колодяжний М. Г. Європейська стратегія Vision Zero: сутність й напрями запровадження в Україні. *Нове українське право*. 2022. Вип. 4.

6. Колодяжний М. Г. Міфи у сфері безпеки дорожнього руху в Україні крізь призму сучасного європейського досвіду. *Ампаро*. 2022. Спецвипуск. Т. 1. С. 145–151.

7. Новіков О. В. Статистичне співвідношення між облікованими дорожньо-транспортними пригодами, адміністративними правопорушеннями у сфері дорожнього руху та кримінальними правопорушеннями проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту. *Juridical Science*. 2022. №1(19). С. 57–63.

8. Новіков О. В. Регіональні особливості розподілу порушень правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами (ст. 286 КК України). *Juridical Science*. 2022. №2(20). С. 50–58.

9. Головкін Б. М. Оцінка дорожньо-транспортної аварійності та тяжкості її наслідків в Україні. *Проблеми законності*. 2022. Вип. 156. С. 52–75.

10. Христич І. О. Латентність правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту в Україні. *Публічне право*. 2022. №4.

11. Христич І. О. Основні тенденції кримінальних правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту під час воєнного стану в Україні. *DICTUM FACTUM*. 2022. № 2(12). С. 139–143.

12. Шрамко С. С. Впровадження в Україні державної політики щодо зниження тяжкості наслідків дорожньо-транспортних пригод. *Вісник Асоціації кримінального права*. 2022. Вип. 2(18). С. 172–185.

13. Шрамко С. С., Калініна А. В. Злочинність в Україні: яка вона є під час війни і якою може бути у післявоєнний час. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. Вип. 44.

14. Шрамко С. С., Самойлова О. М. Запобігання дитячому дорожньо-транспортному травматизму. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022.

15. Danylchenko Y. Criminogenic Factors of Organizational And Managerial Nature As Determinants Of Road Traffic Offenses. *Archives of Criminology and Forensic Sciences*. 2021. № 2(4). Р. 69–78 (опублікована у 2022 р.).

16. Калініна А. В. Запобігання дорожньо-транспортним пригодам в умовах воєнного стану. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. Вип. 44.

17. Кисельова М. С. Нормативно-правове регулювання створення аварійного коридору під час дорожньо-транспортної пригоди: зарубіжний досвід. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 6.

18. Панова С. В. Дорожньо-транспортний травматизм і смертність в умовах зовнішньої воєнної загрози суверенітету і територіальної цілісності України. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. Вип. 43. С. 67–73.

Тема: «Національна безпека у сфері громадського здоров'я: правові засоби захисту від загроз», затверджена постановою президії НАПрН України № 113/6 від 26.06.2020 р. Номер державної реєстрації: 0120U105608. Термін виконання: 01.01.2021 р. – 31.12.2024 р. Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор, дійсний член (академік) НАПрН України Гуторова Н. О.

Метою дослідження є вдосконалення існуючої системи правових засобів захисту громадського здоров'я як складової національної безпеки, у тому числі в умовах триваючого збройного конфлікту, підвищення епідемічного захисту населення, гарантування права на охорону здоров'я та медичну допомогу як абсолютного, необмеженого права кожного, усунення існуючих суперечностей і прогалин в правовому регулюванні системи громадського здоров'я.

1. Наукові результати:

– на підставі аналізу судової практики України щодо корупційних правопорушень у сфері охорони здоров'я було виявлено вельми лояльне ставлення суддів до осіб, які вчинили корупційні кримінальні правопорушення у цій сфері, – призначення покарань, не пов'язаних із позбавленням волі або звільнення від відбування покарання з випробуванням на підставі статті 75 КК України, а також не призначення в багатьох випадках додаткового покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. В Україні до кримінальної відповідальності за корупційні правопорушення притягувались, як показав аналіз судової практики, лише медичні працівники. Водночас не менш корумпована сфера охорони здоров'я – фармацевтична – залишена поза увагою антикорупційних заходів. Так, жоден фармацевтичний працівник не був суб'єктом кримінальних правопорушень. Проведена класифікація кримінальних правопорушень у сфері охорони здоров'я на загальні, які притаманні будь-якій сфері, та спеціальні – притаманні лише сфері охорони здоров'я. Доведено, що конструювання спеціальних норм на кшталт статті 184 КК України «Порушення права на безоплатну медичну допомогу» створює штучні привілеї для корупціонерів і призводить до неможливості застосування антикорупційного законодавства до осіб, які вчинили корупційні правопорушення у цій сфері. Виявлено таку прогалину у кримінально-правовій охороні сфери охорони здоров'я, як відсутність відповідальності за надання отримання винагороди медичним або фармацевтичним працівником за просування медичної продукції. Ця пропаганда (порушення правил

промоції) має бути усунена шляхом внесення відповідних змін до КК України;

– встановлено, що діяльність у сфері медичного туризму, крім загальних туристичних послуг, пов'язана з наданням: 1) медичних послуг: а) діагностики організму; б) лікування, в тому числі здійсненням трансплантації; в) подальшої реабілітації; 2) лікувально-оздоровчих послуг (реабілітаційних), що передбачають медичне втручання, в тому числі в санаторно-курортних закладах; 3) медичних послуг, не пов'язаних із поліпшенням стану здоров'я пацієнта, в тому числі косметологічних послуг, що потребують медичного втручання;

– запропоновано головні положення проекту Закону України «Про транскордонне медичне обслуговування громадян України та особливості медичного туризму в умовах воєнного стану». Крім цього, результати наукового дослідження лягли в основу інших законодавчих рекомендацій щодо нової господарсько-правової моделі отримання безпечних та якісних медичних послуг, відшкодування витрат за власною схемою медичного страхування, а також гарантій надання таких послуг та відшкодування шкоди в разі її заподіяння шляхом запровадження примірного договору, який відповідатиме міжнародним і регіональним стандартам цієї діяльності (зокрема щодо транскордонного медичного обслуговування). Означений матеріал сприяє врахуванню специфіки медичних послуг при створенні туристичного продукту, створенню безпечних умов для життя здоров'я споживачів послуг з медичного туризму;

– на підставі проведеного соціологічного дослідження (опитування медичних працівників з використанням Google Forms) доведено, що протягом останніх років працівники сфери охорони здоров'я реалізують своє конституційне право на працю в шкідливих і небезпечних умовах; виявлено, що саме серед медичних працівників спостерігається найбільший рівень професійних захворювань;

– встановлено головні чинники відновлення та розвитку системи охорони здоров'я з новою якістю і доступністю послуг для за-

доволення потреб громадян, які посилять систему громадського здоров'я та підготують її до надзвичайних ситуацій у сфері охорони здоров'я, що передбачає забезпечення функціонування спроможної системи громадського здоров'я та забезпечення функціонування Національної служби крові для гарантування державою рівноправного та своєчасного доступу пацієнтів до безпечних та якісних компонентів донорської крові у достатній кількості. До чинників відновлення та розвитку системи охорони здоров'я з новою якістю і доступністю слід віднести: ведення Державного реєстру донорів крові та її компонентів, до якого вносяться біометричні персональні дані донора і в якому вони обробляються; поновлення такого засобу регулятивного впливу держави на господарську діяльність, пов'язану з переробкою донорської крові та її компонентів, виготовлення з них препаратів, крім діяльності банків пуповинної крові, інших тканин і клітин людини, як ліцензування; віднесення до засобів регулятивного впливу держави встановлення та розмежування окремих прав оплатних та безоплатних донорів; упровадження інституту уповноваженої особи закладу національної служби крові, яка нестиме відповідальність за забезпечення якості крові та її компонентів, із нормативним визначенням кваліфікації такої особи та ін.;

– запропоновано розробити механізми захисту епідемічної безпеки під час війни. Науковцями запропоновано створити робочу групу для розробки проєкту Закону щодо особливостей профілактики інфекційних захворювань під час воєнних дій, з урахуванням різноманітності ризиків інфекційних захворювань, їх причин, правил поведінки під час виявлення неорганізованих поховань, використання засобів індивідуального захисту тощо; створити робочу групу для розроблення положень проєкту Закону України «Про біологічну безпеку та біологічних захист»; розробити чіткі інструкції для медичних працівників, які б визначали порядок дій під час огляду потерпілих осіб, які зазнали інших видів сексуального насильства (йдеться про сексуальні злочини проти статевої свободи, порушення законів і звичаїв війни в рамках національного законо-

давства та воєнні злочини й злочини проти людяності в рамках міжнародного законодавства), та передбачали надання їм можливість використовувати отримані в якості донорської допомоги інших держав методи відбору біоматеріалу потерпілої особи/нападника та використання постконтактної профілактики на базі донорських медичних препаратів;

– встановлено виклики, які постали перед системою охорони здоров'я в перші місяці повномасштабного вторгнення армії РФ на території України. До таких викликів належали: 1) обмеження доступу до медичної допомоги як на окупованих територіях, так і по всій території України через руйнування та пошкодження закладів охорони здоров'я, загибель та поранення медичних працівників через обстріли карет швидкої медичної допомоги, тощо; 2) проблеми з доступом до гарантованої медичної допомоги (інсулінозалежним, онкохворим тощо), а також обмеження доступу до медичних виробів (і перш за все до лікарських засобів) по всій Україні; 3) суттєве погіршення епідеміологічної ситуації через продовження пандемії COVID-19, зростання захворюваності на туберкульоз. Також прогнозується збільшення кількості випадків захворюваності на ВІЛ/СНІД, а також інших захворювань, що передаються статевим шляхом, через значну кількість згвалтувань російськими військовими цивільного населення; 4) відсутність достатньої кількості підготовлених психологів, які мають допомагати людям, які пережили окупацію, воєнним, які побували на передовій, а також самим лікарям, які надають невідкладну медичну допомогу важкопораненим, а отже також мають ознаки емоційного вигорання та депресії;

– проведено дослідження особливостей захисту права на здоров'я в період збройного конфлікту, в ході якого було доведено, що право на здоров'я не є абсолютним правом людини, а тому в період збройного конфлікту обмежується: 1) законно і вимушено для громадян, які залишилися в тилу, державою, на території якої триває збройний конфлікт; 2) незаконно, коли одна із сторін конфлікту порушує норми міжнародного гуманітарного права (далі –

МГП). Досвід російсько-української війни засвідчив, що забезпечення права на здоров'я в умовах воєнного стану, оголошеного у зв'язку зі збройним конфліктом, є складним завданням. Незважаючи на закріплені сторонами збройного конфлікту – Україною та РФ – нормативні засоби забезпечення і захисту права на здоров'я (як на міжнародно-правовому, так і на національному рівнях), а також широкий спектр інституціональних (насамперед на міжнародному рівні) засобів захисту, існуюча система цих засобів не здатна захищати право цивільних осіб на здоров'я. Видається, що для успішного захисту права на здоров'я в умовах війни сторони конфлікту мають насамперед дотримуватися таких ключових правил: 1) не завдавати невинуватих ударів по об'єктах цивільної інфраструктури, ставлячи в загрозу життя і здоров'я цивільного (мирного) населення; 2) не знищувати та не пошкоджували заклади охорони здоров'я, не обстрілювати карети швидкої медичної допомоги, не брати у полон медиків, а також пацієнтів лікарень, забезпечуючи тим самим можливість медичним працівникам виконувати свої професійні обов'язки, а пацієнтам – отримувати належну та якісну медичну допомогу; 3) створювати гуманітарні коридори на окупованих територіях, що дозволило б, у тому числі, налагодити ефективне постачання деяких лікарських засобів (інсулінохворим, хворим на ВІЛ, тощо). Доведено, що швидких механізмів захисту МГП у досліджуваній сфері, на жаль, не передбачено ані на національному рівні законодавства, ані на міжнародному рівні. Такий підхід призводить до того, що цивільні особи найчастіше відчувають себе беззахисними перед агресорами. Тому видається, що світовій спільноті варто переглянути наявні підходи та закріпити більш дієві засоби захисту прав людини, у тому числі й права на здоров'я, в період збройного конфлікту.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

Пашков В. М., Гнедик Є. С. Правове регулювання медичного туризму в умовах війни в Україні : монографія. Харків : Право, 2022. 188 с.

Розділи монографій – 2:

Розділ монографії, виданої в Україні – 1:

Пашков В. М., Гуторова Н. О. Принципи безоплатного вільного донорства крові та її компонентів: проблеми запровадження в Україні. Єдиний медичний простір України: правовий вимір : монографія / за заг. ред. С. Г. Стеценка. Харків : Право, 2022. 672 с. (підрозділ 7.14. с. 128–142)

Розділ монографії, виданої за кордоном – 1:

Гуторова Н. О., Михайліченко Т. О. Legal issues of epidemic safety due to the pandemic COVID-19 and the war in Ukraine. *Європейський вимір сучасної правової науки : колективна монографія*. Riga: Izdevniecība Baltija Publishing, 2022. С. 120–136.

Навчальне видання – 1:

Теоретичні та практичні проблеми юридичної відповідальності за порушення законодавства про охорону здоров'я : навчально-методичний комплекс з навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» / уклад. : Т. О. Михайліченко, Ю. Ю. Забуга. Харків : НДІ ВПЗ імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України. 2022.

Збірники наукових праць – 2:

1. Правові питання епідемічної безпеки під час воєнного стану : матеріали Міжнародного круглого столу (м. Полтава, 16 червня 2022р.); електрон. наук. вид. / Уклад. : Т. О. Михайліченко, П. П. Нога; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, НДІ інтелект. власн. НАПрН України; БО «Всеукраїнська мережа людей, які живуть з ВІЛ/СНІД»; ГО «Асоціація фармацевтичного і медичного права». Харків : Право, 2022. 122 с.

2. Правове регулювання діяльності у сфері охорони здоров'я під час війни: виклики сьогодення : матеріали VI медико-правового форуму (м. Полтава, 25 листопада 2022 р.); електрон. наук. вид. / Уклад. : А. С. Сидоренко; НАПрН України; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; Видавництво «Aluna» (Польща); ГО «Асо-

ціяція фармацевтичного і медичного права». Харків : Право, 2022. 168 с.

Наукові статті у виданнях, що індексуються у Scopus/Web of Science – 5:

1. Gutorova, N., Lapkin, A., & Yevtieieva, D. (2022). Legal and social challenges of COVID-19 vaccination before and after the 2022 russian invasion of Ukraine. *Wiadomosci Lecarskie*, 75, 1699–1704. (Scopus Q4)

2. Mykhailichenko, T., Zabuha, Yu., Babanina, V., & Syploki, M. (2022). Protection of the Right to Health During the Period of Armed Conflict: The Experience of Ukraine. *Access to Justice in Eastern Europe*, 4(16), 1–18. (Scopus Q4)

3. Pashkov, V., Soloviov, O., & Harkusha, A. (2022). Legal characteristics of pharmaceutical activity under the emergency conditions: pandemic and war. *Wiadomości Lekarskie*, 75, 2238–2246. (Scopus Q4)

4. Pashkov, V., Sydorenko, A., & Soloviov, O. (2022). Legal characteristic of Medical and social rehabilitation during the post-covid recovery period. *Acta Balneologica*, 6, 568–573. (Scopus Q4)

5. Zabuha, Yu., Osadcha, A., & Mykhailichenko, T. (2022). Public health vs. medical exploitation as a type of human trafficking. *Wiadomości Lekarskie*. (Scopus Q4)

Наукові статті – 19, зокрема:

1. Гуторова Н. О. Правові засоби запобігання корупції у сфері надання медичної допомоги. *Медичне право України: збірник наукових статей присвячених пам'яті Гладуна З. С.* 2022. Спецвид. С. 30–33.

2. Забуга Ю. Ю. Проблемні питання цивільно-правової відповідальності медичних працівників в Україні. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право.* 2022. №23–24. С. 40–52.

3. Михайліченко Т. О., Забуга Ю. Ю. Стан правового регулювання поведінки з біологічною зброєю в Україні. *Питання боротьби зі злочинністю.* 2022. Вип. 43. С. 84–93.

4. Нога П. П. Декомпозиційні елементи правовідносин у сфері державного контролю якості лікарських засобів. *Юридичний електронний журнал.* 2022. № 11.

5. Нога П. П. Правова характеристика окремих (декомпозиційних) елементів правовідносин у сфері державного контролю якості лікарських засобів. *Юридичний електронний журнал*. 2022. № 12.

6. Пашков В. М. Правова характеристика аптечної діяльності під час війни: проблеми реформування. *Медичне право України: збірник статей наукових читань, присвячених пам'яті Гладуна Зіновія Степановича*. 2022. Спецвид. С. 69–71.

7. Пашков В. М., Гнедик Є. С. Фармацевтична політика держави в умовах воєнного стану. *Публічне право*. 2022. № 2. С. 81–89.

8. Сидоренко А. С. Вплив COVID-19 та війни в Україні на сферу трудових відносин: окремі аспекти. *Право і суспільство*. 2022. № 4. С. 236–243.

9. Сидоренко А. С., Петренко Д. С. Особливості розірвання та призупинення трудового договору з ініціативи суб'єктів трудових правовідносин в умовах сучасності. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. Вип. 44.

10. Pashkov V. The Legal Nature of Managed Entry Agreements (MEAs) in the Coronavirus Response System. *Ukrainian Healthcare Law in the Context of European and International Law. Series Title European Union and its Neighbours in a Globalized World*. 2022. № 14. P. 276–290.

11. Нога П. П. Функціонування міжнародної системи співробітництва фармацевтичних інспекцій в сучасній системі державного контролю якості лікарських засобів. *Полтавський правовий часопис*. 2022. № 2. С. 80–92.

12. Нога П. П. Control quality of medicines: foreign experience. *Полтавський правовий часопис*. 2022. № 3. С. 56–66.

Тема: «Теоретико-правові проблеми цифровізації кримінального провадження в Україні», затверджена постановою президії НАПрН України № 118/5 від 15.06.2021 р. Номер державної реєстрації: 0121U114401. Термін виконання: 01.01.2022 р. – 31.12.2025 р. Науковий керівник теми – доктор юридичних наук, старший науковий співробітник Глинська Н. В.

Метою дослідження є розробка концептуальних засад використання цифрових технологій у національному кримінальному процесі, що, з одного боку, дозволить розв'язати низку теоретико-правових проблем цифровізації кримінального провадження, а з іншого, – надати доктринальні орієнтири законодавцю у площині реалізації державної політики щодо впровадження електронних технологій в кримінальне провадження та спрямувати правозастосовну практику на єдине застосування кримінального процесуального законодавства, що регулює використання цифрових технологій у царині кримінального процесу.

1. Наукові результати:

– шляхом порівняльного аналізу текстів КПК, ЦПК, ГПК, КАС України виявлено прогалину в Кримінальному процесуальному кодексі України в частині права учасників судового провадження брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду з використанням власних технічних засобів та електронного підпису згідно з вимогами Положення про ЄСІТС та сформульовано відповідні пропозиції щодо змін до КПК України, викладені в ініціативному законопроекті, який спрямовано до Комітету з питань правоохоронної діяльності Верховної Ради України;

– на підставі аналізу КПК України констатовано, що Розділ IX-2 не містить визначення процесуального статусу Офісу Прокурора МКС на території України. Надавши Прокурору МКС право проводити процесуальні її на території України на підставі та на виконання прохання МКС, крім процесуальних дій, виконання яких в Україні здійснюється за погодженням із прокурором або з дозволу слідчого судді, суду (ч. 1 ст. 624 КПК), законодавець поставив під контроль Генерального прокурора проведення процесуальних дій на території України іншими працівниками МКС, уповноваженими Прокурором МКС (ч. 2 ст. 624 КПК), що також унеможлиблює застосування ст. 57(3)(d) РС МКС щодо вжиття Прокурором спеціальних слідчих дій. Наголошено на необхідності в офіційному перекладі українською мовою ключових документів, пов'язаних

з РС МКС, які стосуються співробітництва з МКС, зокрема Елементів злочинів, Правил процедури та доказування, Регламентів МКС, ОП МКС тощо.

– на підставі дослідження проблемних питань винесення рішень в електронній формі у кримінальному провадженні запропоновано створення електронної постанови. Механізм такого листування має відбуватися за допомогою офіційної електронної пошти слідчого, прокурора, а за можливості й адресата. За аналогією з ч. 2 ст. 136 КПК України у такому випадку підтвердженням отримання рішення слідчого, прокурора може бути тільки відповідь на електронний лист слідчого або прокурора адресатом. Також запропоновано вирішувати питання щодо направлення рішень слідчого, прокурора в електронному вигляді (у формі SMS-повідомлень) шляхом подання учасником судового процесу відповідної заяви;

– проаналізовано Кримінальний процесуальний кодекс України та констатовано, що у ньому відсутні норми, які б забезпечували здійснення судових засідань у випадку виникнення надзвичайних обставин та воєнного стану. Науковці дійшли висновку, що лише суд першої інстанції, слідчий суддя не має права прийняти рішення про здійснення дистанційного судового провадження, в якому поза межами приміщення суду перебуває підозрюваний, обвинувачений, якщо він проти цього заперечує. У зв'язку із чим науковцями пропонується доповнити статтю 336 КПК України, яка регламентує проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції під час судового провадження, новою частиною десятою, якою дозволити під час досудового розслідування або судового провадження в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення анти-терористичної операції чи заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії російської федерації та / або інших держав проти України учасникам судового провадження, за винятком підозрюваного, обвинуваченого, які тримаються під вартою, брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду з використанням власних технічних засобів та електронного підпису згідно з вимо-

гами Положення про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положень, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів);

– встановлено, що ані чинний КПК України, ані Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» не містять положень, які б регламентували порядок оголошення особи у міжнародний розшук та здійснення міжнародного розшуку. Така правова невизначеність призвела до суперечливої судової практики у питанні визначення моменту, з якого особа вважається такою, що оголошена у міжнародний розшук. Запропоновано внести зміни до ч. 6 ст. 193, статей 297–1, 297–2, 297–4 КПК, якими передбачити як підстави для обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою за відсутності підозрюваного, обвинуваченого та застосування спеціального досудового розслідування та судового розгляду такі обставини: підозрюваний, обвинувачений виїхав та/або перебуває на тимчасово окупованій території України; підозрюваний, обвинувачений виїхав та/або перебуває за межами України, зокрема на території держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором.

– констатовано, що запровадження у чинному КПК України цифрових технологій (як то, наприклад, здійснення судового розгляду в режимі відео конференції з використанням власних технічних засобів) у будь-якому випадку не можуть зазіхати на фундаментальне право людини на справедливий суд. Так, Висновок КРЕС № 14 (2011) у п. 5 передбачає, що ІТ повинні бути інструментом або засобом удосконалення адміністрування судочинства, полегшувати доступ користувачів до судів та укріплювати гарантії, встановлені статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: доступ до правосуддя, неупередженість, незалежність судді, справедливість та розумні строки розгляду справи. У будь-якому разі правосуддя не може існувати окремо від осіб, що до нього звертаються, а розвиток ІТ не звільняє суди від здійснення своїх повноважень (п. 20), а тому покладення на особу ризиків технічної неможливості участі в відеоконференції поза межами приміщення суду з використанням власних технічних засобів або переривання

зв'язку може стати потенційно небезпечним з точки зору забезпечення права особи на доступ до правосуддя.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Розділи монографій – 2:

1. Шило О. Г., Глинська Н. В., Марочкін О. І. Європейські стандарти якості медичної допомоги особам, які тримаються під вартою. *Єдиний медичний простір України: правовий вимір* : монографія / за заг. ред. С. Г. Стеценка. Харків : Право, 2022 (підрозд. 2.5. с. 141–148).

2. Клепка Д. І., Крицька О. І. Розголошення лікарської таємниці у кримінальному провадженні: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Єдиний медичний простір України: правовий вимір* : монографія / за заг. ред. С. Г. Стеценка. Харків : Право, 2022. С. 477–485.

Збірник наукових праць – 1:

Цифрова трансформація кримінального провадження в умовах воєнного стану : матеріали круглого столу (м. Харків, 23 грудня 2022 р.) / редкол.: Н. В. Глинська (гол. ред.) та ін. ; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України. Харків : Право, 2022.

Наукові статті – 7:

1. Глинська Н. В., Клепка Д. І. Цифровізація кримінального провадження: окремі аспекти концептуалізації (частина 1). *Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. Вип. 43. С. 24–44.

2. Репіна Ю. С. Проблеми забезпечення гласності та відкритості судового процесу із використанням новітніх технологій в умовах сьогодення України. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. Вип. 43. С. 45–58.

3. Клепка Д. І. Здійснення судового контролю під час досудового розслідування в режимі дистанційного судового провадження: аналіз судової практики. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. Вип. 44.

4. Марочкін О. І. Електронні документи як докази у кримінальному провадженні: природа, становлення та особливості викорис-

тання. *Інтернаука: міжнародний науковий журнал. Серія: Юридичні науки.* 2022. № 11.

5. Демура М. І., Клепка Д. І. Перспективи застосування штучного інтелекту у галузі кримінального судочинства. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2022. № 5. С. 554–558.

6. Барабаш А. А. Цифровізація кримінального провадження в Україні: законодавчі передумови та сучасний стан. *Law. State. Technology,* 2022. № 2.

7. Дунаєва Т. Є. Особливості предмету доказування кіберзлочинів в Україні під час воєнного стану. *Dictum factum.* 2022. № 2.

Тема: «Інноваційні методи та цифрові технології в криміналістиці та судовій експертизі», затверджена постановою президії НАПрН України № 118/5 від 15.06.2021 р. Номер державної реєстрації: 0120U105615. Термін виконання: 01.01.2022 р. – 31.12.2025 р. Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор, дійсний член (академік) НАПрН України Шепітько В. Ю.

Мета дослідження: визначення підходів і напрямів упровадження інноваційних методів та цифрових технологій у криміналістиці та судовій експертизі з метою вдосконалення криміналістичного забезпечення діяльності органів правопорядку і судово-експертних установ України.

1. Наукові результати:

- визначено роль криміналістичних знань в розслідуванні фактів геноциду в умовах воєнної агресії;
- виокремлено можливості та способи адаптації криміналістики і судової експертизи до умов війни;
- визначено можливості сучасних цифрових технологій, їхню роль в оптимізації діяльності органів досудового розслідування;
- виявлено проблеми законодавчого регулювання процесів використання цифрових доказів у досудовому розслідуванні;
- визначено проблеми криміналістичного забезпечення розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з військовою агресією РФ проти України;

– з’ясовано проблеми застосування інноваційних методів та їх ролі у боротьбі із злочинністю в умовах глобальних загроз та трансформації сучасної злочинності;

– визначено можливості сучасних цифрових технологій, їх ролі в оптимізації діяльності органів досудового розслідування в умовах воєнного стану;

– з’ясовано проблеми удосконалення механізму цифрової фіксації злочинів та визначення шкоди, завданої майну фізичних та юридичних осіб в умовах воєнного стану, та забезпечення подальшого відшкодування збитків;

– визначено проблеми удосконалення методики розслідування кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України в умовах війни;

– вирішено проблеми побудови та реалізації криміналістичної методики розслідування державної зради в умовах воєнного стану;

– з’ясовано проблеми використання спеціальних знань у кримінальному провадженні в умовах воєнного стану в Україні.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Розділи монографій – 2:

Розділ монографії, виданої в Україні – 1:

Журавель В. А., Авдєєва Г. К. Проблеми використання спеціальних медичних знань при встановленні фактів катувань. *Єдиний медичний простір України: правовий вимір* : монографія / за заг. ред. С. Г. Стеценка. Харків : Право, 2022 (підрозділ 7.13. с. 579–584.

Розділи монографій, виданих за кордоном – 2:

1. Shepitko V., Shepitko M. Criminalistics and Forensic Sciences in Ukraine: History and Current Trends. *Developments of criminalistics theory and future of forensic expertology: liber amicorum profesoriui Egidijui Vidmantui Kurapkai*. Collective monography / Malewski H., Matulienė S., Shepitko V., Shepitko M., Shevchuk V. and others. Vilnius, Lithuanian association of criminalists, Mykolas Romeris University, 2022. P. 117–132.

2. Shevchuk V. Innovative Essence of Criminalistic and Prospective Directions of its Development. *Developments of criminalistics theory and future of forensic expertology: liber amicorum profesoriui Egidijui Vidmantui Kurapkai*. Collective monograpfy / Malewski H., Matulienė S., Shepitko V., Shepitko M., Shevchuk V. and others. Vilnius, Lithuanian association of criminalists, Mykolas Romeris University, 2022. P. 152–168.

Навчальне видання, розділи/підрозділи у виданні – 1:

Використання спеціальних знань у судочинстві відповідно до міжнародних стандартів : навчально-методичний комплекс з навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» / уклад. Г. К. Авдєєва. Харків : НДІ ВПЗ імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України. 2022.

Збірник наукових праць – 1:

Використання цифрової інформації в розслідуванні кримінальних правопорушень : матеріали Міжнародного науково-практичного круглого столу (м. Харків, 12 грудня 2022 р.) ; електрон. наук. вид. / редкол. : В. Ю. Шепітько (гол.), В. М. Шевчук, Г. К. Авдєєва, М. О. Соколенко ; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України, Лаб. «Використання сучас. досягнень науки і техніки у боротьбі зі злочинністю». Харків : Право, 2022. 104 с.

Наукові статті у виданнях, що індексуються базами Scopus/Web of Science – 3:

1. Orlovskiy R., Us O., & Shevchuk V. (2022). Committing a Criminal Offence by an Organized Criminal Group. *Pakistan Journal of Criminology*, 14(2), 33–46. (Scopus Q4)

2. Shevchuk, V. M., Musiienko, O. L., & Sokolenko, M. O. (2022). Criminal Offenses Related to Illicit Trafficking in Falsified Medicines: Investigation Problems. *Wiadomosci lekarskie*. (Scopus Q4)

3. Shevchuk, O., Shevchuk, V., Kompaniiets, I., Lukashevych, S., & Tkachova, O. (2022). Features of ensuring the rights of drug addicts for rehabilitation in Ukraine and the European Union: Comparative Legal Aspect. *Juridical Tribune – Tribuna Juridica*, 12(2), 264–282. (Scopus, Web of Science Q4)

Наукові статті – 18, зокрема:

1. Шепітько В. Ю. Формування доктрини криміналістики та судової експертизи в Україні – шлях до єдиного європейського криміналістичного простору. *Право України*. 2022. №2. С. 76–91.

2. Shepitko V. Theoretical and methodological model of criminalistics and its new directions. *Theory and Practice of Forensic Science and Criminalistics*. 2022. Issue 3 (25). P. 9–20.

3. Малевські Г., Курапка Е. В., Шепітько В. Криміналістична дидактика в контексті руху до єдиного європейського криміналістичного простору: погляди студентів Литви та України. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2022. №4.

4. Shevchuk V. M. Innovative optimization directions of investigative (detective) activity in modern condition. *Theory and Practice of Forensic Science and Criminalistics*. 2021. Issue 2 (24). P. 8–25.

5. Шевчук В. М. Криміналістичне забезпечення діяльності Бюро економічної безпеки України: проблеми та напрямки удосконалення. *Проблеми законності*. 2022. Вип. 156. С. 114–129.

6. Шевчук В. М. Формування та реалізація криміналістичної методики розслідування корупційних кримінальних правопорушень. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №6. С. 450–455.

7. Шевчук В. М. Виявлення ознак корупційних кримінальних правопорушень як структурний елемент криміналістичної методики розслідування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №7. С. 425–430.

8. Авдєєва Г. К. Проблеми використання спеціальних знань у кримінальному провадженні в умовах воєнного стану в Україні. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. Вип. 43. С. 70–76.

9. Авдєєва Г. К. Проблеми і перспективи реформування системи експертного забезпечення правосуддя України в умовах євроінтеграції. *Апаро*. 2022. Спецвипуск. Т. 1. С. 7–14.

10. Яремчук В. О. Криміналістичні та спеціальні знання при розслідуванні кримінальних правопорушень у банківській сфері. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №6. С. 456–458.

11. Яремчук В. О. Інновації у викладанні криміналістики та судової експертизи: міжнародний досвід. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 8. С. 538–541.

12. Яремчук В. О. Судова експертиза і криміналістичні знання: сучасність і викладання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 10. С. 662–664.

13. Яремчук В. О. Використання інноваційного міжнародного досвіду у судовій експертизі та криміналістиці. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. Вип 44.

14. Shepitko V., Shepitko M. Nuclear Forensics: Formation and Role in Modern Conditions. 18th International Congress «Criminalistics and Forensic Expertology: Science, Studies, Practice», 8–10 September 2022, Vilnius (Lithuania). P. 20–30.

15. Шепітько В. Ю., Шепітько М. В. Викладання криміналістики та судових наук в Україні: історичні та сучасні перспективи. *Криміналіст періодично друкований*. 2021. № 21–22. С. 39–47.

16. Шевчук В. М. Наукові засади та перспективні напрямки розроблення криміналістичної інноватики. *Криміналіст періодично друкований: міжнародний науково-практичний юридичний журнал*. 2021. № 22. С. 10–22.

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

Тема: «Впровадження в Україні міжнародних стандартів прав людини в умовах європейської інтеграції», затверджена постановою президії № 118 від 15.06.2021 р. Номер державної реєстрації: 0120U101157. Термін виконання: 01.01.2020 р. – 31.12.2023 р. Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор, дійсний член (академік) НАПрН України Рабінович П. М.

Мета дослідження – розробка концептуальних засад упровадження європейських стандартів прав людини в Україні й підвищення дієвості їх імплементації в сучасних умовах прискореної європейської інтеграції, воєнного стану та післявоєнного відновлення.

1. Наукові результати:

Установлено принципову необхідність визначення людини найвищою соціальною цінністю. Всі інші суспільні цінності повинні бути підпорядковані людським цінностям. Стаття 3 Конституції України закладає основу для всіх наступних конституційних приписів щодо становища людини в українському суспільстві, її відносин з державою. Ця, на перший погляд, філософська позиція може набути значного практичного резонансу у випадку «конкуренції цінностей»: вона дає орієнтацію державі, окремим осередкам суспільства, громадським організаціям, іншим суб'єктам при вирішенні ціннісних конфліктів. Це положення стисло відтворює зміст концептуальних засад преамбули Загальної декларації прав людини, які власне і мають визначити відповідність положень Конституції України міжнародним стандартам прав людини.

У межах планової роботи було здійснено дослідження правового закріплення репродуктивних прав людини в ЄС. Установлено, терміносполучення «репродуктивні права людини» не вживається в тексті цього акта, однак Хартія ЄС містить окремі положення, які відповідно до сучасного тлумачення прав людини ВООЗ повинні розумітися як такі, що імпліцитно включають можливості поведінки людини у сфері репродуктивної діяльності. Стаття 35 Хартії містить наступне положення: «Кожна людина має право на профілактичне лікування і медичне обслуговування на умовах передбачених національним законодавством і практикою. Підвищена увага повинна приділятися захисту здоров'я людини при розробці та здійсненні політик та дій Європейського Союзу», під якою мається «право на доступ до системи профілактичних заходів у сфері охорони здоров'я і право користування медичною допомогою».

У численних прецедентах ЄСПЛ поняття дискримінації дістало чіткого «дуального» тлумачення як: а) різне поводження без будь-якого об'єктивного і розумного виправдання щодо осіб, які знаходяться у відносно схожих ситуаціях, а також: б) як однакове поводження з особами, що знаходяться в абсолютно різних ситуаціях. Такий підхід не є винаходом Суду, а являє собою формалізацію

філософсько-правових положень. «Урізане» формулювання ст. 14 Конвенції, яка обмежується метою забезпечення користування правами та свободами, лише визнаними в Конвенції, без дискримінації, що чітко виявило свою неповноту в практиці її застосування (насамперед ЄСПЛ), спричинило необхідність прийняття Протоколу № 12 до Конвенції, котрий у ст. 1 встановив загальну заборону дискримінації. При цьому усталене первинне тлумачення (розуміння) самого терміну «дискримінація» у рішеннях Суду тоді залишилося незмінним.

Право на мирні зібрання (свобода на право мирних зібрань або свобода мирних зібрань) містить як негативне, так і позитивне зобов'язання. Негативне зобов'язання – не посягати неправомірно на свободу мирних зібрань охоплюється текстом ст. 39 Конституції України. В той же час, відповідно до юридичної позиції Конституційного Суду України та рішень Європейського суду з прав людини, задля сприяння реалізації позитивного обов'язку держави, а саме обов'язку держави застосувати обґрунтовані та пропорційні (співмірні) заходи для забезпечення організаторам та учасникам мирного зібрання можливості проведення мирного зібрання, існує необхідність для прийняття органічного закону про порядок реалізації та захисту права на мирне зібрання. Такий закон повинен відповідати практиці Європейського суду з прав людини за ст. 11 Європейської конвенції з прав людини та Керівним принципам зі свободи мирних зібрань, підготовлених ОБСЄ спільно з Венеціанською комісією.

Сутність потребово-дослідницького підходу полягає у виявленні корисних властивостей правових явищ, які можуть бути використані особою чи суспільством для задоволення своїх потреб та інтересів. Потреби людини, а саме загальнолюдські, є основою прав людини. Саме такі права людини вважаються «реальними» і здатними створювати та забезпечувати гідне життя людини. Ефективне функціонування законодавства залежить від успішного функціонування засобів і механізмів задоволення потреб людини, які легітимізують певні норми законодавства.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

Рабінович П. М., Наконечна А. М. Людські потреби, інтереси та правове регулювання (загальнотеоретичне дослідження) : монографія. Львів : ЛОБФ «Медицина і право», 2022. 212 с.

Збірники наукових праць – 2:

1. Організація Об'єднаних Націй у спробах протидії агресії Російської Федерації проти України / уклад. : П. Рабінович, Р. Тополевський, Т. Дудаш, В. Гончаров, А. Наконечна. Інформаційний бюлетень. Львів : Вид-во ЛОБФ «Медицина і право», 2022. Вип. 1. 16 с.

2. Організація Об'єднаних Націй у спробах протидіяти агресії Російської Федерації проти України / уклад. : П. Рабінович, Р. Тополевський, Т. Дудаш, В. Гончаров, А. Наконечна. Інформаційний бюлетень. Львів : Вид-во ЛОБФ «Медицина і право», 2022. Вип. 2. 29 с.

Наукові статті – 9:

1. Панкевич О. З., Гаврильців М. Т. Конституційний Суд України: деякі дискусійні питання щодо його місця в сучасному механізмі держави. *Соціально-правові студії*. 2021. Вип. 4 (14). С. 12–19. (опубліковано в 2022 р.).

2. Рабінович П. М. На шляху до формування доктрини основоположних прав людини. *Право України*. 2022. № 1. с. 23–38.

3. Рабінович П. М., Дудаш Т. І., Тополевський Р. Б., Гончаров В. В., Наконечна А. М. Науковий коментар до Резолюції Генеральної асамблеї ООН, ухв. 2 березня 2022 року, ES-11/1 «Агресія проти України». *Право України*. 2022. № 8. С. 114–120.

4. Рабінович П. М., Наконечна А. М. Потребовий підхід у дослідженні правових явищ: вітчизняний та іноземний досвіди. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2022. Вип. 74. С. 23–30.

5. Рабінович П. М., Рабінович С. П., Панкевич О. З. Пошук верховенства права як балансування соціальних інтересів. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2022. Т. 29. № 3. С. 15–35.

6. Рабінович П. М., Дудаш Т. І. Аргументи у правовій аргументації: деякі загальнотеоретичні аспекти. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2022. Т. 29. №3. С. 47–68.

7. Тополевський Р. Б. Право на мирні зібрання в Україні: стан, особливості реалізації та перспективи розвитку. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2022. №5. С. 44–57.

8. Тополевський Р. Б. Право на мирні зібрання: європейські стандарти реалізації. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №12. С. 346–354.

9. Добрянський С. П. Європейські стандарти репродуктивних прав людини. *Вісник львівського університету. Серія юридична*. 2022. Вип. 75. С. 73–80.

Наукові статті у виданнях, що індексуються базами даних Scopus/Web of Science – 1:

1. Rabinovych P. M., Dudash T. I. Legal Argumentation: Some General Theoretical Aspects. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*. 2022. Vol. 29. №. 1. P. 13–25. (Scopus).

Науковий захід – 1:

Наукові читання на тему: «Медичне право України: історичні аспекти, сучасні тенденції та перспективи розвитку (11 липня 2022 р.).

Законопроект –1:

Проект Закону України «Про внесення змін та доповнень до Закону України «Про волонтерську діяльність». Пропозиції направлені у профільний комітет Верховної ради України.

Науково-консультативні висновки – 2:

1. Науково-консультативний висновок за зверненням Заступника Державного секретаря Кабінету Міністрів України В. Федорчука щодо надання пропозицій до Проекту Національної програми «Наука майбутнього».

2. Науково-консультативний висновок за зверненням Міністерства освіти і науки України щодо надання пропозицій і зауважень до проекту постанови Кабінету Міністрів України «Питання Національних наукових центрів».

Творчим колективом підготовлено три випуски інформаційного бюлетеня «Організація Об'єднаних Націй у спробах протидіяти агресії Російської Федерації проти України» та здійснена їх розсилка Офісу Президента України, Головного управління документального забезпечення Апарату Верховної Ради України, Комітету ВРУ з правової політики, Комітету ВРУ з питань прав людини, Верховного Суду, Конституційного Суду України, Інформаційно-дослідницького центру ВРУ, Офісу Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Офісу Генерального прокурора, Української гельсінської спілки з прав людини та ряду Міністерств (внутрішніх справ, оборони, юстиції, закордонних справ).

Тема: «Правове забезпечення адміністративної реформи в умовах розвитку сучасного українського конституціоналізму та цифровізації публічного управління», затверджена постановою президії НАПрН України № 118 від 15.06.2021 р. Номер державної реєстрації: 0122U000364. Термін виконання: 01.01.2022 р. – 31.12.2025 р. Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор Лученко Д. В.

Мета дослідження – розробка концептуальних засад та механізмів правового забезпечення адміністративної реформи в умовах розвитку українського конституціоналізму та цифровізації публічного адміністрування.

1. Наукові результати:

Основні змістовні результати фундаментального дослідження:

Питання про те, чому одні країни змогли використати електронні ініціативи як справжній інструмент для змін, потребує вивчення правового регулювання та технічної підтримки цих ініціатив. Досвід Латвії показує, що активізація участі громадян у державних справах можлива, якщо вони забезпечені ефективним механізмом висловлення своєї думки. Основним чинником неефективності цього інструменту електронної демократії визначено недоліки українського правового регулювання електронних петицій. До таких недоліків належать відсутність спеціального акту про електро-

нні петиції, відсутність законодавчої гарантії вирішення питань, порушених у петиціях, а також неврахування громадської думки, висловленої у петиціях, які набрали менше голосів, ніж вимагається законом.

Встановлено, що доктринальні положення фінансово-правового регулювання мають характеризуватися значущістю та певним глобальним впливом на регулювання матеріально-правових відносин. Водночас принципово, щоб подібні положення мали відповідне конституційне підґрунтя. Тобто йдеться про наявність окремих статей Конституції України, які ґрунтуються на основних вихідних поняттях правового впливу, загальних принципах, підходах до визначення центральних понять і категорій. Підтвердженням цього є й сучасний конституційний підхід до фактичної побудови системи доктринальних положень, які торкаються особливостей фінансово-правового регулювання.

Сучасний стан податково-правового регулювання наповнення державного та місцевих бюджетів характеризується рядом проблем, які впливають на ефективність всього процесу. Зокрема, визначено питання правового регулювання оподаткування в умовах військової агресії. Пропонується змінити існуючі важелі впливу на платників податків з метою оптимізації навантаження на платників податків та контролюючі органи. Висвітлено перспективні напрямки адаптації чинного податкового законодавства до вимог країн Європейського Союзу.

Встановлено, що підвищення якості дослідницьких послуг, доступних користувачам, сприяє розвитку більш складного науково-дослідницького середовища, що, у свою чергу, відображається в більш широкому використанні цифрових технологій у державному управлінні. Обраний європейський шлях розвитку зв'язків з громадськістю вимагає від України проведення реформ у багатьох сферах, однією з яких є впровадження цифрових технологій у державне управління. Їх використання сприяє підвищенню довіри населення до органів влади та місцевого самоврядування, полегшує доступ громадян до державних послуг та їх отримання.

Основні проблеми, з якими стикається розвиток ринку цифрових активів в Україні, стосуються обліку та оподаткування операцій з криптовалютами та токенизованими активами, включно з токенами NFT. Вирішивши ці питання, стане можливим створення динамічної системи, в якій нові віртуальні активи можуть підлягати правовому регулюванню на основі їх інформаційно-технологічної та економіко-правової природи. Необхідне подальше дослідження питання впровадження нормативної диференціації обігу різних видів цифрових активів, що з цивільно-правової точки зору передбачатиме окреслення підстав для виникнення, реалізації та захисту відповідних майнових прав.

Розглянуто питання децентралізації державного управління у сфері космічної діяльності. Досліджено історичні аспекти космічного адміністрування та наголошено на важливості та необхідності децентралізації в космічній діяльності в умовах воєнного часу. Підтримка космічної діяльності у воєнний час має бути на рівні з підтримкою Збройних Сил України, адже така галузь потребує багато зусиль для запуску та роботи. В умовах воєнного стану всі зусилля мають бути спрямовані на розвиток космічної галузі, технологій та космічної зброї в рамках міжнародного законодавства та імплементацію законодавчих актів, які дозволять захистити державу від вторгнень ворожих сил.

У межах дослідження було проаналізовано стан електронного урядування в Україні, окреслено проблеми, які виникли у зв'язку з війною. Наведено правове підґрунтя обмеження функціонування окремих інструментів електронного урядування, таких як державні реєстри, веб-сайти державних органів, онлайн-платформи. Зазначено, що нещодавно Уряд почав відновлювати доступ до реєстрів, покращувати надання адміністративних послуг, поновлювати можливість отримання громадянами статусу внутрішньо переміщеної особи через відносини «Дія».

Одним із головних чинників конкурентоспроможності держави, розвитку її економіки та передумовою євроінтеграції є належне урядування. Реформа системи державного управління здійснюєть-

ся з метою відповідності європейським стандартам належного управління, що стосується не лише державного сектору, а й незалежних конституційних органів, а також парламенту та судової системи. Повномасштабне вторгнення Росії на територію України та введення воєнного стану породило необхідність вирішення складних завдань і проблем, зокрема у сфері правосуддя. За цей час деякі суди були змушені припинити роботу, але впроваджується система «Електронний суд», яка дозволяє дистанційно брати участь у судових процесах.

Виділено три групи існуючих загроз і викликів в інформаційній сфері: 1) кібернетичні злочини; 2) кібернетичний тероризм; 3) інформаційна війна. Стверджується, що межі між цими категоріями кіберактивності є досить розмитими і відрізняються між собою за характером переслідуваних цілей. Найбільшою загрозою в сучасних умовах є інформаційна війна, головним об'єктом якої є суверенітет держави. Відмічається, що в умовах широкомасштабної війни, коли наша держава успішно чинить опір російській агресії, перед Україною та міжнародним співтовариством гостро стоїть проблема побудови нової архітектури світової безпеки.

Цифровізація державного управління, яка здійснюється в межах реалізації Угоди про Асоціацію має потенціал для значного покращення стану надання адміністративних послуг шляхом установалення вищих європейських стандартів державного управління. Використовуючи цифрові технології, державні органи можуть оптимізувати процеси, скоротити паперову роботу та бюрократію, покращити управління даними та сприяти кращій комунікації між громадянами та урядом. Крім того, це також може підвищити рівень довіри до державного управління, оскільки громадяни можуть мати доступ до даних у реальному часі про те, як використовуються їхні податки.

Дослідження показало, правове регулювання правопорушень, які фіксуються автоматизованими засобами безпеки дорожнього руху, пройшло три етапи: 1) етап запровадження (24.09.2008–22.12.2010); 2) етап удосконалення (16.01.2014–21.12.2017); 3) етап

оновлення (21.12.2017 р. – по теперішній час). Також визначено, що крім загального та спрощеного адміністративного провадження окремим спеціальним видом слід виділяти провадження у справах про адміністративні правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху. Сформульовано необхідність внесення змін до ряду нормативно-правових актів з метою вирішення та вдосконалення проблемних аспектів забезпечення прав осіб, які притягуються до адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі.

На підставі проведеного аналізу запропоновано сформувати Кадровий резерв для проходження державної служби на деокупованих територіях України. Такий Кадровий резерв за умови його завчасного утворення та формування може стати механізмом, що сприятиме швидкому укомплектуванню кадрами та відновленню діяльності органів державної влади України на звільнених територіях. Сформульовано пропозиції стосовно утворення та функціонування Кадрового резерву для проходження державної служби на деокупованих територіях України, зокрема щодо його мети, особливостей адміністрування, джерел формування, процедур включення громадян та ін.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми:

Збірник наукових праць –1:

Актуальні виклики адміністративної реформи в Україні в умовах воєнного стану: збірник тез доповідей та повідомлень за матеріалами круглого столу (м. Харків, 30 червня 2022 р.) / НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН, м. Харків). Харків : НЮУ імені Ярослава Мудрого, 2022. 104 с.

Наукові статті –15:

1. Kostenko I. V. Decentralized Regulation of Space Activities in the Aspect of European Integration and National Security of Ukraine. *Advanced Space Law*. 2022. Vol. 9. P. 28–38.

2. Балакарева І. М., Рутвян К. О. Реалізація права на судовий захист в умовах воєнного стану в Україні. *Інтернаука: міжнародний*

науковий журнал. Серія: «Юридичні науки». 2022. Вип. 4(50). С. 11–17.

3. Битяк О. В. Автоматична фіксація порушень Правил дорожнього руху у зарубіжних країнах: теоретичний та практичний аспекти. *Проблеми законності. 2022. № 159. С. 28–47.*

4. Битяк О. В. Автоматична фіксація порушень правил дорожнього руху як правова підстава для порушення провадження у справі про адміністративне правопорушення. *Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 8. С. 240–243.*

5. Битяк Ю. П., Лученко Д. В. Доктрина адміністративного права України: еволюція та перспективи подальшого розвитку. *Право України. 2021. № 10. С. 44–59. (вийшла друком у 2022 р.).*

6. Головащенко О. С. Європейський досвід розбудови дослідницької інфраструктури в умовах цифровізації публічного управління. *Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2022. Вип. 43. С. 208–216.*

7. Головащенко О. С. Правове регулювання дослідницьких інфраструктур в Україні в умовах цифровізації. *Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2022. Вип. 44. С. 78–86.*

8. Костенко І. В., Руденко М. В. Державне управління та космічна діяльність: сучасні концептуальні підходи. *Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2022. Вип. 43. С. 229–242.*

9. Кучерявенко М. П. Доктринальні засади фінансово-правового регулювання. *Право України. 2022. № 2. С. 52–63.*

10. Лученко Д. В. Електронні ініціативи як інструмент е-демократії: досвід України і Латвії. *Проблеми законності. 2021. Вип. 155. С. 124–134 (вийшла друком у 2022 р.).*

11. Мукомела І. В. Кібернетичний тероризм як загроза національній безпеці в умовах війни росії проти України. *Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2022. Вип. 44. С. 110–120.*

12. Федчишин С. А. Деякі проблеми кадрового забезпечення органів державної влади на деокупованих територіях України: контекст державної служби. *Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2022. Вип. 43. С. 39–51.*

13. Федчишин С. А. Забезпечення рівного доступу до державної служби: окремі питання змістовної характеристики та законодавчого регулювання. *Публічне право*. 2022. № 2(46). С. 43–50.

14. Чалабієва М. Р. Еволюція цифровізації державного управління: на шляху до європейської інтеграції. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. Вип. 10. С. 130–132.

15. Чалабієва М. Р. Реалізація прав людини за допомогою цифровізації публічного управління в умовах воєнного часу. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 43. С. 179–190.

Наукові статті у виданнях, що індексуються базами даних Scopus/Web of Science – 3:

1. Kostenko, I., Mekh, Yu., Georgiievskiy, Iu., Ignatchenko, I., & Maslova, I. (2022). Public-private partnership in the security sector: updating in the conditions of counteracting the covid-19 and armed aggression in eastern Ukraine. *Revista de la Universidad del Zulia*, 13(37), 347–361. (Web of Science)

2. Balakarjeva I., Marchenko O., Pysarenko N. (2022). An Examination of the Administrative Courts of Ukraine in the Context of Understanding the Concept of «a Court Established by Law». *Access to Justice in Eastern Europe*, 2(14), 96–112. (Scopus).

3. Bytiak, Yu., Chobitok, V., Fedotova, I., & Lytvynenko, K. (2022). State-Legal Provision of Dynamic Informational Development of Socio-Economic Environment. 9th International Scientific Conference on Sustainability in Energy and Environmental Science (ISCSEES 2022), June 22–24, Ivano-Frankivsk, Ukraine (Web of Science).

Наукові заходи – 3:

1. Онлайн круглий стіл «Актуальні виклики адміністративної реформи в Україні в умовах воєнного стану» (30 червня 2022 р.).

2. Онлайн круглий стіл «Гарантії та забезпечення прав людини в Україні: становлення, розвиток та перспективи» (4 грудня 2022 р.).

3. Онлайн круглий стіл «Еволюція конституційного, адміністративного та кримінального права за часи незалежності України» присвячений 31-й річниці Незалежності України (15 вересня 2022 р.).

Законопроект –1:

Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про звернення громадян» (в частині удосконалення подання електронних петицій як інституту електронної демократії).

Науково-консультативні висновки – 8:

1. Науково-консультативний висновок за зверненням судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Мельник-Томенко Ж. М. щодо проблемних питань, які виникли при розгляді адміністративної справи.

2. Науково-консультативний висновок за зверненням Першого заступника Голови Комітету з питань правоохоронної діяльності Верховної Ради України А. П. Осадчука щодо надання пропозицій і зауважень до проекту Закону України «Про внесення змін до статті 121 Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення заходів безпеки пасажирів при здійсненні приміських та міжміських пасажирських перевезень» (реєстр. № 6412 (доопрацьований) від 15.12.2021 р.).

3. Науково-консультативний висновок за зверненням Комітету з питань правоохоронної діяльності Верховної Ради України щодо надання пропозицій та зауважень до проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо удосконалення захисту працівників бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги під час виконання службових обов'язків» (реєстр. № 6423 від 13.12.2021).

4. Науково-консультативний висновок за зверненням Першого заступника голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності А. П. Осадчука щодо надання пропозицій і зауважень до проекту Закону України «Про внесення змін до статті 173–4 Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо вдосконалення законодавства щодо протидії булінгу (цькування)» (реєстр. № 6457 від 22.12.2021 р.).

5. Науково-консультативний висновок за зверненням Першого заступника голови Комітету Верховної Ради України з питань пра-

воохоронної діяльності А. П. Осадчука щодо надання пропозицій і зауважень до проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за керування транспортним засобом, обладнаним шинами з порушенням установлених законодавством вимог» (реєстр. № 6462 від 24.12.2021 р.).

6. Науково-консультативний висновок за зверненням Першого заступника голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності А. П. Осадчука щодо надання пропозицій і зауважень до проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за перевищення встановлених обмежень швидкості руху транспортних засобів» (реєстр. № 6463 від 24.12.2021 р.).

7. Науково-консультативний висновок за зверненням Першого заступника голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності А. П. Осадчука щодо надання пропозицій і зауважень до проекту Закону України «Про внесення змін до статті 1956 Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за продаж піротехнічних виробів дітям» (реєстр. № 6494 від 31.12.2021 р.).

8. Науково-консультативний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін в Кодекс України про адміністративні правопорушення щодо встановлення відповідальності за порушення вимог законодавства про плату за використання автомобільних доріг загального користування» (реєстр. № 6089 від 23.09.2021 р.), який нерозривно пов'язаний із проектом Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо плати за використання автомобільних доріг загального користування» (реєстр. № 6087 від 23.09.2021 р.).

Тема: «Правові проблеми розвитку державотворчих процесів у контексті конституційної реформи в Україні», затверджена постановою президії НАПрН України № 118 від 15.06.2021 р. Номер державної реєстрації: 0118U001380. Термін виконання:

01.01.2018 р. – 31.12.2022 р. Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор Яковюк І. В.

Мета дослідження полягає у розробці концептуальних засад правової політики у сфері реалізації першочергових пріоритетів Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», до яких віднесені конституційна реформа, децентралізація та реформа державного управління, реформа регіональної політики та виборчого законодавства, а також зобов'язання, передбачені Угодою про асоціацію з ЄС.

1. Наукові результати:

Важливим рушієм реформ стала Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Вплив ЄС на правову систему України є подвійним: по-перше, через поступове прийняття законодавства ЄС відповідно до положень Угоди про асоціацію; по-друге, через пряму підтримку реформ в самій Україні. Процес європеїзації глибоко вплинув на українське право. Угода про асоціацію забезпечила більшу гармонізацію між українським законодавством та законодавством інших країн ЄС, спрощуючи взаємне визнання прав і правових процедур.

Обґрунтовано, що розбудова правової держави в Україні передбачає взаємодію низки соціокультурних, світоглядних та інституційно-правових аспектів, реалізація яких на сучасному етапі обтяжена різноманітними труднощами об'єктивного й суб'єктивного характеру. Відмічається, що вкрай значущими проблемами, які потребують негайного вирішення, залишаються: оптимізація системи влади в Україні та покращення якості законотворчої діяльності, підняття рівня професійності та громадянської відповідальності чиновників всіх рівнів, подолання розбалансованості в управлінні державою та ефективному правовому забезпеченні цього процесу, реалізація принципів правової держави з урахуванням європейської традиції демократичного врядування.

У радянський час існувало дві кодифікації законодавства про освіту. Результатом першого став Кодекс законів про народну освіту УРСР 1922 р. Цей кодекс був унікальним для свого часу, оскільки

ки розробники були прихильниками української концепції та моделі народної освіти, а також політики українізації. Однак у середині 1930-х років кодекс втратив юридичну силу через панування сталінської моделі адміністративно-командної системи управління. Наприкінці 1950-х років розпочалася друга кодифікація радянського законодавства, результатом якої стало прийняття Верховною Радою 28 червня 1974 р. нового Закону УРСР «Про народну освіту». Проголошення незалежності України в 1991 р. відкрило шлях для законодавчого забезпечення освіти в державі на нових засадах.

Верховенство права, як конституційна цінність, охоплює практичні аспекти таких цінностей, як людська гідність, рівність і свобода. Це робиться шляхом забезпечення їх інституційної гарантії. Гідність людини захищається через визнання онтологічного та аксіологічного примату особистості як суб'єкта індивідуальних прав. Забезпечення цих прав є метою правової держави: обмежити свавілля влади. Рівність і свобода, як цінності, втілені в основних принципах та інститутах правової держави. Вони забезпечують розширення сфери індивідуальної свободи та розумне обмеження сфери державної влади. Важливим аспектом висновків є з'ясування співвідношення між поняттями верховенства права та надзвичайного стану в контексті питання про природу права та його співвідношення з силою.

Міжнародна криза в умовах воєнного зіткнення є найскладнішим явищем і важким для розв'язання через її масштабність та розбіжності національних інтересів і політико-правових систем учасників збройного конфлікту. Слід підкреслити, ще донедавна світова наука визначала, як загальну тенденцію – перехід від силових методів і дій у міжнародних конфліктах до несилових; але нині цей глобальний вектор розвитку міждержавних відносин зазнав певного фіаско через воєнні події в Україні 2022 р.

Кримінально-правова доктрина в Україні розвивалася, щоб ефективно реагувати на мінливий характер кримінальних правопорушень і забезпечити притягнення тих, хто вчиняє такі злочини, до відповідальності за свої дії. Українська система кримінального

судочинства діє в рамках належної процесуальної процедури, тобто всі обвинувачені мають певні права протягом усього судового процесу, такі як право зберігати мовчання, право на адвоката та право на очну ставку свідків. Крім того, обвинувачені вважаються невинними, доки їхня провина не буде доведена поза розумним сумнівом.

Здійснено дослідження демократичних традицій національного державотворення, в тому числі в організації та функціонуванні органів публічного права, починаючи з демократичних традицій часів Київської Русі, досвіду сейму та місцевого самоврядування польсько-литовської доби, козацької республіки та державотворення в період національно-визвольних рухів 1917–1920-х років. Описано перші форми громадської самоорганізації східних слов'ян, роль віча в демократичних традиціях Русі, магдебурзьке право, генеральну та старшинську козацькі ради середини XVII – першої половини XVIII ст. в УНР і ЗУНР у 1917–1920-х роках.

Порушення державою міжнародних стандартів прав і свобод людини має вважатися підставою відповідальності держави у випадку, якщо воно являє собою фактично вчинене діяння, якому властиві усі ознаки складу міжнародного правопорушення (об'єктивна та суб'єктивна сторона, об'єкт та суб'єкт). При цьому односторонні заяви держави щодо невизнання нею взятих на себе обов'язків, що були нею порушені, жодним чином не звільняють її від міжнародно-правової відповідальності.

Визначено основні проблеми формування механізмів національної та регіональної безпеки, у тому числі правового регулювання охорони навколишнього природного середовища. Встановлено, що певні інституційні структури краще оснащені для вирішення певних аспектів екологічної безпеки.

Визначено теоретико-методологічні підходи до аналізу феномену публічної влади, її природи, сутності на основі критеріїв, які: визначають систему її етико-правових цінностей; зумовлюють етико-правовий режим діяльності суб'єктів влади та рівень їх професійної культури системною єдністю вимог верховенства права, прав людини та етичних імперативів.

У плановому дослідженні на конкретних прикладах було проілюстровано різні етапи інформаційного протистояння та здійснено загальну спробу семантичного аналізу наративів, які використовує агресор. Слід зазначити, що на відміну від повного фіаско України на інформаційному фронті у 2014–2015 роках, під час нинішньої гарячої фази російської агресії Україна здобула беззаперечну перемогу в інформаційній війні. Цього вдалося досягти не тільки завдяки перемозі у війні наративів, а й завдяки іншим чинникам, таким як відкритість Президента України.

Конституція України є правовою основою парламентської системи правління, яка забезпечує основу для збереження демократичних цінностей і системи стримувань і противаг щодо влади. Документ окреслює організацію політичної влади в Україні через створення урядових структур, зокрема Парламенту (Верховної Ради), Президента, Кабінету Міністрів, Конституційного Суду та Верховного Суду. Забезпечуючи правову основу діяльності парламенту, Конституція України забезпечує збереження демократичних цінностей та встановлення системи стримувань і противаг щодо влади.

Зроблено висновок, що захист прав і свобод людини і громадянина має важливе значення для національної безпеки. Це пов'язано з тим, що порушення прав людини не тільки порушує закон і принижує позицію людини в суспільстві, але й негативно впливає на інші елементи системи національної безпеки. Суспільство, в якому порушуються права і свободи його членів, не може вважатися надійним і відповідальним, а держава, в якій порушуються права громадян, не може вважатися правовою.

Європейська стандартизація місцевого самоврядування в Україні має потенціал для створення більш уніфікованої та ефективної урядової структури, яка дозволить покращити якість життя громадян. Стандартизація дозволить лаконічніше організувати органи місцевого самоврядування та їхню діяльність, а також покращити комунікацію між ними. Це може призвести до більш ефективного використання ресурсів, кращих послуг для громадян і більш раціональної системи управління. Крім того, європейська стандартиза-

ція місцевого самоврядування може створити дружнє середовище для бізнесу та підприємців, дозволяючи їм процвітати в Україні. Це могло б додатково стимулювати економічне зростання в країні та збільшити можливості працевлаштування.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

Правові проблеми європеїзації України: сучасний стан та перспективи : монографія. Харків : НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України, 2022. 410 с.

Збірники наукових праць – 2:

1. Проблеми державотворення в умовах війни: національний і міжнародно-правовий аспекти : збірник наукових статей за матеріалами науково-практичної он-лайн конференції з нагоди Дня Європи та Дня науки в Україні (м. Харків, 20 травня 2022 р.) / редкол. : С. Г. Серьогіна, Д. В. Лученко, І. В. Яковюк та ін. Харків, 2022. 110 с.

2. Державне будівництво та місцеве самоврядування : збірник наукових праць / редкол.: С. Г. Серьогіна (гол.) та ін. Харків : Право, 2022. Вип. 44. 400 с.

Наукові статті – 20:

1. Herasina L., Trebin M., Volyanska O. Macrofluctuations of the international system under the influence of global turbulence and hybrid wars. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, соціологія, політологія.* 2022. Вип. 2 (53). С. 133–155.

2. Oleinykov S. M. Ethics and legal aspects of public institutions' legal activities. *Грааль науки.* 2022. № 14–15. С. 140–145.

3. Бруслик О. Ю., Мукомела І. В. Ведення інформаційної війни в період російського вторгнення в Україну (стаття перша). *Державне будівництво та місцеве самоврядування.* 2022. Вип. 43. С. 165–178.

4. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Інформаційна війна у медіа-просторі сучасного суспільства. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.* 2022. № 3 (54). С. 11–29.

5. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Інформатизація як атрибут інформаційного суспільства: від ретроспекції до сучасної рефлексії. *Інформація і право*. 2022. № 1 (40). С. 9–20.

6. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Інформаційні засади права як елемента соціокультурної реальності. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*. 2022. № 1 (52). С. 11–26.

7. Олейников С. М. Зловживання правами як неправомірна поведінка. *Наука і техніка сьогодні*. 2022. № 6 (6). С. 348–362.

8. Олейников С. М. Юридична діяльність владних суб'єктів в контексті соціального призначення та етико-правової природи. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 43. С. 191–207.

9. Панов М. І. Правова доктрина та її значення для практики правотворення, правозастосування і розвитку юридичної науки: методологічні аспекти дослідження. *Право України*. 2022. № 1. С. 9–22.

10. Рагуліна К. А. Актуальні питання міжнародного договору як засобу правового регулювання міждержавних відносин. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 43. С. 257–274.

11. Рагуліна К. А. Взаємовплив міжнародного і національного права: глобалізаційні виклики. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 44. С. 189–204.

12. Руднева О. М., Приходько О. В. Доктрина прав людини та верховенства права в умовах глобальної турбулентності. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 43. С. 29–38.

13. Яковюк І. В., Смирнова К. В., Щокін Ю. В. Оборонний сектор і воєнні конфлікти як загроза та виклик кліматичній політиці. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 43. С. 342–363.

14. Трагнюк О. Я., Щокін Ю. В. Деякі проблеми правового регулювання охорони навколишнього середовища у Сполученому Королівстві після BREXIT. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2022. Вип. 71(3). С. 15–26.

15. Яковюк І. В., Гуцова О. С. Екологічна дипломатія Європейського Союзу. *Юридичний електронний журнал*. 2022. № 5. С. 634–637.

16. Яковюк І. В., Єфремова К. В., Новіков Є. А. Економічна безпека і роль колективного Заходу у поствоєнному відновленні України. *Право та інновації*. 2022. № 2 (38). С. 19–26.

17. Яковюк І. В., Єфремова К. В., Новіков Є. А. Енергетична безпека в умовах геополітичної нестабільності. *Право та інновації*. 2022. № 4 (40). С. 37–44.

18. Яковюк І. В., Трагнюк О. Я., Бойчук Д. С., Тарасова Є. О. Неформальні угоди в теорії та практиці кліматичної дипломатії. *Форум права*. 2022. Вип. 72 (1). С. 21–37.

19. Яковюк І. В., Цвелих М. П. Цифрова дипломатія: впровадження електронних візових послуг в Україні. *Право та інновації*. 2022. № 3 (39). С. 69–76.

20. Яковюк, І. В., Анісімова, Г. В., Трагнюк, О. Я. Європеїзація екологічного права держав-членів Європейського Союзу. *Проблеми законності*. 2022. Вип. 158. С. 82–109.

Наукові статті у виданнях, що індексуються базами даних Scopus/Web of Science – 4:

1. Maksymov, Sergiy, Bandura, Oleg, Lytvynov, Oleksandr, Pavlyshyn, & Oleg, Smaznova, Irina. (2022). Semiotics of law in modern philosophical and legal research. *Cuestiones Políticas*, 40, 72, 89–107. (Web of Science).

2. Danilyan, O. G., Arbeláez-Campillo, D. F., & Rojas-Bahamón, M. J. (2022). The influence of globalization processes on the culture sphere. *Revista de Filosofía*, 39(100), 143–154. (Web of Science).

3. Danilyan, O. G., Dzeban, O. P., Kalynovskyi, Y. Y., & Getman, Y. A. (2022). Historical and cultural-mental origins of legal consciousness of the Ukrainian people. *Revista Notas Históricas y Geográficas*, 28, 346–360. (Web of Science).

4. Yakoviyk, I., Bilousov, Ye., & Yefremova, K. (2022). Uropean integration as a challenge for the implementation of economic state sovereignty. *Access to Justice in Eastern Europe*, 5(3), 8–18. (Scopus).

Наукові заходи – 3:

1. VI всеукраїнська науково-практична конференція з європейського права «Україна і Європейський Союз: шлях до сталого розвитку» (м. Харків, 11 листопада 2022 р.).

2. Науково-практична конференція з нагоди Дня Європи та Дня науки в Україні «Проблеми державотворення в умовах війни: національний і міжнародно-правовий аспекти» (м. Харків, 20 травня 2022 р.).

3. I науково-практична конференція «Економічна безпека: міжнародний і національний рівень» (м. Харків, 27 травня 2022 р.).

Законопроект – 1:

Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про військово-цивільні адміністрації».

Науково-консультативні висновки – 4:

1. Науково-консультативний висновок за зверненням Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій щодо надання пропозицій і зауважень до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та інноваційної діяльності» (реєстр. № 6445 від 17.12.2021 р.).

2. Науково-консультативний висновок за зверненням Міністерства освіти і науки України щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо питань дослідницької інфраструктури та підтримки молодих вчених».

3. Науково-консультативний висновок за зверненням голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій С. Бабака щодо проекту Закону України від 23.12.2022 р. № 8302 «Про внесення змін до Закону України «Про Конституційний Суд України» щодо порядку формування Дорадчої групи експертів».

4. Науково-консультативний висновок на проекти Законів України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за невиконання законних вимог та перешко-

джання діяльності комітетів Верховної Ради України та народних депутатів України» (реєстр. № 8073 від 23.09.2022 р.) та «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо удосконалення відповідальності за перешкоджання діяльності депутатів, виконання контрольних функцій комітетами Верховної Ради України» (реєстр. № 8073–1 від 10.10.2022 р.).

Тема: «Реформа децентралізації публічної влади та удосконалення місцевого самоврядування в аспекті європейської інтеграції України», затверджена постановою президії НАПрН України № 118 від 15.06.2021 р. Номер державної реєстрації: № 0118U001381. Термін виконання: 01.01.2018 р. – 31.12.2022 р. Науковий керівник – кандидат юридичних наук, доцент Лялюк О. Ю.

Мета дослідження полягає в модернізації теоретичних засад децентралізації публічної влади, оптимізації завдань, функцій, повноважень та матеріально-фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування, вдосконалення їх територіальної організації та формуванні законопроектних пропозицій, спрямованих на вдосконалення взаємин центральної, регіональної та локальної влади.

1. Наукові результати:

У роботі проаналізовано особливості функціонування органів місцевого самоврядування в Україні під час оголошення в країні воєнного стану. Увага зверталась на зміни в системі наявних у органів місцевого самоврядування повноважень, особливості, здійснення низки повноважень місцевого самоврядування сформованими воєнними адміністраціями. Розглянуто вплив воєнного стану на результати реформи децентралізації влади в Україні. Проаналізований механізм переходу повноважень від місцевого самоврядування до військових адміністрацій під час дії воєнного стану, зроблено висновки щодо організаційних, правових, інституційних та матеріально-фінансових можливостей військових адміністрацій здійснювати повноваження місцевого самоврядування. По-новому розглянуто систему повноважень, яку здійснюють обласні ради

в період воєнного стану, на політичні та правові чинники, що впливають на територіальну організацію місцевого самоврядування в цей період.

Розкриті проблемні питання оптимізації державно-правової моделі контролю у сфері місцевого самоврядування та муніципальної нормотворчості в сучасних умовах. Проаналізовані проблеми правового регулювання означеного питання. Зважаючи на загальносвітові тенденції державно-правового розвитку, а також тренди муніципалізації та ремуніципалізації, виокремлені не лише стандарти, принципи та кращі практики, а й прорахунки і побічні ефекти реформування територіальної організації влади і місцевого самоврядування у зарубіжних державах. Окреслені перспективи пошуку оптимальної державно-правової моделі контролю у сфері місцевого самоврядування в Україні у сучасних умовах суспільно-політичного і економічного ладу, зокрема, на підставі вивчення досвіду країн ЄС.

Розкриті основні вимоги гарантування матеріально-фінансової автономії місцевого самоврядування відповідно до положень Європейської хартії місцевого самоврядування. Визначені концептуальні засади вітчизняної правової політики в означеній сфері. Проаналізовано зміст та правове забезпечення пріоритетних напрямів бюджетної децентралізації – забезпечення бюджетної автономії і фінансової самостійності місцевих бюджетів; формування спроможних територіальних громад; закріплення за місцевими бюджетами стабільних джерел доходів та розширення наявної доходної бази; децентралізація видаткових повноважень; надання нових видів трансфертів та посилення відповідальності профільних міністерств за їх обґрунтованість; оновлення механізму бюджетного регулювання та вирівнювання та ін.

Дослідження у 2022 році було присвячено правовій основі взаємодії неурядових організацій (НУО) та органів публічної влади в державах-членах ЄС. Зроблено висновок про необхідність запозичення досвіду конституційно-правової регламентації організації взаємин громадянського суспільства і держави. Розглянуто визна-

чення категорії НУО, що існують в зарубіжній і вітчизняній правовій доктрині. На цій основі запропоновано авторське бачення цих публічних інституцій. Надано загальну характеристику правових моделей НУО.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

Децентралізація державної влади: український і європейський контекст : монографія. Харків : НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України, 2022. 456 с.

Збірники наукових праць – 3:

1. Державне будівництво та місцеве самоврядування : збірник наукових праць / редкол.: С. Г. Серьогіна (гол.) та ін. Харків : Право, 2022. Вип. 43. 434 с.

2. Україна і Європейський Союз: шлях до сталого розвитку : збірник наукових статей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції з європейського права (м. Харків, 11 листопада 2022 р.) / редкол. : С. Г. Серьогіна, Д. В. Лученко та ін. Харків, 2022. 168 с.

3. Вплив процесів європейської інтеграції на підсумки та здобутки реформи децентралізації публічної влади в Україні : збірник наукових статей за матеріалами науково-практичної онлайн-конференції з нагоди Дня Конституції України (м. Харків, 24 червня 2022 р.) / редкол. : С. Г. Серьогіна, Д. В. Лученко та ін. Харків, 2022. 119 с.

Наукові статті – 20:

1. Petryshyn O. O. State Regional Development Policy in Ukraine: Legal Framework, Present and Post-War Challenges. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 44. С. 45–59.

2. Petryshyn O. O. Local self-government in Ukraine: legal, socio-political wartime challenges and prospects of postwar recovery. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 43. С. 118–140.

3. Бодрова І. І. Конституційно-проектна регламентація принципів та системи адміністративно-територіального устрою України.

Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2022. Вип. 44. С. 201–220.

4. Бодрова І. І. Територіальний устрій в системі координат конституційної ідентичності України. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 43. С. 393–412.

5. Болдирев С. В., Воронько А. В., Лешко О. Д. Проблеми реалізації нормотворчих повноважень державного уповноваженого органу з питань цивільної авіації. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 43. С. 243–256.

6. Болдирев С. В., Стешенко Т. В. Актуалізація перезавантаження та тенденції реформування публічної служби в Україні. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 44. С. 92–106.

7. Болдирев С. В., Чубарь С. С. Реформування служби в органах місцевого самоврядування як сутнісна складова механізму децентралізації в Україні. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Юридичні науки». 2022. №4. С. 34–39.

8. Гришко Л. М. Актуальні питання завершення муніципальної реформи в аспекті внесення змін до Конституції України. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 44. С. 78–88.

9. Гришко Л. М. Особливості діяльності органів місцевого самоврядування в Україні в умовах воєнного стану 2022 року. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 43. С. 75–91.

10. Закоморна К. О., Микитенко К. А., Полуєктова Д. В. Роль студентського омбудсмена в процесі забезпечення права на освіту в Україні та зарубіжних країнах. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 10. С. 81–84.

11. Закоморна К. О., Яворська О. О., Пушкаренко Д. С. Конституційно-правові засади взаємодії неурядових організацій і держави в країнах-членах ЄС. *International Scientific Journal «Internauka»*. Series: «Juridical Sciences». 2022. №9. С. 16–23.

12. Лялюк О. Ю. Військові та військово-цивільні адміністрації в системі територіальної організації влади в Україні: компаративний аналіз. *Проблеми законності*. 2022. № 157. С. 6–19.

13. Лялюк О. Ю. Практичні приклади формування та вирішення окремих колізій та правової невизначеності у сфері місцевого самоврядування. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. №43. 2022. С. 92–106.

14. Муртіщева А. О. Еволюція правового регулювання муніципальної служби в Литовській Республіці та Україні. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2022. №2 (97). С. 25–38.

15. Петришина М. О. Участь органів місцевого самоврядування у створенні належних передумов розвитку дослідницьких структур: досвід Великобританії. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №10. С. 112–115.

16. Петришина М. О., Калітіна М. О. Особливості конституційно-правового статусу секретаря сільської, селищної, міської ради. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №10. С. 108–111.

17. Печений О. П. Сучасні фактори впливу на спадкові правовідносини і діяльність нотаріусів у складних умовах. *Мала енциклопедія нотаріуса*. 2022. №1–3 (121-123). С. 312–317.

18. Серьогіна С. Г., Петришина М. О. Пошук оптимальної державно-правової моделі контролю у сфері місцевого самоврядування та муніципальної нормотворчості: досвід країн ЄС. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 43. С. 52–74.

19. Чиркін А. С., Суховерхий О. О. Практика застосування доктрини войовничої демократії в зарубіжних країнах. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №5. С. 159–161.

20. Чиркін А. С. Нормотворчість органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. Вип. 43. С. 141–153.

Наукові статті у виданнях, що індексуються базами даних Scopus/Web of Science – 4:

1. Liliya Gryshko, Nataliia Chudyk, Vladyslav Teremetskyi, Anatolii Podoliaka, Hanna Zubenko, Kateryna Danicheva, & Ilona Harashchuk. (2022). Implementation of international and legal standards of judicial control over the realization of electoral rights as a step towards Ukraine's

European integration. *Journal of legal, ethical and regulatory issues*, 25(Special Issue), 1–10. (Scopus Q2).

2. Chyrkin, A. & Murtishcheva, A. (2022). The Implementation of the Principle of Judicial Protection of Local Self-Government Rights in the National Courts' Practice: The Ukrainian Experience'. *Access to Justice in Eastern Europe*, 4 (16), 170–187. (Scopus).

3. Bodrova, I., Madryha, T., Kornievskyy, O., Pereguda, Y., & Svorak, S. (2022). Transformation of civil society in the context of political radicalism in eastern Europe. *Cuestiones Politicas*, 40(74), 268–292. (Web of Science).

4. Serohina, S., Bodrova, I., Gryshchenko, I., Bondar, Y., & Stohova, O. (2022). Building the capacity of territorial communities by revealing their latent potential. *Amazonia Investiga*, 11(53), 45–58. (Web of Science).

Наукові заходи – 3:

1. Науково-практична он-лайн конференція з нагоди Дня Конституції України «Вплив процесів європейської інтеграції на підсумки та здобутки реформи децентралізації публічної влади в Україні» (м. Харків, 24 червня 2022 р.)

2. Круглий стіл «Місцеве самоврядування в умовах воєнного стану: правовий, інституційний та функціональний аспекти» (м. Харків, 10 червня 2022 р.).

3. XV науково-практична конференція студентів «Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні» (м. Харків, 9 грудня 2022 р.).

Законопроект – 1:

Проект Закону «Про зміни до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» щодо покращення гарантування діяльності місцевого самоврядування.

Науково-консультативні висновки – 8:

1. Науково-консультативний висновок за зверненням голови Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Верховної Ради України щодо проекту Закону України «Про службу в органах міс-

цевого самоврядування» (нова редакція) (реєстр. № 6504 від 05.01.2022 р.).

2. Науково-консультативний висновок за зверненням голови Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Верховної Ради України щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо комунальної власності» (реєстр. № 6479 від 28.12.2021 р.).

3. Науково-консультативний висновок за зверненням Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про органи самоорганізації населення» щодо удосконалення порядку організації, діяльності та припинення органу самоорганізації населення» (реєстр. № 6319 від 18.11.2021 р.).

4. Науково-консультативний висновок за зверненням Першого заступника голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності А. П. Осадчука щодо надання пропозицій і зауважень до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення кола посадових осіб місцевого самоврядування» (реєстр. № 6505 від 05.01.2022 р.).

5. Науково-консультативний висновок за зверненням Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Верховної Ради України щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення повноважень органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб у період дії воєнного стану» (реєстр. № 8056 від 19.09.2022 р.).

6. Науково-консультативний висновок за зверненням заступника Харківського міського голови – секретаря виконавчого комітету Харківської міської ради щодо порядку обрання секретаря міської ради.

7. Науково-консультативний висновок за зверненням Дніпровської міської ради щодо правових наслідків самочинного будівництва.

8. Науково-консультативний висновок за зверненням Голови Державної регуляторної служби України О. Кучера щодо окремих питань здійснення органами місцевого самоврядування контрольних повноважень у сфері благоустрою населених пунктів.

Тема: «Права людини в умовах національних і глобалізаційних викликів та механізм їх забезпечення», затверджена постановою президії НАПрН України № 118 від 15.06.2021 р. Номер державної реєстрації: 0122U000378. Термін виконання: 01.01.2022 р. – 31.12.2025 р. Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор Наливайко Л. Р.

Метою дослідження є розробка концептуальних засад забезпечення і захисту прав людини в Україні в умовах національних та глобалізаційних викликів, а також вироблення наукових та практичних рекомендацій щодо удосконалення механізму реалізації прав людини.

1. Наукові результати:

Потребує ретельної оцінки і систематизації житлові, фінансові та соціальні потреби ВПО; наявні публічно-правові засоби забезпечення житлових і гуманітарних потреб ВПО, їх працевлаштування та правового захисту наразі не є цілком дієвими. Необхідними є ревізія та відновлення наявного житлового фонду з подальшим тимчасовим розквартируванням осіб, які втратили житло через війну; актуальним є проєктування механізмів депаспортизації українців, які примусово отримали російські паспорти на окупованій території до повномасштабного вторгнення; проведення амністії, звільнення з місць несвободи незаконно ув'язнених українців; поновлення та гарантування прав, свобод і законних інтересів кримських татар та інших національних меншин; застосування кваліфікації, поновлення документів місцевого населення; вирішення майнових проблем ВПО та відновлення права власності громадян в Криму, що була незаконно експропрійована РФ; відновлення системи національних інституцій кримських татар на території деокупованого Криму – гарантування

свободи діяльності Меджлісу, релігійних і культурних організацій та ЗМІ, тощо.

Існує багато різних підходів до розуміння конституційної ідентичності з різними дискурсами та функціями. Однак найбільш загальне визначення видається наступним: конституційна ідентичність – це комплекс ознак конституційного ладу та конституційних цінностей конкретної держави, які одночасно об'єднують громадян цієї держави в одну спільноту та відрізняють її від інших держав, міжнародних і регіональних організацій та народи світу. Важливо пам'ятати, що поняття ідентичності, яке використовується в соціальних і гуманітарних науках, найчастіше відноситься до двох тісно переплєтених вимірів: «внутрішнього» (індивідуального) і «зовнішнього» (соціального). Отже, конституційна ідентичність є складним поняттям, яке, тим не менш, найбільше тяжіє до конкретного типу колективної (групової) ідентичності.

Правовий статус журналістів та інших учасників медіапростору, які виконують професійні функції під час збройних конфліктів, потребує всебічного вдосконалення правових норм та механізмів правозастосування, забезпечення умов реалізації права на свободу слова та вираження думки із всебічним урахуванням загальновизнаних стандартів міжнародного гуманітарного права та права прав людини.

Кожна особа, яка звертається до суду за захистом своїх прав, може розраховувати на всебічний та швидкий розгляд справи компетентним, незалежним та неупередженим судом. Проте історія свідчить, що збереження та вдосконалення захисту прав і свобод людини потребує постійних зусиль. Тому як держава, так і суспільство мають бути зацікавлені у повній реалізації та захисті прав і свобод громадян, оскільки ці права та свободи служать не лише особистим інтересам окремих осіб, а й сприяють організації нормального життя суспільства та внесення позитивних змін. Створення динамічної та ефективної судової системи в Україні є передумовою стабілізації всієї державної системи та інтеграції нашої держави в правове поле цивілізованих країн світу.

У 2022 році в умовах воєнної агресії росії проти України проведені дослідження забезпечення прав і свобод, законних інтересів людини, щодо обґрунтування заходів із забезпечення її прав і основоположних свобод, доступу до освіти та медичного обслуговування, а також прав і свобод у соціально-економічній, культурній, інформаційній та інших сферах. Зроблено висновки про необхідність застосування позитивних дій у соціальній і гуманітарній сферах, які значно ефективніше впливатимуть на становище осіб, які постраждали у наслідок війни.

З метою вдосконалення правових засад захисту України від збройної агресії запропоновано закріпити у Конституції України, що захист суверенітету України, зокрема її незалежності та територіальної цілісності, є обов'язком, а у визначених законом випадках – правом громадян України. Іноземці та особи без громадянства мають право брати участь у захисті суверенітету України. Підвищенню обороноздатності держави в умовах російсько-української війни також сприятиме: деталізація змісту, форм і правових меж реалізації права та обов'язку захищати Україну, зокрема шляхом участі у русі опору; забезпечення реального дотримання прав військовозобов'язаних та відповідальності за ухилення від військової служби, порушення законів і звичаїв війни; уточнення гарантій та порядку мобілізації громадян тощо.

Необхідно запровадити на законодавчому рівні поняття «особа, яка постраждала від збройної агресії проти України», визначити категорії таких осіб, інструменти збору та фіксації верифікованих даних про осіб відповідних категорій з урахуванням критеріїв уразливості, засоби їх правового захисту та соціальної підтримки, а також механізм відшкодування завданої шкоди, включно з реституцію, компенсацію, сатисфакцію та гарантіями неповторення з боку держави-агресора. Слід забезпечити нормативно-правове регулювання, розробку та впровадження Єдиного реєстру цивільних осіб, які постраждали від збройної агресії проти України, а також сегрегацію в Реєстрі даних по категоріях таких осіб з урахуванням критеріїв уразливості. В першочерговому порядку забезпечити збір, фіксацію

та зберігання даних про цивільних осіб, які загинули або зазнали шкоди здоров'ю внаслідок збройної агресії проти України.

Гендерні аспекти забезпечення прав і свобод людини в умовах війни. Актуалізувались гендерні проблеми у сфері військової служби, зокрема – гендерні стереотипи та дискримінація жінок-військовослужбовців. Жінки-військовополонені, потерпілі від нелюдського та такого поводження, що принижує честь і гідність, зокрема сексуального і фізичного насильства – мають бути пріоритетом напрямом гендерної політики. Війна деструктивно впливає на гендерний розвиток та гендерну культуру, що потребує завчасного реагування на державному та місцевому рівнях.

Досвід адміністративних реформ у провідних країнах світу свідчить про те, що застосування підходів управління бізнесом (нового менеджменту) до державного управління може бути ефективним. Цей загальноприйнятий в управлінських колах узагальнений підхід до оцінки успішності управління передбачає оцінку трьох складових: ефективності, результативності та економічності. На державне управління Німеччини глибоко вплинули дві концепції: ліберальна ідея *Rechtsstaat*, яка виникла в додемократичні часи та була спрямована на захист індивідуальної свободи, та ідея нормативної конституції, яка накладає обов'язкові обмеження для виконавчої, судової та законодавчої влади. Сучасні уряди діють у все більш багатосторонньому та міжнародному середовищі, але щоб зробити таку співпрацю ефективною, необхідно враховувати потенціал національних адміністрацій.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

Наливайко Л. Р., Ісаєва Н. С. Соціально-економічні та культурні права і свободи внутрішньо переміщених осіб та їх гарантії: монографія. Дніпро, 2022. 205 с.

Збірник наукових праць – 1:

Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти: матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 11 березня 2022 р.). Дніпро, 2022. 464 с.

Наукові статті –13:

1. Дашковська О. Р., Васютін В. О. Правовий захист журналістів під час міжнародних збройних конфліктів. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Юридичні науки». 2022. № 11.

2. Дашковська О. Р. Міжнародно-правова відповідальність держави за шкоду, заподіяну довкіллю внаслідок збройного конфлікту. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 11 С. 784–787.

3. Зозуля О. І. Конституційне право та обов'язок захищати Україну у контексті російсько-української війни. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 43. С. 11–28.

4. Зозуля О. І., Занкевич Н. В. Правовий статус та особливості діяльності Уповноваженого із захисту державної мови. *Форум права*. 2022. № 1. С. 62–75.

5. Наливайко Л. Р., Коршун А. О. Методологія пізнання принципу гласності і відкритості діяльності органів судової влади. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2022. № 2. С. 81–86.

6. Наливайко Л. Р., Бочковий О. В., Мінакова Є. В. Проблеми реалізації повноважень органів місцевого самоврядування з питань інтеграції внутрішньо переміщених осіб в умовах децентралізації влади. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. № 1. С. 129–136.

7. Наливайко Л. Р., Лавренко Д. О. Перспективи застосування медіації як способу мирного вирішення конфліктів. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. № 1. С. 116–122.

8. Наливайко Л. Р., Лебедева Ю. В. Репродуктивні права людини: міжнародні стандарти, досвід України та Литви. *European Political and Law Discourse*. 2022. Volume 9. Issue 3. P. 37–48. Index Copernicus International (Польща).

9. Наливайко Л. Р., Марценюк Л. В. Конституційне право на працю: порівняльно-правова характеристика. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*. 2022. № 1. С. 142–150.

10. Наливайко Л. Р., Марценюк Л. В. Права жінок та гендерна рівність в Україні: проблеми теорії та практики. *Приватне та публічне право*. 2022. № 1. С. 61–66.

11. Наливайко Л. Р., Чепік-Трегубенко О. С. Application of the Principle of the Rule of Law International and National Courts. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2022. №4. С. 45–52.

12. Чемсак Ю. В. Виборче законодавство України: особливості розвитку та сучасний стан. Юридичний науковий електронний журнал. *Електронне наукове фахове видання*. 2022. №12. С. 86–89.

13. Чемсак Ю. В. Цифрові технології у виборчому процесі: правові механізми реалізації та умови запровадження в Україні. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 43. С. 318–325.

Наукові статті у виданнях, що індексуються базами Scopus/Web of Science – 3:

1. Ganna Khrystova, & Olena Uvarova (2022). Gender Component of Internal Displacement in Ukraine: A Case of Business (In)Capability to Localize Human Rights Impact Assessment. *Business and Human Rights Journal*, 7(3: Special Issue: Business and Human Rights in Latin America), 500–507. (Scopus).

2. Nalyvaiko, L., Ilkov, V., Verba, I., Kulinich, O., & Korovaiko, O. (2022). Specific features of the legal regulation of prosecution for contempt of court: judicial rules established in different countries. *Political Questions*, 40(74), 393–409. (Web of Science).

3. Zozulia, O., Zozulia, I., Melnychuk, S., & Luts, L. (2022). Legal Status of the Parliamentary Opposition in European Countries: Opportunities for Ukraine. *The Lawyer Quarterly*, 1, 20–36. (Scopus).

Наукові заходи – 3:

1. VI Міжнародна науково-практична конференція «Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти» (м. Дніпро, 11 березня 2022 р.).

2. Всеукраїнський науково-практичний семінар «Актуальні проблеми державотворення, правотворення та правозастосування» (м. Дніпро, 9 грудня 2022 р.).

3. Міжнародна науково-практична конференція «Верховенство права: доктрина і практика в умовах сучасних викликів» (м. Дніпро, 25 лютого 2022 р.).

Законопроект – 1:

Проект Концепції розвитку безпекового середовища держави з урахуванням викликів, пов'язаних із військовою агресією.

Науково-консультативні висновки – 5:

1. Науково-консультативний висновок щодо змін до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України».

2. Науково-консультативний висновок за зверненням Голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій С. В. Бабака щодо надання пропозицій до проекту Постанови Верховної Ради України «Про утворення Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань майбутнього» (реєстр. №6434 від 15.12.2021 р.).

3. Науково-консультативний висновок за зверненням Голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій С. В. Бабака щодо надання пропозицій і зауважень до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про громадянство України» щодо підстав і порядку прийняття та припинення громадянства України (реєстр. № 6368–2 від 17.12.2021 р.).

4. Науково-консультативний висновок за зверненням Голови Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики щодо проекту Закону України «Про деколонізацію гуманітарної сфери України» (реєстр. № 7721 від 01.09.2022 р.).

5. Науково-консультативний висновок за зверненням Голови Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики щодо надання експертного висновку на доопрацьований альтернативний проект Закону України «Про подальше деколонізацію, деокупацію та суверенізацію культурного простору (реєстр. № 7721–1 від 14.09.2022 р., у ред. від 20.09.2022 р).

**Державна наукова установа
«Інститут інформації, безпеки і права
Національної академії правових наук України»**

Тема: «Теоретико-правові основи захисту прав, свобод і безпеки людини в інформаційній сфері», затверджена постановою

президії НАПрН України № 103/4 від 03.07.2017 р. Номер державної реєстрації: 0117U007745 Термін виконання: 01.01.2018 р. – 31.12.2022 р. Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор, дійсний член (академік) НАПрН України Пилипчук В. Г.

Метою дослідження є розробка теоретико-правових засад, принципів, концептуальних, методологічних положень щодо захисту прав, свобод і безпеки людини в інформаційній сфері в умовах становлення інформаційного суспільства, євроінтеграції та інформаційної агресії проти України.

1. Наукові результати:

Проведено історико-правовий аналіз формування інформаційного суспільства, процесів цифрової трансформації та впровадження систем зі штучним інтелектом в контексті розвитку можливостей і захисту прав та безпеки людини.

Досліджено положення Регламенту ЄС про штучний інтелект щодо визначення можливих ризиків і загроз безпеці людини при його використанні.

Розглянуто підходи ЄС до правового регулювання у сфері штучного інтелекту, що ґрунтуються на оцінках ризику.

Сформульовано проблему правового регулювання статусу роботів зі штучним інтелектом згідно з практикою ЄС.

В умовах розв'язаної РФ широкомасштабної війни проти України досліджено комплекс теоретичних, соціогуманітарних, психологічних і правових проблем протидії негативним інформаційним впливам, формування інформаційної культури та захисту інформаційної безпеки людини і суспільства.

Уточнено напрями протидії негативним інформаційно-психологічним впливам на шкоду людині та суспільству, що формуються в кіберпросторі.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

Проблеми протидії негативним інформаційним впливам та захисту інформаційної безпеки людини і суспільства : монографія /

Н. Уханова ; за заг. ред. В. Пилипчука. Київ-Одеса : Фенікс, 2022. 140 с.

Навчальний посібник – 1:

Фурашев В. М., Радзівська О. Г. Правове забезпечення інформаційної безпеки : курс лекцій. Київ-Одеса : Фенікс, 2022. 145 с.

Збірник наукових праць – 1:

Захист прав дітей в умовах війни : збірник матеріалів круглого столу до 110-річчя Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (м. Вінниця, 17 травня 2022 р.). Вінниця, 2022. 90 с.

Наукові статті – 15:

1. Арістова І. В. Судова правотворчість в інформаційно-правовому полі цивільного процесуального права. *Юридичний бюлетень*. 2022. №25. С. 23–30.

2. Батиргареєва В. С. Правова платформа для забезпечення в Україні ефективного захисту цифрових трансформацій суспільства. *Інформація і право*. №2022. 1(40). С. 21–34.

3. Батиргареєва В. С. Модернізація кримінально-правової охорони інформаційного простору України. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. Вип. 43 С. 11–23.

4. Белєвцева В. В., Настюк В. Я., Карелін В. До питання електронного декларування як одного із засобів запобігання корупції. *Право України*. 2022. №9. С. 34–43.

5. Брижко В. М. Безпека інформаційної приватності: види та схеми шахрайства у сфері електронно-інформаційної взаємодії. *Інформація і право*. 2022. №3(42). С. 65–79.

6. Дзьобань О. П., Данильян О. Г. Інформатизація як атрибут інформаційного суспільства: від ретроспекції до сучасної рефлексії. *Інформація і право*. 2022. №1 (40). С. 9–20.

7. Дзьобань О. П., Данильян О. Г. Інформаційна війна у медіа-просторі сучасного суспільства. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: філософія, філософія права, політологія, соціологія*. 2022. №3 (54). С. 11–29.

8. Кронівець Т. М., Тимошенко Є. С. Правові аспекти захисту приватності життя людини в контексті використання штучного інтелекту. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 12.

9. Настюк В. Я., Коваленко Л. П., Міхальський К. Гармонізація законодавства України з європейським правом у сфері захисту прав людей в епоху цифрової трансформації суспільства. *Проблеми законності*. 2022.

10. Уханова Н. С. Деструктивний вплив засобів масової інформації на суспільну і особистісну свідомість та поведінку молоді. *Інформація і право*. 2022. № 1 (40).

11. Petryshyn O. V., Petryshyn O. O., Hyliaka O. S. The problem of non-implementation of judgements of the european court of human rights in Ukraine in the context of the rule of law (methodological and comparanive aspects). *Yearbook of Ukrainian law*. 2022. № 14. P. 12–25.

12. Svitlana Bevez, Yuriy Pyvovar, Valerii Kolpakov, Oksana Myronets, Sergiy Ostrovskiy. State authorities' service function implementation under epidemic threats with the use of legal technologies. *Revista Tecnologia de Sociedade*. 2022. V. 18. N 50. P. 19–36.

13. Hyliaka O., Politanskyi V., Mernyk A., Hetman K., Ponomarova H. Electronic medicine as one of the institutions electronic government. *Georgian medical news*. 2022. № 322. P. 175–179.

14. Dzeban, A. P., Getman, A. P., Danilyan, O. G., & Kalynovskyi, Yu. Yu. (2022). Modern ontology: reflection on the continuity of cyberspace and virtual reality. *Revista de Filosofna*, 39(102), 7–94. (Scopus Q3)

15. Беляков К. І., Тихомиров О. О., Радовецька Л. В., Костенко О. В. Digital rights the human righrs system.

Науковий захід –1:

II Всеукраїнська науково-практична конференція «Забезпечення прав людини: національний і міжнародний виміри» (м. Вінниця, 9 грудня 2022 р.).

Тема: «Організаційно-правові й технологічні засади розвитку системи нормативно-правової інформації та парламентського

контролю в умовах цифровізації», затверджена постановою президії НАПрН України № 113/6 від 26.06.2020 р. Номер державної реєстрації: 0121U100234. Термін виконання: 01.01.2021 р. – 31.12.2025 р. Науковий керівник – доктор технічних наук, професор Ланде Д. В.

Мета дослідження полягає в розробці організаційно-правових і технологічних засад, пропозицій і рекомендацій щодо принципів, концептуальних, методологічних положень організації та здійснення ефективного парламентського контролю, а також подальшого розвитку національної інтегрованої системи нормативно-правової інформації в умовах цифровізації всіх рівнів інституціонального забезпечення державного управління в Україні.

1. Наукові результати:

Дослідження стану нормативно-правового забезпечення з питань децентралізації влади в Україні.

Дослідження тенденцій і напрямків нормативно-правового забезпечення в Україні з точки зору перерозподілу інформаційних потоків з питань децентралізації влади і цифровізації.

Розробка пропозицій по удосконаленню інтегрованих в єдину апаратно-програмну платформу ВР України баз даних «Законодавство України», «Законодавство АР Крим», «Київське регіональне законодавство» щодо урахування майбутніх результатів роботи системи парламентського контролю.

Розробка пропозицій по удосконаленню інтегрованих в єдину апаратно-програмну платформу ВР України баз даних «Законодавство України», «Законодавство АР Крим», «Київське регіональне законодавство» щодо урахування майбутніх результатів роботи системи парламентського контролю.

Крім цього, у зв'язку із втратою чинності та внесенням змін було опрацьовано – 3725 нормативно-правових актів.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Навчальний посібник – 1:

Ланде Д. В., Фурашев В. М., Брайчевський С. М. Інформатика парламентського контролю: навчальний посібник. Київ-Одеса : Фенікс, 2022. 226 с.

Збірник наукових праць – 1:

Матеріали I міжнародної наукової конференції «Національне та міжнародне право: історія, сучасність, перспективи розвитку» (м. Вінниця, 9–10 червня 2022 р.). Вінниця, 2022. 279 с.

Наукові статті – 12:

1. Брайчевський С. М. Проблема надання нормативно-правової інформації в особливих умовах. *Інформація і право*. 2022. № 2(41). С. 28–37.

2. Брайчевський С. М. Створення тезаурусів нормативно-правової інформації в умовах цифровізації. *Інформація і право*. 2022. № 1(40). С. 61–71.

3. Корж І. Ф. Європейські принципи партисипативної демократії та їх впровадження в Україні. *Інформація і право*. 2022. № 1(40). С. 35–46.

4. Корж І. Ф., Корж Т. І. Правова інформація як база для ухвалення окремих юридично значимих рішень. *Інформація і право*. 2022. № 2(41). С. 18–28.

5. Ланде Д. В., Шнурко-Табаківа Е. В. Мережевий аналіз суспільної думки щодо прав людини в країні-агресорі. *Інформація і право*. 2022. № 4(43). С. 59–65.

6. Lande D., Soboliev A., Dmytrenko O. Intelligent technologies in information retrieval systems. *Artificial intelligence*. 2022. 27(1). P. 260–268.

7. D. Lande, A. Shevchenko, O. Bilokobylsky, M. Vakulenko, et al. Regarding the Draft Strategy Development of Artificial Intelligence in Ukraine (2022-2030). *Artificial intelligence*. 2022. № 27(1). P. 8–74.

8. Фурашев В. М., Жилієв І. Б. Механізм національного відновлення в системі європейського законодавства. *Інформація і право*. 2022. № 3 (42). С. 31–39.

9. Dmytro Lande, & Oleh Dmytrenko. (2022). Research of Topological Properties of Network Reflections Obtained Using Different Algorithms for Scanning Initial Networks. In: Shkarlet S. et al. (eds) *Mathematical Modeling and Simulation of Systems. MODS 2021. Lecture Notes in Networks and Systems*, 344, Springer, Cham. (Scopus Q4).

10. Dmytro Lande, Michael Zgurovsky, Andrii Boldak, Kostiantyn Yefremov, Ivan Pyshnograiev, Artem Soboliev, & Oleh Dmytrenko. (2022). Enhancing the Relevance of Information Retrieval in Internet Media and Social Networks in Scenario Planning Tasks. *System Analysis & Intelligent Computing*. SAIC 2020. *Studies in Computational Intelligence*, 1022, Springer, Cham. (Scopus Q4)

11. Dmytro Lande, & Artem Soboliev. (2021). Distributed System of Intelligent Content Monitoring Agents. *In Selected Papers of the XXI International Scientific and Practical Conference «Information Technologies and Security» (ITS 2021) Kyiv, Ukraine, December 9, CEUR Workshop Proceedings (ceur-ws.org)*, 3241, 205–214. (Scopus).

12. Kostenko Oleksii, Furashev Vladimir, Zhuravlov Dmytro, Dniprov Oleksii. Genesis of legal regulation web and the model of the electronic jurisdiction of the metaverse. *Bratislava Law Review*. 2022. Vol. 6. No. 2. P 21–36.

Науковий захід – 1:

I Міжнародна наукова конференція «Національне та міжнародне право: історія, сучасність, перспективи розвитку» (м. Вінниця, 9–10 червня 2022 р.).

Тема: «Теоретичні та організаційно-правові основи забезпечення кібербезпеки об'єктів критичної інфраструктури та системи управління кризовими ситуаціями в умовах цифрової трансформації», затверджена постановою президії НАПрН України № 118/5 від 15.06.2021 р. Номер державної реєстрації: 0121U113916. Термін виконання: 01.01.2022 р. – 31.12.2026 р. Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор Довгань О. Д.

Мета дослідження полягає в розробці теоретичних, організаційно-правових засад захисту об'єктів критичної інфраструктури та управління кризовими ситуаціями в процесі цифрової трансформації, пропозицій і рекомендацій щодо принципів, концептуальних, методологічних положень організації побудови системи ефективного контролю, захисту та розвитку національної системи кіберзахисту в умовах цифровізації.

1. Наукові результати:

Доведено, що кібербезпека держави безпосередньо впливає на стабільність усіх критично важливих сфер: військової, економіки, зовнішньої політики, медицини, освіти тощо. Держава в особі уповноважених органів може впровадити ефективні кіберполітики та використовувати дорогі ІТ системи, проте якщо у державі діють більш низькі стандарти кібербезпеки аніж в наших міжнародних партнерів, операційні процеси на тактичному рівні можуть опинитися під загрозою. Власне, у цьому контексті роль правового чинника є першоосновою. Впровадження апробованих стандартів та їх імплементація у національне інформаційне законодавство має відбуватися досить оперативно, а також синхронно по відношенню до основних гравців на міжнародному просторі.

В умовах війни, підсиленої тотальною діджиталізацією, питання правового врегулювання збереження даних, управління ІТ-системами, швидкого та ефективного відновлення у разі кібератак стають ключовим ресурсом для успіху у кібервійні та протидії кіберзагрозам. При цьому прагнення миру і безпеки постійно призводили до зміни поглядів на саму суть інформації, виникненням нових суспільних відносин і, відповідно, нових норм права. У контексті цього констатуємо розвиток правового забезпечення кібербезпеки як підгалузі права, яка входить до комплексної галузі права – інформаційне право. Таким чином, предмет правового забезпечення кібербезпеки складає сукупність суспільних відносин, пов'язаних з інформацією, інформаційною інфраструктурою і правовим статусом суб'єктів інформаційної сфери, що належать до об'єктів національних інтересів, а також із проявом загроз безпеки цих об'єктів.

Російсько-українська війна, що триває, попри інші системні зміни світової архітектури безпеки, окреслила характерні загрози-ві маркери сучасної кіберепохи:

– пропаганда набула нових форм як в контексті воєнної агресії, так і в захисті й обороні, активне поширення державою-агресором дезінформації, викривлення відомостей, а також виправдовування

або заперечення збройної агресії російської федерації проти України. З метою донесення правди про війну, забезпечення єдиної інформаційної політики в період дії в Україні правового режиму воєнного стану, запровадженого Указом Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022, затвердженого Законом України від 24.02.2022 р. № 2102-І, рішенням РНБО України 152/2022 від 18.03.2022 р. встановлено, що в умовах воєнного стану реалізація єдиної інформаційної політики є пріоритетним питанням національної безпеки, забезпечення якої реалізується шляхом об'єднання усіх загальнонаціональних телеканалів, програмне наповнення яких складається переважно з інформаційних та/або інформаційно-аналітичних передач на єдиній інформаційній платформі стратегічної комунікації – цілодобовому інформаційному марафоні «Єдині новини #UАразом». Слід окремо наголосити, що функціональні демократичні інституції в Україні протягом тривалого часу їх розвитку, завжди вирізняли нашу країну від росії, що й є потужною конкурентною перевагою в інформаційній війні. Найбільша перевага полягає в тому, що відсутність демократії, жорстка цензура, тотальний державний контроль медіа ранку стали причиною того, що російське вище політичне й військове керівництво отримало спотворену інформацію про боєготовність української армії, про настрої українського суспільства й розпочало програшну військову кампанію.

– вразливість до кіберзагроз об'єктів критичної інфраструктури, систем зв'язку, космічної галузі тощо. Власне російсько-українська кібервійна розпочалася задовго до 24 лютого 2022 року. Майбутній директор американського Агентства національної безпеки Майкл Роджерс з цього приводу зазначав, що разом з військовою операцією із захоплення Криму, Росія розпочала проти України кібервійну. За два місяці російсько-української війни нейтралізовано понад 250 потужних кібератак ворога. Тут слід додати, що нинішня війна з росією розпочалася з кібернападу на супутники. З цього приводу Європейський Союз та його держави-члени разом із міжнародними партнерами засудили зловмисну кіберактивність

росії проти України, спрямовану на супутникову мережу КА-SAT, що належить Viasat. Кібератака сталася за годину до неспровокованого та невиправданого вторгнення росії в Україну 24 лютого 2022 року, що сприяло військовій агресії. Ця кібератака мала значний вплив, спричинивши не вибіркові перебої в зв'язку та збоїв в роботі кількох державних органів, підприємств та користувачів в Україні, а також вплинула на декілька держав-членів ЄС.

– виникнення нових типів загроз, пов'язаних із маніпуляцією. Транскордонність кіберпростору, попри наявність значних переваг, має і ряд проблем, особливу чутливість яких ми зрозуміли у ході нинішньої російсько-української війни. Зокрема, це нівелювання можливостей національних інформаційного законодавств, державного контролю й економічного впливу. У такій ситуації концентруються потужні деструктивні ризики, котрі здатні завдати значної шкоди для реалізації законних інтересів людини в глобальному інформаційному просторі. Про це свідчить низка проблем, таких як: ідентифікація; спотворення результатів електронного голосування; технологічні негаразди під час створення систем електронного урядування й електронної демократії; недостовірності баз даних; незахищеності конфіденційної інформації та персональних даних у процесі надання державних адміністративних послуг; зловмисного використання вказаних даних під час здійснення електронного судочинства; поширення шкідливого, незаконного контенту, котрий становить загрозу для життя і здоров'я людини й дезорієнтує її; оприлюднення електронними засобами масової інформації відомостей, які паплюжать честь і гідність людини; викрадення інформації, що використовується у фінансово-банківських установах (інтернет-банкінг); втрата інформації через зловмисні кібератаки під час користування інтернет-мережею тощо.

– реальні загрози глобальному інформаційному суспільству та кожній людині несуть: мілітаризація кіберпростору, розв'язування широкомасштабних інформаційних війн, поширення екстремістських і маніпулятивних матеріалів, деструктивні інформаційно-психологічні впливи на індивідуальну, групову й суспіль-

ну свідомість, використання штучного інтелекту у військовій сфері тощо.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Навчальний посібник – 1:

Довгань О. Д., Ткачук Т. Ю., Ткачук Н. А., Петров В. В. Теоретико-правові засади забезпечення кібербезпеки в умовах цифрової трансформації : навчальний посібник. Київ-Одеса : Фенікс, 2022. 140 с.

Збірник наукових праць – 1:

Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави : збірник матеріалів XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 30 червня 2022 р.). [Електрон. видання]. Київ : НА СБУ, 2022. 355 с.

Інформаційно-аналітичні дайджести – 3:

1. Кібербезпека в інформаційному суспільстві : інформаційно-аналітичний дайджест / відп. ред. О. Довгань; упоряд. : О. Довгань, Л. Литвинова, С. Дорогих ; ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України; Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Київ : Вид. дім «АртЕк», 2022. №9 (вересень). 311 с.

2. Кібербезпека в інформаційному суспільстві : інформаційно-аналітичний дайджест / відп. ред. О. Довгань; упоряд. : О. Довгань, Л. Литвинова, С. Дорогих ; ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України; Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Київ : Вид. дім «АртЕк», 2022. № 10 (жовтень). 244 с.

3. Кібербезпека в інформаційному суспільстві : інформаційно-аналітичний дайджест / відп. ред. О. Довгань; упоряд. : О. Довгань, Л. Литвинова, С. Дорогих ; ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України; Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Київ : Вид. дім «АртЕк», 2022. № 11 (листопад). 65 с.

Наукові статті – 10:

1. Довгань О. Д., Тарасюк А. В. Кібербезпека «суспільства знань» як невід’ємна складова поступального розвитку України у поствоєнний період. *Інформація і право*. 2022. №4(43). С. 109–118.

2. Корж І. Ф. Правова безпека України: внутрішньодержавний аспект. *Нове українське право*. 2022. №1(44) (тематичний випуск із юридичних наук, присвячений євроінтеграції, у межах проекту Міністерства освіти і науки України).

3. Кудінов С. С. Антитерористична освіта населення, як засіб забезпечення права на життя. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. №3.

4. Кучерина С. Є., Павлов Д. М., Євтушенко І. В. Напрями підвищення ефективності організаційно-правового забезпечення захисту критичної інфраструктури. *Честь і Закон*. 2022. №80. Т. 1. С. 51–57.

5. Копан О. В., Мельник В. І. Організаційно-правове забезпечення протистояння актуальним загрозам у сфері громадської безпеки і порядку. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2022. Вип. 4. С. 176–180.

6. Ткачук Т. Ю., Ткачук Н. І. Стратегія антикрихкості у забезпеченні кібербезпеки України: правовий аспект. *Право України*. 2022. №8. С. 76–94.

7. Тарасюк А. В., Луценко Ю. В., Денисенко М. М. Кібербезпека та інформаційна безпека: співвідношення понять. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №8. С. 320–323.

8. Стрельбицький М. П. «Соціально-правовий захист особового складу сектору безпеки і оборони України в сучасних умовах». *Інформація і право*. 2022. №3(42). С. 89–97.

9. Баранов О. А. Шляхи вдосконалення правової бази боротьби з кіберзлочинністю. *Інформація і право*. 2022. №4. С. 78–96.

10. Тарасюк А. В., Луценко Ю. В., Денисенко М. М. Правове регулювання кібербезпеки людини на міжнародному рівні: порівняльно-правове дослідження. *Наше право*. 2022. №3. С. 34–40.

Науковий захід – 1:

XIII Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави» (м. Київ, 30 червня 2022 р.).

Науково-правові (науково-експертні) висновки до законопроектів та інших нормативно-правових актів – 3:

1. Підготовлено висновки й пропозиції до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення боротьби з тероризмом» (№ 7349 від 05.05.2022 р.). Пропозиції направлено до Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки.

2. Підготовлено висновки й пропозиції до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення боротьби з тероризмом» (№ 7349 від 5.05.2022 р.), а також науково-аналітичний огляд «Правові основи та порядок визнання організацій терористичними». Пропозиції до законопроекту та науково-аналітичний огляд направлено до Апарату Верховної Ради України, науково-аналітичний огляд також направлено до Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки. Пропозиції ДНУ ПБП НАПрН України розглядалися і використовувалися у правотворчій діяльності Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України та профільному Комітеті Верховної Ради України (Лист щодо впровадження Апарату ВР України № 1064147 від 06.12.2022 р.).

3. Розроблено пропозиції та зауваження щодо змін до Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки». Пропозиції направлено до Комітету Верховної Ради України з питань науки, освіти та інновацій.

Тема: «Правове забезпечення застосування цифрових технологій в умовах трансформації суспільства», затверджена постановою президії НАПрН України № 109/7 від 20.06.2019 р. Номер державної реєстрації: № 0116U003166. Термін виконання: 01.01.2020 р. – 12.12.2023 р. Науковий керівник – доктор юридичних наук, старший науковий співробітник Баранов О. А.

Метою дослідження є розробка теоретично-методологічних засад, пропозицій та рекомендацій щодо принципів, концептуальних, методологічних, доктринальних положень щодо регулювання сус-

пільних відносин, пов'язаних з використанням цифрових технологій, становленням цифрової економіки та суспільства.

1. Наукові результати:

Значна увага в цілому була зосереджена на збиранні, аналізі та узагальненні наукових поглядів, позицій, парадигм, ідей щодо загальних питань соціальної трансформації та цифрової трансформації суспільства. Особливу увагу було приділено дослідженню та з'ясуванню змісту особливостей правового регулювання соціальної трансформації та цифрової трансформації, аналізувались причини та джерела відповідних трансформацій в умовах деградації світової економіки.

Результати досліджень можуть бути використані у процесі повоєнного відновлення і розвитку України та правового забезпечення вступу України до ЄС.

У дослідженні вирішуються завдання аналізу сучасного стану цивілізаційного розвитку, виявлення причин деградації цивілізації, виявлення можливих шляхів виходу з кризового становища, насамперед у системі світової економіки, дослідження можливостей та особливостей процесів соціальної та цифрової трансформації, ролі и місця в цих процесах застосування результатів четвертої технологічної революції, обґрунтування необхідності подальшого розвитку доктринальних положень в системі права та теоретичних засад окремих галузей права, а також оновлення кодексів та законодавства з огляду на майбутні масштабні трансформації у соціумі.

З середини дев'ятого століття людство стало явно усвідомлювати проблему збільшення труднощів у сфері інформаційних відносин та інформаційної взаємодії, яка надзвичайно загострилась в 50–60 роках минулого століття. Різко ускладнилось прийняття оптимальних рішень тому, що для їх прийняття стало необхідним обробляти великі обсяги актуальної, повної та достовірної інформації.

У дослідженні констатується формування наприкінці ХХ ст. другого цивілізаційного когнітивного протиріччя – як протиріччя між існуванням природного обмеження когнітивних можливостей лю-

дини та необхідністю швидкого прийняття оптимальних рішень для реалізації ефективної людської діяльності в інтересах забезпечення самозбереження та розвитку цивілізації

Однак на зламі останніх століть збільшується кількість проблем, пов'язаних із глобалізацією, збільшенням різноманіття, багатозв'язності та взаємозумовленості сучасного світу, всіх суспільних процесів і явищ. Швидке прийняття безперервного ланцюжка взаємообумовлених рішень задля забезпечення ефективності життєдіяльності світової спільноти, держав, суспільств та окремих людей стало потребувати використання значного обсягу різноманітних знань. Сформувалось третє цивілізаційне когнітивне протиріччя – як протиріччя між наявністю природного обмеження когнітивних можливостей людини внаслідок персоналізованого метакогнітивного процесу мозку щодо опанування розмаїттям знань, які продукуються різними людьми навіть відносно одного і того ж процесу, об'єкту чи явища, та необхідністю використання різноманітних точних знань при прийнятті оптимальних рішень для реалізації людської діяльності в інтересах забезпечення самозбереження цивілізації, що розвивається.

Надзвичайне поширення за останні майже чверть століття мимоволі примушує звернути увагу на технологій Інтернету речей (*Internet of Things, IoT*). Про це свідчать те, що, понад 60 держав світу прийняли національні стратегії та відповідні програми щодо розвитку IoT та штучного інтелекту. Стрімко відбувається розуміння того, що для максимального використання переваг технологій Інтернету речей на користь вирішення сучасних цивілізаційних проблем є необхідним системний перегляд парадигми розвитку всього людського співтовариства на всіх рівнях його організації.

Цивілізаційна місія феномена Інтернету речей полягає насамперед у створенні реальних умов для повсюдного вирішення проблеми XXI ст. – проблеми цивілізаційних когнітивних протиріччя, які проявляються у тотальному прийнятті та реалізації неякісних (невірних) рішень у всіх сферах та сегментах соціальної активності людей.

Доводиться, що розуміння місії, місця та ролі Інтернету речей у житті та долі людства полягає у наступному:

Інтернет речей – це фізично реальні системи, що функціонують на основі використання безлічі різноманітних даних, величезної кількості датчиків, комп’ютерних та телекомунікаційних технологій, технологій штучного інтелекту та хмарних обчислень, робототехніки та мережі Інтернет тощо;

технології Інтернету речей дозволяють приймати та реалізовувати оптимальні рішення на базі залучення необхідного обсягу інформації та знань, що створює умови для високоефективного здійснення будь-якої діяльності на користь юридичних та фізичних осіб;

використання технологій Інтернету речей дозволяє створювати реальні умови для формування революційно нових можливостей для будь-якої людської діяльності.

Сформульовано визначення: Інтернет речей (система Інтернету речей) – це сукупність взаємодіючих на основі використання мережі Інтернет технічних та комп’ютерних систем, програм штучного інтелекту, призначених для реалізації суспільних відносин, у тому числі пов’язаних з наданням послуг або проведенням робіт за безпосередньою участю або без участі суб’єктів відносин (юридичних чи фізичних осіб).

З умови використання технологій Інтернету речей в Економіці результату стає реальним широке застосування інноваційних гібридних бізнес-моделі, тобто бізнес-моделей, в яких з метою досягнення необхідного результату економічної діяльності здійснюється політика адаптивної конвергенції різноманітних за принципами та змістом методів, способів та засобів організації бізнес-процесів залежно від умов та вимог конкретного етапу реалізації продуктового ланцюжка задоволення інтересів та потреб споживача.

У зв’язку із широким використанням цифрових технологій необхідно звернути у вагу на проблему використання у сфері права поняття «віртуальність». На наш погляд використання таких метафор як «віртуальність», «віртуальний простір» та багатьох подібних

саме у сфері права на відміну від інших сфер є штучним, недоцільним і навіть токсичним.

Штучний інтелект і роботи – це одна з найбільш обговорюваних в юридичній літературі тем. Так, за останні 10 років пошукова система Google Академія за ключовими словами «artificial intelligence and law» нараховує понад шість сотень тисяч публікацій з цієї тематики. Прогнозування експертами надзвичайного поширення технологій із штучним інтелектом (ШІ) при реалізації майже необмеженого кола суспільних відносин каталізує широкі дослідження щодо їх правового регулювання.

У роботі надаються визначення понять штучний інтелект та робот, здійснюється їх класифікація, висовуються та доводяться декілька гіпотез, що дозволяє запропонувати підхід щодо визначення правового статусу робота із ШІ. Рекомендоване розуміння правового статусу робота із ШІ, а також сформульовані доктринальні положення щодо відповідних юридичної догми та юридичної фікції дозволили запропонувати систему правового регулювання, яку гармонійно вмонтовано в чинну законодавчу базу приватного права. Наведено в якості прикладу та ілюстрації запропонованого підходу платформу електронної комерції із замовлення та доставки продуктів харчування.

Окрема увага приділена так званим кіберзлочинам, масштаби скоєння яких стрімко розширюються. Запропоновано проведення додаткових специфічних досліджень щодо з'ясування особливостей злочинів, скоєння яких пов'язано із використанням цифрових технологій.

Досліджені окремі правові аспекти цифрової трансформації у суспільстві: цифрова трансформація юридичних послуг, освіти і цифрових компетентностей, захисту комерційної таємниці суб'єктів індустрії інформаційних технологій в умовах євроінтеграції, особливості захисту цифрових прав людини, а також досліджена роль Декларації про майбутнє Інтернету у розвитку процесів цифрової трансформації.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія –1:

Баранов О. А. Трансформація: соціальна, цифрова, правова : монографія. Т. 1. Порятуюнок цивілізації: економіка результату. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2022. 272 с.

Розділ у колективній монографії – 1:

Костенко О. В., Жук М. В., Король О. В. Концепція відкритої системи безперервної віртуальної освіти на базі універсальної навчальної платформи «EDIES» метавсесвіту знань «EBI». *Social sciences Monographs «Challenges and prospects of the implementation of political, historical, philosophical, and sociological research amidst digitalization» Scientific monograph.* Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2022. 77 p. Published April 29, 2022. P. 1–19.

Збірник наукових праць – 1:

Соціальна і цифрова трансформація: теоретичні та практичні проблеми правового регулювання : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 25 грудня 2022 р.). 2022. 133 с.

Наукові статті –14:

1. Пилипчук В., Баранов, О., Гиляка О. Проблема правового регулювання у сфері штучного інтелекту в контексті розвитку законодавства Європейського Союзу. *Вісник Національної академії правових наук України.* 2022. Том 29. №2. С. 35–62.

2. Головка О. Боднар Є. Етико-правові проблеми використання робіт зі штучним інтелектом. *Вісник НТУУ «КПІ» Політологія. Соціологія. Право.* 2022. №3 (55). С. 93–97.

3. Дубняк М. В., Соловійова В. С. Цифрова трансформація юридичних послуг. *Інформація і право.* 2022. №2(41). С. 52–58.

4. Дубняк М. В. Захист комерційної таємниці суб'єктів індустрії інформаційних технологій в умовах євроінтеграції. *Нове українське право.* 2022. Спецвипуск. Т. 1. С. 120–127.

5. Дубняк М. В. Цифрова трансформація освіти і цифрових компетентностей: правовий аспект. *Інформація і право.* 2022. №3 (42). С. 141–155.

6. Дорогих С. О. Щодо питань інформаційної безпеки як на пряму інформаційної політики України в умовах війни. *Інформація і право*. 2022. №2 (41). С. 133–138.

7. Костенко О. В., Маньгора В. В. Метавесвіт: правові перспективи регулювання застосування аватарів та штучного інтелекту. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №2. С. 102–105.

8. Костенко О. В. Аналіз національних стратегій розвитку штучного інтелекту. *Інформація і право*. 2022. №2 (41). С. 58–70.

9. Костенко О. В., Радутний О. Е. Блокчейн і метавесвіт: правові аспекти/blockchain and the metaverse: legal aspects. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №9. С. 499–506.

10. Oleksii Kostenko, Tyler Jaynes, Dmytro Zhuravlov, Oleksii Dnipro, Yana Usenko. Problems of using autonomous military ai against the background of russia's military aggression against Ukraine. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*. 2022. №4. P. 131–145.

11. Костенко О. В. Штучний інтелект (AI) і Метавесвіт: правові аспекти». *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №8. С. 301–308.

12. Костенко О. В., Маньгора В. В. Напрями розвитку правового регулювання управління ідентифікаційними даними. *Інформація і право*. 2022. №1 (40). С. 54–60.

13. Баранов О. А. Цифрова трансформація як джерело реновації парадигми рекодифікації та оновлення законодавства (огляд проблем). *Право України*. 2022. №8. С. 28–47.

14. Kostenko O. V. Electronic Jurisdiction, Metaverse, Artificial Intelligence, Digital Personality, Digital Avatar, Neural Networks: Theory, Practice, Perspective. *World Science*. 2022. №1(73). P. 1–13.

Науковий захід – 1:

II Всеукраїнська науково-практична конференція «Соціальна і цифрова трансформація: теоретичні та практичні проблеми правового регулювання» (м. Київ, 25 листопада 2022 р.).

Науково-правові (науково-експертні) висновки до законопроектів та інших нормативно-правових актів – 2:

1. Науково-правовий висновок й пропозиції до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну експертизу». Пропозиції направлено до Комітету Верховної Ради України з питань науки, освіти та інновацій.

2. Науково-правовий висновок та пропозиції до проекту Національної програми «Наука майбутнього».

Тема: «Теоретичні та інформаційно-правові засади забезпечення національної безпеки в умовах євроінтеграції України», затверджена постановою президії НАПрН України № 103/4 від 03.07.2017 р. Номер державної реєстрації: 0117U007744. Термін виконання: 01.01.2018 р. – 12.12.2022 р. Науковий керівник – доктор юридичних наук, доцент Доронін І. М.

Метою дослідження є розробка теоретичних та інформаційно-правових засад, принципів, концептуальних, методологічних, доктринальних положень щодо забезпечення національної безпеки, розвитку суб'єктів сектору безпеки і стратегічних комунікацій в умовах трансформації систем європейської та міжнародної безпеки і євроінтеграції України.

1. Наукові результати:

Систематизація законодавства в Україні не ідентично визначенню системи права і знаходиться у системному взаємозв'язку із науковими проблемами побудови системи права та системи законодавства, виокремлення галузей права, існування комплексних галузей права та відповідних критеріїв поділу права на галузі та характеру суспільних відносин, що регулюються нормами права.

Загалом підхід до поділу права на галузі, розвивається враховуючи загальний поділ на право приватне та право публічне, що було притаманне ще давньоримському праву та його відповідним рецепціям. Усталений протягом століть цей традиційний погляд, що розподіляв право лише на публічне і приватне (з виокремленням з нього права міжнародного), з властивим тільки йому методом правового регулювання, був переглянутий ще в межах радянського права.

Ідеологічним та філософським підґрунтям для цього була матеріалістична діалектика. Основні тези, які характеризують цей підхід полягають у визнанні того, що системою права є сукупність правових норм певного суспільства, яка взята в її єдності та поділі на різні галузі. За таких умов цілком логічно проголошується відмова від поділу права на приватне та публічне, а також визначення предмету правового регулювання, як основи для поділу права на галузі. Якщо ж систематизація буде здійснюватись за предметом правового регулювання, то наперед неможливо визначити усі галузі права за особливостями суспільних відносин, які підлягають правовому регулюванню, тому від самого початку цієї концепції було запропоновано визначати 9 базових галузей права, враховуючи критерієм поділу особливості суспільних відносин.

Тенденція до ускладнення характеру суспільних відносин, за умови визначення існування можливим лише одного з двох методів правового регулювання, призвела до виникнення концепцій комплексної галузі права. Оскільки ще на загальному теоретичному рівні вважалось, що кількість та перелік галузей права наперед встановити неможливо, виникнення нових галузей права зумовлювалось спочатку виникненням комплексних правових інститутів. За таких умов нова галузь виокремлювалась із вже існуючої, враховуючи концепцію розвитку правового інституту.

Інший підхід, характерний для концепцій останнього часу, полягав у визнанні існуючої кризи стосовно виокремлення галузей права, внаслідок проблем застосування системного підходу, формулювання методів правового регулювання, та пошуку нових критеріїв поділу права на галузі. До таких критеріїв пропонувалось віднести поділ права на галузі за правовим режимом, або ж внаслідок визначення певних цінностей. Окрім цього, було висловлено і концепцію самоорганізації та розгалуження системи права внаслідок явищ, які відбуваються у такій системі.

Оскільки систематизація законодавства має більший прикладний характер, виокремлення певним елементом законодавства у сфері оборони, національної безпеки та військового законодавства є тра-

диційним усталеним підходом, що не потребував значного теоретичного обґрунтування.

Предмет права національної безпеки може розглядатись як сфера суспільних відносин, що регламентуються правом національної безпеки, і може бути визначена як певна сукупність відносин, які пов'язані з реалізацією державної політики у сфері національної безпеки і оборони як функції держави. Мова йде про суспільні відносини, що виникають у ході здійснення оборони держави, захисту державного суверенітету, територіальної цілісності і недоторканості кордонів України, а також регламентації діяльності державних органів у сфері національної безпеки і оборони. У цьому ж контексті мова йде про регулювання діяльності деяких інших органів, сфера компетенції яких є дотичною до сектору безпеки і оборони. Зокрема, це органи правосуддя, компетенція яких охоплює питання безпеки і оборони. Враховуючи таке розуміння змісту предмету права національної безпеки можливо прийти до висновку, що безпосередньо систему права національної безпеки і оборони складатиме законодавство (закони та підзаконні нормативно-правові акти), судова та правозастосовна практика, правова доктрина та локальні акти, що застосовуються у певних напрямках.

Такими напрямом є основи розвитку системи забезпечення національної безпеки, визначення відповідних критеріїв забезпечення національної безпеки, об'єктів та суб'єктів національної безпеки, розуміння національних інтересів та засобів їх реалізації у державній політики, а також відповідного стратегічного планування у сфері забезпечення національної безпеки. Визначення та конкретизація інших напрямів є поштовхом до подальших ґрунтовних наукових розробок.

Вплив на процес формування права національної безпеки міжнародного права в основному відбувається на рівні принципів. Основні принципи міжнародного права, до яких належать: принцип незастосування сили або загрози силою; принцип мирного вирішення міжнародних спорів; принцип невторчання; принцип співробітництва; рівноправ'я та самовизначення народів; принцип суверен-

ної рівності держав; принцип добросовісного виконання зобов'язань за міжнародним правом; принцип територіальної цілісності; принцип поваги прав людини; непорушності кордонів, визначають і принципи національної безпеки, тому здійснюють організаційний вплив на право національної безпеки.

Право національної безпеки утворює правовий зміст і правову форму національної безпеки та затверджує цілісність національної безпеки в усіх її різновидах, задає правову нормативність, загальнообов'язковість соціальних вимог і положень, які стосуються національної безпеки, визначає, забезпечує захист загальних соціальних інтересів, які виступають у парадигмальному контексті національної безпеки як національні інтереси. Можливо констатувати, що право національної безпеки виявляє найбільш стійкий змістовний зв'язок із правовим порядком, який сутнісно поєднується зі станом національної безпеки. Правовий порядок визначає стратегію існування права, тоді як національна безпека визначає стратегію життєдіяльності людини, існування держави і суспільства. Право національної безпеки є залежним від правового порядку, але водночас впливає на правовий порядок не лише у спосіб формування правової інфраструктури, але й унаслідок правового забезпечення захисту найважливіших національних інтересів.

Міжнародний правопорядок є феноменом, який визначає фактичний стан міжнародно-правових відносин, в оцінці якого не варто покладатися лише на урегульованість міжнародних відносин нормами і принципами міжнародного права, а й звертатися до характеристики стану реалізації та виконання приписів міжнародного права. Концепт міжнародного правопорядку можна розглядати більш широко – не лише як стан міжнародно-правових відносин, які мають виключно динамічний характер і доволі складну конфігурацію. Адже без урахування діяльності щодо застосування міжнародно-правових норм і принципів міжнародним правосуддям, без виконання прийнятих міжнародними судовими органами рішень і більш того – без виконання рішень міжнародних органів державами, складно робити висновок про фактичний стан міжнародних

правовідносин як такий, що відповідає міжнародному праву, а отже і про стан міжнародного правопорядку. Міжнародний правопорядок зорієнтований на міжнародну законність, а у подальшому зорієнтований на міжнародну безпеку. Міжнародну безпеку можливо розуміти в контексті глобального вирішення цієї проблеми, або регіональному значенні чи у відносинах окремих держав між собою, що є передумовою забезпечення національної безпеки. Події останнього року підкреслили кризу системи глобальної безпеки і пріоритет безпеки у двосторонніх відносинах, або ж у відносинах між окремою державою та військово-політичним союзом..

За результатами проведення досліджень щодо розробки та надання концептуальних пропозицій щодо комплексного удосконалення правових основ національної безпеки України в сучасних умовах визначено та запропоноване наступне.

Визначена останнім часом на практичному рівні проблема систематизації права національної безпеки та військового права шляхом його кодифікації потребує комплексного опрацювання на науковому рівні з урахуванням належного теоретичного підґрунтя, оскільки практика кодифікації законодавств останнього часу на жаль демонструє відсутність системного підходу у законодавчій діяльності з цього приводу. Передусім мова йде про визначення проблемного поля, що значним чином змінилось внаслідок ескалації агресії проти нашої держави після 24.02.2022 р. За умов пошуку шляхів ефективної протидії на рівні правового регулювання відбулись численні зміни у законодавстві, усунення прогалин та узгодження окремих положень, що зберігали свою чинність з мирних часів. До того ж зазначене відбувалось в умовах воєнного стану.

Ураховуючи викладене вище, можливо констатувати відсутність на сьогодні шляхів до належної розробки концепції систематизації законодавства у сфері національної безпеки з огляду на динамічний характер суспільних відносин в умовах протидії російській агресії. Стосовно передумов до концептуалізації можливо зазначити повернення до системи стратегічного планування, що в умовах гострої фази війни можливо виокремити із військової ситуації, яка склада-

ється. У подальшому після відбиття агресії стратегічне планування відбуватиметься насамперед у контексті європейської та євроатлантичної інтеграції із урахуванням побудови системи гарантій міжнародної безпеки для нашої держави.

Відштовхуючись від документів стратегічного планування у майбутньому можливо буде запропонувати концепцію вдосконалення законодавства у сфері національної безпеки та оборони, ґрунтуючись на документах стратегічного планування та нормативно-правових приписах військово-політичних союзів. Окремі пропозиції практичного характеру направлялись під час проведення опрацювання відповідних законопроектів у сфері національної безпеки і оборони та ін.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

Богущький П. П., Короткий Т. Р., Тропін З. В. Правове забезпечення безпеки Азово-Чорноморського регіону: виклики та рішення : монографія ; ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України». Київ-Одеса : Фенікс, 2022. 196 с.

Розділи у колективних монографіях – 2:

1. Беланюк М. В. Особливості судочинства у військовій сфері в умовах воєнного стану. *Scientific Foundations of State and Law: collective monograph* / Karpova N., Piestsov R., Makarova O., Konchakovska V., Karnaukh A. etc. International Science Group. Boston : Primedia eLaunch, 2022. 316 p.

2. Корж І. Ф., Бірюк Л. І., Корж Т. І. Націоутворення та право: здобутки та проблеми в контексті національної безпеки України. *The European dimension of modern legal science : scientific monograph*. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2022. С. 277–295.

Збірник наукових праць – 1:

Створення та організація діяльності системи військової юстиції України : матеріали круглого столу / упор. : П. П. Богущький, В. Г. Пилипчук, М. О. Теплюк, О. В. Лебединська, Л. В. Заславська. Київ-Одеса : Фенікс, 2022. 160 с.

Науково-аналітичні огляди – 3:

1. Пилипчук В. Г., Богущький П. П., Короткий Т. Р. Міжнародно-правове врегулювання гарантій безпеки України : науково-аналітичний огляд / ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України». Київ, 2022. 36 с. Направлено до Апарату Верховної ради України. За оцінками Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України науково-аналітичний огляд має вагоме науково-практичне значення, використовувався в ході удосконалення національного законодавства і державної політики у сфері національної безпеки і оборони (Акт впровадження Апарату ВР України від 06.12.2022 р. № 1064147).

2. Доронін І. М. Судові органи у справах про воєнні злочини: міжнародно-правовий досвід : науково-аналітичний огляд / ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України». Київ, 2022. 18 с. Направлено до Апарату Верховної ради України. За оцінками Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України науково-аналітичний огляд має вагоме науково-практичне значення, використовувався в ході вдосконалення національного законодавства і державної політики у сфері національної безпеки і оборони (Акт впровадження Апарату ВР України від 06.12.2022 р. № 1064147).

3. Пилипчук В. Г. Правові основи та порядок визнання організацій терористичними : науково-аналітичний огляд / ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України». Київ, 2022. 12 с. Направлено до Апарату Верховної ради України. За оцінками Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України науково-аналітичний огляд має вагоме науково-практичне значення, використовувався в ході удосконалення національного законодавства і державної політики у сфері національної безпеки і оборони (Акт впровадження Апарату ВР України від 06.12.2022 р. № 1064147).

Наукові статті – 19:

1. Беланюк М. В. Трансформація органів військової прокуратури в Україні: історико-правовий аналіз. *Інформація і право*. 2022. № 1 (40). С. 144–156.

2. Беланюк М. В. Система військової юстиції США: досвід для України. *Інформація і право*. 2022. № 3 (42). С. 110–118.

3. Богущький П. П. Військово-морське співробітництво України в Чорному морі та його вплив на забезпечення регіональної безпеки. *Наука і оборона*. 2021. № 4. С. 17–25.

4. Богущький П. П. Правовий режим гарантій безпеки України: досвід міждисциплінарного дослідження. *Український часопис міжнародного права*. 2022. № 2. С. 15–24.

5. Богущький П. П. Воєнна політика і система військової юстиції: синергія воєнної безпеки. *Наука і оборона*. 2022. № 1. С. 10–15.

6. Богущький П. П. Війна і тероризм: теорія та практика юридичної кваліфікації. *Право України*. 2022. № 8. С. 121–139.

7. Бобров Ю. О., Боброва Ю. Ю., Іл'юк Д. Д. Перспективи розвитку юридичної служби Збройних Сил України в контексті міжнародного досвіду організації діяльності військово-юридичних служб армій країн-членів НАТО. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2022. № 6. С. 3–8.

8. Кудінов С. С. Державний тероризм – визначення та характеристика. *Інформація і право*. 2022. № 2 (41). С. 78–85.

9. Короткий Т., Кориневич А., Тропин З. Справа МС ООН Україна проти РФ «Щодо звинувачень у вчиненні геноциду відповідно до Конвенції про запобігання злочину геноциду та покарання за нього»: prima facie. *Український часопис міжнародного права*. 2022. № 1. С. 63–68.

10. Короткий Т., Заворотько І., Захист від цікавості публіки в міжнародному гуманітарному праві: умови застосування щодо російських військовополонених. *Український часопис міжнародного права*. 2022. № 2.

11. Шамара О., Книженко О., Кириченко О., Комашко В. Вдосконалення кримінальної відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України – проблеми трансформації кримінального законодавства в сучасних умовах. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. № 2 (116). Спецвипуск. С. 200–211.

12. Ященко В. А. Інформаційна свідомість як фактор війни Росії проти України. *Інформація і право*. 2022. № 2 (41). С. 9–18

13. Ященко В. А., Балинська О. М. Вина та відповідальність громадян Росії за агресію проти України: сучасне прочитання Карла Ясперса. *Соціально-правові студії*. 2022. Т. 5. № 3. С. 45–52.

14. Pylypchuk, Volodymyr, Bogutsky, Pavlo, & Doronin, Ivan (2022). Theoretical bases of national security law. *Social and Human Sciences*, 3 (35).

15. Korotkyi, T., Hendel, N., & Yedeliev, R. (2022). Human Rights and Humanitarian NGOs. *International Conflict and Security Law*, 813–837. (Scopus).

16. S. Kudinov, T. Shynkar, D. Talalai, A. Ponomarenko, Y. Pavlutin, P. Kravchuk Restrictions on access to public information in the national security interests, three-part test. *Journal of Interdisciplinary Research AD ALTA*. 2022. Issue, Special XXXL. P. 173–177.

17. Yurii B. Irkha, Andrii V Svintsytskyi, Oleksandr H Semeniuk, Olena S Ufimtseva, & Serhii V Suslin. (2022). Countering fake information as a guarantee of state information security. *Security Journal*. (Scopus)

18. Oleksandr V. Shamara, Oleh V. Kyrychenko, Sofia Ya. Lykhova, Tetiana D. Lysko, Olha I. Kosilova. Criminal liability for corruption offenses: a comparative legal aspect. *Hrčak*. 2022. Vol. 55. № 1–2. P. 76–97.

19. Shamara Oleksandr, Leheza Yevhen, Chalavan Viktor. *Principles of administrative judiciary in Ukraine DIXI journal*. 2022. Vol. 24. № 1. P. 1–11.

Науковий захід – 2:

1. Круглий стіл «Створення та організація діяльності системи військової юстиції України» (м. Київ, 16 липня 2022 р.).

2. Міжнародна науково-практична конференція «Організаційно-правові засади участі Збройних Сил України у вирішенні завдань розслідування воєнних злочинів та інших порушень гуманітарного права під час збройної агресії російської федерації проти України» (м. Київ, 15 грудня 2022 р.).

Законопроекти та проекти інших нормативно-правових актів – 6:

1. Проект Стратегії формування, організації та діяльності системи військової юстиції України.

2. Проект Закону України «Про військову поліцію України». Пропозиції направлено до Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України.

3. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про прокуратуру» щодо організації та діяльності Спеціалізованої військової прокуратури».

4. Пропозиції про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо створення військових судів.

5. Пропозиції про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо визначення підслідності Військової поліції України. Пропозиції направлено до Апарату Верховної Ради України, члену Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки, народному депутату України Ф. Веніславському та Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності. Пропозиції ДНУ ШБП НАПрН України розглядалися і використовувалися у правотворчій діяльності Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України та Комітету Верховної ради України з питань правоохоронної діяльності.

6. Пропозиції щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про оборону України» щодо правових гарантій захисту військовослужбовців та інших категорій осіб сил безпеки і оборони при веденні воєнних, бойових дій». Пропозиції та порівняльну таблицю направлено до Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України та Генерального штабу Збройних Сил України. (Листи щодо впровадження Апарату ВР України від 06.12.2022 р. № 1064147 та профільного комітету ВР України від 12.07.2022 р. № 04–27/11–2022/112697).

Науково-правові (науково-експертні) висновки до законопроектів та інших нормативно-правових актів – 10:

1. Науково-правовий висновок і пропозиції до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забез-

печення діяльності спеціалізованих військових прокуратур» (№ 7576 від 21.07.2022 р.). Пропозиції направлено до Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України та до Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності. Пропозиції ДНУ ПБП НАПрН України розглядалися і використовувалися у правотворчій діяльності Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України, лист щодо впровадження Апарату ВР України від 06.12.2022 р. № 1064147 та Комітету Верховної ради України з питань правоохоронної діяльності, лист щодо впровадження від 12.07.2022 р. № 04–27/11–2022/112697).

2. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про застосування та дотримання норм міжнародного гуманітарного права в Україні» (реєстр. № 8268 від 06.12.2022 р.). Висновки та пропозиції направлено до Апарату Верховної Ради України.

3. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про військову поліцію». Направлено до Апарату Верховної Ради України та до ГШ ЗС України. Пропозиції ДНУ ПБП НАПрН України розглядалися й використовувалися в правотворчій діяльності Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України та профільному Комітеті Верховної Ради України (Лист щодо впровадження Апарату ВР України № 1064147 від 06.12.2022 р.).

4. Пропозиції до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо уточнення порядку виїзду приззовників, військовозобов'язаних та резервістів з місця проживання в межах України» (реєстр. № 7522). Пропозиції направлено до Апарату Верховної Ради України. Пропозиції ДНУ ПБП НАПрН України розглядалися і використовувалися у правотворчій діяльності Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України та профільному Комітеті Верховної Ради України (Лист щодо впровадження Апарату ВР України № 1064147 від 06.12.2022 р.).

5. Науково-правовий висновок і пропозиції до проекту Закону України «Про державне бюро військової юстиції» (реєстр. № 6569), що були направлені до Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності та до Апарату ВР України. Пропозиції

ДНУ ПБП НАПрН України розглядалися і використовувалися у правотворчій діяльності Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України та профільному Комітеті Верховної Ради України (Лист щодо впровадження Апарату ВР України № 1064147 від 06.12.2022 р.).

6. Пропозиції та зауваження до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінально-процесуального кодексу України» та інших законів України щодо визначення обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння та забезпечують бойовий імунітет в умовах дії режиму воєнного стану. Направлено до Апарату Верховної Ради України (вих. № 35 від 04.04.2022 р.) та ГШ ЗС України (вих. № 42 від 27.04.2022 р.). Пропозиції ДНУ ПБП НАПрН України розглядалися і використовувалися у правотворчій діяльності Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України та профільному Комітеті Верховної Ради України (Лист щодо впровадження Апарату ВР України № 1064147 від 06.12.2022 р.).

7. Пропозиції та зауваження до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення організаційно-правових засад розвідувальної та контррозвідувальної діяльності» (№ 7380, № 7380-I та № 7380-II від 17.05.2022 р.), у тому числі щодо внесення змін до Законів України «Про Збройні Сили України», «Про Службу безпеки України», «Про розвідку», «Про контррозвідувальну діяльність», «Про оперативно-розшукову діяльність». Пропозиції направлено до Апарату Верховної Ради України. Пропозиції ДНУ ПБП НАПрН України розглядалися і використовувалися у правотворчій діяльності Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України та профільному Комітеті Верховної Ради України (Лист щодо впровадження Апарату ВР України № 1064147 від 06.12.2022 р.).

8. Пропозиції та зауваження до проекту Закону України «Про внесення змін до статті 22–1 Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України щодо забезпечення можливості припинення кримінальних правопорушень в умовах особливого періоду» (№ 7351 від

05.05.2022 р.). Пропозиції направлено до Апарату Верховної Ради України. Пропозиції ДНУ ПБП НАПрН України розглядалися і використовувалися у правотворчій діяльності Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України та профільному Комітеті Верховної Ради України.

9. Науково-правовий висновок та пропозиції щодо забезпечення захисту порушених немайнових і майнових прав та відшкодування шкоди, спричиненої актом агресії, та щодо проєктів законів України, реєстр. № 7520, 7520–1, 7520–2, а також Концептуальні засади законопроекту щодо позбавлення судового імунітету держави-агресора в контексті збройної агресії рф (міжнародно-правовий аспект). Пропозиції направлено до Апарату Верховної Ради України. Пропозиції ДНУ ПБП НАПрН України розглядалися і використовувалися у правотворчій діяльності Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України та профільному Комітеті Верховної Ради України.

10. Науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення та інших законодавчих актів України щодо особливостей несення військової служби в умовах воєнного стану чи в бойовій обстановці» (реєстр № 8271 від 08.12.2022 р.). Пропозиції направлено до Апарату Верховної Ради України. Пропозиції ДНУ ПБП НАПрН України розглядалися і використовувалися у правотворчій діяльності Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України та профільному Комітеті Верховної Ради України.

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

Тема: «Правове регулювання господарської діяльності в умовах розбудови економіки Індустрії 4.0», затверджена постановою президії НАПрН України № 113/6 від 26.06.2020 р. Номер державної реєстрації: 0120U104783. Термін виконання:

01.01.2021 р. – 12.12.2023 р. Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор Дмитрик О. О.

Мета дослідження – встановлення особливостей та стану правового регулювання відносин, пов'язаних із застосуванням технологій Індустрії 4.0 в умовах розбудови цифрової економіки та суспільства України з урахуванням досвіду країн ЄС та інших держав, а також підготовка законодавчих пропозицій стосовно удосконалення правового регулювання здійснення господарської діяльності.

1. Наукові результати:

Установлено, що поняття «кібербезпека» багатоаспектне, а тому досить проблематичною виявляється її формалізація, оскільки існує достатнє різноманіття наукових підходів щодо розуміння правової природи цієї категорії. Окремого вирішення потребує низка проблем, виявлених у процесі аналізу наукового доробку як вітчизняних, так і зарубіжних учених із питань забезпечення кібербезпеки на рівні держави, а саме: (а) потребують уточнення та систематизації теоретико-методологічні засади забезпечення кібербезпеки, де, окрім понятійного апарату, слід чітко розмежовувати рівні забезпечення кібербезпеки та її об'єктно-суб'єктний склад; (б) потребує постійного моніторингу законодавство в сфері забезпечення кібербезпеки в умовах повномасштабної військової агресії РФ проти України; (в) потребують актуалізації наукові пошуки з проблеми визначення місця України в глобальній та регіональних системах забезпечення кібербезпеки з урахуванням наслідків військової агресії та в контексті того цивілізаційного вибору, який було зроблено нашою державою.

Змінні умови особливого правового періоду в Україні впливають на пошук і перегляд взаємодії країн за рівнями спроможності до розвитку Індустрії 4.0, що є основою для розробки спільних заходів державного стимулюючого впливу на них, пошуку взаємодії національних платформ можлива, яка але більше не на транскордонному територіальному рівні, а через використання інструментів цифровізації. Пріоритет можливих учасників платформи Industry4Ukraine в поточній ситуації у змінних міждержавних соціально-економічних

умовах визначається необхідністю переходу на модель військової економіки із залученням країн з високим рівнем розвитку технологій Індустрії 4.0.

Підкреслено важливість надання державної підтримки у сфері оподаткування для деяких суб'єктів в умовах воєнного стану. Разом із тим акцентовано увагу на доцільності забезпечення балансу приватних та публічних інтересів у відносинах оподаткування, за допомогою яких рішень та законодавчих нововведень забезпечувати реалізацію соціальних виплат, виплачувати заробітну плату державним службовцям та працівникам бюджетних установ й при цьому ж забезпечувати підтримку бізнесу (передусім, малого та середнього), а відтак й активізувати наповнення бюджетів різних рівнів, втримати економіку країни.

Умови особливого правового періоду дозволяють переглянути регіони за рівнями спроможності до розвитку Індустрії 4.0, що є основою для розробки диференційованих заходів державного стимулюючого впливу на них, зокрема, через створення мегакластеру ІАМ. Так само можна запропонувати розробку інструментів інституційно-інфраструктурної дії, які дозволять сформувавши механізми підтримки критичної інфраструктури в умовах воєнного стану. Вплив процесів кластеризації на розвиток індустрії 4.0 є безперечним. Для відродження галузей промислових хайтек потрібні інструменти координації стейкхолдерів, формування потенційних напрямів аутсорсингу інжинірингових компаній на глобальному ринку. Пріоритет можливих учасників платформи Industry4Ukraine в поточній ситуації визначається необхідністю переходу на модель військової економіки.

Підкреслено, що справжнє дієве лікарське самоврядування в Україні неможливе без надання лікарям більших прав для своєї професійної реалізації. У всьому демократичному світі лікар є представником вільної професії, має різноманітні варіанти власної професійної реалізації, сам визначає своє навантаження та рівень свого доходу, може здійснювати діяльність на підставі професійної ліцензії без додаткових формальностей та прив'язок до робочих

місць. Такі лікарі усвідомлено та відповідально ставляться до функціонування професійного органу самоврядування.

Обґрунтовано підхід, за якого правове регулювання в ЄС процесів Індустрії 4.0 знаходиться на початковій стадії і потребує постійного удосконалення, тому що має відображати змінні умови механізмів діяльності підприємств цієї сфери. Глобальні перетворення внаслідок військового стану в Україні впливають на швидкість таких змін. Умови щодо стимулюючих процесів на пошук інструментів взаємодії національних платформ формуються. Потрібні додаткові якісні дослідження ринку праці для формування передумов таких змін. Пріоритет можливих учасників платформи Industry4Ukraine в поточній ситуації у змінних адаптаціях правових позицій ЄС до умов України визначається викликами моделі військової економіки, яка у країнах ЄС і розвинутих країнах побудована на технологіях Індустрії 4.0.

Аргументовано наявність початкових проблеми в плануванні, передачі та повному впровадженні технології блокчейн, фактом є те, що світова економіка має великі переваги в розвитку для компаній, урядів, середніх і малих підприємств. Технологія блокчейн так чи інакше матиме великий вплив на світовий податковий режим. Хоча блокчейн не є засобом захисту від податкової системи, його можна застосовувати в багатьох сферах, щоб зменшити адміністративне навантаження, стягнути податки за нижчими витратами та допомогти зменшити податковий дефіцит. Блокчейн може знизити витрати та додати цінність всередині бізнесу, між підприємствами, між підприємствами та споживачами, а також між підприємствами та урядами.

Встановлено, що законодавцем впроваджено низку податково-правових стимулів на період дії воєнного стану. Доведено, що саме такий підхід слід оцінити не просто як позитивний, а як необхідний для того, аби підтримати платників податків та економіку держави.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

Господарська діяльність та новітні технології: актуальні проблеми регулювання в умовах воєнного стану : монографія / за ред. : О. О. Дмитрик, К. О. Токаревої. Харків : НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2022. 195 с.

Збірники матеріалів конференції – 4:

1. Актуальні проблеми господарської діяльності в умовах розбудови економіки Індустрії 4.0 : збірник наукових праць НДІ ПЗІР НАПрН України за матеріалами II круглого столу (м. Харків, 29 квітня 2022 р.) / за ред. : О. О. Дмитрик, К. О. Токаревої. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2022.

2. Господарська діяльність в особливий правовий період : збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (30 березня 2022 р.) / за ред. : М. Петрової, С. Глібка. Велико-Тирново, Болгарія : Вид-во ACCESS PRESS, 2022.

3. Економічна безпека: міжнародний і національний рівень : збірник наукових праць за матеріалами I науково-практичної конференції (27 травня 2022 р.) / за ред. : С. В. Глібка, І. В. Яковюка, О. О. Петришина. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2022.

4. Взаємодія норм міжнародного і національного права крізь призму процесів глобалізації та інтеграції : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції викладачів, співробітників закладів вищої освіти і наукових організацій, магістрантів, аспірантів, докторантів, представників громадських організацій, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, підприємств та інших установ (м. Київ, 9 листопада 2022 р.) Київ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2022. 216 с.

Наукові статті – 16:

1. Dmytryk, O., Kobylnik, D., Sereda, O., Isaiev, A., & Kotenko, A. (2022). Improving the governance and legal framework for implementing financial and fiscal innovation in a digitalized environment. *European Journal of Enterprise Technologies*, 5/13 (119), 108–116. (Scopus)

2. Dmytryk, O., Sereda, O., Tokarieva, K., Damirchyiev, M., & Zinovatna, I. (2022) Improvement of financial and tax mechanisms for

overcoming the socio-economic crisis caused by marital state in ukraine in the conditions of digital transformation. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*, 6 /13 (120), 20–28. (Scopus)

3. Dmytryk, O., Tokarieva, K., Kobylnik, D., Kotenko, A. & Makukh, O. (2022) Tax amnesty as a means of fulfillment of BEPS requirements for implementation of tax transparency: experience of Ukraine EU countries. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory*, 25 (S 4), 1–13. (Scopus)

4. Getman, A. P., Danilyan, O. G., Dzeban, O. P., & Kalynovskyi, Y. Y. (2021). International legal environmental protection: historical aspect. *Revista Notas Historicas y Geograficas*. 27, Julio-Diciembre, 389–413. (Scopus)

5. Getman, A. P., Danilyan, O. G., Dzeban, O. P., Kalynovskyi, Y. Y. (2022). Modern ontology: reflection on the continuity of cyberspace and virtual reality. *Revista de Filosofia*, 41, 101.

6. Борисов І. В. Перспективи розвитку інноваційної інфраструктури країни в умовах Індустрії 4.0. *Право та інновації*. 2022. № 3 (39). С. 23–29.

7. Внукова Н. М. Світовий тренд прискорення стартапами інноваційних змін в Індустрії 4.0. *Право та інновації*. 2022. № 3 (39) .С. 17–22.

8. Внукова Н. М., Деркач Д. О. Визначення достатності депозитних ресурсів банків для забезпечення розвитку технологій Індустрії 4.0 Acta Academiae Beregsasiensis. *Economics*. 2022. № 1. С. 172–181.

9. Возняк Г., Дмитрик О. Фінансова стабільність держави та напрями її здійснення: кейс для України в умовах війни. *Світ фінансів*. 2022. Вип. 2 (71). С. 70–81.

10. Глібко С. В. Адаптація послуг банків в Україні до умови ЄС. *Право та інновації*. 2022. 4 (40). С. 114–119.

11. Колісник А. С. Податкові та митні преференції в умовах воєнного стану в Україні. *Право та інновації*. 2022. № 3 (39). С. 42–48.

12. Коритін Д. С., Завадська А. Т. До правових питань діяльності стартапів в умовах збройної агресії Російської федерації проти

України (російсько-української війни). *Право та інновації*. № 1 (37). 2022. С. 56–62.

13. Селіванова І. А. Актуальні питання вдосконалення правового регулювання медичної практики, лікарської діяльності та лікарського самоврядування в Україні. *Право та інновації*. 2022. № 4 (40). С. 30–36.

14. Суєтнов Є. П. Екосистемний підхід у міжнародному екологічному праві: від ідеї збереження природних екосистем до появи цілісної концепції. *Проблеми законності*. 2022. Вип. 157. С. 116–146.

15. Токарева К. О. Правове регулювання бюджетного процесу в умовах воєнного стану. *Право та безпека*. 2022. № 3 (86). С. 26–36.

16. Korol V., Dmytryk O., Karpenko O., Riadinska V., Basiuk O., Kobylnik D., Moroz V., Safronova O., Alisov E., Mishchenko, T. Elaboration of recommendations on the development of the state internal audit system when applying the digital technologies. *Transfer of technologies: industry, energy, nanotechnology*. 2022. Vol. 1. No 13 (115).

Законопроект – 1:

Проект Закону України «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України, Господарського процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та деяких законодавчих актів України щодо усунення законодавчих колізій та прогалин у зв'язку з прийняттям Закону України «Про надання публічних (електронних публічних) послуг щодо декларування та реєстрації місця проживання в Україні». Направлений заступнику Голови Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації, народному депутату України Федієнко О. П.

Кількість отриманих свідоцтв про реєстрацію авторських прав на наукові твори – 1:

Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 111205 від 21.01.2022 р. «Usage of E-technologies for development financial and economic potential of united territorial communities».

Тема: «Правове забезпечення розвитку технологій цифрової економіки та суспільства», затверджена постановою президії НАПрН України № 121/5 від 17.07.2019 р. Номер державної реєстрації: № 0119U103826. Термін виконання: 01.01.2020 р. – 21.12.2023 р. Науковий керівник – кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник Єфремова К. В.

Мета дослідження – встановлення особливостей та стану правового регулювання відносин, пов'язаних з розбудовою цифрової економіки та цифрового суспільства України, ЄС та інших країн світу та підготовка законодавчих пропозицій стосовно розвитку технологій цифрових економіки та суспільства в Україні.

1. Наукові результати:

Визначено роль співвідношення цифровізації економіки та національної економічної безпеки, що є особливо важливим в умовах російської агресії та ставить питання існування суверенної Української держави в безпосередню залежність від забезпечення інформаційного суверенітету держави, в тому числі цифрового.

Обґрунтовано необхідність встановлення у Законі України «Про авторське право і суміжні права» норми про залучення компетентного представника постачальника Інтернет-послуг для розгляду заяв щодо порушення авторського права і (або) суміжних прав, вчиненому з використанням мережі Інтернет.

Удосконалено класифікацію чинників розвитку цифрової економіки, а саме виділено а) традиційні: економічні, політичні, технологічні; та б) новітні рушійні сили: воєнний стан в Україні та неможливість роботи офлайн, зростаючий попит на цифрові технології, швидкі темпи збільшення обсягів транскордонної електронної торгівлі, розвиток глобальних ланцюгів створення доданої вартості, глобальна пандемія, трансформація ринку праці через великі обсяги переселенців.

Набули подальшого розвитку пропозиції щодо нормативно-правового вдосконалення реалізації права звернення суб'єкта авторського права і (або) суміжних прав до постачальника Інтернет-послуг при порушенні будь-якою особою авторського права і (або)

суміжних прав, вчиненому з використанням мережі Інтернет, що полягають у розширенні об'єктів авторського права і (або) суміжних прав та заходів, що вживає постачальник Інтернет-послуг в межах Інтернет-платформи у зв'язку із порушенням, а також вдосконаленні ідентифікації суб'єктів, структури заяви, представництва заявника, процесу автоматичного відновлення видаленої інформації та відповідальності заявника за надання завідомо недостовірної інформації.

Набули подальшого розвитку пропозиції твердження, що цифровий перехід є стратегічним напрямом підвищення стійкості української економіки та забезпечення економічної безпеки держави. З метою цифрової інтеграції України до ЄС та приєднання України до програми «Цифрова Європа» розроблено рекомендації щодо переліку заходів, спрямованих на впровадження інструментів взаємосумісності цифрових документів з європейськими, на створення єдиної системи цифрової ідентифікації осіб в електронному форматі в Україні та на забезпечення прав суб'єктів господарювання у сфері електронних довірчих послуг. Підготовка нормативно-правового середовища до відповідних змін сприятиме залученню інвестиційних ресурсів від міжнародних організацій та країн-донорів для відновлення економіки України, зокрема як країни-кандидата в члени ЄС.

Обґрунтовано публічний характер наслідків приєднання України до Глобального публічного електронного реєстру бенефіціарних власників як прояв обрання країною глобального стандарту досягнення інформаційно-комунікативної результативності вітчизняними цифровими ресурсами у боротьбі та превенції ухилення від сплати податків та встановлено наявність проблеми невідповідності формальним вимогам з приєднання до зазначеного реєстру поточних вимог до приватних осіб щодо наповнення його максимально необхідними відомостями.

Удосконалено підходи до критичного аналізу змісту сучасних законопроектів на предмет збалансування в них ресурсів контролю та належного правового доступу до їх використання. Новим пер-

спективним напрямом наукового дослідження можна прогнозувати проблему правомірності поведінки суб'єкта банківського контролю в умовах посилення контрольних зобов'язань щодо розкриття інформації про бенефіціарних власників та структуру власності. Зокрема, у межах розв'язання зазначеної проблеми необхідно напрацювати механізм збалансування заходів посиленого контролю із заходами контролю за захистом прав споживачів банківських послуг та критично поставитися до перегляду вимог щодо збереження банківської таємниці. Наявні неузгодженості, протиріччя та інші вади вимог, які виникають внаслідок минулої та поточної практики законотворення спонукають до напрацювання аргументів та обґрунтування шляхів реалізації принципів інституалізації контролю.

Удосконалено положення щодо питань обліку та звітування про обсяги наданих інноваційних послуг (продукції) суб'єктами господарювання: Обґрунтовано необхідність зміни трьох річного проміжку часу із моменту її впровадження, протягом якого продукція має вважатися інноваційною (встановлено Роз'ясненням Держстату від 12.07.2021 р. № 19.1.2–12/20–21 «Роз'яснення щодо показників форми державного статистичного спостереження № 1-інновація (один раз на два роки) «Обстеження інноваційної діяльності промислового підприємства за 20__ рік»). Загальний проміжок часу є неприпустимим оскільки деякі процеси комодитизації можуть відбуватись у прискореному темпі, як наприклад це властиво ІТ-сфері, інші – навпаки уповільнено, коли продукція може залишатися інноваційною протягом довшого періоду часу. Тому потребує зміни підхід щодо цього положення. Існує потреба визначення результатів обстеження інноваційної діяльності підприємства в індивідуальному порядку на його запит до відповідних органів.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

Шляхи імплементації європейської політики впровадження цифрових технологій : монографія / [К. В. Єфремова, О. В. Шапо-

валова, М. Г. Хаусова та ін.] ; за ред. К. В. Єфремової. Харків : НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2022. 272 с.

Збірники матеріалів конференції – 4:

1. Цифрові трансформації України 2022: виклики та реалії : за матеріалами III круглого столу (м. Харків, 30 вересня 2022 р.) / за ред. К. В. Єфремової. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2022. 140 с.

2. Господарська діяльність в особливий правовий період : збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (30 березня 2022 р.) / за ред. : М. Петрової, С. Глібка. Велико-Тирново, Болгарія : Вид-во ACCESS PRESS, 2022.

3. Економічна безпека: міжнародний і національний рівень : збірник наукових праць за матеріалами I науково-практичної конференції (27 травня 2022 р.) / за ред. : С. В. Глібка, І. В. Яковюка, О. О. Петришина. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2022.

4. Взаємодія норм міжнародного і національного права крізь призму процесів глобалізації та інтеграції : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції викладачів, співробітників закладів вищої освіти і наукових організацій, магістрантів, аспірантів, докторантів, представників громадських організацій, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, підприємств та інших установ (9 листопада 2022 р.) Київ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2022. 216 с.

Наукові статті – 11:

1. Lukan M. Copyright protection in Poland. Experience using digital platforms. *Law and innovative society*. 2022. № 1 (18). P. 66–73.

2. Shmatkov D., Cabrera Zagalaz A. Notice-and-Takedown Procedures in Ukraine, Spain, China and the US. *Law and innovative society*. 2022. № 1 (18). P. 22–33.

3. Вінник О. М., Шаповалова О. В. Забезпечення прозорості відносин контролю у сфері господарювання в умовах війни. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2022. № 1(43). С. 98–112.

4. Єфремова К. В. Детермінанти впливу на економічний суверенітет у воєнний та повоєнний час. *Право та інновації*. 2022. № 4 (40). С. 7–12.

5. Хаустова М. Г. Вплив Е-демократії на суспільний розвиток в Україні: теоретико-практичний підхід. *Право та інновації*. 2022. №3 (39). С. 7–16.

6. Хаустова М. Г. Державна політика в сфері прав людини в епоху цифрових трансформацій. *Національний вісник Ужгородського національного університету*. 2022. №69. С. 328–333.

7. Хаустова М. Г. Державна політика в умовах цифровізації суспільства. Міжнародний досвід реалізації програм та стратегії цифровізації. *Аналітичне порівняльне правознавство*. 2022. №2. С. 209–217.

8. Хаустова М. Г. Інновації як основа модернізації сучасного суспільства. *Право та інновації*. 2022. №1 (37). С. 7–15.

9. Хаустова М. Г. Поняття цифровізації: національні та міжнародні підходи. *Право та інновації*. 2022. №2 (38) С. 7–18.

10. Яковюк І. В., Єфремова К. В., Новіков Є. А. Економічна безпека і роль колективного заходу у поствоєнному відновленні України. *Право та інновації*. 2022. №2 (38). С. 19–26.

11. Яковюк І. В., Єфремова К. В., Новіков Є. А. Енергетична безпека в умовах геополітичної нестабільності. *Право та інновації*. 2022. №4 (40). С. 37–44.

Статті у наукових виданнях, які індексуються у міжнародних наукометричних базах даних Scopus/Web of Science – 3:

1. Shmatkov, D., Bielikova, N., Brytan, Y., & Zafra M. S. (2022). The development of professionally important qualities as a result of various activities: Learning, sport, and labour market. *Retos*, 43, 17–26.

2. Yakoviyk, I., Bilousov, Ye., Yefremova, K. (2022). European integration as a challenge for the implementation of economic state sovereignty. *Access to Justice in Eastern Europe*, 5(3), 8–18.

3. Zafra, M. S., Zagalaz, J. C., Moreno, D. S., Sánchez, A. J. L., Shmatkov, D., & Zagalaz, M. L. (2022). Inteligencia emocional, autoconcepto y práctica de actividad física en estudiantes universitarios. *Journal of Sport and Health Research*, 14(1), 135–148.

Законопроект – 1:

Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про електронну комерцію» щодо забезпечення охорони прав інтелектуальної власності у сфері електронної комерції. Направлений Голові Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації Михайлу Крячку.

Свідоцтво на право інтелектуальної власності – 1:

Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 111204 від 21.01.2022 р. «Approaches to Intellectual Property of Robotics Industry».

Тема: «Правове забезпечення інноваційного процесу в умовах глобальних викликів», затверджена постановою президії НАПрН України № 113/6 від 26.06.2020 р. Номер державної реєстрації: № 0120U104786. Термін виконання: 01.01.2021 р. – 31.12.2024 р. Науковий керівник – кандидат юридичних наук, доцент Глібко С. В.

Мета дослідження – аналіз комплексу питань та заходів, спрямованих на визначення концептуальних засад правового забезпечення інноваційного процесу.

1. Наукові результати:

Уперше встановлено, що економіко-правовий механізм трансферу технологій вважається комплексним міжгалузевим правовим інститутом, який об'єднує норми права різних галузей (фінансового, податкового, цивільного, господарського права та ін.) і спрямований на системне правове регулювання суспільних відносин у сфері трансферу технологій на засадах узгодження правових та економічних інтересів суспільства.

Аналіз українського законодавства детермінує висновок про відсутність у ньому єдиного вектору регулювання юридичних осіб у інноваційній сфері. Якщо співставити положення аналізованих законів України, то можемо зробити висновок про те, що вони існують кожен сам по собі, а відтак, єдиного законодавчого бачення регулювання статусу юридичних осіб, які спеціалізуються на інно-

ваціях у нашій державі немає. Використовуються різні поняття, на кшталт інноваційного підприємства, технологічного парку, наукового парку тощо. При цьому, критично сприймається застосування до поняття інноваційного підприємства кількісного критерію щодо обсягу продукції чи послуг, які надаються чи виробляються юридичною особою із використанням інновацій. У цьому плані очевидно видається така кваліфікаційна ознака досліджуваних нами юридичних осіб, як наявність у них інноваційного проекту. По суті, це якраз є той документ, який є правовою підставою здійснення ними інноваційної діяльності та набуття ними спеціального статусу інноваційної структури.

Представлено напрями трансформації стратегічних підходів до всеохоплюючої оборони як ключового складника воєнної безпеки України. Акцентовано на необхідності посилення поточної співпраці України з окремими державами-членами ЄС і НАТО задля надання Україні сучасного високотехнологічного озброєння, зокрема, артилерії, бойової авіації, систем ППО і ПРО, задля влаштування власної, української системи «закритого неба», максимально наближеної в майбутньому до Активної багатозарової оборони від балістичних ракет театру бойових дій (ALTBMD) з метою забезпечення повноцінної та надійної загальнодержавної системи всеохоплюючої оборони України, яка б передбачала запобігання завдання значної шкоди цивільному населенню в прогресивних до зони бойових дій районах шляхом авіаційного бомбардування та обстрілів важкою, реактивною та стратегічною артилерією житлових кварталів та об'єктів житлової інфраструктури населених пунктів. Наголошено на необхідності відображення такої трансформації стратегічних підходів в програмно-правових документах у сфері воєнної безпеки нашої держави.

Акцентовано на необхідності активізації цифрової трансформації сфери оборони та удосконаленні відповідного правового регулювання. Представлено аналіз програмних документів з воєнної безпеки та розвитку оборонно-промислового комплексу в контексті цифровізації сфери оборони. Доведено, що нездатність вітчизняно-

го ОПК власними силами задовольнити поточні оборонні потреби певною мірою обумовлена затягуванням цифровізації в сферах воєнної безпеки та розвитку ОПК. Запропоновано скоротити строки імплементації зазначених програмних документів, а у майбутньому затверджувати «дороговкази» («дорожні карти») в сфері оборони з одночасним схваленням планів заходів їх реалізації, зокрема спрямованим на забезпечення сил оборони високотехнологічним озброєнням українського виробництва.

Доведено актуальність невідкладного розроблення та прийняття нового Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання в умовах воєнного стану». Запропоновано в такому законі розширити правові підстави державної допомоги, спростити механізми її надання та тимчасово перерозподілити компетенцію Антимонопольного комітету України між Кабінетом Міністрів України та Генеральним штабом ЗСУ. Функції та повноваження надавачів державної допомоги запропоновано покласти на військові адміністрації.

Доведено, що змінами до виборчого законодавства фактично створено лише передумови для подальших змін, які залежатимуть від дискреційної активності в цьому напрямку Центральної виборчої комісії України, а не умови для реального впровадження сучасних цифрових технологій в виборчий процес. Запропоновано, продовжити дію Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2022–2024 роки та включити до плану заходів з її реалізації конкретні заходи та стислі строки з розроблення ЦВК за участі Мінцифри та запровадження з 1 січня 2024 року єдиної інформаційно-телекомунікаційної системи «Вибори».

Доведено, що правові аспекти формування стратегії реалізації бізнес-плану стартапу включають в себе обрання належної організаційно-правової форми діяльності, джерела формування статутного капіталу; пошук ефективних шляхів правової перевірки потенційних бізнес-партнерів; підготовку основних договорів, які укладаються на етапі формування команди (що включає в себе як оформлення працівників, так і договори з іншими суб'єктами

господарювання або фізичними особами); інші правові питання, що стосуються виведення продукції на ринок.

Проаналізовано специфіку діяльності стартапів на етапі Early Growth під час збройної агресії РФ проти України (російсько-української війни). Зокрема, наслідки для суб'єктів господарювання початку бойових дій, в т. ч. особливості підтвердження форс-мажорних обставин та податкових правовідносин. Також було проаналізовано проблемні питання реалізації засобів державної підтримки стартапів в умовах воєнного стану.

Удосконалено положення чинного законодавства, що врегулює діяльність стартапів під час воєнного стану. Зокрема, запропоновано удосконалити положення норм, що регулюють державну підтримку малого та середнього підприємництва.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

Правове забезпечення інноваційного процесу в умовах адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : монографія / за ред. : С. В. Глібка, О. В. Розгон. Харків : НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2022. 290 с.

Збірники науково-правових висновків – 1:

Збірник науково-правових висновків НДІ ПЗІР НАПрН України за 2021–2022 роки / упоряд. : С. В. Глібка, А. М. Любчич. Харків : АРТ-ПРИНТ, 2022. 288 с.

Збірники матеріалів конференцій – 4:

1. Інноваційний процес: виклики воєнного часу, проблеми, перспективи євроінтеграції : збірник наукових праць за матеріалами круглого столу (2 грудня 2022 р.) / за ред. : С. В. Глібка, К. В. Єфремової. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2022. 180 с.

2. Господарська діяльність в особливий правовий період : збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (30 березня 2022 р.) / за ред. : М. Петрової, С. Глібка. Велико-Тирново, Болгарія : Вид-во ACCESS PRESS, 2022.

3. Економічна безпека: міжнародний і національний рівень : збірник наукових праць за матеріалами І науково-практичної конференції (27 травня 2022 р.) / за ред. : С. В. Глібка, І. В. Яковюка, О. О. Петришина. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2022 р.

4. Взаємодія норм міжнародного і національного права кризь призму процесів глобалізації та інтеграції : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції викладачів, співробітників закладів вищої освіти і наукових організацій, магістрантів, аспірантів, докторантів, представників громадських організацій, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, підприємств та інших установ (9 листопада 2022 р.). Київ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2022. 216 с.

Наукові статті – 14:

1. Chubenko V. The role of ECA in the issue of stimulating Ukrainian high-tech exports during war. *Право та інновації*. 2022. № 1 (37). P. 38–43.

2. Duravkin P. Tax incentives for innovative activities. *Law and innovative society*. № 2 (19).

3. Hlibko S., Chubenko V. A. Legal issues of financial support for the creation of high-tech industries with the participation of scientific institutions in Ukraine. *Law and innovation society*. 2022. № 2(19).

4. Hlibko S., Rozghon O., Podrez-Riapolova I. Problems of the implementation of economic rights of internally displaced persons. *Law and innovative society*. 2022. № 1(18). P. 10–21.

5. Liubchych A., Zavadzka A. Problems of startup development in the early stages of the innovation process: national, foreign and international legal aspects. *Law and innovative society*. 2022. № 1(18). P. 34–42.

6. Rozghon O., Podrez-Riapolova I. Parties of the «Horizon 2020» and «Horizon Europe» programs as participants in the innovation process. *Law and innovative society*. № 2(19).

7. Бринцев В. Д., Мамаєв І. О. Система прогнозування і формування ключових напрямків наукових досліджень у сфері підприємництва. *Право та інновації*. 2022. № 3 (39). С. 63–68.

8. Георгієвський Ю. В. Напрями трансформації стратегічних підходів до всеохоплюючої оборони як ключового складника воен-

ної безпеки України. *Часопис Київського університету права*. 2022. № 1. С. 104–108.

9. Жорнокуй Ю. М., Подрез-Ряполова І. В. Об'єкт правовідносин у сфері венчурного інвестування інноваційної діяльності. *Право та інновації*. 2022. № 1(37). С. 31–37.

10. Коритін Д. С., Завадська А. Т. До правових питань діяльності стартапів в умовах збройної агресії Російської федерації проти України (російсько-української війни). *Право та інновації*. 2022. № 1(37). С. 56–62.

11. Подрез-Ряполова І. В. Актуальні правові аспекти інформаційного забезпечення інноваційної діяльності. *Право та інновації*. 2022. № 4 (40). С. 13–17.

12. Подрез-Ряполова І. В. Правові засади інфраструктурного забезпечення інноваційного процесу. *Право та інновації*. 2022. № 1(37). С. 44–48.

13. Розгон О. В. Механізм трансферу технологій і його реалізація в інноваційному процесі. *Право та інновації*. 2022. № 1(37). С. 22–30.

14. Розгон О. В. Особливості впровадження сервісних інновацій у сфері охорони здоров'я: стратегії та механізми. *Економіка та право*. 2022. № 2 (65). С. 56–66.

Статті у наукових виданнях, які індексуються у міжнародних наукометричних базах даних Scopus/Web of Science – 4:

1. Kosilova, O. I., Rozghon, O. V., Solodovnikova, Ch. K., Stolbovyi, V. M., & Barabash, O. O. Observance of Human Rights in the Use of AI as Technology. *Law, State and Telecommunications Review*, 14(2), 38–67. (Scopus Q3)

2. Matyushenko, I., Trofimchenko, K., Reznikov, V., Prokopenko, O., Hlibko, S., & Krykhtina, Y. (2022). Innovation and investment mechanism for ensuring the technological competitiveness of Ukraine in the digital economy. *Journal of Global Business and Technology*, 18 (2).

3. Zelisko, A. V., & Rozghon, O. V. (2022). The Corporate Form of Innovating Entities in Ukraine. *Sci. innov.*, 18(5), 95–108. (Web of Science)

4. Давидюк О. М. Нормативне закріплення критеріїв ефективності технології для її подальшого фінансування та бюджетної підтримки. Досвід України та перспективи вдосконалення в умовах воєнного стану. (Regulatory consolidation of technology efficiency criteria for its further financing and budget support. the experience of Ukraine and prospects for improvement under the conditions of marital state). *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*.

Законопроект – 1:

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо фінансової підтримки (грантового фінансування) наукової, науково-технічної діяльності та інноваційної діяльності». Проект закону направлено Голові Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Сергію БАБАКУ та Міністру освіти і науки України Сергію Шкарлету.

Свідоцтво на право інтелектуальної власності – 1:

Свідоцтва про реєстрацію авторського права на твір № 113440 від 23 червня 2022 року «Правове забезпечення ефективності інноваційного процесу в Україні: монографія».

Тема: «Правові механізми нової науково-дослідницької інфраструктури», затверджена постановою президії НАПрН України № 118/5 від 15.06.2021 р. Номер державної реєстрації: № 0121U113768. Термін виконання: 01.01.2022 р. – 31.12.2025 р. Науковий керівник – кандидат юридичних наук Любчич А. М.

Мета дослідження – дослідити методологічні підходи до визначення поняття «інноваційна дослідницька інфраструктура» в нормативно-правових актах і наукових джерелах, проаналізувати інноваційну інфраструктуру як частину національної інноваційної системи, охарактеризувати інноваційно орієнтованих суб'єктів України, обґрунтувати необхідність створення і розвитку науково-дослідницької інфраструктури в рамках національного дослідницького університету, яка інтегрує основні компоненти його інтелектуальної діяльності, розглянути її основні елементи.

1. Наукові результати:

Уперше у вітчизняній науці визначенню та вивченню піддаються основні проблеми, пов'язані із участю місцевого самоврядування у створенні організаційних та правових передумов розвитку дослідницьких структур в Україні, зокрема, й на основі аналізу зарубіжного досвіду конституційно-правового регулювання означених питань та практичних аспектів такої участі. За результатами проведеного дослідження сформульовано пропозиції щодо основних напрямів вирішення проблем у сфері участі місцевого самоврядування у створенні організаційних та правових передумов розвитку дослідницьких структур в Україні.

Запропоновано виробити стратегію та програми подолання проблем щодо гідної праці у науковій сфері, зокрема розробити та схвалити Концепцію впровадження критеріїв гідної праці у науковій сфері, яка сприятиме формуванню ідеологічної «людиноцентристської призми», крізь яку будуть осмислюватись усі процеси щодо вдосконалення чинного законодавства у частині положень, якими врегульовується праця науковців, не допускатиметься подальше зниження її стандартів, що відбувається сьогодні.

Проведено дослідження ролі і місця молодого вченого як основи кадрового потенціалу української науки в умовах розвитку дослідницьких інфраструктур. За результатами проведеного дослідження надані пропозиції щодо шляхів вирішення виявлених проблем в умовах сьогодення.

Набуло подальшого розвитку положення, що Європа має давні традиції у сфері наукових досліджень і розробок і напрацювала великий досвід у сфері дослідницьких інфраструктур завдяки численним науковим ініціативам (заснування у 2002 році неформальної організації – Європейського стратегічного форуму із дослідницької інфраструктури (ESFRI); запровадження юридичної регламентації дослідницьких інфраструктур, визначення організаційно-правової форми, в якій може створюватися та діяти дослідницька інфраструктура в ЄС, – Європейський консорціум дослідницьких інфраструктур (ERIC); програма «Горизонт Європа» 2021–2027 рр.). Останні

десятиліття у Європейському Союзі приділяється значна увага науково-дослідній сфері: було вироблено узгоджений підхід у питанні розвитку дослідницьких інфраструктур, забезпеченні їх взаємодії як в організаційно-правовій, так і економічно-соціальной площинах.

Положення щодо низки факторів прямо чи опосередковано впливають на можливості участі місцевого самоврядування у створенні організаційних та правових передумов розвитку дослідницьких структур в Україні. Крім того, встановлено, що подальшого вивчення у межах означеної тематики: потребують питання щодо (що, зокрема, становлять інтерес зарубіжних дослідників): 1) «відкритості» інновацій; 2) «демократизації» інновацій; 3) «регіонального» підходу до інновацій; 4) інновацій за умов децентралізації; 5) значення інновацій на рівні місцевого самоврядування; 6) прискорення розвитку регіонів за умов «knowledge-based» економіки тощо.

Набуло подальшого розвитку положення щодо необхідності покращення ситуації з людським капіталом в науці, розробка заходів для зменшення негативного впливу, пов'язаного з відтоком наукових кадрів як за кордон, так і з переходом їх в інші сфери діяльності в середині країни.

Набула подальшого розвитку ідея реалізації Концепції гідної праці як комплексного механізму вирішення накопичених проблем у соціально-трудоцій сфері нашої країни.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

Правове забезпечення науково-дослідницької інфраструктури в Україні (теоретико-правовий аспект) : монографія / [Н. М. Вапнярчук, А. П. Гетьман О. С. Головащенко та ін.]; за ред. А. М. Любчич, І. В. Огієнко. Харків : НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2022. 176 с.

Збірники науково-правових висновків – 1:

Збірник пропозицій до проєктів нормативно-правових актів НДІ ПЗІР НАПрН України за 2021–2022 роки / за ред. : С. В. Глібоко, А. М. Любчич. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2022. 528 с.

Збірники матеріалів конференції – 4:

1. Збірник наукових праць НДІ ПЗІР НАПрН України. Вип. 7: Актуальні питання розбудови науково-дослідницької інфраструктури : за матеріалами інтернет-конференції (м. Харків, 28 лютого 2022 р.) / за ред. С. В. Глібка. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2022.

2. Господарська діяльність в особливий правовий період : збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (30 березня 2022 р.) / за ред. : М. Петрової, С. Глібка. Велико-Тирново, Болгарія : Вид-во ACCESS PRESS, 2022.

3. Економічна безпека: міжнародний і національний рівень : збірник наукових праць за матеріалами І науково-практичної конференції (27 травня 2022 р.) / за ред. : С. В. Глібка, І. В. Яковюка, О. О. Петришина. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2022.

4. Взаємодія норм міжнародного і національного права крізь призму процесів глобалізації та інтеграції : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції викладачів, співробітників закладів вищої освіти і наукових організацій, магістрантів, аспірантів, докторантів, представників громадських організацій, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, підприємств та інших установ (9 листопада 2022) Київ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2022. 216 с.

Наукові статті – 9:

1. Liubchych A., Zavadska A. Problems of startup development in the early stages of the innovation process: national, foreign and international legal aspects. *Law and innovative society*. 2022. № 1 (18). P. 34–42.

2. Вапнярчук Н. М., Ярошенко О. М. Гідні умови праці для науковців – один із пріоритетних напрямків державної політики у сфері науки. *Право та інновації*. 2022. № 2(38). С. 42–48.

3. Головащенко О. С. Правова основа розбудови системи дослідницьких інфраструктур в Україні. *Право та інновації*. № 3(39). 2022. С. 30–34.

4. Головащенко О. С. Проблеми розбудови дослідницьких інфраструктур: досвід Швейцарії. *Право та інновації*. № 4. 2022. С. 18–22.

5. Кохан В. П. Організаційно-правові форми дослідницьких інфраструктур: світовий та європейський досвід. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 1. С. 339–342.

6. Любчич А. М., Огієнко І. В. Деякі аспекти становлення та розвитку дослідницьких інфраструктур та суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2022. № 70. С. 466–471.

7. Мамаєв І. О., Любчич А. М. Актуальні питання інформаційного забезпечення дослідницьких інфраструктур. *Право та інновації*. 2022. № 2(38).

8. Петришина М. О. Участь органів місцевого самоврядування у створенні належних передумов розвитку дослідницьких структур: досвід Великобританії. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 10. С. 112–115.

9. Ярошенко О. М., Вапнярчук Н. М. До питання переведення наукових працівників на дистанційну форму зайнятості у зв'язку з воєнним станом. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2022. Вип. 72 (4). С. 32–36.

Статті у наукових виданнях, які індексуються у міжнародних наукометричних базах даних Scopus/Web of Science – 1:

Valentyna Goncharuk, Inna Ogiyenko, Maryna Shevchenko, Ludmila Vasechko, & Oksana Nazarchuk. (2022). Legal regulation of labor rights and their warranties during the war. *AD ALTA journal of interdisciplinary research*, 2(12), 100–103.

Законопроект – 1:

Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність» щодо уточнення деяких положень відносно діяльності наукових установ». Проект закону направлений Голові Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Сергію Бабаку. Отримано відповідь від голови Комітету Ради України з питань освіти, науки та інновацій Сергія Бабака про те, що законопроект взято до роботи.

Кількість отриманих свідоцтв про реєстрацію авторських прав на наукові твори – 1:

Свідоцтво про реєстрацію авторського права на службовий твір № 115638 від 10.01.2023 р. «Деякі аспекти становлення та розвитку дослідницьких інфраструктур та суб'єктів наукової науково-технічної діяльності».

Київський регіональний центр

Тема: «Розвиток правничої освіти як складова правової реформи», затверджена постановою президії НАПрН України № 113/6 від 26.06.2020 р. Номер державної реєстрації: 0121U100031. Термін виконання: 01.01.2021 р. – 31.12.2024 р. Науковий керівник – кандидат юридичних наук, доцент Хоменко М. М.

Метою дослідження є визначення перспективних напрямів розвитку правничої освіти як складової правової реформи. У процесі дослідження передбачається використання діалектичного, системно-структурного, порівняльного, формально-логічного та інших наукових підходів і методів.

1. Наукові результати:

У зв'язку з військовою агресією росії проти України та введенням в Україні воєнного стану виникла нагальна потреба внесення відповідних змін у законодавство України, в тому числі у сфері науки та освіти.

В першу чергу така потреба пов'язана із необхідністю захисту життя і здоров'я, прав та інтересів усіх учасників освітніх правовідносин, забезпечення неперервності освітнього процесу для всіх здобувачів освіти на фоні неможливості значної кількості освітніх закладів продовжувати забезпечення освітніх процесів у звичному режимі з причин тимчасової окупації частини території України, в яких вони розташовані, пошкодження матеріально-технічної бази закладів освіти, вимушеним переведенням закладів освіти в інші місця розташування.

В межах цього дослідження увага зосереджена на визначенні перспективних напрямів розвитку правничої освіти як складової правової реформи в умовах воєнного стану, формулюванні конкрет-

них пропозицій щодо усунення невідповідності змісту юридичної освіти і якості підготовки в правничих школах сучасним вимогам ринку праці та викликам, що стоять перед сучасним суспільством.

З цією метою було:

Визначено, що:

– функціонування системи вищої юридичної освіти в умовах воєнного стану свідчить про необхідність продовження коригування законодавства України, в тому числі Верховною Радою України, з метою врахування впливу умов воєнного стану на процес реалізації освітньої діяльності, в першу чергу вищої освіти, та унеможливлення її зупинення;

– обґрунтовано необхідність формування засад освітньої політики на період завершення або скасування воєнного стану по відношенню до закладів освіти всіх рівнів. У контексті вищої освіти варто провести підготовчі дослідження щодо потреб і можливостей функціонування всіх закладів державної форми власності, що мають право видавати дипломи про вищу освіту; використання всіх можливостей щодо приведення системи вищої освіти до європейських стандартів.

Доведено, що:

– включення до суб'єктів забезпечення державних гарантій, що закріплені у новій статті 57–1 Закону України «Про освіту», громадських об'єднань, благодійних організацій та фізичних осіб, які здійснюють благодійну (волонтерську) діяльність, є недоцільним, оскільки включення зазначених суб'єктів до кола осіб, які мають забезпечити державні гарантії у сфері освіти в умовах воєнного стану, не узгоджується з установленим на законодавчому рівні статусом таких осіб і може призвести до невизначеності під час реалізації нових положень Закону.

Обґрунтовано, що:

– положення проєкту Закону України про внесення змін до Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» щодо окремих аспектів підготовки кваліфікованих робітників в умовах воєнного стану та відновлення економіки, прийнятого за основу

Постановою Верховної Ради України від 22.05.2022 р. № 2270-ІХ, у частині пропозиції заміни контролю за працевлаштуванням випускників закладів професійної (професійно-технічної освіти), що здійснюється місцевими державними адміністраціями, на повноваження із сприяння у межах своїх повноважень працевлаштуванню випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти, підготовка яких проводилася за державним замовленням та/або регіональним, потребує конкретизації. «Сприяння» у наведеному контексті є не повноваженням, а обов'язком місцевих державних адміністрацій.

Надано пропозиції:

– щодо деяких положень нового спеціального законодавства, які є неоднозначними і потребують подальшого роз'яснення в правозастосовній практиці;

– щодо пункту першого проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо стимулювання діяльності у сфері трансферу технологій», розробленого Міністерством освіти і науки України на виконання кроку 366 Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2022 рік, затвердженого постановою Верховної Ради України 15.02.2022 р. № 2036-ІХ, яким пропонується внести зміни до частини другої статті 5 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо визначення об'єктів обов'язкової наукової і науково-технічної експертизи, зокрема пропонується доповнити цю частину абзацом такого змісту: «технології та/або їх складові, частиною яких є об'єкти права інтелектуальної власності (зокрема, винаходи, корисні моделі, твори наукового, технічного характеру, комп'ютерні програми, комерційні таємниці, сорти рослин та породи тварин), та які придбаваються за бюджетні кошти».

З метою усунення корупційних ризиків вбачається доцільним доповнити цей абзац словами «включаючи вартісну оцінку прав на об'єкти права інтелектуальної власності».

Аналогічні доповнення доцільно внести й до пункту 1 частини першої статті 14 Закону України «Про державне регулювання ді-

яльності у сфері трансферу технологій», яку законопроектом пропонується викласти в новій редакції (пункт 10 законопроекту);

– у проєкті Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо стимулювання діяльності у сфері трансферу технологій», розробленого Міністерством освіти і науки України на виконання кроку 366 Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2022 рік, затвердженого постановою Верховної Ради України 15.02.2022 р. №2036-IX, пропонується назву Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» викласти в такій редакції: «Про трансфер та комерціалізацію технологій» (підпункт 1 пункту 2 законопроекту). Вбачається, що змінювати назву законопроекту недоцільно, оскільки державне регулювання діяльності є широким за обсягом і включає в себе й регулювання комерційної діяльності у сфері технологій або комерціалізації технологій.

– пропонується пункт 81 частини першої статті 1 Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» викласти в такій редакції: «розробник технології – юридична особа незалежно від її організаційно-правової форми, що створила технологію та/або її складові у результаті виконання науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт». Запропонована редакція відповідатиме положенням статті 83 Цивільного кодексу України щодо організаційно-правових форм юридичних осіб.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Наукові статті – 8, у тому числі 1 у фаховому науковому виданні України категорії «А»:

1. Костюченко О. Є. Розвиток інституту академічної доброчесності шляхом реалізації культурно-виховної функції права. *Нове українське право*. 2022. №2. С. 135–141.

2. Красицька Л. В. Застосування дистанційної форми навчання в процесі підготовки правників: переваги та ризики. *Нове українське право*. 2022. №1. С. 119–124.

3. Красицька Л. В., Лапко А. Г. Застосування елементів дуальної форми здобуття вищої освіти під час підготовки правників. *Нове українське право*. 2022. №3. С. 128–134.

4. Красицька Л. В. Удосконалення викладання сімейного права. *Нове українське право*. 2022. №5. С. 53–59.

5. Тернавська В. М. Правоосвітня політика України (конституційно-правовий аспект). *Нове українське право*. 2022. №1. С. 125–131.

6. Тернавська В. М. Сучасні тенденції реформування вищої юридичної освіти в Україні (конституційно-правовий аспект). *Нове українське право*. 2022. №2. С. 142–149.

7. Шумило М. Є. Викладання кримінального процесу: чи не час прощаватися з методологічною спадщиною кримінального процесу тоталітарної доби. *Нове українське право*. 2022. №2. С. 149–156.

8. Колодій А. М., Тернавська В. М., Лапко А. Г. Етико-правові засади дистанційного викладання юридичних дисциплін в аспекті реформи юридичної освіти. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2022. Т. 29. №2. С. 119–137. (фахове наукове видання категорії «А»).

Науково-експертні висновки – 5:

1. Науково-експертний висновок до проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо Національного фонду досліджень України (реєстр. №6357 від 29.11.2021 р.).

2. Науково-правовий висновок за зверненням Міністерства освіти і науки України (лист № 1/5353п-22 від 20.05.2022 р.) щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо питань дослідницької інфраструктури та підтримки молодих вчених».

3. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо стимулювання діяльності у сфері трансферу технологій», розробленого Міністерством освіти і науки України на виконання кроку 366 Плану зако-

нопроектної роботи Верховної Ради України на 2022 рік, затвердженого постановою Верховної Ради України 15.02.2022 р. № 2036-ІХ.

4. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про академічну доброчесність», запропонований Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

5. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення якості вищої освіти».

Пропозиції до проектів законів України та інших нормативно-правових актів – 3:

1. Пропозиції щодо проекту постанови Кабінету Міністрів України «Питання Національних наукових центрів». Акт впровадження: Лист від голови Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти Андрія Бутенка № 883 від 12.12.2022 р.

2. Пропозиції до національної програми «Наука майбутнього». Акт впровадження: Лист від першого заступника міністра Міністерства освіти і науки України Андрія Вітренка № 1/15148–22 від 09.12.2022 р. (вх. № 143 від 12.12.2022 р.).

3. Пропозиції до проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 19.07.2017 р. № 540 та визнання такою, що втратила чинність, постанови Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 р. № 652». Акт впровадження: Лист від голови Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти Андрія Бутенка № 883 від 12.12.2022.

Монографія – 1:

Методологія проведення галузевих юридичних досліджень : колективна монографія / за заг. ред. : О. О. Кота, А. Б. Гриняка, М. М. Хоменка. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2022. 240 с.

Збірник матеріалів наукових заходів – 1:

Правова наука та освіта в умовах воєнного стану: збірник матеріалів науково-практичної конференції, присвяченої Дню науки, (м. Київ, 20 травня 2022 р.). Одеса : Вид. дім Гельветика ; Київський регіональний центр НАПРН України, 2022. 96 с.

Науковий захід – 1:

1. Науково-практична конференція «Правова наука і освіта в умовах воєнного стану» (м. Київ, 20 травня 2022 р.), Київський регіональний центр НАПрН України.

Тема: «Взаємодія правової держави, громадянського суспільства та особи: правові аспекти, практичні реалії, прогностичні зміни», затверджена постановою президії НАПрН України № 113/6 від 26.06.2020 р. Номер державної реєстрації: 0121U100150. Термін виконання: 01.01.2021 р. – 31.12.2024 р. Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор, дійсний член (академік) НАПрН України Шакун В. І.

Метою дослідження є визначення перспективних напрямів удосконалення взаємодії громадянського суспільства, правової держави та особи в умовах воєнних та післявоєнних викликів та тенденцій. У процесі дослідження передбачається використання діалектичного, метафізичного, аксіологічного, системно-структурного, порівняльного, формально-логічного, лінгвістичного та інших наукових підходів і методів.

1. Наукові результати:

Знання, отримані за результатами дослідження дозволили:

– критично опрацювати: нормативно-правову базу з питань взаємодії держави і громадянського суспільства, а також положення низки законопроектів у цій сфері, у тому числі «Про внесення змін до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» № 7157 від 13.03.2022 р. «Про внесення змін до деяких законів України щодо заходу із запобігання загрозам національній безпеки – позбавлення осіб державних нагород» (Постанова Верховної Ради України від 14.04.2022 р. № 2195-IX), «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення повноважень суб'єктів забезпечення цивільного захисту та імплементації норм міжнародного гуманітарного права у сфері цивільного захисту» (Постанова Верховної Ради України від 21.04.2022 р. № 2226-IX), «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо

особливостей застосування законодавства у сфері запобігання корупції в умовах воєнного стану» (Постанова Верховної Ради України від 21.04.2022 р. № 2227-IX), «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо захисту честі і гідності громадян та працівників правоохоронних органів» (Постанова Верховної Ради України від 03.05.2022 р. № 2239-IX), «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення укладення угоди між Україною та Європейським Союзом про взаємне визнання кваліфікованих електронних довірчих послуг та імплементації законодавства Європейського Союзу у сфері електронної ідентифікації» (Постанова Верховної Ради України від 12.05.2022 р. № 2250-IX) та ін.;

– визначити: сучасний стан та основні проблеми правового регулювання суспільних відносин, взаємодії держави, інститутів громадянського суспільства та особи, зокрема в умовах дії в Україні воєнного стану, а також прогностичний вектор удосконалення діяльності органів держави та організацій громадянського суспільства;

– встановити: доктринальні і нормативно-визначені засади взаємодії правової держави і громадянського суспільства, компоненти механізму їх взаємодії в сучасних умовах.

Для вирішення поставлених завдань, шляхом використання загальнонаукових методів дослідження та наукового пізнання соціальних явищ в їх історичному розвитку, взаємозв'язку та взаємозумовленості, а також спеціальних наукових методів, було:

встановлено, що:

– конституційно-правова політика України на сучасному етапі державотворення має формуватися відповідно до норм міжнародного права та тих викликів, що становлять загрозу для державного суверенітету та територіальної цілісності України, прав, свобод, життя і здоров'я українських громадян;

– в умовах воєнного стану в Україні надзвичайно важливим є збереження вертикальної структури управління, здійснення ефективної координації та поточного контролю за діяльністю органів

виконавчої влади по відбиттю збройної агресії, організації захисту населення та забезпеченню його життєдіяльності, охороні життя, здоров'я, конституційних прав, свобод і законних інтересів громадян, підтриманню громадського порядку;

– запровадження на законодавчому рівні гарантії повернення коштів у повному обсязі на банківські вклади на період дії воєнного стану в Україні та протягом трьох місяців з дня його припинення чи скасування є додатковим механізмом підтримання банків з боку держави та захисту інтересів вкладників у разі виведення неплатоспроможних банків з ринку. При цьому, оскільки відповідна система гарантування вкладів фізичних осіб поширюється виключно на відносини за участю банків, а фінансовий ринок в Україні представлений не лише банками, а й небанківськими фінансовими установами, виникає потреба щодо включення до переліку осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», й вкладників, зокрема, кредитних спілок;

– умовами правомірності проведення реквізиції майна в умовах воєнного стану є: а) введення воєнного стану; б) ухвалення відповідного рішення про реквізицію; в) оплатна основа реквізиції з попереднім або наступним відшкодуванням; г) належне документальне оформлення, з врахуванням винятків на територіях, де ведуться бойові дії. Порушення хоча б однієї з наведених умов є незаконним і тягне за собою кримінальну відповідальність;

– спеціальна перевірка осіб, що передбачена Законом України «Про запобігання корупції» і Законом України «Про очищення влади», та подання декларації особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування мають відбуватися і в період дії воєнного стану в Україні, адже інститут спеціальної перевірки упроваджений не тільки для формування високопрофесійного корпусу, а й для недопущення до влади осіб, які за своїми моральними якостями не відповідають засадам публічної служби в Україні, що особливо актуально в умовах воєнного стану, коли контроль за кадрами має посилюватися;

– приступаючи до реалізації Плану Відновлення України влада повинна враховувати помилки попередніх невдалих реформ й опиратися на науково-обґрунтовані рекомендації, національні традиції та успішний апробований зарубіжний досвід, розробляти стратегії попередження злочинності, які враховують національний контекст, у тому числі шляхом формування серед населення культури законності, пізнання культурного розмаїття заснованого на повазі до верховенства права.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

Монаєнко А. О., Атаманчук Н. І. Правове регулювання акцизного оподаткування в умовах сучасних викликів та тенденцій розвитку правової держави : монографія. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2022. 276 с.

Збірник наукових праць – 1:

Правова система України в умовах воєнного стану : збірник наукових праць / за заг. ред. : О. О. Кота, А. Б. Гриняка, Н. В. Міловської, М. М. Хоменка. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2022. 540 с.

Наукові статті – 24, зокрема:

1. Атаманчук Н. І., Монаєнко А. О. Щодо поняття добросовісності учасників цивільного судочинства в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №2. С. 161–164.

2. Атаманчук Н. І., Монаєнко А. О. Оподаткування підсолоджених цукром напоїв: досвід Європейського Союзу та можливості для України. *Нове українське право. Спецвипуск*. 2022. Т. 1. С. 23–29.

3. Атаманчук Н. І. Гармонізація акцизного оподаткування з правом Європейського Союзу. *Ампаро. Спецвипуск*. 2022. Т. 1. С. 21–27.

4. Атаманчук Н. І., Чайка В. В. Відповідальність за образу поліцейського: зарубіжний досвід та можливості для України. *Українська поліцейстика*. 2022. №2 (4). С. 3–6.

5. Біленко М. С. Загальні положення про договір у цивільному праві. *Юридичний науковий електронний журнал*. *Електронне на-*

укове видання юридичного факультету ДВНЗ «Запорізький національний університет». 2022. № 1. С. 347–349.

6. Біленко М. С. Новели законодавства в банківській сфері в умовах воєнного стану. *Нове українське право*. 2022. Вип. 2. С. 9–15.

7. Гуцуляк В. К. Договір про спільну діяльність як дієвий інструмент післявоєнної відбудови та відновлення об'єктів інфраструктури України. *Нове українське право*. 2022. Вип. 2. С. 36–43.

8. Гуцуляк В. К. Правове регулювання відносин зі здійснення спільної діяльності: пошук дієвих інструментів відбудови України на основі досвіду окремих країн. *Нове українське право*. 2022. Вип. 4. С. 25–30.

9. Дзера О. В., Біленко М. С. Категорія «банківська послуга» визначення і особливості. *Нове українське право*. 2022. Вип. 1. С. 29–34.

10. Костюченко О. Є., Монаєнко А. О., Атаманчук Н. І. Медіація як форма захисту цивільних прав. *Нове українське право*. 2022. Вип. 1. С. 49–56.

11. Кузнецов В. В., Сийплові М. В. Новітні перспективи розвитку електронного судочинства при призначенні покарання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2022. Вип. 72. Ч. 2. С. 114–120.

12. Кузнецов В. В. Кримінально-правова охорона діяльності експерта з питань права. *Аналітичне-порівняльне правознавство*. 2022. №4. С. 304–310.

13. Кузнецов В. В. Формування нормативно-правового забезпечення участі цивільних осіб у захисті України. *Нове українське право*. 2022. Вип. 4. С. 50–56.

14. Монаєнко А. О., Атаманчук Н. І. Щодо механізмів запобігання та протидії зловживання процесуальними правами у цивільному судочинстві України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 1. С. 343–346.

15. Монаєнко А. О., Атаманчук Н. І. Правова регламентація основних елементів правил контрольованих іноземних компаній:

світовий досвід та можливості для України. *Нове українське право*. 2022. Вип. 2. С. 93–100.

16. Островська Б. В. Діти in vitro: українські реалії приватно-правового регулювання. *Нове українське право*. 2022. Вип. 1. С. 64–70.

17. Островська Б. В. Діти війни: проблеми сурогатного материнства під час військової агресії Російської федерації проти України. *Нове українське право*. 2022. Вип. 2. С. 73–80.

18. Погрібний С. О., Кріцак І. В., Денищук Д. Є. Необхідність розроблення концепції безпекового середовища на прикладі МВС України: нормативно-кримінологічні та духовно-ціннісні аспекти. *Нове українське право*. 2022. Вип. 4. С. 95–103.

19. Рудей В. С. Таємниця телефонних розмов у кримінальному процесі та законодавстві України про оперативно-розшукову діяльність. *Нове українське право*. 2022. Вип. 1. С. 152–157.

20. Федорченко Н. В., Федорченко В. К. Туризм доби епідеміологічних небезпек і воєнного часу та перезавантаження глобального простору. *Нове українське право*. 2022. Вип. 2. С. 120–127.

Статті у наукових виданнях що індексуються у міжнародних наукометричних базах даних Scopus/Web of Science та фахових виданнях України категорії «А» – 6:

1. Cherneha, V., Fedorchenko, N., & Borsuk, N. (2022). Legal regulation of family relations in Ukraine and the Republic of Latvia: comparative and analytical research. *Amazonia Investiga*, 11 (51), 232–239. (Web of Science)

2. Marianna Bilenko, Hanna Ilchenko, Anatolii Herych, Olena Solodka, & Svitlana Podolyak (2022). Legal Regulation Of Digital Rights In Ukraine. *International Journal of Computer Science and Network Security*, 22(9), 59–62/ (Web of Science)

3. Borysov, V., Shakun, V., & Babanina, V. (2022). Aplicación de los principios constitucionales en la legislación penal de Ucrania. *Revista De La Universidad Del Zulia*, 13 (38), 140–158. (Web of Science)

4. Olena Tomkina, Oksana Mudra, & Vladyslav Rudei. (2022). Current problems of the realization of the right to effective remedies

in the Ukrainian context of lustration. *Comparative Law Review*, 28, 435–458. (Scopus)

5. Шакун В. І., Гесць В. М., Бородіна О. М. Забезпечення прав людини в земельних правовідносинах: соціоекономічні й правові засади. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2022. Т. 29. № 1. С. 59–69 (фахове наукове видання категорії «А»).

6. Буроменський М. В., Монаєнко А. О., Атаманчук Н. І. Гармонізація українського законодавства про акцизне оподаткування алкогольних напоїв з правом Європейського Союзу. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2022. Т. 29. № 1. С. 127–138 (фахове наукове видання категорії «А»).

Збірники матеріалів наукових заходів – 2:

1. Російсько-українська війна: право, безпека, світ: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 29–30 квітня 2022 р.). Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 357 с.

2. Розвиток громадянського суспільства як необхідна складова Європейської інтеграції України : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 6 жовтня 2022 р.). Львів-Торунь : Liha-Pres, 2022. 344 с.

Законопроекти – 2:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України та інших законів України щодо визначення обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння та забезпечують бойовий імунітет в умовах дії режиму воєнного стану» від 15.03.2022 р. № 2124-IX.

2. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо забезпечення протидії несанкціонованому поширенню інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчиненому в умовах воєнного або надзвичайного стану» від 24.03.2022 р. № 2160-IX.

Пропозиції до проєктів законів України та інших нормативно-правових актів – 3:

1. Пропозиції та зауваження від 4 січня 2022 р. № 1 до проєкту Постанови про утворення Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань майбутнього від 15.12.2021 р. № 6434.

2. Пропозиції та зауваження від 30.03.2022 р. № 31 на проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України».

3. Пропозиції від 05.08.2022 р. № 107-а до проєкту плану заходів з опрацювання нормативно-правових актів СРСР та УРСР з метою визначення положень, котрі доцільно інкорпорувати до законодавства України.

Науково-правові (науково-експертні) висновки на проєкти законів України та інших нормативно-правових актів –13:

1. Науково-правовий висновок від 23.01.2022 р. № 17 щодо законопроєктів № 6506, 6506–1, 6506–2, 6506–3 стосовно грошового забезпечення поліцейських.

2. Науково-експертний висновок від 25.05.2022 р. № 59 щодо доцільності прийняття Закону України «Про державну реєстрацію геномної інформації людини».

3. Науково-експертний висновок від 25.05.2022 р. № 62 щодо застосування положень Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України та інших законів України щодо визначення обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння та забезпечують бойовий імунітет в умовах дії режиму воєнного стану» від 15.03.2022 р. № 2124-IX.

4. Науково-експертний висновок від 13.06.2022 р. № 75 щодо застосування положень Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо заборони виготовлення та поширення інформаційної продукції, спрямованої на пропагування дій держави-агресора» від 03.03.2022 р. № 2109-IX.

5. Науково-експертний висновок від 13.06.2022 р. № 76 щодо застосування положень Закону України «Про внесення змін до де-

яких законодавчих актів України щодо посилення кримінальної відповідальності за виготовлення та поширення забороненої інформаційної продукції» від 03.03.2022 р. № 2110-IX.

6. Науково-експертний висновок від 13.06.2022 р. № 77 щодо застосування положень Закону України «Про внесення зміни до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану та надання звітності у період дії воєнного стану» від 15.03.2022 р. № 2120-IX.

7. Науково-експертний висновок від 13.06.2022 р. № 78 щодо застосування положень Закону України «Про внесення зміни до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану» від 24.03.2022 р. № 2142-IX.

8. Науково-експертний висновок від 13.06.2022 р. № 79 щодо застосування положень Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану» від 01.04.2022 р. № 2173-IX.

9. Науково-експертний висновок від 05.09.2022 р. № 111 щодо застосування положень Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей визначення рентної плати за користування надрами для видобування газу природного на період дії воєнного стану» від 12.05.2022 р. № 2261-IX.

10. Науково-експертний висновок від 05.09.2022 р. № 112 щодо доцільності прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення укладення угоди між Україною та Європейським Союзом про взаємне визнання кваліфікованих електронних довірчих послуг та імплементації законодавства Європейського Союзу у сфері електронної ідентифікації» (реєстр. № 6173 від 12.10.2021 р.).

11. Науково-експертний висновок від 25.11.2022 р. № 144 з питань застосування положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей провадження у справах про встановлення факту народження або смерті

особи в умовах воєнного чи надзвичайного стану та на тимчасово окупованих територіях» від 01.07.2022 р. № 2345-IX.

12. Науково-експертний висновок від 25.11.2022 р. № 145 щодо застосування положень Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування військовим збором грошового забезпечення військовослужбовців та інших осіб, які беруть безпосередню участь у бойових діях в умовах воєнного стану» від 19.06.2022 р. № 2308-IX.

13. Науково-експертний висновок від 23.12.2022 р. № 163 з питань застосування положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення надання медичної допомоги» від 01.07.2022 р. № 2347-IX.

Науково-правові (науково-експертні) висновки щодо правозастосовної діяльності (на запити Конституційного Суду України, Верховного Суду, Вищого антикорупційного суду тощо) – 5:

1. Науково-правовий висновок від 24.01.2022 р. № 15 за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І. (лист № 718/0/26–21 від 24.12.2021 р.) щодо окремих норм чинного законодавства України, що стосуються регламентації виду судочинства, за правилами якого належить розглядати справу про поділ частки у статутному капіталі товариства, належної подружжю на праві спільної сумісної власності, та визнання недійсним договору про її відчуження.

2. Науково-правовий висновок від 23.05.2022 р. № 56 за зверненням секретаря Пленуму, судді Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Луспеніка Д. Д. (лист № 132/0/26–22 від 29.04.2022 р.) щодо окремих норм чинного законодавства України, що стосуються регламентації порядку складення судового рішення у цивільній справі та визначення дати його ухвалення.

3. Науково-правовий висновок від 17.06.2022 р. № 83 відповідно до листа Верховного Суду № 163/0/26–22 від 31.05.2022 р. щодо окремих норм чинного законодавства України, що стосуються співвідношення інститутів процесуального представництва та захисту прав, свобод та інтересів інших осіб у цивільному судочинстві.

4. Науково-правовий висновок від 17.06.2022 р. № 82 відповідно до звернення голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гуляка Б. І. (лист № 167/0/26–22 від 02.06.2022 р.) щодо тлумачення та застосування положень частини другої статті 110 Сімейного кодексу України.

5. Науково-правовий висновок від 21.09.2022 р. № 120 відповідно до звернення судді Великої Палати Верховного Суду Ткача І. В. (№ 326/0/26–22 від 30.08.2022 р.) щодо оцінки судом розміру витрат на правничу допомогу.

Тема: «Теоретико-методологічні засади правотворчості в Україні», затверджена постановою президії НАПрН України № 118/5 від 15.06.2021 р. Номер державної реєстрації: 0121U113870. Термін виконання: 01.01.2022 р. – 31.12.2025 р. Науковий керівник – доктор юридичних наук, доцент Міловська Н. В.

Метою дослідження є визначення теоретико-методологічних засад правотворчості в Україні, спрямованої на упорядкування передусім в умовах воєнного стану та післявоєнний період суспільних відносин, їх належного правового регулювання, забезпечення правопорядку, створення моделей поведінки, які б забезпечували цілісність суспільства, реалізацію прав та свобод громадян і їх об'єднань, захист та охорону прав і свобод. У процесі дослідження передбачається використання діалектичного, системно-структурного, порівняльного, формально-логічного, прогностичного та інших наукових підходів і методів.

1. Наукові результати:

Правотворчість належить до основних напрямів діяльності сучасної правової держави, оскільки нормативна основа є однією з найбільш важливих складових механізму правового регулювання. Якість законодавства, забезпечення його системності, повноти, логічності, відповідності визнаним світовим і європейським стандартам безпосередньо залежить від впорядкованості самої правотворчої діяльності.

Надзвичайно важливим при унормованні правотворчого процесу є забезпечення неухильного дотримання загальних засад, спрямованих на реалізацію основних принципів правотворчості, зокрема: демократизму, верховенства права, наукової обґрунтованості, системності, компаративності, зв'язку з практикою застосування, професіоналізму тощо.

Саме тому в межах цього дослідження увага зосереджена на визначенні єдиних, концептуальних засад правотворчої діяльності, основних стандартів побудови системи законодавства, визначення її складових, місця кожного нормативного елемента у цілісній, логічно побудованій системі, враховуючи велику кількість сфер суспільних відносин, які потребують правового регулювання на різних рівнях реалізації державної влади та місцевого самоврядування.

З цією метою було визначено, що:

– з урахуванням гострої потреби у забезпеченні оборони України, захисту її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності, спричиненої російською збройною агресією проти України, потреби у належному правовому регулюванні суспільних відносин в умовах воєнного стану та відбудові країни у післявоєнний період, важливим є забезпечення ефективності правотворчої діяльності, оптимізації стадій правотворчого процесу, законодавчого визначення видів нормативно-правових актів через їх основні характеристики, ієрархії нормативно-правових актів залежно від їх юридичної сили, правил вирішення різноманітних колізій тощо;

– залучення науковців до правової експертизи чинних нормативно-правових актів, зокрема прийнятих після введення в Україні воєнного стану, на предмет їх відповідності загальним напрямам правової політики держави, доцільності удосконалення або ж визнання такими, що втратили чинність, підвищує рівень обґрунтованості, достовірності, професійності, конкретності та повноти таких нормативно-правових актів і рішень, а отже підвищує ефективність правового регулювання суспільних відносин;

– планування правотворчої діяльності потребує активної позиції тих, хто професійно займається і відповідає за розвиток нор-

мотворчості в органах державної влади, що полягає у постійному моніторингу стану правового забезпечення та ситуації у певній сфері суспільних відносин, перегляді чинних нормативно-правових актів та ініціюванні змін, що надзвичайно важливо в умовах дії воєнного стану в Україні;

– правова політика держави відіграє важливу роль при формуванні та застосуванні законодавства на практиці, а правовий моніторинг є перспективним інструментом формування такої правової політики яка б відповідала політичним, економічним і соціальним реаліям розвитку громадянського суспільства;

– експертний висновок за результатами незалежної експертизи повинен в обов'язковому порядку містити у своїй структурі такі елементи: концептуальну оцінку проєкта законодавчого акта, зокрема визначення типових характеристик акта; визначення ступеня врахування практики нормативного регулювання даної або аналогічної сфери суспільних відносин; системно-юридичну оцінку, зокрема встановлення всіх змістовних зв'язків положень проєкту з нормами, що містяться в інших нормативно-правових актах; юридико-технічну оцінку, зокрема визначення ступеня відповідності проєкту нормативно-правового акта в цілому та окремих його елементів (правових інститутів, груп норм, окремих норм, термінів) вимогам юридичної техніки; узагальнення окремих оцінок та формулювання загального висновку щодо подальшого проходження проєкту нормативно-правового акта (експертний висновок).

Доведено, що:

– врегулювання відносин з компенсації за пошкодження та знищення об'єктів нерухомого майна внаслідок військової агресії російської федерації має здійснюватися на рівні спеціального закону, а не на рівні основного акта цивільного законодавства – Цивільного кодексу України, оскільки йдеться про специфічні випадки відшкодування шкоди у позасудовому порядку, а також тимчасовий характер компенсаційних механізмів, зважаючи на тимчасовий характер дії воєнного стану в Україні;

– у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України потребує врегулювання на законодавчому рівні питання представництва неповнолітньої дитини задля створення правових можливостей особам, які здійснюють фактичний догляд за дитиною закордоном, представляти дитину, охороняти і захищати її права, а також вчиняти дії спрямовані на отримання матеріальної допомоги на таку дитину, що надається державою, що приймає громадян України і надає їм тимчасовий захист від війни;

– закріплення на законодавчому рівні інституту правового моніторингу дасть змогу сформуванню правові підвалини для систематичної, комплексної роботи суб'єктів правотворчої діяльності, спрямованої на спостереження, аналіз та оцінку законодавства під час його реалізації з метою його вдосконалення та прогнозування розвитку;

– науково-консультативні висновки є важливим правовим інструментом щодо захисту порушених прав учасників правовідносин, що обумовлює необхідність активізації їх використання;

– особливої уваги потребує питання співвідношення юридичної сили актів та пріоритету у застосуванні актів, які мають однакову юридичну силу, тобто питання правил вирішення колізій у правозастосуванні.

Надано пропозиції:

– щодо доцільності ухвалення Верховною Радою України Закону України «Про правотворчу діяльність» і створення цілісної системи унормованого, комплексного та скоординованого процесу правотворчості, що має здійснюватися відповідно до визначених програмними правовими актами та міжнародно-правовими зобов'язаннями України напрямів, пріоритетів та цілей, на основі результатів правового моніторингу, юридичного прогнозування та з урахуванням Наукової концепції розвитку законодавства України;

– у межах ст. 63 проєкту Закону України «Про правотворчу діяльність» передбачити механізм зворотної комунікації через покладення на суб'єкта правотворчої діяльності або центральний

орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у відповідній сфері, обов'язку не лише звітності за результатами правового моніторингу нормативно-правових актів, а й розроблення додаткових нормативно-правових актів у відповідь на дані моніторингу й оцінки;

– у межах проекту Закону України «Про правотворчу діяльність» закріпити методикку моніторингу правотворчості та правозастосування, що відображатиме систему критеріїв ефективності законодавства під час його реалізації, ключовими з яких є мета ухвалення нормативно-правового акта й ефективність механізму його регулюючого впливу на відповідні правовідносини;

– у зв'язку із невизначеністю питання документарного оформлення та правових наслідків юридичного прогнозування для правотворчої діяльності, вбачається доцільним зробити уточнення у проекті Закону України «Про правотворчу діяльність» щодо документів, якими мають оформлюватися результати такого прогнозування, а також правових наслідків прогностичної діяльності для правотворчості.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

Тернавська В. М. Правотворча політика України : монографія. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2022. 120 с.

Збірник наукових праць – 1:

Правотворчість в Україні: перспективи законодавчого врегулювання : збірник наукових праць / за заг. ред. : О. О. Кота, А. Б. Гриняка, Н. В. Міловської. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2022. 226 с.

Аналітичні дослідження – 2:

1. Аналітичне дослідження актів Верховної Ради України, прийнятих після введення воєнного стану в Україні. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2022. 100 с.

2. Аналітичне дослідження актів Верховної Ради України, прийнятих після введення воєнного стану в Україні (Вип. 2). Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2022. 104 с.

Наукові статті – 14:

1. Гриняк А. Б. Правовий моніторинг: завдання та місце в правотворчій діяльності. *Право України*. 2021. № 12. С. 102–116. (вийшла друком у 2022 р.).

2. Гриняк А. Б. Особливості примусового відчуження майна в умовах воєнного стану в Україні. *Нове українське право*. 2022. Вип. 2. С. 21–28.

3. Гриняк А. Б., Сигидин М. М. Особливості застосування нотаріусами конструкції довірчої власності як способу забезпечення виконання кредитно-позикових зобов'язань. *Мала енциклопедія нотаріуса*. 2022. № 1–3. С. 264–272.

4. Дзера О. В., Міловська Н. В. Планування правотворчої діяльності як важливий етап її ефективної організації. *Право України*. 2021. № 12. С. 74–89 (вийшла друком у 2022 р.).

5. Кот О. О. Науково-правова експертиза: завдання, напрями розвитку, вплив на якість законодавства. *Право України*. 2021. № 12. С. 117–127 (вийшла друком у 2022 р.).

6. Міловська Н. В. Принцип правової визначеності в контексті оновлення цивільного законодавства України. *Нове українське право*. 2022. Вип. 1. С. 57–63.

7. Міловська Н. В. Нормотворча діяльність у сфері гарантування вкладів фізичних осіб в умовах воєнного стану. *Нове українське право*. 2022. Вип. 2. С. 66–73.

8. Ришелюк А., Зуб І. В. Критерії оцінювання змісту законопроекту. *Право України*. 2021. № 12. С. 90–101 (вийшла друком у 2022 р.).

9. Тернавська В. М. Комітет з питань правової політики Верховної Ради України та його роль у формуванні законодавчої політики держави. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2022. Вип. 1. С. 108–115.

10. Тернавська В. М. Правовий статус осіб, постраждалих внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України (конституційно-правовий аспект). *Альманах права*. 2022. Вип. 13. С. 332–339.

11. Тернавська В. М. Правовий статус дітей, постраждалих внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України (конституційно-правовий аспект). *Нове українське право*. 2022. Вип. 3. С. 116–122.

12. Тернавська В. М. Роль правової доктрини у процесі розвитку національних правових систем під впливом правової глобалізації. *Нове українське право*. 2022. Вип. 4. С. 57–62.

13. Томкіна О. О. Верховенство права як основоположний конституційний принцип законодавчої діяльності. *Нове українське право*. 2022. Вип. 2. С. 112–120.

14. Томкіна О. О. Наукове забезпечення законотворчого процесу як комплексний механізм. *Нове українське право*. 2022. Вип. 5. С. 44–53.

Статті у міжнародних наукометричних базах даних Scopus/Web of Science та наукових фахових виданнях України категорії «А» – 5:

1. Velykanova, M., Korchak, N., Klepikova, O., Kibets-Pashutina, D., & Shyroкова-Murarash, O. (2022). Artificial Intelligence: Problems of Legal Status Determination. *Revista de Direito, Estado e Telecomunicações: The Law, State and Telecommunications Review*, 14(2), 68–80. (Scopus).

2. Lukasevych-Krutnyk, I. S., Milovska, N. V., Popova, N. R., Rybachok, V. À., & Belikova, S. O. (2022). Analysis of legal regulation of contractual obligations in the civil law system. *Astra Salvensis*, 1, 169–182. (Scopus)

3. Гриняк А. Б., Міловська Н. В. Удосконалення механізму законодавчого визначення правових наслідків відмови від прийняття спадщини. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2022. Т. 29. № 2. С. 138–156. (фахове наукове видання категорії «А»)

4. Дзера О. В., Великанова М. М., Біленко М. С. Перегляд підходів до інституту цивільно-правової відповідальності у процесі рекодифікації Цивільного кодексу України. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2022. Т. 29. № 1. С. 106–115. (фахове наукове видання категорії «А»)

5. Колодій А. М., Халюк С. О. Дисциплінарні повноваження Вищої ради правосуддя в Україні та відповідних органів у зарубіжних країнах: порівняльний аналіз. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2022. Т. 29. № 3. С. 268–290. (фахове наукове видання категорії «А»)

Збірники матеріалів наукових заходів – 1:

Зловживання правом: проблеми законодавчого визначення : збірник матеріалів науково-практичного семінару для молодих вчених аспірантів і студентів (м. Київ, 23 вересня 2022 р.). Київ : КРЦ НАПрН України, 2022. 84 с.

Наукові заходи – 3:

1. Круглий стіл, присвячений обговоренню оновлення Розділу III «Об’єкти цивільних прав» Книги першої Цивільного кодексу України (м. Київ, 30 червня 2022 р.). КРЦ НАПрН України спільно з Німецьким Фондом міжнародного правового співробітництва (IRZ) та відділенням цивільно-правових наук Національної академії правових наук України.

2. II Круглий стіл, присвячений обговоренню оновлення підрозділу 2 Розділу II «Юридичні особи» Книги першої Цивільного кодексу України (м. Київ, 20 вересня 2022 р.). КРЦ НАПрН України спільно з Німецьким Фондом міжнародного правового співробітництва (IRZ) та відділенням цивільно-правових наук Національної академії правових наук України.

3. III Круглий стіл, присвячений реформуванню Цивільного кодексу України: правочини і договори (м. Київ, 29 листопада 2022 р.). КРЦ НАПрН України спільно з Німецьким Фондом міжнародного правового співробітництва (IRZ) та відділенням цивільно-правових наук Національної академії правових наук України.

Семінар –1:

Науково-практичний семінар для молодих вчених, аспірантів і студентів «Зловживання правом: проблеми законодавчого визначення» (м. Київ, 23 вересня 2022 р.). Рада молодих вчених КРЦ НАПрН України.

Законопроекти – 1:

Законопроект про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з внесенням змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 24.03.2022 р. №2153-IX. Акт впровадження: Лист від Голови Верховної Ради України Руслана Стефанчука.

Пропозиції до проектів законів України – 2:

1. Пропозиції та зауваження від 11.01.2022 р. №07 до проектів Законів України «Про правовий режим майна загальносоюзних громадських об'єднань (організацій) колишнього Союзу РСР» (реєстр. №6420 від 10.12.2021 р.) та «Про мораторій на відчуження майна загальносоюзних громадських об'єднань (організацій) колишнього Союзу РСР» (реєстр. №6421 від 10.12.2021 р.).

2. Пропозиції від 25.05.2022 р. №60 щодо проекту Закону України «Про внесення змін до статті 30–1 Закону України «Про охорону дитинства» щодо представництва деяких дітей під час введення в Україні воєнного стану» від 14.04.2022 р. №2207-IX.

Науково-експертні висновки на проекти законів України та інших нормативно-правових актів – 8:

1. Науково-експертний висновок від 04.01.2022 р. №03 до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та інноваційної діяльності» (реєстр. №6445 від 17.12.2021 р.) на виконання листа голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій С. Бабака.

2. Науково-експертний висновок від 20.05.2022 р. №48 з питань застосування положень Закону України «Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів» від 03.03.2022 р. №2116-IX.

3. Науково-експертний висновок від 20.05.2022 р. №49 з питань доцільності прийнятих Верховною Радою України змін до деяких законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб (Закон України від 01.04.2022 р. №2180-IX).

4. Науково-експертний висновок від 25.05.2022 р. № 61 з питань застосування положень Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про оренду державного та комунального майна» від 01.04.2022 р. № 2181-IX.

5. Науково-експертний висновок від 25.05.2022 р. № 63 щодо застосування положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впорядкування питань, пов'язаних із військовополоненими в особливий період» від 24.03.2022 р. № 2158-IX.

6. Науково-експертний висновок від 28.07.2022 р. № 100 щодо застосування положень Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану» від 12.05.2022 р. № 2259-IX.

7. Науково-експертний висновок від 28.07.2022 р. № 101 щодо Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про електронні комунікації» щодо підвищення ефективності організації роботи постачальників електронних комунікаційних мереж та/або послуг в умовах воєнного стану» від 03.05.2022 р. № 2240-IX.

8. Науково-експертний висновок від 25.11.2022 р. № 146 щодо Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення рівних можливостей матері та батька у догляді за дитиною» від 15.04.2021 р. № 1401-IX в рамках імплементації норм Директиви Ради ЄС № 2010/18/ЄС від 08.03.2010 р. щодо виконання переглянутої Рамкової угоди про відпустку по догляду за дитиною.

Науково-правові (науково-експертні) висновки щодо правозастосовної діяльності (на запити Конституційного суду України, Верховного суду, Вищого антикорупційного суду тощо) – 5:

1. Науково-правовий висновок від 17.05.2022 р. № 46 за зверненням секретаря Пленуму, судді Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Луспенника Дмитра Дмитровича (лист № 131/0/26–22 від 29.04.2022 р.) щодо дослідження окремих норм чинного законодавства України щодо можливості повернення зе-

мельної ділянки у власність держави з володіння особи, якій вона надана у власність як члену фермерського господарства без оспорення первинного набуття права користування земельною ділянкою.

2. Науково-правовий висновок від 31.05.2022 р. № 68 (лист № 14-34цс22 від 11.05.2022 р.) щодо реалізації окремих прав профспілкових організацій.

3. Науково-правовий висновок від 25.07.2022 р. № 99 за зверненням судді Великої Палати Верховного Суду І. В. Ткача (№ 201/0/26–22 від 01.07.2022 р.) щодо поширення інституту непереборної сили на зобов'язання роботодавця перед працівником щодо оплати праці.

4. Науково-правовий висновок від 17.08.2022 р. № 110 за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Б. І. Гулька (лист № 236/0/26–22 від 21.07.2022 р.) щодо особливостей відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки.

5. Науково-правовий висновок від 19.12.2022 р. № 158 за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Б. І. Гулька (лист № 61-18498св21 від 14.11.2022 р.) щодо здійснення права на перерозподіл спадщини та можливості застосування в Україні законодавства держави-агресора.

III. ПРИКЛАДНІ ТА ГРАНТОВІ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Наукові установи Національної академії правових наук України значну увагу приділяють участі у конкурсах наукових проєктів (грантах). Так, у 2022 році співробітники Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України взяли участь у індивідуальних грантових проєктах «Допомога для збереження наукового потенціалу України». Грантодавець – Фондація імені Кшиштофа Скубішевського (Республіка Польща). Темі наукових проєктів: «Захист інформаційної безпеки засобами кримінального права в умовах війни», «Проблеми захисту прав дітей в Україні в умовах війни» та «Кримінально-правова охорона об'єктів культурної спадщини в умовах війни». Загальна сума отриманих коштів склала 6909 євро.

IV. НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ НА ЗАМОВЛЕННЯ РЕГІОНІВ

Національна академія правових наук України тісно співпрацює не лише з центральними органами державної влади, а й місцевими органами державної влади та органами місцевого самоврядування. З метою підвищення ролі правової науки в розробці та реалізації ефективної регіональної політики та координації наукових досліджень у галузі держави та права всіх установ Академією було створено регіональні наукові центри: у червні 2009 р. – Донецький та Західний регіональні наукові центри, у березні 2011 р. – Південний регіональний науковий центр.

Основними завданнями регіональних наукових центрів є сприяння місцевим органам державної влади та органам місцевого самоврядування у здійсненні ефективної правової політики у відповідних регіонах України; планування та координація науково-дослідної діяльності в галузі держави та права дійсних членів (академіків) та членів-кореспондентів Академії, а також усіх структурних підрозділів Академії (лабораторій, відділів, секторів тощо), що знаходяться у відповідних регіонах; координація діяльності по формуванню та реалізації науково-технічних програм у галузі держави і права з МОН України, НАН України та галузевими академіями у регіонах України; проведення на замовлення місцевих органів державної влади, органів місцевого самоврядування, правоохоронних та судових органів, громадських організацій, інших юридичних чи фізичних осіб наукових досліджень, підготовка експертних висновків, юридичних довідок тощо; організацію та проведення наукових конференцій, «круглих столів», семінарів та інших наукових заходів; здійснення просвітницької діяльності, сприяння підвищенню інтелектуального потенціалу у відповідних регіонах України; інтеграцію юридичної науки та освіти тощо.

У 2022 році вченими-правниками Донецького регіонального наукового центру підготовлено 7 монографій, 1 довідникове видан-

ня, 4 навчальних посібника та підручника, 17 статей у виданнях, включених до наукометричних баз даних Scopus та Web of Science, 30 публікацій у наукових виданнях, включених до інших баз даних, 55 тез наукових доповідей, 6 рецензій на монографії, підручники та навчальні посібники. Науковці центру взяли участь у розробці 16 законопроектів та підготовці 19 науково-правових висновків до нормативно-правових актів за зверненням центральних органів державної влади та 61 науково-правових висновків за зверненням місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Донецький регіональний науковий центр виступив організатором та співорганізатором 44 наукових заходів.

У звітному періоді науковцями Західного регіонального наукового центру підготовлено 1 монографію, 1 довідник, 15 наукових статей та 20 тез наукових доповідей. Членами центру підготовлено 8 законопроектів та надано 6 наукових висновків до нормативно-правових актів, прийнято участь у 25 наукових заходах.

Учені-юристи Південного регіонального наукового центру в 2022 році підготували 13 монографій, 14 підручників та навчальних посібників, 8 статей у виданнях, включених до наукометричних баз даних Scopus, Web of Science, 27 публікацій у наукових виданнях, включених до інших баз даних та 59 тез наукових доповідей. Члени Центру взяли участь у підготовці 5 законопроектів, надано 14 наукових висновків до нормативно-правових актів та взято участь у 81 науковому заході.

У звітному році науковими установами Академії надані науково-правові висновки Київській обласній військовій адміністрації, Харківській обласній раді, Харківській та Дніпровській міським радам, а також обласним, міським та районним правоохоронним і судовим органам Київської, Харківської та інших областей.

Крім того, здійснено підготовку науково-правових висновків до нормативно-правових актів органів державного влади на місцях, органів місцевого самоврядування, правоохоронних і судових органів, державних підприємств, установ та організацій, навчальних закладів.

Науковими установами НАПрН України за звітний період на замовлення регіональних органів влади було проведено 8 наукових досліджень. Зокрема, Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування надав 4 науково-консульта-тивних висновки; Київський регіональний центр – 2 науково-експертних висновки; Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака – 2 науково-правових висновки.

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

Упродовж 2022 року Інститутом надавалися науково-консульта-тивні висновки за зверненнями органів місцевого самоврядування, депутатів місцевих рад, правоохоронних органів, зокрема:

1. За зверненням заступника Харківського міського голови – секретаря виконавчого комітету Харківської міської ради щодо порядку обрання секретаря міської ради.

2. За зверненням Дніпровської міської ради щодо правових наслідків самочинного будівництва.

3. За зверненням керуючого справами виконавчого апарату Харківської обласної ради О. Малишевої щодо окремих питань проєкту рішення обласної ради «Про перейменування Комунального закладу «Харківський академічний російський драматичний театр імені О. С. Пушкіна»;

4. За зверненням Громадської організації «Справа життя» щодо питання представництва юридичної особи адвокатом у випадку подання юридичною особою дисциплінарної скарги на дії судді відповідно до ст. 107 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

Крім того, Інститут, як профільна наукова установа з вивчення проблем організації та функціонування місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, плідно співпрацював з відповідними органами Харківського, Дніпропетровського, Запорізького, Львівського, Хмельницького та інших регіонів України.

У рамках Меморандуму про співробітництво з Харківською обласною радою, Асоціацією органів місцевого самоврядування Харківської області Інститут здійснював інформаційно-аналітичне забезпечення органів місцевого самоврядування з питань особливостей здійснення місцевого самоврядування в умовах воєнного стану за такими напрямками: організація роботи органів місцевого самоврядування, бюджетно-фінансова діяльність, отримання міжнародної фінансової та іншої ресурсної допомоги, управління земельними ресурсами та іншими об'єктами права комунальної власності, організація роботи з внутрішньо переміщеними особами, надання адміністративних, соціальних та інших послуг.

Навчально-наукова лабораторія дослідження проблем службового права Інституту на замовлення Запорізької обласної військової адміністрації організовано і проведено для державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування, працівників державних та комунальних установ серію онлайн-вебінарів та тематичних тренінгів з питань роз'яснення змісту Методичних рекомендацій НАЗК щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, дотримання обмежень щодо запобігання корупції (8 вебінарів та 3 тренінги); серію онлайн-вебінарів та тематичних тренінгів з питань роз'яснення законодавства про публічну службу (підвищення кваліфікації державних службовців, підтвердження рівня володіння державною мовою, припинення відносин публічної служби, переведення публічних службовців, зміна суттєвих умов праці для публічних службовців в умовах воєнного стану), в рамках програм підвищення кваліфікації Запорізького регіонального центру перепідготовки (25 програм); спільно із Департаментом охорони здоров'я, Департаментом освіти і науки Запорізької обласної військової адміністрації проведено серію вебінарів для співробітників державних та комунальних підприємств з питань юридичної відповідальності за порушення законодавства в умовах воєнного часу (5 вебінарів); серію онлайн-вебінарів з питань роз'яснення законодавства про публіч-

ну службу (реалізація права на відпустку, соціальні гарантії службовців, відповідальність за порушення законодавства про державну службу в умовах воєнного стану тощо), в рамках програм підвищення кваліфікації Запорізького регіонального центру перепідготовки (7 програм); серію тематичних онлайн-тренінгів з питань роз'яснення законодавства про публічну службу (новації у правовому регулюванні оплати праці, правовий статус публічних службовців під час служби в ЗСУ, новації у врегулюванні відносин служби в органах місцевого самоврядування тощо) в рамках програм підвищення кваліфікації Запорізького регіонального центру перепідготовки (9 програм).

Лабораторією організовано і проведено в онлайн-форматі регіональну «Школу службового права» (правове регулювання відносин публічної служби в період війни) (16.06.2022) та щорічну регіональну онлайн-«Школу регіональної нормотворчості» (24.06.2022, 15.11.2022). Спільно із Запорізькою обласною військовою адміністрацією започатковано реалізацію регіонального просвітницького проєкту «Правова допомога молоді внутрішньо переміщеним особам у Запоріжжі. Правничий легіон».

Лабораторією організовано й проведено 11 важливих науково-практичних заходів, серед яких – Всеукраїнський вебінар «Проблеми правового регулювання заохочень та відповідальності публічних службовців в Україні в умовах воєнного стану» (27.05.2022), Міжнародна науково-практична конференція «Гуманітарні стандарти правових систем сучасного світу: виклики, реалії, тенденції» (14–15.06.2022), Всеукраїнський науково-практичний круглий стіл «Актуальні виклики адміністративної реформи в Україні: в умовах воєнного часу» (30.06.2022), Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні питання вдосконалення судово-експертної та правоохоронної діяльності» (23.09.2022), Всеукраїнський круглий стіл «Гарантії та забезпечення прав людини в Україні: становлення, розвиток та перспективи» (04.12.2022), Міжнародна науково-практична конференція «Забезпечення прав людини в умовах воєнного стану в Україні» (15.12.2022) та ін.

Активну взаємодію з Дніпропетровською обласною військовою адміністрацією, регіональними органами центральних органів виконавчої влади, Дніпропетровською обласною радою та іншими органами місцевого самоврядування Дніпропетровської області здійснює Навчально-наукова лабораторія дослідження проблем правового статусу внутрішньо переміщених осіб та забезпечення тендерної рівності Інституту.

Спільно із зазначеними органами Лабораторією організовано і проведено низку науково-практичних заходів всеукраїнської та міжнародного рівнів. Так, Лабораторія виступила співorganizатором II Міжнародної науково-практичної конференції «Захист прав людини в Україні в умовах воєнного стану» (24.06.2022), Всеукраїнського круглого столу «Державно-громадське партнерство у формуванні та реалізації публічної політики: воєнний стан» (26.06.2022), Регіонального семінару «Стамбульська конвенція: інструмент для посилення боротьби з насильством стосовно жінок та домашнім насильством в Україні» (20.07.2022), Регіональної науково-практичної конференції «Україна як суверенна, незалежна, демократична, соціальна і правова держава: історія становлення, сучасний стан та перспективи розвитку» (30.09.2022), Всеукраїнського науково-практичного семінару «Протидія дискримінації в Україні та світі» (20.10.2022), Всеукраїнської науково-практичної конференції «Проблеми формування громадянського суспільства в Україні» (28.10.2022), Міжнародної науково-практичної конференції «Соціально-гуманітарні виміри правової держави» (27.10.2022), Всеукраїнського науково-практичного семінару «Актуальні проблеми державотворення, правотворення та правозастосування» (09.12.2022) та ін.

Крім того, Лабораторією організовано і проведено цикл тренінгів для співробітників правоохоронних органів на тему «Протидія торгівлі людьми в Україні. Національний механізм взаємодії суб'єктів». 17 серпня 2022 року відбулося відкриття Консультаційного центру з питань забезпечення прав і свобод захисників України. За час його роботи правову допомогу отримали більше ста заявників.

Спільно із зазначеними органами Лабораторією організовано і проведено 5 науково-практичних заходів, серед яких Міжнародна науково-практична конференція «Публічне управління в Україні: виклики сьогодення та глобальні імперативи» (11.02.2022), V міжнародна науково-практична конференція «Правові засади організації та здійснення публічної влади» (17.06.2022), X Всеукраїнська науково-практична конференція «Становлення та розвиток місцевого самоврядування в Україні» (07.12.2022), Круглий стіл «Захист прав людини в Україні: сучасний стан та перспективи вдосконалення» (09.12.2022).

Співробітники Інституту брали участь у робочих групах місцевих органів влади. Так, Серьогіна С. Г., Бодрова І. І., Лялюк О. Ю. є членами робочої групи з питань реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади Асоціації органів місцевого самоврядування Харківської області. Крім того, Бодрова І. І. є членом Робочої групи з розробки Стратегії міста Харкова до 2030 року, а Лялюк О. Ю. – членом Робочої групи з підготовки Регламенту Харківської міської ради 8 скликання.

Київський регіональний центр

У 2022 році науковцями Київського регіонального центру НАПрН України було підготовано 2 наукові висновки:

1. Науково-експертний висновок від 28.03.2022 р. №32 на запит Начальника Київської обласної військової адміністрації від 03.03.2022 р. щодо порядку примусового вилучення майна та відчуження майна на потреби оборони у контексті системного аналізу норм Закону України «Про правовий режим воєнного стану» та норм Закону України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану».

2. Науково-експертний висновок від 30.05.2022 р. №66 за зверненням Державного бюро розслідувань з питань укладення компенсаційних (офсетних) договорів.

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

У звітному році науковцями Інституту підготовлено 2 науково-правових висновки за запитом регіональних органів державної влади, а саме:

1. Науковий висновок щодо звернення Головного управління ДСНС України у Київській області щодо особливостей відносин між Головним управлінням ДСНС України у Київській області та 9 ДПРЗ ГУ ДСНС України у Київській області. (вих. від 04.10.2022 р. №01–9/1-135). Виконавець – Полюхович В. І.

2. Висновок науково-правової експертизи за постановою про призначення науково-правової експертизи, винесеної 22.08.2022 р. старшим слідчим слідчого відділу Подільського управління поліції ГУНП в м. Києві Шмагун В. В. у рамках досудового розслідування в кримінальному провадженні № 42021102050000173 від 24.09.2021 р. за ознаками кримінальних правопорушень, передбачених ч. 3 ст. 15 ч. 4 ст. 190, ч. 4 ст. 190 КК України.

V. УЧАСТЬ АКАДЕМІЇ В ЗАКОНОПРОЄКТНІЙ (НОРМОТВОРЧІЙ) РОБОТІ

Важливим напрямком науково-дослідницької діяльності наукових установ Академії є розробка і науково-правова експертиза законопроектів та інших нормативно-правових актів, внесення відповідних змін, розробка рекомендацій та пропозицій, що є однією з форм впровадження результатів наукової діяльності. Так, на виконання паспорту бюджетної програми 6581040 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері законодавства і права» наукові установи НАПрН України взяли участь у розробці 50 проектів законів та інших нормативно-правових актів.

На виконання бюджетної програми 6581020 «Наукова і організаційна діяльність президії Національної академії правових наук України» підготовлено 82 проекти нормативно-правових актів та науково-правових висновків.

Дійсні члени (академіки) та члени-кореспонденти Національної академії правових наук України взяли участь у розробці більше ніж 230 проектів законів та інших нормативно-правових актів, серед яких зокрема: проекти Законів України «Про забезпечення прав і свобод та правовий режим на тимчасово окупованій території України», «Про адміністративну процедуру», «Про заборону пропаганди російського неонацистського тоталітарного режиму, акту агресії проти України з боку Російської Федерації як держави-терориста, символіки, яка використовується збройними та іншими воєнними формуваннями Російської Федерації у війні проти України», «Про Державне бюро військової юстиції», «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації», «Про службу в органах місцевого самоврядування» (нова редакція), «Про віртуальні активи», «Про відшкодування шкоди завданої потерпілому

внаслідок збройної агресії Російської Федерації», «Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності у період дії воєнного стану», «Про цифровий контент та цифрові послуги», «Про державне регулювання генетично-інженерної діяльності та державний контроль за обігом генетично модифікованих організмів і генетично модифікованої продукції для забезпечення продовольчої безпеки», «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» та ін.

Члени Академії на постійній основі беруть участь у діяльності близько 30 робочих груп із розробки законів та інших нормативно-правових актів, серед яких слід виділити Комісію з питань правової реформи, утворену Указом Президента України від 07.08.2019 р. (співголовою комісії є член-кореспондент НАПрН України – Буроменський М. В., членами комісії: Барабаш Ю. Г., Баулін Ю. В., Гришук В. К., Гуророва Н. О., Довгерт А. С., Засць А. П., Капліна О. В., Козюбра М. І., Комаров В. В., Копиленко О. Л., Кузнецова Н. С., Навроцький В. О., Петришин О. В., Стрельцов Є. Л.). Основним завданням Комісії є сприяння подальшому розвитку правової системи України на основі конституційних принципів верховенства права, пріоритетності прав і свобод людини і громадянина з урахуванням міжнародних зобов'язань України.

Члени відділення цивільно-правових наук Академії входять до складу Робочої групи щодо рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України, утвореної постановою Кабінету Міністрів України від 17.07.2019 р., № 650 (членами групи є: Довгерт А. С., Кохановська О. В., Кузнецова Н. С., Майданик Р. А., Стефанчук Р. О.). Основними завданнями робочої групи є проведення комплексного аналізу існуючого цивільного законодавства України та визначення сфер приватноправових відносин, які потребують приведення у відповідність зі світовими тенденціями розвитку приватного права; вивчення досвіду європейських країн щодо рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України; підготовка пропозицій щодо рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України.

Розпорядженням Голови Верховної Ради України від 30.12.2021 р. № 502 утворено Науково-консультативну раду при Голові Верховної Ради України, яка є консультативно-дорадчим органом, що функціонує для залучення висококваліфікованих фахівців у сфері права до законопроектної роботи, підготовки наукових висновків з питань діяльності Верховної Ради України, які потребують наукового забезпечення. До складу Науково-консультативної ради увійшли члени Академії, а саме: Баулін Ю. В., Борисова В. І., Буроменський М. В., Буханевич О. М., Гетьман А. П., Гриняк А. Б., Гусаров К. В., Довгерт А. С., Єрмоленко В. М., Задихайло Д. В., Заєць А. П., Іншин М. І., Капліна О. В., Козюбра М. І., Коломоєць Т. О., Комаров В. В., Костенко О. М., Кот О. О., Кохановська О. В., Кузнецова Н. С., Кузніченко С. О., Кучерявенко М. П., Лук'янов Д. В., Майданик Р. А., Музика А. А., Навроцький В. О., Нор В. Т., Носік В. В., Оніщенко Н. М., Орлюк О. П., Пархоменко Н. М., Святоцький О. Д., Серьогіна С. Г., Скрипнюк О. В., Спасько-Фатєєва І. В., Стрельцов Є. Л., Туляков В. О., Фріс П. Л., Харитонов Є. О., Чанишева Г. І., Шақун В. І., Шумило М. Є., Щербина В. С., Яроцький В. Л., Ярошенко О. М.

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

У 2022 році Інститутом на виконання планових показників паспорту бюджетної програми підготовлено 6 законопроектів та інших нормативно-правових актів, а саме:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо правового регулювання захисту корпоративних прав». Проект направлено на розгляд народному депутату України Калауру І. Р. Лист відповідь, про те що вказаний законопроект опрацьовано на одному із засідань профільного комітету Верховної Ради України реєстраційний номер № 427д9/9–2022/225092 від 29.12.2022 р.

2. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей встановлення юридичних фактів в умовах воєнного чи надзвичайного стану. Зареєстровано у Верховній Раді України членом ТТК – суб'єктом законодавчої ініціативи Стефанчуком М. О. від 21.04.2022 р. № 7310.

3. Проект закону про внесення змін до Закону України «Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів» щодо уточнення деяких термінів. Направлено суб'єкту законодавчої ініціативи.

4. Проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України, Цивільного процесуального кодексу України та Господарського процесуального кодексу України (щодо забезпечення права на касаційне оскарження у зв'язку з призупинення доступу до Єдиного державного реєстру судових рішень)». Направлено суб'єкту законодавчої ініціативи.

5. Проект Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо удосконалення механізмів реалізації окремих прав та інтересів, пов'язаних із використанням мережі «Інтернет». Направлено суб'єкту законодавчої ініціативи.

6. Законопроект «Про внесення змін до Конституції України щодо цифрових прав та цифрових обов'язків громадян України». Направлено суб'єкту законодавчої ініціативи народному депутату України М. О. Стефанчуку.

Розробка законопроектів, пропозицій та зауважень до проектів нормативно-правових актів понад виконання планових показників паспорту бюджетної програми – 7, а саме:

1. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо спрощення доступу до безоплатної правничої допомоги. Зареєстровано у Верховній Раді України членом ТТК – суб'єктом законодавчої ініціативи Стефанчуком М. О. від 17.06.2022 р. № 7473

2. Надання пропозицій щодо внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення. Направлено суб'єкту законодавчої ініціативи.

3. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо шахрайства з гуманітарною допомогою або благодійними пожертвами». Направлено суб'єкту законодавчої ініціативи.

4. Надання пропозицій щодо внесення змін до Закону України «Про гуманітарну допомогу». Направлено суб'єкту законодавчої ініціативи.

5. Надання пропозицій до проекту Закону України «Про авторське право і суміжні право». Направлено суб'єкту законодавчої ініціативи.

6. Проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо зменшення оподаткування ветеринарних препаратів, засобів ветеринарної медицини та ветеринарних послуг для сільськогосподарських тварин». Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики.

7. Проект Закону України «Про внесенні змін до Закону України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки в Україні». Передано до Верховної Ради України.

У звітний період наукові працівники взяли участь у складі робочих груп по розробці законопроектів та інших нормативно-правових актів – 6:

1. Участь у складі робочої групи, створеної при Комітеті з питань правової політики Верховної Ради України. Робота робочої групи здійснюється в рамках рекодифікації цивільного законодавства по розробці нової редакції статей 177–179 ЦК України (законопроект № 6447 від 17.12.2021 р.) та участь у розробці та доопрацюванні проекту Закону про цифровий контент та цифрові послуги № 6576 від 31.01.2022 р.

2. Участь у розробці та доопрацюванні проекту Закону України про внесення змін до Цивільного кодексу України, спрямованих на розширення кола об'єктів цивільних прав № 6447 від 17.12.2021 р. Пропозиції та рекомендації надіслано народному депутатові України Калауру І. Р.

3. Участь у розробці та доопрацюванні проекту Закону України про цифровий контент та цифрові послуги № 6576 від 31.01.2022 р. Пропозиції та рекомендації надіслано народному депутатові України Калауру І. Р.

4. Надання пропозицій змін до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» № 1207-VII від 15.05.2014 р.

5. Участь у робочій групі з питань оптимізації Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України та Кодексу адміністративного судочинства України (підгрупи з оптимізації Цивільного процесуального кодексу України).

6. Участь у розробці проектів Закону України «Про внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України, Цивільного процесуального кодексу України та Господарського процесуального кодексу України (щодо здійснення судочинства в умовах воєнного чи надзвичайного стану)», зареєстрованого у Верховній Раді України за № 7316 від 26.04.2022 р.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

У 2022 році співробітниками Інституту було підготовано 6 законопроектів відповідно до показників паспорту бюджетної програми, а саме:

1. Проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України (щодо заборони використання символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в об'єктах права промислової власності)», разом з порівняльною таблицею та пояснювальною запискою надіслано листами від 19.12.2022 р. № 122-пз/1 Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку та № 122-пз/2 Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки.

2. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі». Разом з по-

яснюювальною запискою та порівняльною таблицею надіслано листом від 21.09.2022 р. № 81 Міністерству економіки України.

3. Проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про охорону прав на промислові зразки» (щодо промислових зразків, створених з використанням штучного інтелекту)», разом з порівняльною таблицею та пояснювальною запискою надіслано листами від 23.12.2022 р. № 127-пз/1 Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку та № 127-пз/2 Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації.

4. Проект Закону України «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про архітектурну діяльність» щодо відновлення творів архітектури, зруйнованих в умовах воєнного стану». Законопроект направлено в Комітет Верховної Ради України з питань економічного розвитку (лист № 23 від 14.04.2022 р.).

5. Проект Закону України «Про внесення змін і доповнень Закону України «Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час дії воєнного стану, введеного у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України». Законопроект направлено в Мінекономіки і Комітет Верховної Ради України з питань економічного розвитку. Отримано лист від Голови Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку Наталухи Д. А. Пропозиції Інституту будуть розглянуті Комітетом та взяті до уваги в подальшій роботі.

6. Проект Закону України «Про забезпечення населення критично необхідними лікарськими засобами та медичними виробами на час воєнного стану та на період подолання наслідків військової агресії Російської Федерації проти України». Законопроект направлено Голові Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку та Голові Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування.

У звітний період наукові працівники взяли участь у роботі робочих груп по розробці законопроектів та інших нормативно-правових актів:

1. У рамках Національної платформи відновлення України Кашинцева О. Ю. входить у робочу групу з розробки Плану відновлення України 2022–2032 рр. за напрямками «Відновлення фармацевтичного сектора, покращення доступу та належне використання ліків», «Посилення сфери громадського здоров'я». Кашинцева О. Ю., Пономарьова О. О. у рамках Національної платформи відновлення України входять у робочі підгрупи з розробки Плану відновлення України 2022–2032 рр. за напрямком «Права людини» за напрямками: Захист прав осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії проти України (в частині епідеміологічної та біобезпеки); Захист прав внутрішньо переміщених осіб та мешканців тимчасово окупованих територій (в частині епідеміологічної та біобезпеки); Посилення інституційної спроможності Уповноваженого Верховної Ради з прав людини; Запобігання та протидія дискримінації. Захист прав національних меншин та корінних народів; Захист основоположних свобод та підвищення обізнаності в сфері прав людини.

2. За пропозицією Голови Верховної Ради України Р. О. Стефанчука д.ю.н. Штефан А. С., к.ю.н. Зеров К. О. були включені до складу робочої групи Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку з підготовки до другого читання проекту Закону України «Про авторське право і суміжні права», реєстраційний номер 5552–1 від 09.06.2021 р. (лист керівника Секретаріату Голови Верховної Ради України № 01/07–2022/159325 від 20.09.2022 р.). Було здійснено експертне супроводження доопрацювання проекту, зокрема, подано уточнення багатьох термінів та норм, досліджено пропозиції народних депутатів України, що надійшли після прийняття проекту за основу у першому читанні, підготовлено обґрунтування на підтримку окремих з цих пропозицій та обґрунтування проти включення у проект інших таких пропозицій. Підготовлено порівняльну таблицю для обговорення на засіданнях робочої групи. Протягом вересня-листопада взято участь у засіданнях робочої групи. Проект було прийнято в цілому 1 грудня 2022 р.

3. Як заступник Голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності Михайлюк Г. В. брала участь у розгляді на засіданнях Комітету проектів Законів:

1. «Про державну реєстрацію геномної інформації людини» (реєстр. №4265) від 26.10.2020 р.

2. «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо застосування до засуджених та осіб, які тримаються під вартою, заходів примусового годування» (реєстр. №4324) від 05.11.2020 р.

3. «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Кримінального кодексу України щодо врегулювання процедури обміну засуджених як військовополонених» (реєстр. №7436) від 06.06.2022 р.

4. «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Кримінального кодексу України щодо врегулювання процедури звільнення від відбування покарання особами, які підлягають обміну як військовополонені» (реєстр. №7436–1) від 20.06.2022 р.

5. «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення окремих положень досудового розслідування в умовах воєнного стану» (реєстр. №7370) від 11.05.2022 р.

6. «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо здійснення судочинства в умовах воєнного стану» (реєстр. №7404) від 24.05.2022 р.

7. «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо удосконалення окремих положень про судовий розгляд та досудове розслідування» (реєстр. №5661) від 14.06.2021 р.

8. «Про внесення змін до Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України щодо вдосконалення боротьби з тероризмом» (реєстр. №7350) від 05.05.2022 р.

9. «Про внесення змін до статті 42–4 Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за порушення встановленого порядку реалізації (відпуску) лікарських засобів» (реєстр. №7445) від 08.06.2022 р.

10. «Про внесення змін до Закону України «Про Національну поліцію» (щодо присвоєння спеціальних звань поліцейським, відрядженим до закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання)» (реєстр. № 7387) від 17.05.2022 р.

11. «Про внесення змін до Закону України «Про Національну поліцію» щодо удосконалення порядку відрядження поліцейських до закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання та присвоєння їм спеціальних звань» (реєстр. № 7387–1) від 02.06.2022 р.

12. «Про внесення змін до Кримінального, Кримінального процесуального та Кримінально-виконавчого кодексів України щодо врегулювання процедури обміну осіб як військовополонених» (реєстр. № 7436-д) від 07.07.2022 р.

13. «Про внесення змін до статті 114–2 Кримінального кодексу України» (реєстр. № 7502) від 29.06.2022 р.

14. «Про внесення змін до розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про Державне бюро розслідувань» (реєстр. № 7552) від 12.07.2022 р.

15. «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України (щодо обрання запобіжного заходу до військовослужбовців, які вчинили військові злочини під час дії воєнного стану)» (реєстр. № 7431) від 02.06.2022 р.

16. «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо закриття кримінального провадження в зв'язку з декриміналізацією діяння» (реєстр. № 7630) від 02.08.2022 р.

17. «Про внесення змін до Закону України «Про відповідальність перевізників під час здійснення міжнародних пасажирських перевезень» щодо посилення відповідальності за перевезення нелегальних мігрантів» (реєстр. № 6455) від 21.12.2021 р.

18. «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо запровадження адміністративної відповідальності у сфері підготовки та допуску водіїв до керування транспортними засобами» (реєстр. № 7354) від 06.05.2022 р.

19. «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення адміністративної відповідаль-

ності за порушення порядку встановлення та використання номерних знаків транспортних засобів» (реєстр. № 7365) від 10.05.2022 р.

20. «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення співробітництва з Міжнародним кримінальним судом при проведенні процесуальних дій на території України» (реєстр. № 7728) від 02.09.2022 р.

21. «Про внесення зміни до статті 12 Закону України «Про Національну гвардію України» щодо проведення робіт із розмінування, у тому числі під час воєнного стану» (реєстр. № 7673) від 15.08.2022 р.

Михайлюк Г. О. увійшла до складу Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань моніторингу отримання і використання міжнародної матеріально-технічної допомоги від 19.07.2022 р.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

У звітному році науковці Інституту взяли участь у підготовці 6 проєктів законів на виконання планових показників паспорту бюджетної програми та 4 проєктів законів понад планові показники бюджетної програми 6581040. Так, до Комітету з питань правоохоронної діяльності Верховної Ради України підготовлено та спрямовано 5 законопроектів:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо окремих вимог здійснення дистанційного судового провадження», пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього (вих. № 76-01-23 від 24.03.2022 р.). Метою законопроекту є викладення норм Кримінального процесуального кодексу в редакції, яка б забезпечувала здійснення судових засідань у випадку виникнення надзвичайних обставин та воєнного стану. Проектом пропонується конкретизувати, що лише суд першої інстанції, слідчий суддя не має права прийняти рішення про здійснення дистанційного судового про-

вадження, в якому поза межами приміщення суду перебуває підозрюваний, обвинувачений, якщо він проти цього заперечує. У зв'язку з цим, проектом пропонується доповнити статтю 336 КПК України, яка регламентує проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції під час судового провадження, новою частиною десятою, якою дозволити під час досудового розслідування або судового провадження в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції чи заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації та / або інших держав проти України учасникам судового провадження, за винятком підозрюваного, обвинуваченого, які тримаються під вартою, брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду з використанням власних технічних засобів та електронного підпису згідно з вимогами Положення про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положень, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів).

2. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо розширення можливостей використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану», пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього (вих. № 93-01-23 від 04.06.2022 р.). Прийняття законопроекту дозволить встановити порядок залучення експертів і спеціалістів для проведення досліджень речових доказів, який існує в країнах-членах Європейського союзу і Ради Європи, визнавати висновки спеціалістів джерелом доказів, що дозволить значно скоротити терміни розслідування правопорушень в умовах воєнного стану. Також наслідком його прийняття стане впровадження ефективних механізмів, які сприятимуть захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави, які реалізуються шляхом використання спеціальних знань.

3. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо здійснення спеціального досудового розслідування та обрання до особи запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою за її відсутності», пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього (вих. №233-01-23 від 25.11.2022 р.). Метою законопроекту є вдосконалення механізму реалізації спеціального досудового розслідування та обрання до особи запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою за її відсутності.

Відповідно до чинного Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) однією з підстав прийняття рішення про здійснення спеціального досудового розслідування є оголошення особи у міжнародний розшук (ч. 2 ст. 297–1 КПК). Аналогічна обставина передбачена як умова обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою за відсутності підозрюваного, обвинуваченого (ч. 6 ст. 193 КПК). Водночас поняття «міжнародний розшук» не знайшло свого нормативного визначення у кримінальному процесуальному законодавстві. Ані чинний КПК, ані Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» не містять положень, які б регламентували порядок оголошення особи у міжнародний розшук та здійснення міжнародного розшуку. Така правова невизначеність призвела до суперечливої судової практики у питанні визначення моменту, з якого особа вважається такою, що оголошена у міжнародний розшук. Описана різниця у формуванні правозастосовної практики, призводить до порушення прав, свобод і законних інтересів осіб, до яких застосовується процедура міжнародного розшуку та суттєво ускладнює досудове розслідування, що істотно знижує його ефективність.

Проектом Закону пропонується внести зміни до ч. 6 ст. 193, статей 297–1, 297–2, 297–4 КПК, якими передбачити як підстави для обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою за відсутності підозрюваного, обвинуваченого та застосування спеціального досудового розслідування та судового розгляду такі обставини: підозрюваний, обвинувачений виїхав та/або перебуває

на тимчасово окупованій території України; підозрюваний, обвинувачений виїхав та/або перебуває за межами України, зокрема на території держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором.

4. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо терористичного акту та погрози вчинення терористичного акту», пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього (вих. № 257-01-23 від 30.12.2022 р.). Проект Закону має на меті вдосконалення статті й вирішення низки проблем притягнення винних у вчиненні терористичного акту та погрози вчинення терористичного акту до кримінальної відповідальності. Пропонується передбачити іншу редакцію абзацу першого частини першої статті 258 КК України та доповнити КК новою статтею 258⁶.

5. Проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо відповідальності за перевищення встановлених обмежень швидкості руху транспортних засобів та формування нульової толерантності до правопорушуваності на дорогах», пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього (вих. № 254-01-23 від 28.12.22 р.). Метою законопроекту є підвищення юридичної відповідальності щодо порушення швидкісного режиму їзди, посилення захисту конституційних прав громадян (на життя, здоров'я, майно), підвищення рівня безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту в Україні, скорочення кількості смертей та тяжкого травмування учасників дорожнього руху, зменшення рівня кримінальних та адміністративних правопорушень, пов'язаних із перевищенням транспортними засобами швидкісного режиму руху, обмеження економічних утрат нашої країни від дорожньо-транспортної летальності, приведення чинного законодавства України у цій сфері до європейських правових стандартів, створення правового середовища нашої держави відповідно до вимог європейської стратегії Vision Zero, у тому числі з огляду на формування у громадян нульової толерантності до порушення правил дорожнього руху.

До Комітету Верховної Ради з питань правової політики підготовлено та спрямовано 3 законопроекти:

– проєкт Закону України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо особливостей правового статусу засуджених з числа військовополонених», пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього. Проєкт покликаний на усунення суперечностей між Міжнародними стандартами та національним законодавством, що сприятиме залученню праці військовополонених для відновлення інфраструктури України, збереженню економічного потенціалу України, підвищення політичного та соціального іміджу України на європейському просторі та міжнародній арені. (вих. № 81-01-23 від 03.05.2022 р.);

– проєкт Закону України «Про внесення змін до частини 2 ст. 7 Кримінально-виконавчого кодексу України», пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього. Проєкт покликаний усунути колізії застосування норм КК і КПК, що підвищить політичний та соціальний імідж України на європейському просторі та міжнародній арені як держави, яка дотримується загальноєвропейських міжнародно спільноту документів у сфері захисту прав людини. (вих. № 85-01-23 від 18.05.2022 р.);

– проєкт Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо удосконалення відповідальності за порушення порядку ввезення в Україну лікарських засобів, оптової чи роздрібно торгівлі ними», пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього (вих. № 259-01-23 від 30.12.2022 р.). Прийняття законопроекту дозволить привести у відповідність положень Кримінального кодексу України до положень Конвенції Ради Європи про підроблення медичної продукції та подібні злочини, що загрожують охороні здоров'я, а також Директиви Європейського Парламенту і Ради 2001/83/ЄС від 6 листопада 2001 р. про Кодекс Співтовариства щодо лікарських засобів призначених для застосування людиною.

До Комітету Верховної Ради з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування підготовлено та спрямовано 1 законопроект:

– проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення надання медичної допомоги окремим категоріям осіб, які перебувають у спеціалізованих закладах та установах», пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього. Законопроєкт спрямований на гарантування права і медичну допомогу та доступу до медичних послуг засудженим особам, які не мають паспорту, і сприятиме збереженню працездатного населення серед засуджених та нарощуванню економічного потенціалу України, підвищенню політичного та соціального іміджу України на європейському просторі та міжнародній арені. (вих. № 129-01-23 від 11.08.2022 р.).

До Комітету Верховної Ради з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин спрямовано 1 законопроєкт:

– проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього (розробники: Степанюк А. Х., Гальцова О. В., Яковець І. С., Кутєпов М. Ю.).

Законопроєкт покликаний підвищити політичний та соціальний імідж України на європейському просторі та міжнародній арені, оскільки посилить гарантії захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні, створить додатковий механізм державного та громадського контролю за запобіганням катуванням та іншим жорстоким, нелюдським або таким, що принижують гідність, видам поводження та покарання. (вих. № 132-01-23 від 16.08.2022 р.).

Крім того, фахівці Інституту взяли участь у розробці 2 проєктів нормативних актів, а саме:

До Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій спрямовано:

– проєкт Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо звільнення наукових установ від оподаткування операцій з постачання послуг із здобуття освіти», пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього (вих. № 35-01-52

від 27.01.2022 р.). Метою законопроекту є покращення фінансового забезпечення діяльності наукових установ. Завданням законопроекту є звільнення наукових установ від оподаткування операцій із постачання послуг щодо підготовки аспірантів, докторантів та підвищення кваліфікації. Законопроектом пропонується шляхом доповнення підпунктом 197.1.33 пункту 197.1 статті 197 Податкового кодексу України передбачити звільнення від оподаткування операцій з постачання послуг науковими установами щодо: а) підготовки понад державне замовлення аспірантів (за наявності в науковій установі ліцензії на надання такої послуги) та докторантів; б) підвищення кваліфікації понад державне замовлення, що здійснюється в порядку, передбаченому законодавством України.

До Кабінету Міністрів України спрямовано:

– проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення державної атестації наукових установ» від 19 липня 2017 р. № 540», пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього (вих. № 129-01-52 від 11.08.2022 р.). Проєкт змін до порядку проведення державної атестації наукових установ спрямований на підвищення ефективності та збереження наукових установ, наукових кадрів в Україні та забезпечить можливість оперативного реагування на період дії правового режиму військового стану. Проєктом постанови вносяться зміни до пункту 1 Порядку проведення державної атестації наукових установ, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України», в якій пропонується закріпити положення про виключення періоду дії воєнного стану з атестаційного періоду, обчислюючи останній з 1-го січня року, наступного за роком скасування в державі воєнного стану.

Науковці Інституту взяли участь у складі робочих групах по розробці проєктів нормативно-правових актів та в інших робочих групах/радах, зокрема:

1. Науково-консультативна рада при Верховному Суді (Борисов В. І., Москвич Л. М., Назаров І. В., Глинська Н. В.).

2. Науково-консультативна рада при Голові Верховної Ради України (Батиргарєєва В. С., Москвич Л. М.).

3. Науково-консультативна рада Конституційного Суду України: (Гуторова Н. О.).

4. Робоча група з питань розвитку кримінального права Комісії з питань правової реформи при Президентові України (Гуторова Н. О.).

5. Наукова рада при Департаменті освіти, науки та спорту МВС України (Батиргарєєва В. С.).

6. Робоча група з питань охорони здоров'я Національної ради з відновлення України від наслідків війни (Гуторова Н. О.).

7. Науково-експертна рада Державної служби лікарських засобів та контролю за наркотиками (Гуторова Н. О.).

8. Робоча група, створена на базі Комітету з питань правоохоронної діяльності Верховної Ради України з розгляду законопроектів «Про забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства та інших осіб в інтересах правосуддя» (реєстр. № 5751 від 12.07.2021 р.) та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення безпеки» (реєстр. № 5752 від 12.07.2021 р.) (Глинська Н. В., Шепітько М. В., Пашковський М. І., Рєпіна Ю. С.).

9. Робоча група по реформуванню пенітенціарної системи України при Комітеті Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності (Яковець І. С., Автухов К. А.).

10. Робоча група з підготовки проекту Плану відновлення України 2022–2032 р.р. за підгрупою Права людини (Яковець І. С.).

11. Наукова рада при Державній кримінально-виконавчій службі України (Степанюк А. Х., Яковець І. С.) (склад ради затверджений наказом Державної пенітенціарної служби України «Про затвердження складу Наукової ради Державної пенітенціарної служби України та Положення про неї» від 11.02.2015 р. № 79/ОД-15).

12. Робоча група Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності з розробки проекту Закону України «Про

державне регулювання у сфері експертного забезпечення правосуддя» (Авдєєва Г. К.).

13. Робоча група з експертного забезпечення правосуддя при Міністерстві юстиції України щодо обговорення проблем у сфері судово-експертної діяльності (питання збереження документів судового експерта під час військових дій або надзвичайних обставин та щодо порядку залучення міжнародних експертів до проведення судових експертиз в Україні, а також визнання в Україні судових експертиз, проведених за кордоном, та долучення іноземних висновків до матеріалів кримінального провадження, отримання судами України пояснень іноземного судового експерта) (30.09.2022) (Авдєєва Г. К.).

14. Підгрупа з кримінально-правових питань робочої групи щодо вирішення проблемних питань діяльності державних органів, органів місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання на непідконтрольних територіях Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій, у рамках якої розроблено проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо особливостей діяльності на тимчасово окупованій території України», зокрема змін до ч. 4 ст. 111–1 КК України (коллабораційна діяльність) (Подкопаєв С. В.).

16. Робоча група з розроблення типової загальної програми підвищення кваліфікації щодо застосування міжнародного гуманітарного права у професійній діяльності публічних службовців (Пашковський М. І.).

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

Відповідно до планових показників бюджетної програми 6581040 у 2022 році в рамках тем фундаментальних досліджень було підготовлено 5 проектів нормативно-правових актів:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про військово-цивільні адміністрації».

2. Проект Закону «Про зміни до Закону України «Про правовий режим воєнного стану».

3. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про звернення громадян» (в частині удосконалення подання електронних петицій як інституту електронної демократії)».

4. Проект Закону України «Про внесення змін та доповнень до Закону України «Про волонтерську діяльність».

5. Проект «Концепції розвитку безпекового середовища держави з урахуванням викликів, пов'язаних із військовою агресією».

Крім того, науковці Інституту взяли участь у підготовці проекту Закону України «Про віртуальні активи».

Науковці Інституту взяли участь у складі робочих групах по розробці проектів нормативно-правових актів та в інших робочих групах/радах, зокрема:

1. Робоча група Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин з питань доопрацювання проектів Законів України «Про громадянство України» щодо підстав і порядку набуття та припинення громадянства України (реєстр. № 6368; № 6368–1; № 6368–2) та «Про запобігання та протидію загрозам національній безпеці України у сфері громадянства» (реєстр. № 6369; № 6369–1) (Любченко П. М.).

2. Робоча група Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування з підготовки законодавства про референдуми (Любченко П. М., Лялюк О. Ю.).

3. Робоча група Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування з визначення шляхів реформування законодавства України у сфері локальної демократії (Лялюк О. Ю.).

4. Робоча група Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування з доопрацювання проекту Закону

України «Про службу в органах місцевого самоврядування» (реєстр. № 6504) (Лялюк О. Ю.).

5. Робоча група Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування щодо напрацювання комплексних змін у виборче законодавство з метою уніфікації механізмів правового регулювання виборчого процесу в Україні (Льобченко П. М.).

6. Робоча група Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування з удосконалення правового регулювання діяльності асоціацій органів місцевого самоврядування з метою посилення їх інституційної спроможності (Муртіщева А. О.).

Робота науковців у складі робочих груп інших державних органів:

1. Робоча група у складі Національної ради з відновлення України від наслідків війни з розробки Плану відновлення України (Серьогіна С. Г., Христова Г. О.).

2. Міжвідомча робоча група під головуванням Міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України із оновлення Стратегії інтеграції внутрішньо переміщених осіб та впровадження середньострокових рішень щодо внутрішнього переміщення на період до 2024 р. та Операційного плану реалізації Стратегії у 2021–2023 роках (Христова Г. О.).

3. Міжвідомча робоча група з питань житлової політики під головуванням Міністерства розвитку громад та територій України з розробки ініціатив щодо правового регулювання забезпечення житлових потреб ВПО та осіб, чиє житло зруйноване чи пошкоджене внаслідок збройної агресії (Христова Г. О.).

4. Робоча група з розробки пропозицій щодо вдосконалення законодавства України з метою забезпечення підготовки та проведення виборів після припинення чи скасування воєнного стану в Україні (проекти Законів України «Про особливості забезпечення організації та проведення загальнодержавних виборів після припинення чи скасування воєнного стану в Україні», «Про внесення змін до де-

яких законодавчих актів України стосовно встановлення неможливості організації і проведення виборів/референдумів чи голосування громадян України на виборах/референдумах на окремих територіях», «Про внесення змін до Виборчого кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законів України, спрямованих на забезпечення підготовки та проведення виборів після припинення чи скасування воєнного стану в Україні») (Любченко П. М.).

Робота у складі науково-консультативних рад:

1. Науково-консультативна рада Конституційного Суду України (Постанова КСУ від 09.04.2019 р. № 12-п/2019) (Битяк Ю. П., Барабаш Ю. Г., Кучерявенко М. П., Серьогіна С. Г., Христова Г. О.).

2. Науково-консультативна рада Верховного Суду (Петришин О. В., Кучерявенко М. П., Рабінович С. П., Печений О. П.).

3. Консультативна рада при Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини (Христова Г. О.).

4. Експертна Рада при Представниці Уповноваженого з прав громадян, постраждалих внаслідок збройної агресії проти України (Христова Г. О.).

5. Науково-консультативна рада при Міністерстві юстиції України (Битяк Ю. П.).

6. Науково-консультативна рада при Голові Верховної Ради України (Кучерявенко М. П., Федчишин С. А., Серьогіна С. Г., Панов М. І.).

Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України»

У 2022 році співробітники Інституту на виконання показників паспорту бюджетної програми підготували 6 проєктів нормативно-правових актів, зокрема:

1. Проєкт Стратегії формування, організації та діяльності системи військової юстиції України.

2. Проект Закону України «Про військову поліцію України». Пропозиції направлено до Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України.

3. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про прокуратуру» щодо організації та діяльності Спеціалізованої військової прокуратури».

4 Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо створення військових судів;

5. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо визначення підслідності Військової поліції України». Законопроект направлено до Апарату Верховної Ради України (вих. №46 від 03.05.2022 р., вих. № 82 від 28.06.2022 р.), члену Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки, народному депутату України Ф. Веніславському (вих. № 128 від 17.08.2022 р.) та Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (вих. №47 від 03.05.2022 р.). Пропозиції ДНУ ШБП НАПрН України розглядалися і використовувалися у правотворчій діяльності Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України та Комітету Верховної ради України з питань правоохоронної діяльності.

6. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про оборону України» щодо правових гарантій захисту військовослужбовців та інших категорій осіб сил безпеки і оборони при веденні воєнних, бойових дій». Пропозиції та порівняльну таблицю направлено до Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України (вих. № 18 від 09.02.2022 р.) та Генерального штабу Збройних Сил України (вих. № 16 від 02.02.2022 р.). (Листи щодо впровадження Апарату ВР України від 06.12.2022 № 1064147 та профільного комітету ВР України від 12.07.2022 р. № 04–27/11–2022/112697).

Проекти Законів України «Про військову поліцію України» та «Про внесення змін до Закону України «Про прокуратуру» щодо організації та діяльності Спеціалізованої військової прокуратури»

були направлені для подальшого використання до Офісу Президента України, Апарату та профільних комітетів Верховної Ради України, Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України, Офісу Генерального прокурора України.

У звітний період наукові працівники ДНУ ШБП НАПрН України взяли участь у роботі 18 робочих груп по розробці законопроектів та інших нормативно-правових актів, зокрема:

1. Пилипчук В. Г. у складі підгрупи «Медіа та інформаційна безпека» Національної ради з відновлення України від наслідків війни, створеної Указом Президента України № 266/2022 від 21.04.2022 р. брав участь у підготовці пропозицій до Плану відновлення України від наслідків війни; Баранов О. А. брав участь у засіданні робочої групи з питань діджиталізації.

2. Богуцький П. П., Бобров Ю. О., Пилипчук В. Г. брали участь у розробці проекту Закону України «Про військову поліцію» як члени робочої групи Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони і розвідки із розробки зазначеного законопроекту; участь у складі науково-експертної групи з питань правового забезпечення у сфері оборони при Генеральному штабі ЗСУ.

3. Довгань О. Д. брав участь у засіданнях Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій щодо актуальних проблем у сфері освіти і науки, що виникли у зв'язку із запровадженням воєнного стану в Україні; участь у нараді під головуванням Віце-прем'єр-міністра – міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Ірини Верещук щодо проблемних питань, пов'язаних з доступом до освіти осіб, які проживають або перемістилися з територій, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні), за участі заінтересованих органів виконавчої влади, державних підприємств, міжнародних та національних міжурядових організацій, а також народних депутатів України.

4. Пилипчук В. Г., Доронін І. М., Скулиш Є. Д., Корж І. Ф., Шамара О. В. брали участь у засіданнях робочої групи з опрацювання

проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Службу безпеки України» щодо удосконалення організаційно-правових засад діяльності Служби безпеки України», реєстраційний № 3196-д від 26.10.2020 р., для розгляду Верховною Радою України у 2-у читанні. Керівник – Безугла М. В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки, голова підкомітету запровадження цінностей і стандартів НАТО, міжнародного військового співробітництва та миротворчості.

5. Петришин О. В. – член робочої групи з розробки проекту Закону України «Про правотворчу діяльність»; член робочої групи з питань підготовки пропозицій щодо внесення змін до Конституції України Комісії з питань правової реформи при Президентові України.

6. Пилипчук В. Г. як позаштатний консультант Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України та представник НАПрН України при Апараті Верховної Ради України протягом звітного періоду долучався до проведення експертних оцінок законопроектів, які розглядалися вказаним управлінням, а також профільними комітетами Верховної Ради України (з питань освіти, науки та інновацій; з питань правоохоронної діяльності; з питань національної безпеки, оборони та розвідки).

7. Ткачук Н. А. брала участь у робочій групі при Апараті РНБО України (створена розпорядженням Секретаря РНБО України від 21.09.2021 р. № 41) з розробки законопроекту щодо створення та функціонування у системі Міністерства оборони України кібервійськ; участь у робочій групі при НКЦК щодо розробки Порядку взаємодії суб'єктів забезпечення кібербезпеки під час реагування на кіберінциденти /кібератаки.

8. Короткий Т. Р. брав участь у складі робочих груп щодо: внесення змін до КК Кодексу України, постанови ВР відносно юрисдикції МКС, Правил поведіння з військовополоненими, у підготовці позиції України щодо Курильських островів («Про Звернення Верховної Ради України до міжнародного співтовариства щодо

Північних територій Японії») (МЗС, ВРУ), у підготовці «Звернення Верховної Ради України до міжнародного співтовариства про підтримку права на самовизначення народів російської федерації» (МЗС, ВРУ).

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

У 2022 році науковцями Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України на виконання планових показників паспорту бюджетної програми 6581040 було підготовано 4 законопроекти:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України, Господарського процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та деяких законодавчих актів України щодо усунення законодавчих колізій та прогалин у зв'язку з прийняттям Закону України «Про надання публічних (електронних публічних) послуг щодо декларування та реєстрації місця проживання в Україні».

Проектом акту передбачається внесення змін до таких Законів України: Цивільний процесуальний кодекс України, Господарський процесуальний кодекс України, Кодекс адміністративного судочинства України, Податковий кодекс України, «Про Конституційний Суд України», «Про споживче кредитування», «Про охоронну діяльність», «Про нотаріат», «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення», «Про забезпечення реалізації житлових прав мешканців гуртожитків».

Направлений заступнику Голови Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації, народному депутату України Федієнко О. П. (вих. №27 від 31.05.2022 р.).

2. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність» щодо уточнення деяких положень відносно діяльності наукових установ».

Проектом Закону вносяться зміни до статті 7 Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність», в якій пропонується

внести зміни та доповнення щодо визначення поняття наукової установи з урахуванням положень глави 7 Цивільного кодексу України; передбачається можливість дистанційного затвердження змін до статуту та інших установчих документів за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій; прийняття самостійного рішення загальними зборами трудового колективу або іншим уповноваженим органом наукової установи щодо виду, порядку і способу голосування.

Направлений Голові Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Сергію Бабаку (вих. №47 від 15.07.2022 р.). Отримано відповідь від голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Сергія Бабака про те, що законопроект взято до роботи (№04–24/10–2022/120557 від 22.07.2022 р.).

3. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо фінансової підтримки (грантового фінансування) наукової, науково-технічної діяльності та інноваційної діяльності».

Проектом Закону вносяться зміни до Законів України «Про інноваційну діяльність» та «Про наукову і науково-технічну діяльність».

Основними новелами законопроекту є: закріплення статусу суб'єктів інноваційної діяльності, якими можуть надаватися гранти; відображення важливих термінів «грантова підтримка» та «договори, які укладає Національний фонд досліджень України»; відображення переліку осіб, які можуть бути суб'єктами наукової і науково-технічної діяльності; внесення змін, які впроваджують не тільки базове фінансування, а й грантову підтримку; узгодження діючих норм чинного законодавства; регламентація завдань Національного фонду досліджень України щодо грантової підтримки; підкреслення пріоритетності проектів, які фінансуються Національним фондом досліджень України; урегулювання здійснення грантової підтримки грантонадавача на рівні закону тощо.

Направлено Голові Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Сергію Бабаку (вих. №125 від

26.12.2022 р.) та Міністру освіти і науки України Сергію Шкарлету (вих. № 126 від 26.12.2022 р.).

4. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про електронну комерцію»» щодо забезпечення охорони прав інтелектуальної власності у сфері електронної комерції».

Основними новелами законопроекту є: – надання права фізичним особам, які не мають статусу фізичної особи-підприємця, здійснювати торгівлю у сфері електронної комерції; – вдосконалення системи суб'єктів у сфері електронної комерції, регламентація обов'язків оператора платіжної системи щодо створення і надання покупцям платіжної інструкції для здійснення електронних платежів і відповідно встановлення відповідальності за надання помилкової платіжної інструкції, а також регламентація обов'язків постачальника послуг проміжного характеру у сфері електронної торгівлі; – удосконалення термінологічного апарату закону: надання визначення термінам «електронний торговельний майданчик (маркетплейс)», «веб-сайт», «веб-сторінка», «обліковий запис», «оператор електронного торговельного майданчика»; – доповнені основні принципи правового регулювання у сфері електронної комерції – до їх переліку додано принцип «охорона навколишнього середовища» та уточнено принцип «забезпечення належної особистої та майнової безпеки, якості товарів, робіт та послуг, що реалізуються у сфері електронної комерції»; – визначені повноваження Центрального органу виконавчої влади у сфері електронної комерції; – визначення механізму захисту особистих немайнових і майнових прав суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав при їх порушенні, вчиненому з використанням мережі Інтернет, при здійсненні діяльності у сфері електронної торгівлі; – удосконалення механізму вирішення спорів між учасниками відносин у сфері електронної комерції.

Направлений Голові Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації Михайлу Крячку (вих. № 129 від 29.12.2022 р.).

Крім того, фахівці Інституту взяли участь у розробці 2 законопроектів за власною ініціативою.

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального процесуального кодексу України щодо усунення законодавчих колізій та прогалин у зв'язку з прийняттям Закону України «Про надання публічних (електронних публічних) послуг щодо декларування та реєстрації місця проживання в Україні».

Проектом Закону вносяться зміни до статті 279–5 Кодексу України про адміністративні правопорушення та частини 5 статті 194 КПК України в частині деталізації вказання місця, з якого підозрюваний, обвинувачений не може відлучатися без дозволу слідчого, прокурора або суду.

– узгоджуються між собою положення статті 279–5 Кодексу України про адміністративні правопорушення та Закону України «Про надання публічних (електронних публічних) послуг щодо декларування та реєстрації місця проживання в Україні».

– частини 5 ст. 194 КПК України та Закону України «Про надання публічних (електронних публічних) послуг щодо декларування та реєстрації місця проживання в Україні».

Направлений заступнику Голови Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації, народному депутату України Федієнко О. П. (вих. №23 від 19.05.2022 р.).

2. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку проведення державної атестації наукових установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.07.2017 р. № 540 щодо відтермінуванні проходження державної атестації наукових установ на період дії воєнного стану».

Проектом постанови передбачається доповнення пункту 5 Порядку проведення державної атестації наукових установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.07.2017 р. № 540, після абзацу шостого абзацом сьомим такого змісту: «До атестаційного періоду не включається календарний рік, в якому в Україні було введено воєнний стан, за умови його дії понад 90 календарних днів протягом відповідного року. Після припинення або скасування воєнного стану атестаційний період обчислюється

з 1-го січня наступного року». У зв'язку з цим абзаци сьомий, восьмий та дев'ятий пункту 5 постанови передбачається вважати абзацом восьмим, дев'ятим та десятим відповідно.

Направлений до Кабінету Міністрів України (вих. № 60 від 11.08.2022 р.).

У звітний період наукові працівники НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України взяли участь у роботі 1 робочої групи по розробці законопроектів та інших нормативно-правових актів:

1. Робоча група з підготовки змін до законодавства, що регулює питання інноваційної діяльності. Утворена наказом МОН від 01.07.2021 р. № 750 (к.ю.н., доц. Глібко С. В., к.ю.н. Любич А. М.).

Київський регіональний центр

У 2022 році співробітниками Київського регіонального центру НАПрН України було підготовано 4 законопроекти відповідно до показників паспорту бюджетної програми:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення якості вищої освіти» (реєстр. № 8095). Указаний проект було обговорено на засіданні Комітету з питань освіти, науки та інновацій 04.11.2022 р. та прийнято за основу Верховною Радою України 16.11.2022 р. № 2766-IX із скороченням строку підготовки (вих. № 04–24/10–2022/203996 від 29.11.2022 р.). Метою розробленого законопроекту є удосконалення чинного механізму забезпечення якості вищої освіти. Необхідність інтеграції національної системи вищої освіти в європейський освітній простір, досвід функціонування Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, практика здійснення акредитацій освітніх програм вимагають розмежування та законодавче закріплення повноважень центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки та Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти; унормування процедури інституційної акредитації закладів вищої освіти, постакредитаційного моніторингу закладів вищої освіти.

Також потребує уточнення в антикорупційному законодавстві статус членів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, учасників акредитаційних процедур, зокрема наукових та науково-педагогічних працівників вищих військових навчальних закладів (закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання).

Основними завданнями законопроекту є уточнення процедур формування складу Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, встановлення його структури, визначення порядку проведення інституційної акредитації закладів вищої освіти та постакредитаційного моніторингу.

Законопроектом пропонується внести зміни до законів України «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про запобігання корупції», «Про державну службу», що свідчить про комплексний підхід до вирішення окресленої мети і завдань законопроекту.

2. Законопроект про внесення змін до Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України та інших законів України щодо визначення обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння та забезпечують бойовий імунітет в умовах дії режиму воєнного стану» від 15.03.2022 р. № 2124-IX (вих. № 47 від 20.05.2022 р.). Акт впровадження: Лист від Голови Верховної ради України Руслана Стефанчука (вх. № 157 від 20.12.2022 р.).

Метою розроблення проекту закону є удосконалення положень обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння та забезпечують бойовий імунітет в умовах дії режиму воєнного стану. Мета прийняття проекту закону реалізується шляхом зміни положень ст. 43–1 «Виконання обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України». Для цього пропонується внести відповідні зміни до Кримінального кодексу України.

3. Законопроект про внесення змін до Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо забезпечення протидії несанкціонованому поширенню інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно

до законів України військових формувань, вчиненому в умовах воєнного або надзвичайного стану» від 24.03.2022 р. № 2160-IX (вих. № 80 від 13.06.2022 р.). Акт впровадження: Лист від Голови Верховної ради України Руслана Стефанчука (вх. № 157 від 20.12.2022 р.).

Законопроект розроблений з метою забезпечення максимального та справедливого покарання осіб, які в умовах воєнного стану розповсюджують інформацію про направлення, переміщення міжнародної військової допомоги в Україну, а також інформацію про рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших військових формувань України.

Законопроектом пропонується внести зміни до Кримінального кодексу України, яким злочин, передбачений ст. 114–2 КК України, буде віднесено до категорії особливо тяжких. При цьому покарання за розповсюдження інформації про направлення, переміщення міжнародної військової допомоги в Україну, а також про рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших військових формувань України, має застосовуватися виключно в умовах воєнного стану, оскільки відповідальність за вказані діяння в умовах надзвичайного стану позбавлена сенсу з урахуванням того, що під час цього особливого правового режиму відсутня збройна агресія чи загроза нападу, небезпека державній незалежності України, її територіальній цілісності.

4. Законопроект про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з внесенням змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 24 березня 2022 року № 2153-IX (вих. від 27.05.2022 р. № 65). Акт впровадження: Лист від Голови Верховної Ради України Стефанчука Руслана (вх. № 157 від 20.12.2022 р.).

Метою прийняття законопроекту є законодавче закріплення визначень «Захисник і Захисниця» та забезпечення рівності прав і законних інтересів всіх осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, а також осіб, які постраждали під час воєнних (бойових дій) та у повоєнний час.

Законопроектом пропонується внести зміни до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», доповнивши його новою статтею 41 щодо визначення поняття «Захисник і Захисниця», а також доповнити статтю 1–2, положеннями, які спрямовані на удосконалення системи соціального захисту ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України, та статті 6, 7 і 9 положеннями, які розширюють коло осіб, що підпадають під дію даного Закону внаслідок їх безпосередньої участі у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, а також у забезпеченні здійснення зазначених заходів, що дає право на одержання певної категорії статусу ветерана війни та відповідні соціальні пільги.

VI. НАУКОВО-ПРАВОВІ (НАУКОВО-ЕКСПЕРТНІ) ВИСНОВКИ ДЛЯ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Одним із статутних завдань Національної академії правових наук України є виконання замовлення центральних органів державної влади стосовно розроблення засад наукової та правової політики, вивчення й узагальнення механізмів реалізації законодавчих актів, підготовка практичних рекомендацій щодо вдосконалення їх діяльності. У 2022 році Академія продовжувала плідну співпрацю з Офісом Президента України, Верховною Радою України та її комітетами, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, Кабінетом Міністрів України, Міністерством освіти і науки України, Міністерством юстиції України, Міністерством внутрішніх справ України, Міністерством економіки України, Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, Радою національної безпеки і оборони, Державною регуляторною службою іншими міністерствами та центральними органами державної влади.

Структурні підрозділи Академії значну увагу приділяли співпраці з вищими судовими органами – Конституційним Судом України, Верховним Судом а також із правоохоронними органами – Службою безпеки України, Офісом генерального прокурора, Державним бюро розслідувань тощо.

Так, упродовж 2022 року науковими установами Академії для центральних органів державної влади та на виконання паспорту бюджетної програми 6581040 було підготовлено 222 науково-правових висновки до законопроектів та правозастосовних актів на запити Конституційного Суду України, Верховного Суду та інших центральних органів державної влади.

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

У звітному році науковці Інституту взяли участь у підготовці 25 науково-правових (науково-експертних) висновків на виконання планових показників паспорту бюджетної програми 6581040:

1. Науково-правовий висновок на проекти Законів України: «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення у відповідність до Конституції норм про охорону сім'ї, дитинства, материнства і батьківства» (реєстр. №6325 від 19.11.2021 р.), поданий народними депутатами України Мазурашу Г. Г., Драбовським А. Г. та іншими народними депутатами України; «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення у відповідність до Конституції деяких законодавчих актів для протидії прямій чи непрямій дискримінації та нетерпимості щодо окремих осіб та їх груп» (реєстраційний №6325–1 від 06.12.2021 р.), поданий народним депутатом України Совсун І. Р.

Проект Закону України № 6325 та проект Закону України №6325–1 подані авторами як альтернативні, тобто дихотомічні (взаємовиключні). Проте при детальному вивченні обох документів було з'ясовано, що представлені проекти не є альтернативним з тієї причини, що регулюють різні правовідносини. Законопроектом №6325 пропонується регулювати відносини щодо запобігання пропаганди гомосексуалізму, трансгендеризму та педофілії, проте Законопроектом №6325–1 пропонується регулювати охоронні відносини з запобігання дискримінації, а метою є захист осіб від дискримінації, зокрема, через їх сексуальну орієнтацію та гендерну ідентичність. Враховуючи наведене, запропоновано доопрацювати обидва Законопроекти з урахуванням висловлених зауважень або об'єднати їх в один проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо заборони у засобах масової інформації та закладах освіти пропаганди педофілії, гомосексуалізму, трансгендеризму та щодо уникнення дискримінації та нетерпимості щодо окремих осіб та їх груп на основі ознак сексуальної орієнтації, гендерної ідентичності».

2. Науково-експертний висновок на проект Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо надання соціальних послуг у разі введення на території України надзвичайного або воєнного стану (реєстр. № 7201 від 19.03.2022 р.). Передано до Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (вих. № 01–9/4–155 від 30.03.2022 р.).

3. Науково-експертний висновок до проекту Закону України про «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання кредитних відносин в умовах воєнного або надзвичайного стану в Україні», поданого народним депутатом України Гривком С. (реєстр. № 7131 від 09.03.2022 р.). Передано до Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (вих. № 01–9/4–58 від 20.06.2022 р.).

4. Науково-експертний висновок до проекту закону України до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо стимулювання діяльності у сфері трансферу технологій». Запропоновано ряд змін та доповнень з метою узгодження законодавства та уникнення потенційних ризиків різного характеру. Передано до Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (вих. № 01–9/4–49 від 07.06.2022 р.).

5. Висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо державної підтримки сільськогосподарства та експорту агропродукції під час воєнного стану» (реєстр. № 8025 від 13.09.2022 р.). Надісланий Комітету з питань аграрної та земельної політики Верховної Ради України (вих. № 01–9/1–134 від 03.10.2022 р.).

6. Науково-експертний висновок до проекту закону України «Про матеріали і предмети, що контактують з харчовими продуктами (реєстр. № 4568), спрямованого на подальшу гармонізацію законодавства України до законодавства ЄС відповідно до норм Угоди про асоціацію. Передано до Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики. Одержано лист-впровадження за підписом Голови Комітету Верховної Ради Украї-

ни з питань аграрної та земельної політики Гайдю О. (вих. № 04–11/13–2022/144893 від 31.08.2022 р.).

7. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України, Цивільного процесуального кодексу України та Господарського процесуального кодексу України (щодо здійснення судочинства в умовах воєнного чи надзвичайного стану)» (реєстр. № 7316 від 26.04.2022 р.). Надісланий Комітету з питань правової політики Верховної Ради України (вих. № 01–9/4–55 від 14.06.2022). Листом № 04–26/17–2022/102053 від 24.06.2022 р. Комітет з питань правової політики Верховної Ради України повідомив, що висновок надано членам Комітету для ознайомлення та по можливості врахування у законотворчій роботі над положенням законопроекту.

8. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо здійснення судочинства в умовах воєнного чи надзвичайного стану» (реєстр. № 7315 від 26.04.2022 р.). Надісланий Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (вих. № 01–9/3–92 від 26.07.2022 р.).

9. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту прав інтелектуальної власності» (реєстр. № 6464/П від 24.12.2021 р.). Надісланий Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (вих. № 01–9/3–91 від 26.07.2022 р.) та Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (вих. № 01–9/3–93 від 26.07.2022 р.).

10. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обов'язкової реєстрації та використання електронних кабінетів в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі представниками правничих професій, юридичними особами та фізичними особами-підприємцями» (реєстр. № 7574-д від 11.10.2022 р.). Надісланий Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (вих. № 01–9/4–157 від 02.12.2022 р.).

11. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки». Надісланий Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (вих. № 01–9/4–33 від 26.04.2022 р.).

12. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації». Надісланий Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (вих. № 01–9/4–34 від 26.04.2022 р.).

13. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань участі юридичних осіб, зареєстрованих на території держави-агресора та/або кінцевими-бенефіціарними власниками яких є громадяни держави-агресора та громадян держави-агресора у юридичних особах, що зареєстровані за законодавством України» (реєстр. № 7277). Надісланий Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (вих. № 01–9/4–37 від 06.05.2022 р.).

14. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про відшкодування шкоди завданої потерпілому внаслідок збройної агресії Російської Федерації» (реєстр. № 7385). Надісланий Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (вих. № 01–9/4–141 від 25.10.2022 р.).

15. Науково-правовий висновок на законопроект «Про географічні зазначення спиртних напоїв» (реєстр. № 6480 від 28.12.2021 р.). Надісланий Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (вих. № 01–9/4–148 від 11.11.2022 р.).

16. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо питань дослідницької інфраструктури та підтримки молодих вчених». Надісланий Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (вих. № 01–9/1–53 від 10.06.2022 р.).

17. Науково-експертний висновок щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про громадянство України» щодо особливостей набуття та втрати громадянства України окремими категоріями осіб». Надісланий на ім'я Голови Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнародних відносин Лубінцю Д. В. (вих. №01–9/4–38 від 06.05.2022 р.).

18. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про державну реєстрацію збитків, завданих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України» (реєстр. № 7193 від 22.03.2022 р.). Надісланий Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (вих. №01–9/4–156(31) від 31.03.2022 р.).

19. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності з примусового виконання судових рішень, рішень інших органів (посадових осіб) у період дії воєнного стану» (реєстр. № 7317 від 26.04.2022 р.). Надісланий Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (вих. №01–9/4–35 від 26.04.2022 р.).

20. Науково-правовий висновок на проєкт Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань участі юридичних осіб, зареєстрованих на території держави-агресора та/або кінцевими-бенефіціарами власниками яких є громадяни держави-агресора та громадян держави-агресора у юридичних особах, що зареєстровані за законодавством України» (реєстр. № 7277 від 12.04.2022 р.). Надісланий Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (вих. №01–9/4–42 від 23.05.2022 р.).

21. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про оренду державного та комунального майна» щодо надання права на отримання в оренду державного та комунального майна без проведення аукціону громадським об'єднанням, які провадять волонтерську діяльність на тери-

торії України» (реєстр. № 7543 від 08.07.2022 р.). Надіслано до Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (вих. № 01–9/4–100 від 01.08.2022 р.).

22. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо підтримки позичальників, які втратили майно у зв'язку з веденням бойових дій» (реєстр. № 7441 від 07. 06. 2022 р.). Надіслано до Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (вих. № 01–9/4–76 від 29.06.2022 р.).

23. Науковий висновок щодо звернення Головного управління ДСНС України у Київській області щодо особливостей відносин між Головним управлінням ДСНС України у Київській області та 9 ДПРЗ ГУ ДСНС України у Київській області (вих. № 01–9/1–135 від 04.10.2022 р.).

24. Науковий висновок на звернення голови Цивільного касаційного суду у складі Верховного Суду Б. Гулька з окремих питань застосування цивільного процесуального законодавства України. Положення статті 58 ЦПК України (інститут процесуального представництва) і статті 56 ЦПК України (інститут захисту прав, свобод та інтересів інших осіб) не є тотожними правовими інститутами. З урахуванням принципу верховенства права і принципу справедливості, особа на підставі частини другої статті 172 СК України та положень статті 56 ЦПК України, якщо вона не пред'являла позов на захист прав німецьких батьків, має право подати як апеляційну скаргу, так і касаційну скаргу. Надісланий до Верховного Суду (вих. № 01–9/1–54 від 10.06.2022 р.).

25. Науковий висновок за зверненням голови Касаційного цивільного суду в складі Верховного Суду Б. Гулька від 21.07.2022 р. № 236/0/26–22.

Крім того, фахівці Інституту взяли участь у підготовці 6 науково-правових (науково-експертних) висновків понад виконання паспорту бюджетної програми 6581040:

1. Науково-правовий висновок щодо звернення судді Верховного Суду Луспеніка Д. № 61-19045св20 стосовно незаконності при-

ватизації земельної ділянки членом фермерського господарства. Науковий аналіз та обґрунтування можливості повернення спірної земельної ділянки у власність держави з володіння особи, якій вона надана у власність як члену ФГ, без визнання незаконними рішень органів державної влади чи місцевого самоврядування, які стали підставою для первинної передачі в оренду фізичній особі земель сільськогосподарського призначення, за умови, що позивачем не оспорювалася 1) сама первинна передача в оренду земельної ділянки, 2) створення ФГ, 3) введення до його складу нових членів-фізичних осіб, які й отримали право на передачу їм у власність земельних ділянок як члени фермерського господарства (реєстр. № 209 від 13.05.2022 р.). Надіслано до Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (вих. № 01–9/1–46 від 02.06.2022 р.).

2. Науково-правовий висновок на проєкт Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей корпоративного управління юридичних осіб, акціонером (засновником, учасником) яких є держава в період дії правового режиму воєнного стану в Україні» (реєстр. № 7319 від 26.04.2022 р.). Запропоновано деталізувати та вдосконалити вказану в проєкті Закону процедуру обрання членів наглядової ради державних унітарних підприємств та господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі на час дії в Україні правового режиму воєнного стану. Надіслано до Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (вих. № 01–9/4–43 від 23.05.2022 р.).

3. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов запровадження господарської діяльності в період воєнного (надзвичайного) стану в Україні» (реєстр. № 7331 від 29.04.2022 р.). Запропоновано усунути дублювання у проєкті змін до Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» окремих положень цього ж Закону та Постанови Кабінету Міністрів України № 314 від 18.03.2022 р. «Деякі питання забезпечення про-

вадження господарської діяльності в умовах воєнного стану», а також передбачити можливість розгляду скарг та звернень Експертно-апеляційною радою з питань ліцензування шляхом проведення засідань у режимі відео конференції. Надіслано до Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (вих. №01–9/1–48 від 03.06.2022 р.).

4. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань передачі примусово вилучених об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів» (реєстр. № 7526 від 06.07.2022 р.). Запропоновано звизити перелік суб'єктів, щодо яких законопроєктом передбачено надати можливість передання примусово вилучених об'єктів права власності російської федерації та їх резидентів та удосконалити через внесення змін статтю 4 Закону України «Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів». Надіслано до Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (вих. № 01–9/4–95 від 26.07.2022 р.).

5. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства щодо застосування процедур банкрутства у період дії воєнного стану» (реєстр. № 7442 від 07.06.2022 р.). Запропоновано переглянути позицію змін норм закону щодо обов'язкового надання інформації (документів) на запит арбітражного керуючого від фізичних осіб без їх на те згоди та щодо позбавлення фізичної особи правового статусу підприємця після закриття провадження у справі про неплатоспроможність фізичної особи – підприємця, оскільки такий підхід забороняє право вибору фізичною особою права на подальше здійснення підприємницької діяльності, особливо у випадку розрахунку з усіма кредиторами фізичної особи – боржника та суперечить ст. 42 Конституції України. Надіслано до Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (вих. №01–9/4–77 від 29.06.2022 р.).

6. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощен-

ня умов ведення бізнесу (дерегуляція)» (реєстр. № 7689 від 22.08.2022 р.). Установлено, що окремі зміни, запропоновані у законопроекті № 7689, спрямовані на скасування дозволів на ведення певних видів діяльності, що пов'язані з охороною здоров'я, санітарним та епідемічним благополуччям населення, атмосферним повітрям та тваринним світом. Вказані сфери життя охороняються нормами прямої дії – нормами Конституції України. Доведено, що пропозиції, що викладені в законопроекті № 7689 від 22.08.2022 р. і спрямовані на скасування видачі документів дозвільного характеру для ведення господарської діяльності з використанням природних ресурсів без гарантій забезпечення належної екологічної безпеки та підтримання екологічної рівноваги на території України, видаються недоцільними та такими, що не виправдовують оптимізацію законодавства щодо спрощення умов ведення бізнесу. Надіслано до Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (вих. № 01–9/4–125 від 15.09.2022 р.). Відповідь Голови Комітету з питань економічного розвитку Верховної Ради України Наталухи Д. А. про взяття до уваги пропозицій, викладених у висновку, у законотворчій роботі від 07.10.2022 р. (вих. № 01–8/ 150 від 27.10.2022 р.).

У 2022 році фахівцями Інституту підготовлено 2 науково-правових висновки понад виконання показників паспорту бюджетної програми:

1. Висновок науково-правової експертизи за постановою про призначення науково-правової експертизи, винесеної 22.08.2022 р. старшим слідчим слідчого відділу Подільського управління поліції ГУНП в м. Києві Шмагун В. В. у рамках досудового розслідування в кримінальному провадженні № 42021102050000173 від 24.09.2021 за ознаками кримінальних правопорушень, передбачених ч. 3 ст. 15 ч. 4 ст. 190, ч. 4 ст. 190 КК України (без укладання договору). Акт передачі висновку науково-правової експертизи від 14.09.2022. Виконавці: Галянтич М. К., Бобрік В. І., Гетманцев М. О.

2. Науковий висновок щодо звернення голови Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Смоковича Михай-

ла щодо особливостей виплати Фондом гарантування вкладів фізичних осіб сум гарантованого відшкодування (вих. №01–9/1–45 від 31.05.2022 р. на №208 від 13.05.2022).

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

У звітному періоді науковцями Інституту підготовлено 8 науково-правових (науково-експертних) висновків до законопроектів, а саме:

1. Пропозиції до проекту Закону України «Про заборону пропаганди російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України, символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну». Надіслано Міністерству економіки України.

2. Науково-правовий висновок до проекту Закону «Про розроблення та виробництво озброєння, військової і спеціальної техніки» на 0,25 друк. арк. надіслано листом 21.09.2022 р. №81 заступнику директора Департаменту військово-промислової політики О. Журавлю.

3. Науково-експертний висновок до проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності» надіслано листом №49 від 15.07.2022 р. на адресу Міністерства економіки України.

4. Пропозиції до проекту Правил складання, подання заявки на торговельну марку, заявки на міжнародну реєстрацію торговельної марки та проведення експертизи заявки на торговельну марку, міжнародної реєстрації торговельної марки з поширенням на Україну надано у порівняльній таблиці, яка надіслана до Міністерства економіки України лист №83 від 27.09.22 р.

5. Науково-експертний висновок на проект Закону України «Про авторське право і суміжні права» (реєстр. №5552–1 від 09.06.2021 р.) у вигляді порівняльної таблиці, підготовленої до другого читання.

Науково-експертний висновок надіслано Голові Верховної Ради України Стефанчуку Р. (вих. №48 від 13.07.2022 р.).

6. Науково-експертний висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України, спрямований на розширення кола об'єктів цивільних прав» (реєстр. № 6447 від 17.12.2021 р.). Науково-експертний висновок надіслано Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (вих. №25 від 20.04.2022 р.).

7. Науково-експертний висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо стимулювання діяльності у сфері трансферу технологій», розроблений Міністерством освіти і науки України, надіслано листом від 08.06.2022 р. № 39 на 8 арк. до МОН України. Автори – Мироненко Н. М., Тверезенко О. О. Згідно висновку до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо стимулювання діяльності у сфері трансферу технологій», враховуючи назву Проєкту Закону, він має стимулювати комерціалізацію технологій, однак його положення є нечіткими, не узгоджуються з положеннями законодавства України у сфері інтелектуальної власності (у тому числі щодо застосування термінології в цій сфері), встановлюють додатковий фінансовий тягар у якості обов'язкової наукової та науково-технічної експертизи технологій чи її складової, при цьому процедура такої експертизи не в повній мірі узгоджується із вимогами Закону України «Про адміністративні послуги». Зазначений проєкт Закону потребує суттєвого доопрацювання.

8. Науково-правовий висновок на проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про деякі питання митного оформлення товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності або на які встановлено заборони та обмеження щодо їх переміщення через митний кордон України, у період дії воєнного стану». Направлено до Департаменту розвитку сфери інтелектуальної власності та інноваційної політики Міністерства економіки України (вих. № 36 від 23.05.2022 р.).

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

Для Верховної Ради України та її комітетів усього спрямовано 38 науково-правових (науково-експертних) висновків, з них 24 на виконання паспорту бюджетної програми, зокрема:

1. Науково-правовий висновок на законопроект про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України щодо відповідальності за порушення інтересів учасників Фонду майбутніх поколінь (реєстр. № 6397) (щодо кримінально-правових питань), підготовлені за запитом Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності Верховної Ради України. Науковці Інституту дійшли таких висновків:

2. Науково-правовий висновок на законопроект про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України щодо відповідальності за порушення інтересів учасників Фонду майбутніх поколінь (реєстр. № 6397–1) (щодо кримінально-правових питань), підготовлені за запитом Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

3. Науково-правовий висновок до проекту Закону про внесення зміни до статті 66 Закону України «Про Національну поліцію» щодо службового сумісництва поліцейських (реєстр. № 6450 від 20.12.2021 р.) та альтернативного проекту Закону України (реєстр. № 6450–1 від 24.12.2021 р.), підготовлені за запитом Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

4. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України», підготовлені за запитом Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій.

5. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо підвищення ефективності механізму захисту суспільства

та держави від кримінальних правопорушень» (реєстр. № 6551 від 25.01.2022 р.), підготовлений за дорученням Голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності С. К. Юнушаса.

6. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо удосконалення захисту працівників бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги під час виконання службових обов'язків» (реєстр. № 6423 від 13.12.2021 р.) підготовлений на запит Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

7. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за правопорушення в сфері реалізації права на мирне зібрання» (реєстр. № 7097 від 22.02.2022 р.), підготовлений за запитом Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

8. Науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів» (реєстр. № 7290 від 15.04.2022 р.), підготовлені за запитом Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

9. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за перешкоджання діяльності органу державного фінансового контролю» (реєстр. № 7569 від 19.07.2022 р.), підготовлений за запитом Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

10. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо удосконалення відповідальності за колаборційну діяльність та суміжні кримінальні правопорушення» (реєстр. № 7570 від 20.07.2022 р.), підготовлений за запитом Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

11. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо удосконалення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність» (реєстр. № 7647 від 08.08.2022 р.) та проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» щодо особливостей діяльності на тимчасово окупованій території України» (реєстр. № 7646 від 08.08.2022 р.), підготовлений за запитом Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

12. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до статті 111–1 Кримінального кодексу України щодо вдосконалення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність» (реєстр. № 8077 від 26.09.2022 р.), підготовлений за запитом Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

13. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо протидії російській паспортизації» (реєстр. № 8057 від 19.09.2022 р.), підготовлений за запитом Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

14. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо співробітництва з Міжнародним кримінальним судом» (реєстр. № 7304 від 20.04.2022 р.), підготовлений за запитом Голови Комітету з питань правоохоронної діяльності Верховної Ради України Іонушаса С. К.

15. Науково-правовий висновок щодо проєкту Закону України «Про внесення деяких змін до Кримінального процесуального кодексу України» (реєстр. № 7615 від 29.07.2022 р.), підготовлений за запитом Голови Комітету з питань правоохоронної діяльності Верховної Ради України Іонушаса С. К.

16. Науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України

щодо закриття кримінального провадження в зв'язку з декриміналізацією діяння» (реєстр. № 7630 від 02.08.2022 р.), підготовлені за запитом Голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності Іонушаса С. К.

17. Науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення деяких змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо окремих питань кримінального провадження» (реєстр. № 7634 від 04.08.2022 р.), підготовлені за запитом Голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності Іонушаса С. К.

18. Науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до статті 182 Кримінального процесуального кодексу України щодо можливості звернення в дохід держави застави щодо якої слідчим суддею, судом не було вирішено питання про її повернення підозрюваному, обвинуваченому, заставодавцю» (реєстр. № 7705 від 29.08.2022 р.), підготовлено за запитом Голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності Іонушаса С. К.

19. Науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення деяких змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо вирішення окремих питань здійснення досудового розслідування» (реєстр. № 7635 від 05.08.2022 р.), підготовлено за запитом Голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності Іонушаса С. К.

20. Науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення деяких змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо відновлення завершеного досудового розслідування» (реєстр. № 8070 від 23.09.2022 р.), підготовлені за запитом Голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності Іонушаса С. К.

На запити комітетів Верховної Ради України понад виконання паспорту бюджетної програми підготовлено 14 науково-правових висновків:

1. Науково-правовий висновок до проєкту Постанови про утворення Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань майбутнього (реєстр. № 6434 від 15.12.2021 р.), підготовлені за запитом Голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Бабака С.

2. Науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо пріоритетних напрямів наукової, науково-технічної інноваційної діяльності» (реєстр. № 6445 від 17.12.2021 р.), підготовлені за запитом Голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Бабака С.

3. Науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення зміни до статті 165 Податкового кодексу України щодо створення сприятливих умов для провадження наукової і науково-технічної діяльності» (реєстр. № 6515 від 13.01.2022 р.), підготовлені за запитом Голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Бабака С. та на виконання доручення головного ученого секретаря НАПрН України Гетьмана Є. (вх. лист ел. поштою № 10 від 21.01.2021 р.).

4. Науково-правовий висновок на проєкти Законів України «Про внесення змін до статті 94 Закону України «Про Національну поліцію» щодо збільшення грошового забезпечення поліцейських» (реєстр. № 6506 від 05.01.2022 р.) та альтернативних законопроєктів: «Про внесення змін до статті 94 Закону України «Про Національну поліцію» щодо осучаснення розміру грошового забезпечення поліцейських» (реєстр. № 6506–1 від 06.01.2022 р.), «Про внесення змін до статті 94 Закону України «Про Національну поліцію» щодо забезпечення гідних умов оплати праці поліцейських» (реєстр. № 6506–2 від 11.01.2022 р.), «Про внесення змін до статті 94 Закону України «Про Національну поліцію» щодо поліпшення умов грошового забезпечення поліцейських» (реєстр. № 6506–3 від 11.01.2022 р.), підготовлений на виконання доручення Голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності Іонушаса С. К.

5. Науково-правовий висновок щодо проєкту Закону України «Про внесення деяких змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за невиконання законних вимог та перешкоджання діяльності комітетів Верховної ради України та народних депутатів України» (реєстр. № 8073) та альтернативного до нього проєкту Закону України «Про внесення деяких змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо удосконалення відповідальності за перешкоджання діяльності депутатів, виконання контрольних функцій комітетами Верховної Ради України» (реєстр. № 8073–1) за зверненням Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності та за дорученням НАПрН України.

6. Науково-правовий висновок до законопроєкту «Про внесення деяких змін до Кримінального кодексу України щодо посилення кримінальної відповідальності за злочин, передбачений частиною 1 статті 368» (реєстр. № 8049 від 19.09.2022 р.) за зверненням Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

7. Науково-правовий висновок щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо встановлення відповідальності за подання та прийняття неконституційних законів» (реєстр. № 8130) за зверненням Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

8. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення» (реєстр. № 6246), «Про внесення змін до деяки законів України щодо удосконалення правових засад провадження аудиторської діяльності в Україні» (реєстр. № 6245), «Про внесення змін до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» щодо удосконалення деяких положень» (реєстр. № 6245-1) на виконання запиту Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

9. Науково-правовий висновок щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо застосування правоохоронними органами безпілотних повітряних суден та протидії їх незаконному використанню» (реєстр. № 8185), підготовлений на виконання запиту Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

10. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державне бюро розслідувань» щодо вдосконалення порядку дострокового припинення повноважень Директора Державного бюро розслідувань» (реєстр. № 7007 від 03.02.2022 р.), підготовлений на доручення Голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності Іонушаса С. К.

11. Науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України стосовно приведення статусу Державного бюро розслідувань у відповідність до вимог Конституції України» (реєстр. № 7024 від 04.02.2022 р.), підготовлені виконання листа Голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності Іонушаса С. К.

12. Науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про перезавантаження Державного бюро розслідувань» (реєстр. № 8059 від 19.09.2022 р.) та до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо перезавантаження Державного бюро розслідувань» (реєстр. № 8060 від 19.09.2022 р.), підготовлені на виконання запиту Голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності Іонушаса С. К.

13. Науково-правовий висновок щодо проєктів Законів України «Про Державне бюро військової юстиції» (реєстр. № 6569 від 28.01.2022 р.) та «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального процесуального кодексу України у зв'язку із прийняттям Закону України «Про Державне бюро військової юстиції» (реєстр. № 6570 від 28.01.2022 р.),

підготовлені на виконання запиту Голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності Іонушаса С. К.

14. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про Державне бюро розслідувань» (реєстр. № 7552 від 12.07.2022 р.), підготовленого на виконання запиту Голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності Іонушаса С. К.

На запит Головного слідчого управління Служби безпеки України та на виконання показників паспорту бюджетної програми підготовлено 1 науково-правовий висновок:

1. Науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо міжнародного співробітництва під час кримінального провадження» (реєстр. № 8038 від 15.09.2022 р.), підготовлені на звернення Головного слідчого управління Служби безпеки України (вих. лист № 197-01-40 від 10.10.2022 р.).

На доручення Міністерства юстиції України понад виконання паспорту бюджетної програми 1 науково-правовий висновок:

1. Науково-правовий висновок до проєктів плану заходів з опрацювання нормативно-правових актів Союзу РСР та Української РСР (Української СРР) з метою визначення положень, котрі доцільно інкорпорувати до законодавства України, та переліку актів вищих представницьких органів Союзу РСР, Української РСР (Української СРР), що не застосовуються на території України з дня набуття чинності Конституцією України, на виконання Закону України «Про дерадянізацію законодавства України» від 21.04.2022 р. № 2215-IX, підготовані за виконання звернення заступника Міністра юстиції України Банчука О.

У 2022 році фахівці Інституту підготували 23 науково-правових (науково-експертних) висновків щодо правозастосовної діяльності на виконання паспорту бюджетної програми 6581040:

Так, на запит Верховного Суду підготовлено 9 науково-правових висновків:

1. Науково-правовий висновок щодо визнання працівників ФОП колективом, який, відповідно до ст. 47 КК України, може клопотати про передачу особи на поруки, підготовлений за зверненням судді Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду Шевченко Т. (вих. лист № 69-02-35 від 21.02.2022 р.).

2. Науково-правовий висновок у справі № 236/4762/19 (провадження № 51-2075км21) щодо тлумачення окремих положень ч. 4 ст. 307 КК України, підготовлений за зверненням судді Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду Голубицького С. (вих. лист № 25-02-35 від 20.01.2022 р.).

3. Науково-правовий висновок у справі № 310/3772/20 (провадження № 51-1922км21) щодо тлумачення окремих положень примітки до ст. 358 КК України, підготовлений за зверненням голови Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду Кравченка С. (вих. лист № 27-02-35 від 20.01.2022 р.).

4. Науково-правовий висновок щодо змісту ознак кримінального правопорушення, передбаченого нормою ч. 1 ст. 426 КК України «Бездіяльність військової влади», підготовлений за зверненням судді Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду Анісімова Г. (вих. лист № 43-02-35 від 31.01.2022 р.).

5. Науково-правовий висновок щодо тлумачення окремих положень статей 5 та 2032 КК України, підготовлений за зверненням судді Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду Наставного В. В. (вих. лист № 97-02-35 від 13.06.2022 р.).

6. Науково-правовий висновок щодо співвідношення норм, передбачених ч. 1 та ч. 2 ст. 75 КК України, підготовлений за зверненням судді Великої Палати Верховного Суду Крет Г. Р. (вих. № 152-01-35 від 29.08.2022 р.).

7. Науково-правовий висновок стосовно тлумачення ч. 1 ст. 154 КК України, підготовлений за зверненням судді Касаційного кримінального суду Верховного Суду Ковтуновича М. І. (вих. № 177-01-35 від 19.09.2022 р.).

8. Науково-правовий висновок щодо тлумачення окремих положень ст. 366 КК України, підготовлений за зверненням судді Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду Матієк Т. В. (вих. №201-01-35 від 18.10.2022 р.).

9. Науково-правовий висновок щодо тлумачення окремих положень ст. 15 КК України (у частині можливості оцінки поведінки неосудної особи як замаху на вчинення кримінального правопорушення), підготовлений за зверненням судді Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду Наставного В. В. (вих. лист №224-01-35 від 11.11.2022 р.).

До Офісу Генерального прокурора на виконання паспорту бюджетної програми підготовлено 6 науково-правових висновків:

1. На запит заступника Генерального прокурора Симоненка О. підготовлені роз'яснення щодо певних кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України, громадської безпеки й проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку (статті 111, 111–1, 111–2, 114–4, 258–3, 258–5, 260, 436–2, 438 КК) (вих. лист №96-01-55 від 10.06.2022 р.).

2. Науково-експертні довідки, підготовлені на запит начальника Департаменту процесуального керівництва у кримінальних провадженнях про катування та інших серйозних порушеннях прав громадян з боку правоохоронних органів Офісу Генерального прокурора Белоусова Ю.:

– довідка про особливості кримінального провадження щодо військовополонених; довідка про обставини, які підлягають доказуванню у кримінальних провадженнях за ст. 438 КК України; довідка про правовий статус та заборону примусового обміну до російської федерації громадянина України, захопленого ЗСУ під час військової дії в рядах ворога зі зброєю в руках; довідка про колізію інституту обміну військовополонених та інших осіб з зобов'язаннями кримінального переслідування і покарання осіб, винних у вчиненні міжнародних злочинів.

3. Науково-правовий висновок фахівців відділу дослідження проблем кримінального права щодо участі дітей у збройних кон-

фліктах, підготовлений за запитом Заступника Генерального прокурора Мустеци І. (вих. № 199-01-52 від 12.10.2022 р.).

4. Роз'яснення щодо певних кримінальних правопорушень (статті 190, 200, 361 КК України), підготовані за запитом заступника начальника Департаменту – начальника управління організації і процесуального керівництва досудовим розслідуванням посягань на кібербезпеку держави Офісу Генерального прокурора Баранчука П. (вих. № 215-01-32 від 04.11.2022 р.).

5. Роз'яснення щодо ст. 441 КК, підготоване за запитом Офісу Генерального прокурора (вх. б/н від 05.12.2022 р.). Науковцями Інституту зазначено, що точність розуміння екоциду як явища, а також встановлення змісту обов'язкових його ознак як кримінального правопорушення, потребує звернення уваги на норми міжнародного права. Такі норми, а також позиції міжнародних і національних експертів, провідних науковців слугують орієнтиром для законодавця при встановленні кримінальної відповідальності за це кримінальне правопорушення, а для правозастосувачів – при кваліфікації вчиненого особою діяння при розслідуванні та притягненні винного до кримінальної відповідальності. Зауважено, що екоцид характеризується міжнародними експертами як злочин виключно зі значними наслідками (реальними або такими, безповоротньо мають настати) із дуже серйозним впливом на екосистему (вих. № 237-01-32 від 12.12.2022 р.).

6. Науково-експертні довідки щодо основних положень певних законів, спрямовані до Офісу Генерального прокурора за ініціативою науковців Інституту:

– довідка про основні положення Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення добору та підготовки прокурорів» від 14.04.2022 р. № 2203-IX (проект № 5158 від 25.02.2021 р.); довідка про основні положення Закону України «Про запобігання загрозам національній безпеці, пов'язаним із надмірним впливом осіб, які мають значну економічну та політичну вагу в суспільному житті (олігархів)»

На доручення Служби безпеки України та на виконання паспорту бюджетної програми (8 документів):

1. Відповідь щодо актуальних кримінально-правових питань воєнного періоду, підготована за запитом заступника начальника Головного слідчого управління Служби безпеки України Буряка О. (вих. № 192-01-40 від 04.10.2022 р.).

2. Науково-правовий висновок щодо законопроектів з питань боротьби з тероризмом (реєстр. № 7349 від 05.05.2022 р., № 7350 від 05.05.2022 р., № 7699 від 26.08.2022 р.), підготований за запитом заступника начальника Головного слідчого управління Служби безпеки України Букреева О. (вих. № 188-01-40 від 28.09.2022 рю).

3. Науково-правовий висновок щодо внесення змін до кримінального і кримінального процесуального законодавства для забезпечення кримінального переслідування осіб, відповідальних за діяльність приватних військових компаній у контексті збройної агресії рф проти України, підготовлений на доручення Головного слідчого управління Служби безпеки України (вих. № 203-01-40 від 20.10.2022 р.).

4. Відповідь щодо кваліфікації дій осіб окремих категорій як колабораційна діяльність (ст. 111–1 КК України), підготована за запитом заступника начальника Головного слідчого управління Служби безпеки України Буряка О. (вих. № 228-01-40 від 14.11.2022 р.).

5. Відповідь щодо запропонованих варіантів кваліфікації злочинних дій організаторів (учасників) псевдореферендумів за дорученням Головного слідчого управління СБУ (вих. лист № 189-01-40 від 29.09.2022 р.).

6. Окремі міркування щодо упорядкування застосування процедур *in absentia* в кримінальному провадженні (зокрема, за статтями 193, 297–1 КПК України) з приводу звернення ГСУ СБУ про надання висновку за проектом Закону України (реєстр. № 8038 від 15.09.2022 р.), підготовлені на звернення Головного слідчого управління Служби безпеки України (вих. лист № 197-01-40 від 10.10.2022 р.)

7. Науково-правовий висновок щодо питань вилучення, зберігання та обліку в умовах правового режиму воєнного стану зброї, боєприпасів, а також захопленого у ворога озброєння, військової техніки та іншого військового майна, підготовлений на запит Головного слідчого управління Служби безпеки України (вих. лист № 194-01-40 від 05.10.2022 р.).

8. Науково-правовий висновок щодо можливих шляхів відшкодування шкоди, заподіяної кримінальними правопорушеннями, пов'язаними з агресією рф, підготовлений на звернення Головного слідчого управління Служби безпеки України (вих. б/н від 19.12.2022 р.).

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

Протягом звітного року Інститут традиційно значну увагу приділяв розробці зауважень і пропозицій до чинного законодавства з метою його удосконалення і приведення у відповідність до європейських правових стандартів, проведенню правової експертизи проєктів законів та інших правових актів, підготовці науково-консультативних висновків за зверненнями представників Верховної Ради України, центральних органів виконавчої влади, інших державних органів. Результати даної роботи Інституту були втілені у 37 (27 на виконання показників бюджетної програми та 10 понад виконання) науково-правових висновках.

Так, на виконання паспорту бюджетної програми 6581040 надаю 23 науково-правових висновків на проєкти законів України, зокрема:

1. Науково-правовий висновок за зверненням Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій щодо надання пропозицій і зауважень до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та інноваційної діяльності» (реєстр. № 6445 від 17.12.2021 р.) (вих. № 4 від 10.01.2022 р.).

2. Науково-правовий висновок за зверненням Міністерства освіти і науки України щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо питань дослідницької інфраструктури та підтримки молодих вчених» (вих. № 59/2 від 01.06.2022 р.).

3. Науково-правовий висновок за зверненням голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Бабака С. щодо проєкту Закону України від 23.12.2022 р. № 8302 «Про внесення змін до Закону України «Про Конституційний Суд України» щодо порядку формування Дорадчої групи експертів» (вих. № 2 від 09.01.2023 р.).

4. Науково-правовий висновок на проєкти Законів України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за невиконання законних вимог та перешкоджання діяльності комітетів Верховної Ради України та народних депутатів України» (реєстр. № 8073 від 23.09.2022 р.) та «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо удосконалення відповідальності за перешкоджання діяльності депутатів, виконання контрольних функцій комітетами Верховної Ради України» (реєстр. № 8073–1 від 10.10.2022 р.) (вих. № 117/1 від 04.11.2022 р.).

5. Науково-правовий висновок за зверненням Першого заступника Голови Комітету з питань правоохоронної діяльності Верховної Ради України Осадчука А. П. щодо надання пропозицій і зауважень до проєкту Закону України «Про внесення змін до статті 121 Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення заходів безпеки пасажирів при здійсненні приміських та міжміських пасажирських перевезень» (реєстр. № 6412 (доопрацьований) від 15.12.2021 р.) (вих. № 3 від 10.01.2022 р.).

6. Науково-правовий висновок за зверненням Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності щодо надання пропозицій та зауважень до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушен-

ня та Кримінального кодексу України щодо удосконалення захисту працівників бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги під час виконання службових обов'язків» (реєстр. № 6423 від 13.12.2021 р.) (вих. № 27 від 17.01.2022 р.).

7. Науково-правовий висновок за зверненням Першого заступника голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності Осадчука А. П. щодо надання пропозицій і зауважень до проєкту Закону України «Про внесення змін до статті 173–4 Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо вдосконалення законодавства щодо протидії булінгу (цькування)» (реєстр. № 6457 від 22.12.2021 р.) (вих. № 37 від 27.01.2022 р.).

8. Науково-правовий висновок за зверненням Першого заступника голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності Осадчука А. П. щодо надання пропозицій і зауважень до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за керування транспортним засобом, обладнаним шинами з порушенням установлених законодавством вимог» (реєстр. № 6462 від 24.12.2021 р.) (вих. № 38 від 27.01.2022 р.).

9. Науково-правовий висновок за зверненням Першого заступника голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності Осадчука А. П. щодо надання пропозицій і зауважень до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за перевищення встановлених обмежень швидкості руху транспортних засобів» (реєстр. № 6463 від 24.12.2021 р.) (вих. № 40 від 28.01.2022 р.).

10. Науково-правовий висновок за зверненням Першого заступника голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності Осадчука А. П. щодо надання пропозицій і зауважень до проєкту Закону України «Про внесення змін до статті 195–6 Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за продаж піротехнічних виробів дітям» (реєстр. № 6494 від 31.12.2021 р.) (вих. № 44 від 03.02.2022 р.).

11. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін в Кодекс України про адміністративні правопорушення щодо встановлення відповідальності за порушення вимог законодавства про плату за використання автомобільних доріг загального користування» (реєстр. № 6089 від 23.09.2021 р.), який нерозривно пов'язаний із проектом Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо плати за використання автомобільних доріг загального користування» (реєстр. № 6087 від 23.09.2021 р.) (вих. № 67/1 від 23.08.2022 р.).

12. Науково-правовий висновок за зверненням голови Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування щодо проекту Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» (нова редакція) (реєстр. № 6504 від 05.01.2022 р.) (вих. № 57/1 від 23.02.2022 р.).

13. Науково-правовий висновок за зверненням голови Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо комунальної власності» (реєстр. № 6479 від 28.12.2021 р.) (вих. № 53/1 від 17.02.2022 р.).

14. Науково-правовий висновок за зверненням Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про органи самоорганізації населення» щодо удосконалення порядку організації, діяльності та припинення органу самоорганізації населення» (реєстр. № 6319 від 18.11.2021 р.) (вих. № 57/2 від 23.02.2022 р.).

15. Науково-правовий висновок за зверненням Першого заступника голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності Осадчука А. П. щодо надання пропозицій і зауважень до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких

законодавчих актів України щодо визначення кола посадових осіб місцевого самоврядування» (реєстр. № 6505 від 05.01.2022 р.) (вих. № 43 від 01.02.2022 р.).

16. Науково-правовий висновок за зверненням Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Верховної Ради України щодо проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення повноважень органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб у період дії воєнного стану (реєстр. № 8056 від 19.09.2022 р.) (вих. № 104/1 від 18.10.2022 р.).

17. Науково-правовий висновок за зверненням Заступника Державного секретаря Кабінету Міністрів України Федорчука В. щодо надання пропозицій до Проекту Національної програми «Наука майбутнього» (вих. № 116/1 від 28.10.2022 р.).

18. Науково-правовий висновок за зверненням Міністерства освіти і науки України щодо надання пропозицій і зауважень до проекту Постанови Кабінету Міністрів України «Питання Національних наукових центрів», розробленого на виконання завдання, визначеного пунктом 9 доручення Прем'єр-міністра України від 25.01.2016 р. № 52073/1/1–15 до абзацу першого частини третьої статті 14 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 р. № 848-VIII (вих. № 102/1 від 23.09.2022 р.).

19. Науково-правовий висновок щодо змін до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» (вих. № 58/1 від 30.03.2022 р.).

20. Науково-правовий висновок за зверненням Голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій С. В. Бабака щодо надання пропозицій до проекту Постанови Верховної Ради України «Про утворення Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань майбутнього» (реєстр. № 6434 від 15.12.2021 р.) (вих. № 1 від 04.01.2022 р.).

21. Науково-правовий висновок за зверненням Голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Баба-

ка С. В. щодо надання пропозицій і зауважень до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про громадянство України» щодо підстав і порядку прийняття та припинення громадянства України (реєстр. № 6368–2 від 17.12.2021 р.) (вих. № 31 від 24.01.2022 р.).

22. Науково-правовий висновок за зверненням Голови Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики щодо проекту Закону України «Про деколонізацію гуманітарної сфери України» (реєстр. № 7721 від 01.09.2022 р.) (вих. № 101/1 від 21.09.2022 р.).

23. Науково-правовий висновок за зверненням Голови Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики щодо надання експертного висновку на доопрацьований альтернативний проект Закону України «Про подальше деколонізацію, деокупацію та суверенізацію культурного простору (реєстр. № 7721–1 від 14.09.2022 р., у ред. від 20.09.2022 р.) (вих. № 103/1 від 03.10.2022 р.).

Понад виконання паспорту бюджетної програми 6581040 надаю 7 науково-правових висновків на проекти законів України та інших нормативно-правових актів:

1. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу, зокрема в умовах воєнного або надзвичайного стану» (реєстр. № 7212–1 від 11.04.2022 р.) (вих. № 99/1 від 14.09.2022 р.).

2. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо здійснення судочинства в умовах воєнного стану» (реєстр. № 7404 від 24.05.2022 р.) (вих. № 65/1 від 08.07.2022 р.).

3. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо вдосконалення механізму залучення приватних інвестицій з використанням механізму державно-приватного партнерства

для пришвидшення відновлення зруйнованих війною об'єктів та будівництва нових об'єктів, пов'язаних з післявоєнною перебудовою економіки України» (реєстр. № 7537 від 08.07.2022 р.) (вих. № 66/1 від 08.08.2022 р.).

4. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності в сфері колективно-договірної діяльності» (реєстр. № 7629 від 02.08.2022 р.) (вих. № 99/2 від 15.09.2022 р.).

5. Науково-правовий висновок на проєкти Законів України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за керування транспортним засобом у стані сп'яніння в умовах воєнного стану» (реєстр. № 7382 від 17.05.2022 р.), «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за керування транспортними засобами у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння в умовах правового режиму воєнного стану» (реєстр. № 7382–1 від 23.05.2022 р.) (вих. № 65/2 від 08.07.2022 р.).

6. Науково-правовий висновок щодо проєкту Закону Україну «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України щодо відповідальності за порушення інтересів учасників Фонду майбутніх поколінь» (реєстр. № 6397 від 06.12.2021 р.), а також альтернативного до нього проєкту Закону Україну «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України щодо відповідальності за порушення інтересів учасників Фонду майбутніх поколінь» (реєстр. № 6397–1 від 22.12.2021 р.) (вих. № 25 від 13.01.2022 р.).

7. Науково-правовий висновок щодо надання пропозицій до проєкту плану заходів з опрацювання нормативно-правових актів Союзу РСР та Української РСР (Української СРР) з метою визначення положень, котрі доцільно інкорпорувати до законодавства України (вих. № 64/1 від 05.08.2022 р.).

На виконання паспорту бюджетної програми 6581040 надано 4 науково-правових висновків щодо правозастосовної діяльності, зокрема:

1. Науково-правовий висновок за зверненням заступника Харківського міського голови – секретаря виконавчого комітету Харківської міської ради щодо порядку обрання секретаря міської ради (вих. № 56/1 від 21.02.2022 р.).

2. Науково-правовий висновок за зверненням Дніпровської міської ради щодо правових наслідків самочинного будівництва (вих. № 36 від 27.01.2022 р.).

3. Науково-правовий висновок за зверненням Голови Державної регуляторної служби України О. Кучера щодо окремих питань здійснення органами місцевого самоврядування контрольних повноважень у сфері благоустрою населених пунктів (вих. № 145 від 23.12.2022 р.).

4. Науково-правовий висновок за зверненням судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Мельник-Томенко Ж. М. щодо проблемних питань, які виникли при розгляді адміністративної справи. При відповіді на поставлені у зверненні питання констатовано, що неможливість оскарження ухвали про відмову у задоволенні заяви, поданої у порядку статті 383 КАС України, є непропорційним та необґрунтованим обмеженням, може говорити про примарність перспективи виконання судового рішення та залишення порушених прав приватної особи без поновлення (вих. № 59/1 від 26.05.2022 р.).

Понад виконання паспорту бюджетної програми 6581040 надано 3 науково-правових висновків щодо правозастосовної діяльності:

1. Науково-правовий висновок за зверненням голови Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Смоковича М. щодо можливості перегляду за винятковими обставинами постанови Верховного Суду від 20.11.2018 р., якою відмовлено в задоволенні позовних вимог, на підставі пункту 1 частини п'ятої статті 361 КАС України (вих. № 65/3 від 20.07.2022 р.).

2. Науково-правовий висновок за зверненням керуючого справами виконавчого апарату Харківської обласної ради Малишевої О. щодо окремих питань проєкту рішення обласної ради «Про перейменування Комунального закладу «Харківський академічний російський драматичний театр імені О. С. Пушкіна» (вих. № 140 від 09.12.2022 р.).

3. Науково-правовий висновок за зверненням Громадської організації «Справа життя» щодо питання представництва юридичної особи адвокатом у випадку подання юридичною особою дисциплінарної скарги на дії судді відповідно до ст. 107 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (вих. № 128/1 від 14.11.2022 р.).

**Державна наукова установа
«Інститут інформації, безпеки і права
Національної академії правових наук України»**

У 2022 році фахівці Інституту взяли участь у підготовці 25 науково-правових (науково-експертних) висновків на проєкти законів та інших нормативно-правових актів надані на виконання паспорту бюджетної програми, зокрема:

1. Науково-правовий висновок щодо проєкту Закону України «Про засади державної політики перехідного періоду» (вих. № 4 від 12.01.2022 р.).

2. Науково-правовий висновок до проєкту Закону України щодо співробітництва компетентних органів державної влади України з Міжнародним кримінальним судом (реєстр. № 7304 від 20.04.2022 р.). Пропозиції направлено до Головного юридичного управління Апарату ВР України (вих. № 43 від 27.04.2022 р.). Пропозиції ДНУ ПБП НАПрН України розглядалися і використовувалися у правотворчій діяльності Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України та профільному Комітеті Верховної Ради України (Акт впровадження Апарату ВР України від 06.12.2022 р. № 1064147).

3. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо питань дослідницької інфраструктури та підтримки молодих вчених», розробленого Міністерством освіти і науки України за власною ініціативою (лист № 1/5353п-22 від 20.05.2022 р.).

4. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про деколонізацію гуманітарної сфери України» (№ 7721 від 01.09.2022 р.) та до проекту Закону України «Про подальшу деколонізацію, деокупацію та суверенізацію культурного простору України» (№ 7721–1 від 20.09.2022 р.).

5. Пропозиції Інституту щодо прийнятих за радянських часів законів (354 акти), які підлягають імплементації у національне законодавство України відповідно до Закону України «Про дерадянізацію законодавства України» (№ 2215-IX від 21.04.2022 р.), Пропозиції направлено до Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України (вих. № 126 від 11.08.2022 р.).

6. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення боротьби з тероризмом» (№ 7349 від 05.05.2022 р.). Пропозиції направлено до Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (вих. № 127 від 16.08.2022 р.).

7. Науково-правовий висновок щодо Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки». Пропозиції направлено до Комітету Верховної Ради України з питань науки, освіти та інновацій (вих. № 2 від 11.02.2022 р.).

8. Науково-правовий висновок до Проекту Національної програми «Наука майбутнього» (№ 21288/0/2–22 від 14.10.2022 р.).

9. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про застосування та дотримання норм міжнародного гуманітарного права в Україні» (реєстр. № 8268 від 06.12.2022 р.). Висновки та пропозиції направлено до Апарату Верховної Ради України (вих. № 200 від 23.12.2022 р.).

10. Пропозиції щодо Стратегії формування, організації та діяльності системи військової юстиції України. Сформульовано пропозиції щодо підготовки проєктів законів України «Про військову поліцію», «Про прокуратуру» (щодо створення військової прокуратури), «Про судоустрій і статус суддів» (щодо створення військових судів). Пропозиції направлено до Апарату ВР України (вих. №46 від 03.05.2022 р.) та Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (вих. №47 від 03.05.2022 р.) Пропозиції ДНУ ПБП НАПрН України розглядалися і використовувалися у правотворчій діяльності Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України та Комітету Верховної ради України з питань правоохоронної діяльності (Акт впровадження Апарату Верховної Ради України від 06.12.2922 р. №1064147).

11. Науково-правовий висновок щодо проєкту Закону України «Про військову поліцію». Направлено до Апарату Верховної Ради України (вих. №35 від 04.04.2022 р., №82 від 28.06.2022 р.) та до ГШ ЗС України (вих. №42 від 27.04.2022 р.). Пропозиції ДНУ ПБП НАПрН України розглядалися і використовувалися у правотворчій діяльності Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України та профільному Комітеті Верховної Ради України (Акт впровадження Апарату Верховної Ради України від 06.12.2922 р. №1064147).

12. Пропозиції Інституту щодо інтеграції вітчизняної науки у світову систему науки (вих. №14 від 26.01.2022 р.)

13. Науково-правовий висновок до проєкту постанови Кабінету Міністрів України «Питання національних наукових центрів» (№950 від 18.07.2007 р.).

14. Науково-правовий висновок до проєкту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 19 липня 2017 р. №540 та визнання такою, що втратила чинність, постанови Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 р. №652».

14. Науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо уточнення порядку

виїзду призовників, військовозобов'язаних та резервістів з місця проживання в межах України» (реєстр. № 7522). Пропозиції направлено до Апарату Верховної Ради України (вих. № 99 від 13.07.2022 р.). Пропозиції ДНУ ШБП НАПрН України розглядалися і використовувалися у правотворчій діяльності Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України та профільному Комітеті Верховної Ради України (Акт впровадження Апарату Верховної Ради України від 06.12.2022 р. № 1064147).

15. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про державне бюро військової юстиції», реєстр. № 6569. Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (вих. № 27 від 22.02.2022 р.) та до Апарату Верховної Ради України (вих. № 28 від 22.02.2022 р.). Пропозиції ДНУ ШБП НАПрН України розглядалися і використовувалися у правотворчій діяльності Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України та профільному Комітеті Верховної Ради України (Акт впровадження Апарату Верховної Ради України від 06.12.2022 р. № 1064147).

16. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінально-процесуального кодексу України» та інших законів України щодо визначення обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння та забезпечують бойовий імунітет в умовах дії режиму воєнного стану. Направлено до Апарату Верховної Ради України (вих. № 35 від 04.04.2022 р.) та ГШ ЗС України (вих. № 42 від 27.04.2022 р.). Пропозиції ДНУ ШБП НАПрН України розглядалися і використовувалися у правотворчій діяльності Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України та профільному Комітеті Верховної Ради України (Акт впровадження Апарату ВР України від 06.12.2022 р. № 1064147).

17. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення організаційно-правових засад розвідувальної та контррозвідувальної діяльності» (№ 7380, 7380-I, 7380-II від 17.05.2022 р.), у тому числі щодо внесення змін до Законів України «Про Збройні Сили Украї-

ни», «Про Службу безпеки України», «Про розвідку», «Про контррозвідувальну діяльність», «Про оперативно-розшукову діяльність». Пропозиції направлено до Апарату Верховної Ради України (вих. № 56 від 23.05.2022 р., № 59 від 24.05.2022 р. вих. № 70 від 09.06.2022 р.). Пропозиції ДНУ ШБП НАПрН України розглядалися і використовувалися у правотворчій діяльності Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України та профільному Комітеті Верховної Ради України (Акт впровадження Апарату Верховної Ради України від 06.12.2022 р. № 1064147).

18. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до статті 22–1 Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України щодо забезпечення можливості припинення кримінальних правопорушень в умовах особливого періоду» (№ 7351 від 05.05.2022 р.). Пропозиції направлено до Апарату Верховної Ради України (вих. № 63 від 24.05.2022 р.). Пропозиції ДНУ ШБП НАПрН України розглядалися і використовувалися у правотворчій діяльності Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України та профільному Комітеті Верховної Ради України (Акт впровадження Апарату Верховної Ради України від 06.12.2022 р. № 1064147).

19. Науково-правовий висновок щодо забезпечення захисту порушених немайнових і майнових прав та відшкодування шкоди, спричиненої актом агресії, та щодо проектів законів України, реєстр. № 7520, 7520–1, 7520–2, а також Концептуальні засади законопроекту щодо позбавлення судового імунітету держави-агресора в контексті збройної агресії рф (міжнародно-правовий аспект). Пропозиції направлено до Апарату Верховної Ради України (вих. № 159 від 17.10.2022 р.). Пропозиції ДНУ ШБП НАПрН України розглядалися і використовувалися у правотворчій діяльності Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України та профільному Комітеті Верховної Ради України (Акт впровадження Апарату Верховної Ради України від 06.12.2022 р. № 1064147).

20. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кодексу України

про адміністративні правопорушення та інших законодавчих актів України щодо особливостей несення військової служби в умовах воєнного стану чи в бойовій обстановці» (реєстр № 8271 від 08.12.2022 р.). Пропозиції направлено до Апарату Верховної Ради України. Пропозиції ДНУ ПБП НАПрН України розглядалися і використовувалися у правотворчій діяльності Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України та профільному Комітеті Верховної Ради України (Акт впровадження Апарату Верховної Ради України від 06.12.2022 р. № 1064147).

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

У звітному році Інститутом на виконання паспорту бюджетної програми 6581040 підготовлено 9 науково-правових (науково-експертних) висновків на проекти законів та інших нормативно-правових актів:

1. Науково-правовий висновок до проекту Постанови про утворення Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань майбутнього (реєстр. № 6434 від 15.12.2021 р.), поданий народним депутатом України Жмеренецьким О. С. Направлений до Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (вих. лист № 1 від 04.01.2022 р.).

2. Науково-правовий висновок на проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та інноваційної діяльності» (реєстр. № 6445 від 17.12.2021 р.), поданий народним депутатом України Білозір Л. та іншими народними депутатами України. Направлений до Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (вих. лист № 3 від 10.01.2022 р.).

3. Науково-правовий висновок на проект Закону «Про основні засади формування та реалізації пріоритетних напрямів наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності в Україні» (реєстр. № 6418 від 10.12.2021 р.), поданий Кабінетом Міністрів України.

Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій.

4. Науково-правовий висновок до законопроекту реєстр. № 7588 від 25.07.2022 р. щодо підвищення ефективності використання земель фізичними особами та суб'єктами державного сектору економіки. Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (вих. лист № 61 від 12.08.2022 р.).

5. Пропозиції та зауваження до Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» у межах проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо стимулювання діяльності у сфері трансферу технологій». Направлено до Міністерства освіти і науки України (вих. лист № 32 від 15.06.2022 р.).

6. Науково-правовий висновок проекту Закону про внесення змін до Земельного кодексу України та інших законів України щодо підвищення ефективності використання державних земель сільсько-господарського призначення, (реєстр. № 7588–1 від 10.08.2022 р.). Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (вих. лист № 73 від 19.08.2022 р.).

7. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про інноваційні парки» (реєстр. № 7658 від 11.08.2022 р.). Направлений до Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (вих. лист № 75 від 30.08.2022 р.).

8. Пропозиції щодо запровадження Національної програми «Наука майбутнього». Направлено заступнику Державного секретаря Кабінету Міністрів України Федорчуку В. (вих. лист № 94 від 28.10.2022 р.).

9. Пропозиції та рекомендації до проекту наказу Міністерства освіти і науки України «Про внесення змін до Порядку державної реєстрації та обліку науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт і дисертацій, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 24.03.2022 р. № 271». Направлені Державному експерту експертної групи з питань моніторингу і оцінювання наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності

директорату науки та інновацій Двигун О. (вих. лист № 112 від 05.12.2022 р.).

Понад виконання паспорту – 21, зокрема:

1. Пропозиції та зауваження до проєкту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Типового Положення щодо планування кошторисної вартості наукових (науково-технічних) робіт, які виконуються за рахунок коштів державного бюджету», запропонованого до громадського обговорення. Направлено до Міністерства освіти і

2. Науково-правовий висновок на лист Голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Бабака С. від 14.01.2022 р. № 04–24/20–2022/9156 щодо проєкту Закону «Про економічний паспорт» (реєстр. № 6394 від 06.12.2021 р.), поданого Президентом України, та інших альтернативних проєктів законів. Направлений до Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (вих. лист № 8 від 26.01.2022 р.).

3. Науково-правовий висновок на запит від 26.11.2021 р. № 10-8-01-28355 щодо звернення Державного бюро розслідувань. Направлено до Державного бюро розслідувань (вих. лист № 10 від 28.01.2022 р.).

4. Пропозиції та зауваження до проєкту Постанови КМУ «Про реалізацію експериментального проєкту із створення на базі закладів вищої освіти та наукових установ мережі стартап-школа – інкубатор – акселератор». Направлені до Міністерства освіти і науки України (вих. лист № 16 від 20.04.2022 р.).

5. Пропозиції та зауваження до проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо питань дослідницької інфраструктури та підтримки молодих вчених». Направлені до Міністерства освіти і науки України (вих. лист № 28 від 02.06.2022 р.).

6. Пропозиції та зауваження до проєкту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання фінансової підтримки на створення високотехнологічних виробництв за участю закладів вищої освіти та наукових установ на умовах

співфінансування». Направлені до Міністерства освіти і науки України (вих. лист № 78 від 12.09.2022 р.).

7. Пропозиції та зауваження до проєкту Наказу Міністерства освіти і науки України від 13.03.2014 р. № 221 «Про затвердження форм надання та узагальнення відомостей про напрями використання коштів, одержаних у результаті трансферу технологій, створених за рахунок коштів державного бюджету, і виплату винагороди авторам таких технологій», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 01.04.2014 р. за № 376/25153 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 р. № 32). Направлені до Міністерства освіти і науки України (вих. лист № 81 від 14.09.2022 р.).

8. Пропозиції та зауваження до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України стосовно уніфікації вимог до керівників окремих державних органів» (реєстр № 7654 від 10.08.2022 р.) та альтернативного до нього проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України стосовно уніфікації вимог до керівників окремих державних органів» (реєстр. № 7654–1 від 26.08.2022 р.). Направлені до Верховної Ради України (вих. лист № 83 від 15.09.2022 р.).

9. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до статті 41 Кодексу законів про працю України щодо встановлення додаткової підстави розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця» (реєстр. № 7731 від 05.09.2022 р.). Направлено до Голови Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів Третякової Г. (вих. № 85 від 19.09.2022 р.).

10. Пропозиції та зауваження до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності використання земель фізичними особами та суб'єктами державного сектору економіки» (реєстр. № 7588 від 25.07.2022 р.). Направлені заступнику Керівника Секретаріату Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Семенюку С. (вих. лист № 88 від 29.09.2022 р.).

11. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Кодексу законів про працю щодо регулювання деяких питань трудових відносин». Направлений Голові Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів Третяковій Г. (вих. лист №91 від 17.10.2022 р.).

12. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до статті 41 Кодексу законів про працю України щодо встановлення додаткових підстав розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця та деяких інших питань» (реєстр. № 7731 від 05.09.2022 р. доопрацьований від 18.10.2022 р.). Направлений Голові Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів Третяковій Г. (вих. лист № 100 від 11.11.2022 р.).

13. Науково-правовий висновок щодо проєкту Закону «Про свободу підприємницької (економічної) діяльності домогосподарств» (реєстр. № 8143 від 20.10.2022 р.). Направлений Голові Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів Третяковій Г. (вих. лист № 109 від 28.11.2022 р.).

14. Пропозиції та зауваження до проєкту Закону України «Про цифровий контент та цифрові послуги» (реєстраційний № 6576 від 31.01.2022 р.). Направлені народному депутату Верховної Ради України Калауру І. (вих. лист № 119 від 21.12.2022 р.).

15. Пропозиції та рекомендації до проєкту наказу Міністерства освіти і науки України постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання виконання Рамкової програми Європейського Союзу з досліджень та інновацій «Горизонт Європа». Направлені до Міністра освіти і науки України Шкарлета С. (вих. лист № 121 від 23.12.2022 р.).

16. Пропозиції та зауваження до Проєкту Положення про функціонування Координаційного центру та Національних контактних пунктів Рамкової програми Європейського Союзу з досліджень та інновацій «Горизонт Європа». Направлені до Міністра освіти і науки України Шкарлета С. (вих. лист № 122 від 23.12.2022 р.).

Науково-правові (науково-експертні) висновки щодо правозастосовної діяльності (на запити Конституційного Суду України, Верховного Суду, Вищого антикорупційного суду тощо).

На виконання паспорту бюджетної програми – 2:

1. Науково-правовий висновок за зверненням голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б., в якому було поставлено такі питання: 1. Чи є підстави стверджувати про неконституційність положень частини другої статті 110 СК України статтям 51, 55 Конституції України? 2. Чи свідчить фраза «позов не може бути пред'явлений» і сам зміст наведеної норми права про те, що вказане стосується лише моменту пред'явлення позову, чи також і на час ухвалення рішення суду? Направлений до Верховного Суду (вих. лист №33 від 17.06.2022 р.).

2. Науково-практичний висновок за зверненням судді Великої Палати Верховного Суду Ткача І. В. щодо стягнення з Державної казначейської служби України пені, передбаченої ст. 32 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні». Направлений до Верховного Суду (вих. лист №62 від 12.08.2022 р.).

Понад виконання паспорту – 3:

1. Науково-правовий висновок за зверненням Касаційного господарського суду Верховного Суду щодо тлумачення та розуміння норм права у визначенні ціни позову на стадії касаційного оскарження. Направлено до Верховного Суду (вих. лист № 71 від 18.08.2022 р.).

2. Науковий висновок за зверненням голови Касаційного цивільного суду в складі Верховного Суду щодо визнання права на частку у праві власності на квартиру, в якому на підставі матеріалів справи, норм права, судової практики було зроблено висновок про те, що такий спосіб захисту порушеного права як визнання права на частку у праві власності на квартиру, у спірних правовідносинах може бути застосовано як ефективний захист порушеного права на житло дітей із урахуванням ст. 13 Європейської конвенції з прав людини, п. 5 ч. 2 ст. 18 СК України. Направлений до Верховного Суду (вих. лист №74 від 19.08.2022 р.).

3. Науково-правовий висновок за зверненням судді Великої Палати Верховного Суду Ткача І. В. щодо відшкодування судових витрат на професійну правничу допомогу. Направлено до Верховного Суду (вих. лист № 82 від 15.09.2022 р.).

Київський регіональний центр

За звітний період КРЦ НАПрН України підготував 36 науково-правовий (науково-експертний) висновок для органів державної влади. З них 26 науково-правових (науково-експертних) висновків на проекти законів та інших нормативно-правових актів, та 10 науково-правових (науково-експертних) висновки щодо правозастосовної діяльності (на запити Конституційного Суду України, Верховного Суду, Вищого антикорупційного суду тощо).

Науково-правові (науково-експертні) висновки на проекти законів та інших нормативно-правових актів:

1. Науково-експертний висновок до проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо Національного фонду досліджень України (реєстр. № 6357 від 29.11.2021 р.) на виконання листа Голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Бабака С. № 04–24/3–2021/400799 від 22.12.2021 р.

2. Науково-правовий висновок за зверненням Міністерства освіти і науки України (лист № 1/5353п-22 від 20.05.2022 р.) щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо питань дослідницької інфраструктури та підтримки молодих вчених» (вих. № 67 від 31.05.2022 р.).

3. Науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо стимулювання діяльності у сфері трансферу технологій», розробленого Міністерством освіти і науки України на виконання кроку 366 Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2022 рік, затвердженого постановою Верховної Ради України 15.02.2022 р. № 2036-IX (вих. № 72 від 07.06.2022 р.).

4. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про академічну доброчесність», запропонований Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти (вих. № 122 від 26.09.2022 р.).

5. Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення якості вищої освіти» (вих. № 123 від 26.09.2022 р.).

6. Науково-правовий висновок від 23.01.2022 р. № 17 щодо законопроектів № 6506, 6506–1, 6506–2, 6506–3 стосовно грошового забезпечення поліцейських. (лист-звернення від 21.01.2022 р.).

7. Науково-експертний висновок від 25.05.2022 р. № 59 щодо доцільності прийняття Закону України «Про державну реєстрацію геномної інформації людини» (Постанова від 14.04.2022 р. № 2202-IX).

8. Науково-експертний висновок від 25.05.2022 р. № 62 щодо застосування положень Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України та інших законів України щодо визначення обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння та забезпечують бойовий імунітет в умовах дії режиму воєнного стану» від 15.03.2022 р. № 2124-IX.

9. Науково-експертний висновок від 13.06.2022 р. № 75 щодо застосування положень Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо заборони виготовлення та поширення інформаційної продукції, спрямованої на пропагування дій держави-агресора» від 03.03.2022 р. № 2109-IX.

10. Науково-експертний висновок від 13.06.2022 р. № 76 щодо застосування положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення кримінальної відповідальності за виготовлення та поширення забороненої інформаційної продукції» від 03.03.2022 р. № 2110-IX.

11. Науково-експертний висновок від 13.06.2022 р. № 77 щодо застосування положень Закону України «Про внесення зміни до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України

щодо дії норм на період дії воєнного стану та надання звітності у період дії воєнного стану» від 15.03.2022 р. № 2120-IX.

12. Науково-експертний висновок від 13.06.2022 р. № 78 щодо застосування положень Закону України «Про внесення зміни до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану» від 24.03.2022 р. № 2142-IX.

13. Науково-експертний висновок від 13.06.2022 р. № 79 щодо застосування положень Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану» від 01.04.2022 р. № 2173-IX.

14. Науково-експертний висновок від 05.09.2022 р. № 111 щодо застосування положень Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей визначення рентної плати за користування надрами для видобування газу природного на період дії воєнного стану» від 12.05.2022 р. № 2261-IX.

15. Науково-експертний висновок від 05.09.2022 р. № 112 щодо доцільності прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення укладення угоди між Україною та Європейським Союзом про взаємне визнання кваліфікованих електронних довірчих послуг та імплементації законодавства Європейського Союзу у сфері електронної ідентифікації» (реєстр. № 6173 від 12.10.2021 р.).

16. Науково-експертний висновок від 25.11.2022 р. № 144 з питань застосування положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей провадження у справах про встановлення факту народження або смерті особи в умовах воєнного чи надзвичайного стану та на тимчасово окупованих територіях» від 01.07.2022 р. № 2345-IX.

17. Науково-експертний висновок від 25.11.2022 р. № 145 щодо застосування положень Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування військовим збором грошового забезпечення військовослужбовців

та інших осіб, які беруть безпосередню участь у бойових діях в умовах воєнного стану» від 19.06.2022 р. №2308-IX.

18. Науково-експертний висновок від 23.12.2022 р. №163 з питань застосування положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення надання медичної допомоги» від 01.07.2022 р. №2347-IX.

19. Науково-експертний висновок від 04.01.2022 р. №3 до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та інноваційної діяльності» (реєстр. №6445 від 17.12.2021 р.), на виконання листа голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій С. Бабака №04–24/3–2021/402532 від 23.12.2021 р.

20. Науково-експертний висновок від 20.05.2022 р. №48 з питань застосування положень Закону України «Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів» від 03.03.2022 р. №2116-IX.

21. Науково-експертний висновок від 20.05.2022 р. №49 з питань доцільності прийнятих Верховною Радою України змін до деяких законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб (Закон України від 01.04.2022 р. №2180-IX).

22. Науково-експертний висновок від 25.05.2022 р. №61 з питань застосування положень Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про оренду державного та комунального майна» від 01.04.2022 р. №2181-IX.

23. Науково-експертний висновок від 25.05.2022 р. №63 щодо застосування положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впорядкування питань, пов'язаних із військовополоненими в особливий період» від 24.03.2022 р. №2158-IX.

24. Науково-експертний висновок від 28.07.2022 р. №100 щодо застосування положень Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану» від 12.05.2022 р. №2259-IX.

25. Науково-експертний висновок від 28.07.2022 р. № 101 щодо Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про електронні комунікації» щодо підвищення ефективності організації роботи постачальників електронних комунікаційних мереж та/або послуг в умовах воєнного стану» від 03.05.2022 р. № 2240-IX.

26. Науково-експертний висновок від 25.11.2022 р. № 146 щодо Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення рівних можливостей матері та батька у догляді за дитиною» від 15.04.2021 р. № 1401-IX в рамках імплементації норм Директиви Ради ЄС № 2010/18/ЄС від 08.03.2010 р. щодо виконання переглянутої Рамкової угоди про відпустку по догляду за дитиною.

Науково-правові (науково-експертні) висновки щодо правозастосовної діяльності (на запити Конституційного суду України, Верховного Суду, Вищого антикорупційного суду тощо).

1. Науково-правовий висновок від 24.01.2022 р. № 15 за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І. (лист № 718/0/26–21 від 24.12.2021 р.) щодо окремих норм чинного законодавства України, що стосуються регламентації виду судочинства, за правилами якого належить розглядати справу про поділ частки у статутному капіталі товариства, належної подружжю на праві спільної сумісної власності, та визнання недійсним договору про її відчуження.

2. Науково-правовий висновок від 23.05.2022 р. № 56 за зверненням секретаря Пленуму, судді Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Луспенника Д. Д. (лист № 132/0/26–22 від 29.04.2022 р.) щодо окремих норм чинного законодавства України, що стосуються регламентації порядку складення судового рішення у цивільній справі та визначення дати його ухвалення.

3. Науково-правовий висновок від 17.06.2022 р. № 83 відповідно до листа Верховного Суду № 163/0/26–22 від 31.05.2022 р. щодо окремих норм чинного законодавства України, що стосуються співвідношення інститутів процесуального представництва та захисту прав, свобод та інтересів інших осіб у цивільному судочинстві.

4. Науково-правовий висновок від 17.06.2022 р. № 82 відповідно до звернення голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І. (лист № 167/0/26–22 від 02.06.2022 р.) щодо тлумачення та застосування положень частини другої статті 110 Сімейного кодексу України.

5. Науково-правовий висновок від 21.09.2022 р. № 120 відповідно до звернення судді Великої Палати Верховного Суду Ткача І. В. (№ 326/0/26–22 від 30.08.2022 р.) щодо оцінки судом розміру витрат на правничу допомогу.

6. Науково-правовий висновок від 17.05.2022 р. № 46 за зверненням секретаря Пленуму, судді Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Луспеніка Д. Д. (лист № 131/0/26–22 від 29.04.2022 р.) щодо дослідження окремих норм чинного законодавства України щодо можливості повернення земельної ділянки у власність держави з володіння особи, якій вона надана у власність як члену фермерського господарства без оспорення первинного набуття права користування земельною ділянкою.

7. Науково-правовий висновок від 31.05.2022 р. № 68 (лист № 14-34цс22 від 11.05.2022 р.) щодо реалізації окремих прав профспілкових організацій.

8. Науково-правовий висновок від 25.07.2022 р. № 99 за зверненням судді Великої Палати Верховного Суду Ткача І. В. (№ 201/0/26–22 від 01.07.2022 р.) щодо поширення інституту непереборної сили на зобов'язання роботодавця перед працівником щодо оплати праці.

9. Науково-консультативний висновок від 17.08.2022 р. № 110 за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І. (лист № 236/0/26–22 від 21.07.2022 р.) щодо особливостей відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки.

10. Науково-правовий висновок від 19.12.2022 р. № 158 за зверненням Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Б. І. (лист № 61-18498св21 від 14.11.2022 р.) щодо здійснення права на перерозподіл спадщини та можливості застосування в Україні законодавства держави-агресора.

VII. НАУКОВО-ПРАВОВІ ВИСНОВКИ ТА СУДОВО-ЕКСПЕРТНІ ДОСЛІДЖЕННЯ, ВИКОНАНІ НА ЗАМОВЛЕННЯ ЮРИДИЧНИХ І ФІЗИЧНИХ ОСІБ ЗА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИМИ ДОГОВОРАМИ

Національна академія правових наук України значну увагу приділяє диверсифікації джерел фінансування, зокрема пошуку позабюджетних джерел фінансування. Наукові установи Академії шляхом укладення цивільно-правових договорів на проведення науково-правових (науково-експертних), судово-експертних досліджень, підготовку наукових кадрів тощо надають послуги наукового й юридичного характеру зацікавленим державним і недержавним організаціям, установам та фізичним особам.

Так, у 2022 році власні надходження структурних підрозділів Академії склали 5 млн. 120 тис. 627 грн., зокрема:

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака – на суму 1 млн. 95 тис. 623 грн.;

Київський регіональний центр – на суму 1 млн. 5 тис. 628 грн.;

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності – на суму 894 тис. 14 грн.;

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса – на суму 857 тис. 839 грн.;

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування – на суму 650 тис. грн.;

Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України» – на суму 408 тис. 394 грн.;

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку – на суму 138 тис. 32 грн.;

Президія НАПрН України – на суму 71 тис. 100 грн.

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

У звітному році науковцями Інституту за цивільно-правовими договорами (науково-технічні послуги) проведено 7 наукових досліджень:

1. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ТОВ «БУДІВЕЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ МЕХАНІЗАЦІЇ» щодо питання який правовий характер (трудовий чи цивільно-правовий) носить укладений договір від 16.03.2020 р. (договір № 1/11–01 від 11.01.2022 р.). Акт виконаних робіт від 17.01.2022 р.

2. Висновок науково-правової експертизи за зверненням державної установи «Управління збірних команд та забезпечення спортивних заходів «Укрспортзабезпечення» щодо застосування п. 2 ч. 2 ст. 40 Закону України «Про публічні закупівлі» (договір № 13–6/0 від 07.06.2022 р.). Акт виконаних робіт від 10.06.2022 р.

3. Висновок науково-правової експертизи за зверненням Державного підприємства «Адміністрація річкових портів» щодо питання належності майна, яке не увійшло до статутного фонду акціонерного товариства, створеного в результаті приватизації державного підприємства (договір № 22/01/103 від 18.01.2022 р.). Акт виконаних робіт від 22.06.2022 р.

4. Висновок науково-правової експертизи підготовлений на підставі постанови про призначення науково-правової експертизи, винесеної 22.08.2022 р. старшим слідчим слідчого відділу Подільського управління поліції ГУНП в м. Києві в рамках досудового розслідування в кримінальному провадженні за ознаками кримінальних правопорушень, передбачених ч. 3 ст. 15 ч. 4 ст. 190, ч. 4 ст. 190 КК України. Акт передачі висновку науково-правової експертизи від 14.09.2022 р.

5. Висновок науково-правової експертизи за зверненням Державного підприємства «Адміністрація річкових портів» в особі директора щодо питання визначення порядку здійснення технічного нагляду, обстеження, огляду, та паспортизації гідротехнічних

споруд внутрішнього водного транспорту (договір № 6/16–09 від 16.09.2022 р.). Акт виконаних робіт від 28.09.2022 р.

6. Висновок науково-правової експертизи за зверненням громадської організації «СТОП-ШЛАМ» щодо питання визначення чи вважаються небезпечними в контексті обов'язку отримання ліцензії на поводження із ними відходи, визначені як небезпечні ст.ст. 1, 2 Базельської конвенції про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням, Додатків І та ІІ до даної конвенції, п. 2 Положення про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13.07.2000 р. № 1120, чи відходи, наведені у п. 3 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 13.07.2000 р. № 446 (в редакції, що діяла до моменту внесення змін постановою № 826 від 09.09.2020 р.) (договір № 2/21–02 від 21.02.2022 р.). Акт виконаних робіт від 04.07.2022 р.

7. Висновок науково-правової експертизи за зверненням державної установи «Управління збірних команд та забезпечення спортивних заходів «Укрспортзабезпечення» щодо питання чи розповсюджується дія норм підпункту 11 пункту 13 особливостей на послуги, необхідні для забезпечення участі національної збірної команди України з виду спорту (офіційної делегації національної збірної команди з відповідного виду спорту) у міжнародних змаганнях, що включені до Єдиного календарного плану фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів України (договір № 42–6/О від 02.11.2022 р.). Акт виконаних робіт від 11.11.2022 р.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

У звітному періоді Інститутом проведено 15 (п'ятнадцять) досліджень об'єктів інтелектуальної власності (надалі – ОІВ), у тому числі:

Судові експертизи:

1. Дослідження торговельних марок за міжнародними реєстраціями та позначення «ZELMOTOR» на предмет схожості та можливості введення споживачів в оману. За результатами проведеного дослідження експертами Інституту підготовлено Висновок експертів № 1340.

2. Дослідження торговельної марки «BRELII» за міжнародною реєстрацією та ТМ «Breylee» на предмет схожості та можливості введення споживачів в оману. За результатами проведеного дослідження експертами Інституту підготовлено Висновок експертів № 1341.

3. Дослідження корисної моделі за патентом України «Система вентиляції з рекуперацією тепла». За результатами проведеного дослідження експертами Інституту підготовлено Висновок експертів № 1342.

4. Дослідження оформлення етикетки паперу туалетного «65 метрів» виробництва ТОВ «КПФ «Папір-Мал» та ТМ за свідоцтвами України № 131501, № 54440А. За результатами проведеного дослідження експертом Інституту підготовлено Висновок експерта № 1343.

Експертні дослідження:

5. Дослідження комп'ютерних програм за зверненням Державного підприємства «Інформаційні судові системи». За результатами проведеного дослідження експертами Інституту підготовлено висновок експертів № 598.

6. Дослідження комп'ютерних програм за зверненням Державного підприємства «Інформаційні судові системи». За результатами проведеного дослідження експертами Інституту підготовлено висновок експертів № 599.

7. Дослідження комп'ютерних програм за зверненням Державного підприємства «Інформаційні судові системи». За результатами проведеного дослідження експертами Інституту підготовлено висновок експертів № 600.

8. Дослідження комп'ютерних програм за зверненням Державного підприємства «Інформаційні судові системи». За результатами

проведеного дослідження експертами Інституту підготовлено висновок експертів № 601.

9. Дослідження комп'ютерних програм за зверненням Державного підприємства «Інформаційні судові системи». За результатами проведеного дослідження експертами Інституту підготовлено висновок експертів № 602.

10. Дослідження комп'ютерних програм за зверненням Державного підприємства «Центр судових сервісів». За результатами проведеного дослідження експертами Інституту підготовлено висновок експертів № 603.

11. Дослідження комп'ютерних програм за зверненням Державного підприємства «Центр судових сервісів». За результатами проведеного дослідження експертами Інституту підготовлено висновок експертів № 604.

12. Дослідження комп'ютерних програм за зверненням Державного підприємства «Центр судових сервісів». За результатами проведеного дослідження експертами Інституту підготовлено висновок експертів № 605.

13. Дослідження комп'ютерних програм за зверненням Державного підприємства «Центр судових сервісів». За результатами проведеного дослідження експертами Інституту підготовлено висновок експертів № 606.

14. Дослідження комп'ютерних програм за зверненням Державного підприємства «Центр судових сервісів». За результатами проведеного дослідження експертами Інституту підготовлено висновок експертів № 607.

Висновки науково-правової експертизи:

15. Дослідження можливості використання об'єктів, що містяться на пам'ятній банкноті «РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА 2014–2022» без порушення авторських прав за зверненням Національного банку України. За результатами проведеного дослідження експертами Інституту підготовлено висновок науково-правової експертизи № 01/02–2022.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

За звітний період науковцями Інституту за цивільно-правовими договорами були виконано 25 науково-правових висновків на замовлення фізичних та юридичних осіб:

Ознайомлення з матеріалами замовників для подальшого надання науково-правового висновку за договором – 11:

1. За зверненням фізичної особи щодо наявності в діях особи ознак кримінального або адміністративного правопорушення (договір №02/11 від 11.01.2022 р.).

2. За зверненням адвоката щодо роз'яснення питань винесення ухвали про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою (договір №04/25 від 25.05.2022 р.).

3. За зверненням адвоката щодо роз'яснення положень ст. 201–2 КК України (договір №06/29 від 29.06.2022 р.).

4. За зверненням адвоката щодо окремих кримінальних процесуальних питань (договір №08/18 від 18.07.2022 р.).

5. За зверненням адвоката щодо окремих кримінальних процесуальних питань (договір №10/20 від 20.07.2022 р.).

6. За зверненням адвоката щодо окремих кримінальних процесуальних питань (договір №12/18 від 18.08.2022 р.).

7. За зверненням адвоката щодо окремих кримінальних процесуальних питань (договір №14/19 від 19.08.2022 р.).

8. За зверненням адвоката щодо окремих кримінальних процесуальних питань (договір №17/22 від 22.09.2022 р.).

9. За зверненням адвоката щодо призначення судом покарання за ст. 307 КК України (договір №21/27 від 27.10.2022 р.).

10. За зверненням адвоката щодо наявності в діях особи складу адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, за ст. 172–7 КУпАП (договір №25/28 від 28.12.2022 р.).

11. За зверненням фізичної особи щодо вручення особі повідомлення про підозру в умовах воєнного стану (договір №26/28 від 28.12.2022 р.).

Надання науково-правових висновків за договорами – 14:

1. За зверненням фізичної особи щодо роз'яснення положень ч. 3 ст. 209 КК України (договір №01/11 від 11.01.2022 р.).

2. За зверненням адвоката щодо проблемних питань визначення підслідності НАБУ та підсудності ВАКС (договір №03/04 від 04.02.2022 р.).

3. За зверненням адвоката щодо роз'яснення питань винесення ухвали про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою (договір №05/30 від 30.05.2022 р.).

4. За зверненням адвоката щодо тлумачення положень ст. 201–2 КК України (договір №07/29 від 29.06.2022 р.).

5. За зверненням адвоката щодо окремих кримінальних процесуальних питань (договір №09/18 від 18.07.2022 р.).

6. За зверненням адвоката щодо окремих кримінальних процесуальних питань (договір №11/20 від 20.07.2022 р.).

7. За зверненням адвоката щодо окремих кримінальних процесуальних питань (договір №13/18 від 18.08.2022 р.).

8. За зверненням адвоката щодо окремих кримінальних процесуальних питань (договір №15/23 від 23.08.2022 р.).

9. За запитом адвокатського об'єднання щодо окремих питань судового провадження у Вищому антикорупційному суді (договір №16/09 від 09.09.2022 р.).

10. За запитом адвоката щодо окремих питань звільнення прокурора від виконання своїх обов'язків (договір №19/26 від 26.09.2022 р.).

11. За запитом адвоката щодо окремих питань кримінального та кримінального процесуального права (договір №20/24 від 24.10.2022 р.).

12. За запитом адвоката щодо окремих питань кримінального та кримінального процесуального права (договір №22/26 від 26.12.2022 р.).

13. За запитом адвоката щодо окремих питань кримінального та кримінального процесуального права (договір №23/26 від 26.12.2022 р.).

14. За запитом адвоката щодо окремих кримінальних процесуальних питань (договір № 24/28 від 28.12.2022 р.).

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

У звітному році науковцями Інституту за господарськими договорами (науково-технічні послуги) здійснено 6 дослідження за замовленнями:

1. Науково-правовий висновок щодо можливості застосування переговорної процедури закупівель з метою укладення договору (про закупівлю послуг) щодо надання послуг з адміністрування програмного забезпечення, підтримки та функціонування Веб-порталів та договору (про закупівлю послуг) щодо надання послуг з технічного обслуговування та поточного ремонту інформаційних терміналів на 2023 рік (договір № 09/01-СФ від 30.09.2022 р.).

2. Науково-правовий висновок щодо можливості застосування переговорної процедури закупівель з метою укладення відповідних договорів щодо надання послуг з адміністрування, підтримки програмного забезпечення та обслуговування устаткування на 2023 рік між ТОВ «КЮЛОДЖІК» (як ексклюзивним/єдиним виконавцем послуг з підтримки програмного забезпечення системи керування електронною чергою) та Управлінням соціального захисту населення адміністрації Шевченківського району Харківської міської ради (договір № 11/01-СФ від 01.11.2022 р.).

3. Науково-правовий висновок щодо стану договірного забезпечення відносно надання послуг з адміністрування, підтримки програмного забезпечення та обслуговування устаткування на 2023 рік між ТОВ «КЮЛОДЖІК» (як ексклюзивним/єдиним виконавцем послуг з підтримки програмного забезпечення) та Департаментом адміністративних послуг та споживчого ринку Харківської міської ради (договір № 11/02-СФ від 01.11.2022 р.).

4. Науково-правовий висновок щодо стану договірного забезпечення відносно надання послуг з адміністрування, підтримки

програмного забезпечення та обслуговування устаткування на 2023 рік між ТОВ «КЮЛОДЖІК» (як ексклюзивним/єдиним виконавцем послуг з підтримки програмного забезпечення) та Управлінням соціального захисту населення адміністрації Київського району Харківської міської ради (договір № 11/03-СФ від 03.11.2022 р.)

5. Науково-правовий висновок з питань, зазначених у запиті адвоката (договір №01/1- СФ від 11.01.2022 р.).

6. Науково-правовий висновок щодо питань, поставлених у запиті фізичної особи (договір №01/2- СФ від 17.01.2021 р.).

Київський регіональний центр

За звітний період КРЦ НАПрН України провів 13 наукових досліджень для державних і недержавних організацій за цивільно-правовими договорами.

1. Науково-правовий висновок на запит Західного міжрегіонального управління ДПС по роботі з великими платниками податків щодо впливу несвоєчасного надходження, ненадходження почекової інформації реєстраторів розрахункових операцій щодо фактичних виторгів на своєчасність та повноту відображення доходів у відповідності до вимог положення (стандарту) бухгалтерського обліку та податкових зобов'язань з податку на додану вартість.

2. Науково-правовий висновок на запит ПрАТ «ЗАВОД МГТ» щодо виконання зобов'язань за наявності провадження у справ про банкрутство.

3. Науково-правовий висновок за зверненням Приватного акціонерного товариства «АЙБОКС БАНК» щодо особливостей надання послуг інтернет еквайрингу.

4. Науково-правовий висновок за зверненням Адвокатського об'єднання «ЕКВО» щодо тлумачення змісту договорів купівлі-продажу стосовно порядку проведення розрахунків.

5. Науково-правовий висновок на запит адвоката з питань, які виникли у ході провадження діяльності, пов'язаної з визначен-

ням законності процедури притягнення до кримінальної відповідальності за ст. 336 КК України.

6. Науково-правовий висновок за зверненням адвоката з питань відповідальності за кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності.

7. Науково-правовий висновок за зверненням публічного акціонерного товариства АКБ «Індустріалбанк» щодо відносин із надання Національним банком України кредитів рефінансування та зміни (коригування) процентної ставки.

8. Науково-правовий висновок за зверненням фізичної особи щодо застосування ч. 14 ст. 10 Закону України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку».

9. Науково-правовий висновок за зверненням приватного акціонерного товариства «АЙБОКС БАНК» щодо відносин із зарахування коштів на рахунок, до якого емітовано електронний платіжний засіб за банківською послугою Е-купон.

10. Науково-правовий висновок за зверненням адвокатського об'єднання «МОРІС ГРУП» щодо статусу та повноважень Президента Громадської спілки «Українська асоціація футболу».

11. Науково-правовий висновок за зверненням адвокатського об'єднання «ЕКВО» щодо окремих положень законодавства України стосовно реалізації права на працю.

12. Науково-правовий висновок за зверненням Нотаріальної палати України щодо правового аналізу нормативно-правових актів, якими запроваджується функціонування сервісу формування нотаріальних документів з QR-кодом у складі Системи е-нотаріату, в частині тлумачення положень законодавства України про формування нотаріусом нотаріального документа з електронним ідентифікатором.

13. Науково-правовий висновок за зверненням адвоката з питань кримінально-правового характеру.

VIII. УЧАСТЬ В ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННІ НАУКОВИХ ЗАХОДІВ: КОНФЕРЕНЦІЙ, СЕМІНАРІВ, КРУГЛИХ СТОЛІВ ТОЩО

З метою обговорення актуальних питань правознавства, що розробляються в рамках тем наукових досліджень за участю як співробітників інститутів, так і науковців провідних наукових, науково-дослідницьких та освітніх центрів України, правознавців, регулярно проводилися наукові конференції, семінари, круглі столи тощо.

Загалом у 2022 році науково-дослідні інститути виступили організаторами та співорганізаторами 75 наукових заходів – конференцій, вебінарів, круглих столів, читань. Члени Національної академії правових наук України та науковці її структурних підрозділів у 2022 році взяли участь у більше ніж 300 наукових заходах.

У 2022 році НАПрН України та її наукові установи в умовах воєнного стану систематично проводили наукові заходи з актуальних питань розвитку правової системи в сучасних умовах. Зокрема, 10 листопада 2022 року Національна академія правових наук України, Київський регіональний центр НАПрН України, Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України спільно з Національною академією внутрішніх справ, Всеукраїнським громадським об'єднанням «Пенітенціарна асоціація України» провели міжнародну науково-практичну конференцію «Актуальні проблеми нормативно-правового визначення статусу військовополонених».

20 грудня 2022 року Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України» разом з Міністерством оборони України, Апаратом Верховної Ради України, Апаратом Урядової уповноваженої з питань гендерної політики, Секцією права національної безпеки та військового права НАПрН виступила співорганізатором масштабної міжнародної науково-практичної конференції «Організаційно-правові засади участі Збройних Сил

Україні у вирішенні завдань розслідування воєнних злочинів та інших порушень міжнародного гуманітарного права під час збройної агресії російської федерації проти України».

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

У звітному році Інститутом було проведено 4 наукових заходи, 2 з яких на виконання паспорту бюджетної програми, а саме:

1. XX Міжнародна науково-практична конференція «Зміни у корпоративному законодавстві в період дії правового режиму воєнного стану в Україні» (м. Київ, 30 вересня 2022 р.).

2. V науково-практичний круглий стіл «Імплементация міжнародних стандартів у цивільне та господарське судочинство України» (м. Київ, 7 червня 2022 р.).

Наукові заходи проведені за власною ініціативою – 2:

1. Всеукраїнський онлайн-практикум, спрямований на комплексну експертну підтримку суб'єктів державного та приватного секторів економіки: «Знищене або пошкоджене нерухоме майно суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану та тимчасової окупації територій» (21 вересня 2022 р.).

2. II Всеукраїнський онлайн-практикум, спрямований на комплексну експертну підтримку суб'єктів державного та приватного секторів економіки: «Знищене або пошкоджене нерухоме майно суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану та тимчасової окупації територій» (15 грудня 2022 р.).

У 2022 році співробітники Інституту взяли участь у 29 наукових заходах.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

У звітному періоді Інститут виступив організатором та співорганізатором 18 наукових та науково-практичних заходів (конференціях, семінарах, круглих столах тощо), з них 4 на виконання планових показників паспорту бюджетної програми 6581040, а саме:

1. IV Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Управління проектами. Перспективи розвитку проектного та нейроменеджменту, інформаційних технологій управління, технологій створення та використання об'єктів права інтелектуальної власності». Секція №1 «Інтелектуальна власність як складова системи забезпечення національної безпеки» (м. Київ, 24 березня 2022 р.).

2. V Всеукраїнська науково-практична конференція з проблем економіки інтелектуальної власності «Цифрова трансформація та цифрова економіка в умовах воєнного стану: аспекти інтелектуальної власності» (м. Київ, 27 травня 2022 р.).

3. Всеукраїнська науково-практична конференція «Біобезпека в умовах воєнного стану» (м. Київ, 28 вересня 2022 р.).

4. Всеукраїнська науково-практична конференція «Інкорпорація та кодифікація законодавства як складова стратегії розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні (м. Київ, 18 листопада 2022 р.).

Наукові заходи організовані та проведені за власною ініціативою Інституту – 14, зокрема:

1. V Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності» (м. Київ, 26 квітня 2022 р.)

2. Всеукраїнська науково-практична конференція «Фінансово-економічні проблеми розвитку суб'єктів господарювання в період становлення інноваційної економіки» (м. Київ, 10 листопада 2022 р.).

3. Всеукраїнська науково-практична конференція з нагоди Дня Конституції України «Конституція України: держава і право в умовах воєнного стану» (м. Київ, 28 червня 2022 р.).

4. X Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених та студентів з проблем інтелектуальної власності «Законодавство України у сфері інтелектуальної власності та його правозастосування: національні, європейські та міжнародні виміри» (м. Київ, 30 вересня 2022 р.).

5. VI Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми інтелектуальної власності в Україні та Європейському Союзі» (м. Київ, 1–2 жовтня 2022 р.).

6. VI Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми інтелектуального, інформаційного, IT та Інтернет права» (м. Київ, 29 вересня 2022 р).

7. II Всеукраїнська науково-практична конференція «Соціальна і цифрова трансформація: теоретичні та практичні проблеми правового регулювання».

8. Вебінар «Вільне використання творів» (м. Київ, 24 травня 2022 р., он-лайн).

9. Он-лайн-форум «Інтелектуальна власність: потенціал відновлення України» (м. Київ, 1 липня 2022 р.).

У 2022 році науковці Інституту взяли участь у 93 наукових та науково-практичних заходах.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

У 2022 році Інститут виступив організатором 11 наукових заходів (конференцій, семінарів, круглих столів тощо), 9 з яких на виконання паспорту бюджетної програми 6581040, а саме:

1. V Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності» (м. Хмельницький, 25 лютого 2022 р.).

2. Міжнародний круглий стіл «Кримінально-правові відповіді на виклики воєнного стану в Україні» (режим онлайн, 5 травня 2022 р.).

3. VI міжнародна науково-практична конференція «Кримінально-правова охорона інформаційної безпеки» (режим онлайн, 12 травня 2022 р.).

4. Міжнародний круглий стіл «Правові питання епідемічної безпеки під час воєнного стану» (м. Полтава, 16 червня 2022р.).

5. Міжнародна наукова конференція «Кримінальне право України перед викликами сучасності і майбуття: яким воно є і яким йому бути?» (м. Харків, 21–22 жовтня 2022 р.).

6. Всеукраїнська науково-практична конференція «Нова архітектура безпекового середовища України» (м. Харків, 23 грудня 2022 р.).

7. VI Медико-правовий форум «Правове регулювання діяльності у сфері охорони здоров'я під час війни: виклики сьогодення» (м. Полтава, 25 листопада 2022 р.).

8. Круглий стіл «Цифрова трансформація кримінального провадження в умовах воєнного стану» (режим онлайн, 23 грудня 2022 р.).

9. Міжнародний науково-практичний круглий стіл, присвячений Всеукраїнському тижню права «Використання цифрової інформації в розслідуванні кримінальних правопорушень» (м. Харків, 12 грудня 2022 р.).

Наукові заходи, організовані за власною ініціативою Інституту – 2:

1. Майстер-клас «Перевірка доброчесності кандидатів під час доборів до органів державної влади» (м. Харків, 1 лютого 2022 р.).

2. Науковий захід, на якому відбулася доповідь акад. НАПрН України, проф. М. І. Панова «Про доктрину права України» (м. Полтава, 23 травня 2022 р.).

За звітний період співробітники Інституту взяли активну участь у роботі понад 80 міжнародних, республіканських, регіональних та місцевих науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів.

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

На виконання планових показників бюджетної програми у 2022 році колективом Інституту було організовано та проведено 13 наукових заходів, а саме:

1. V Міжнародна науково-практична конференція «Правові засади організації та здійснення публічної влади» (м. Хмельницький, 17 червня 2022 р.).

2. VI всеукраїнська науково-практична конференція з європейського права «Україна і Європейський Союз: шлях до сталого розвитку» (м. Харків, 11 листопада 2022 р.).

3. VI міжнародна науково-практична конференція «Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти» (м. Дніпро, 11 березня 2022 р.).

4. VIII Міжнародний студентський саміт «Права людини і глобальна безпека» (м. Дніпро, 3–4 листопада 2022 р.).

5. XV науково-практична конференція студентів «Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні» (м. Харків, 9 грудня 2022 р.).

6. Всеукраїнський науково-практичний семінар «Актуальні проблеми державотворення, правотворення та правозастосування» (м. Дніпро, 9 грудня 2022 р.).

7. I науково-практична конференція «Економічна безпека: міжнародний і національний рівень» (м. Харків, 27 травня 2022 р.).

8. Круглий стіл «Актуальні виклики адміністративної реформи в Україні в умовах воєнного стану» (м. Харків, 30 червня 2022 р.).

9. Круглий стіл «Гарантії та забезпечення прав людини в Україні: становлення, розвиток та перспективи» (м. Харків, 4 грудня 2022 р.).

10. Круглий стіл, присвячений 31-й річниці Незалежності України «Еволюція конституційного, адміністративного та кримінального права за часи незалежності України» (м. Харків, 15 вересня 2022 р.).

11. Круглий стіл «Місьцеве самоврядування в умовах воєнного стану: правовий, інституційний та функціональний аспекти» (м. Харків, 10 червня 2022 р.).

12. Міжнародна науково-практична конференція «Верховенство права: доктрина і практика в умовах сучасних викликів» (м. Дніпро, 25 лютого 2022 р.).

13. Міжнародна науково-практична конференція «Публічне управління в Україні: виклики сьогодення та глобальні імперативи» (м. Хмельницький, 11 лютого 2022 р.).

Наукові заходи, організовані за власною ініціативою Інституту – 3:

1. Наукові читання на тему «Медичне право України: історичні аспекти, сучасні тенденції та перспективи розвитку» (Захід присвячений пам'яті Гладуна Зіновія Степановича) (11 липня 2022 р.)

2. Науково-практична конференція з нагоди Дня Європи та Дня науки в Україні «Проблеми державотворення в умовах війни: національний і міжнародно-правовий аспекти» (м. Харків, 20 травня 2022 р.).

3. Науково-практична он-лайн конференція з нагоди Дня Конституції України «Вплив процесів європейської інтеграції на підсумки та здобутки реформи децентралізації публічної влади в Україні» (м. Харків, 24 червня 2022 р.).

Протягом року науковці Інституту брали активну участь у понад 50 різноманітних наукових заходах.

Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України»

У 2022 році ДНУ ШБП НАПрН України було організовано й проведено 3 міжнародні наукові конференції, 3 всеукраїнських науково-практичних конференцій та 2 круглих столи, – всього 8 заходів, на яких співробітниками Інституту було підготовлено 46 доповідей.

На виконання показників паспорта бюджетної програми організовано і проведено 8 наукових заходів, зокрема:

1. Круглий стіл «Захист прав дітей в умовах війни» (17 травня 2022 р.), який проведено у дистанційному режимі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

2. Міжнародна конференція «Демістифікація дезінформації» (23 травня 2022 р.).

3. I Міжнародна наукова конференція «Національне та міжнародне право: історія, сучасність, перспективи розвитку» (9–10 червня 2022 р.).

4. XIII Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави» (30 червня 2022 р.).

5. Круглий стіл «Створення та організація діяльності системи військової юстиції України» (16 липня 2022 р.).

6. II Всеукраїнська науково-практична конференція «Соціальна і цифрова трансформація: теоретичні та практичні проблеми правового регулювання» (25 листопада 2022 р.).

7. Міжнародна науково-практична конференція «Організаційно-правові засади участі Збройних Сил України у вирішенні завдань розслідування воєнних злочинів та інших порушень гуманітарного права під час збройної агресії російської федерації проти України» (15 грудня 2022 р.).

8. II Всеукраїнська науково-практична конференція «Забезпечення прав людини: національний і міжнародний виміри» (9 грудня 2022 р.).

Наукові заходи, проведені за власною ініціативою – 2:

1. Семінар «Здійснення правосуддя в умовах воєнного стану: конституційно-правовий вимір» (12 квітня 2022 р.).

2. Міжнародна наукова онлайн-конференція Сімнадцяті юридичні читання «Правничо-політичні цінності як фактор демократичного розвитку України» (24–25 листопада 2022 р.).

У 2022 році співробітники ДНУ ПБП НАПрН України взяли участь у 141 конференції та інших наукових заходах, у межах яких було підготовлено 125 наукових доповідей, у тому числі 62 доповіді підготовлено в рамках 61 міжнародних наукових заходів.

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

На виконання показників бюджетних програм у 2022 році колективом Інституту було організовано та проведено 7 наукових заходів:

1. Інтернет-конференція «Актуальні питання розбудови науково-дослідницької інфраструктури» (м. Харків, 28 лютого 2022 р.).

2. Міжнародна науково-практична конференція «Господарська діяльність в особливий правовий період» (м. Харків, 30 березня 2022 р.).

3. II Круглий стіл «Актуальні проблеми господарської діяльності в умовах розбудови економіки Індустрії 4.0» (м. Харків, 29 квітня 2022 р.).

4. I науково-практична конференція «Економічна безпека: міжнародний і національний рівень» (м. Харків, 27 травня 2022 р.).

5. III Круглий стіл «Цифрові трансформації України 2022: виклики та реалії» (м. Харків, 30 вересня 2022 р.).

6. Міжнародна науково-практична конференція «Взаємодія норм міжнародного і національного права крізь призму процесів глобалізації та інтеграції» (м. Київ, 9 листопада 2022 р.).

7. Круглий стіл «Інноваційний процес: виклики воєнного часу, проблеми, перспективи євроінтеграції» (м. Харків, 2 грудня 2022 р.).

Науковці Інституту брали активну участь у понад 50 різноманітних наукових заходах.

Київський регіональний центр

З метою обговорення актуальних питань розвитку правничої освіти як складової правової реформи, взаємодії правової держави, громадянського суспільства та особи, які розробляються в межах фундаментальних тем КРЦ НАПрН України регулярно організовує та приймає участь в проведенні різноманітних науково-практичних виступах, наукових дискусіях у вигляді конференцій, семінарів, «круглих столів», симпозіумів тощо.

Загалом у звітному періоді науковці КРЦ НАПрН України прийняли участь у 44 науково-практичних заходах (конференціях, семінарах, круглих столах), зроблено 31 наукову доповідь з питань

щодо розвитку правничої освіти, взаємодії держави та громадянського суспільства.

Наукові заходи, що були організовані і проведені КРЦ НАПрН України на виконання показників паспортів бюджетних програм:

1. Міжнародна науково-практична конференція «Російсько-українська війна: право, безпека, світ» (м. Тернопіль, 29–30 квітня 2022 р.).

2. Науково-практичний семінар «Правовий статус громадян України, що постраждали внаслідок військового вторгнення, у країнах ЄС» (м. Київ, 4 травня 2022 р.).

3. Науково-практична конференція «Правова наука і освіта в умовах воєнного стану» (м. Київ, 20 травня 2022 року).

4. Круглий стіл «Стан розгляду справ з військових злочинів судами першої інстанції» (м. Київ, 26 травня 2022 р.).

5. Круглий стіл, присвячений обговоренню оновлення Розділу III «Об'єкти цивільних прав» Книги першої Цивільного кодексу України (м. Київ, 30 червня 2022 р.).

6. Міжнародна науково-практична онлайн/офлайн конференція «Продовольча та екологічна безпека у воєнний і післявоєнний часи: правові виклики для України та світу» (м. Київ, 16 вересня 2022 р.).

7. II круглий стіл, присвяченому обговоренню оновлення підрозділу 2 Розділу II «Юридичні особи» Книги першої Цивільного кодексу України (м. Київ, 20 вересня 2022 р.).

8. Науково-практичний семінар для молодих вчених аспірантів і студентів «Зловживання правом: проблеми законодавчого визначення» (м. Київ, 23 вересня 2022 р.).

9. Всеукраїнська науково-практична конференція «Розвиток громадянського суспільства як необхідна складова Європейської інтеграції України» (м. Київ, 6 жовтня 2022 р.).

10. Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми нормативно-правового визначення статусу військовополонених» (10 листопада 2022 р.).

11. III круглий стіл, присвяченому реформуванню Цивільного кодексу України: правочини і договори (м. Київ, 29 листопада 2022 р.).

У 2022 році науковці КРЦ НАПрН України взяли участь у 31 науковому заході, серед яких, зокрема:

1. VII Міжнародна наукова конференція «Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права» (м. Кременчук, 21–22 січня 2022 р.).

2. XII Міжнародна науково-практична конференція «Права людини в епоху цифрових трансформацій» (м. Київ, 25 лютого 2022 р.).

3. Круглий стіл «Здійснення правосуддя в умовах воєнного стану: конституційно-правовий вимір» (м. Київ, 12 квітня 2022 р.).

4. Міжнародна науково-практична конференція «російсько-українська війна: право, безпека, світ» (м. Тернопіль, 29–30 квітня 2022 р.).

5. Науково-практична конференція до Дня науки «Правова наука і освіта в умовах воєнного стану» (м. Київ, 20 травня 2022 р.).

6. Науково-практична конференція, присвяч. 97-й річниці від дня народження О. А. Пушкіна «Проблеми цивільного права та процесу» (м. Харків, 20 травня 2022 р.).

7. Круглий стіл «Стан розгляду справ з військових злочинів судами першої інстанції» (м. Київ, 26 травня 2022 р.).

8. Міжнародна науково-практична конференція «Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття» (м. Одеса, 17 червня 2022 р.).

9. Міжнародна конференція «Роль Конституційного Суду України в реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі», з нагоди Дня Конституції України (м. Київ, 28 червня 2022 р.).

10. Науково-практична конференція «Економічна безпека у глобальному середовищі (ESGE-2022)» (м. Київ, 29–30 червня 2022 р.).

11. Науково-практичний круглий стіл пам'яті професора П. С. Матишевського «Кримінальна відповідальність за злочини проти основ національної безпеки України: 1992–2022 роки» (м. Київ, 18 листопада 2022 р.).

12. XII Міжнародна науково-практична конференція «Консолідація правової системи, як шлях до зміцнення державотворення» (м. Київ, 24 листопада 2022 р.).

ІХ. ХАРАКТЕРИСТИКА ВИДАВНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ – НАУКОВА/НАУКОВО-ТЕХНІЧНА ПРОДУКЦІЯ І НАУКОВО-ПУБЛІКАЦІЙНА АКТИВНІСТЬ

Національна академія правових наук України у 2022 році перевиконала план результативних показників з випуску друкованої продукції за бюджетною програмою 6581020 «Наукова і організаційна діяльність президії Національної академії правових наук України» та за бюджетною програмою 6581040 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері законодавства і права».

Зокрема, за бюджетною програмою 6581020 було видано 4 збірника наукових праць, підготовлено 171 публікацію в наукових виданнях України та 57 публікацій у наукових виданнях, які індексуються у міжнародних наукометричних базах даних Scopus та Web of Science; за бюджетною програмою 6581040–36 монографій, підручників, науково-практичних посібників; 73 збірника наукових праць та коментарів законодавства, а також опубліковано 484 наукові статі у вітчизняних виданнях та 105 наукових статей у наукових виданнях, які індексуються в міжнародних наукометричних базах даних Scopus та Web of Science.

У багатогранній видавничій діяльності провідне місце посідає видавництво «Право», яке перебуває у віданні НАПрН України. У 2022 році видавництво «Право» видало 120 видань, загальною кількістю 22000 примірників, серед них: 22 монографії, 5 підручників, 12 навчальних та навчально-методичних посібників, 19 збірників матеріалів конференцій, 15 збірників наукових праць, 2 довідника, 1 конспект лекцій тощо. Видавництво забезпечило підготовку та видання «Великої української юридичної енциклопедії». Наразі вийшло друком 16 із 20 запланованих томів.

Відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України від 29.06.2021 р. № 735 «Вісник Національної академії правових наук

Україні» внесений до Переліку наукових фахових видань України, включених до категорії «А».

Починаючи з 2009 р. Національною академією правових наук України видається збірник наукових праць «Щорічник українсько-го права» («Yearbook of Ukrainian law»), в якому публікуються найкращі статті членів Академії та науковців її установ. З 2014 р. збірник друкується англійською мовою. Кожен випуск англійської версії надсилається більше ніж у 70 юридичних бібліотек світу, зокрема Австралії, Великої Британії, Данії, Канади, Латвії, Литви, Німеччини, Норвегії, Португалії, США, Швейцарії. У Щорічнику за 2022 р. опубліковано 37 наукових статей із актуальних питань розвитку держави і права.

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

У звітному році науковцями Інституту на виконання паспорту бюджетної програми 6581040 було підготовлено та опубліковано:

Монографії – 5:

1. Механізм цивільно-правового регулювання особистих немайнових відносин в умовах євроінтеграції : монографія / за ред. : М. К. Галянтича, Ю. О. Заїки. Київ : НДІ приватного права і підприємництва ім. акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2022. 340 с.

2. Визначення судом ефективного способу захисту приватного права та інтересу, який не суперечить закону : монографія / за наук. ред. д.ю.н, проф. Берестової І. Е. Київ, 2022. 234 с.

3. Долінська А. М., Нагнибіда В. І. Цивільні права інтернет-користувачів: доктринальні та законодавчі засади : монографія. Київ : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2022. 286 с.

4. Латинський М. Е., Нагнибіда В. І. Публічний порядок в міжнародному приватному праві України та праві ЄС: доктринальні засади та практика застосування : монографія. Київ : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2022. с.

5. Popovych, Tetiana G. Standardization and legal regulation of economic activity: in the conditions of threats to public welfare : monograph. Kiev : Academician F. H. Burchak Scientific Research Institute of Private Law and Entrepreneurship NALS of Ukraine, 2022. 92 p.

Збірники наукових праць – 4:

1. Методологічні питання приватного права : збірник наукових праць за матеріалами міжнародної наукової конференції «Академічний дискурс методології приватного права: до 25-річчя НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака» (м. Київ, м. Івано-Франківськ, м. Хмельницький, 3 грудня 2021 р.). Київ : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака, 2022. 211 с.

2. Васильєва В. А., Васильєва В. В., Вінтоняк Н. Д., Сіщук Л. В. Науково-практичний коментар судової практики з розгляду справ щодо корпоративних спорів та корпоративних прав / за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Київ : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2022. 450 с.

3. Правове забезпечення ринкових відносин в умовах громадянського суспільства : збірник наукових праць. Випуск 5. Київ : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України, 2022. 330 с.

4. Імплементация міжнародних стандартів у цивільне та господарське судочинство України [Електронний ресурс] : збірник матеріалів П'ятого науково-практичного круглого столу (м. Київ, 7 черня 2022 р.) / упорядн. В. М. Короленко. Київ : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2022. 80 с.

Збірники коментарів законодавства – 1:

1. Зміни у корпоративному законодавстві в період дії правового режиму воєнного стану в Україні : збірник наукових праць за матеріалами XX Міжнародної науково-практичної конференції (м. Івано-

Франківськ, 30 вересня 2022 р.) / НДІ приватного права і підприємництва імені акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України ; за ред. д-ра юрид. наук В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2022. 150 с.

Наукові статті – 77:

У виданнях, що індексуються базами Web of Science та/або Scopus – 6, з них у виданнях, що віднесені до кuartилів Q1/Q2–1:

Bobryk V., Makhinchuk V., Kyryliuk N., Savchyn N., & Koroiied S. (2022). The place of the sovereign equality of states in the modern system of basic principles of international law. *Astra Salvensis*, 1, 563–575.

З них у виданнях, що віднесені до кuartилів Q3/Q4–5:

1. Kiriiak, O., Sishchuk, L., Vasyliieva, V., Vintoniak, N., & Oliinyk, O. (2022). Challenges and opportunities of business contracts in legislation of Ukraine during pandemic. *International Journal of Public Law and Policy*, 8(3-4), 283–297. (Scopus Q 3)

2. Yuri Zaika, Oleksandr Kukhariev, Volodymyr Skrypnyk, Serhii Burlakov, & Oleh Ilkiv. (2022). Protection of honour and dignity: theoretical and practical issues. *International Journal of Public Law and Policy*, 8(3/4), 202–214.

3. Tetiana Popovych, Volodymyr Korol, Valerii Poliukhovych, Oleksandr Bezukh, & Kostiantyn Pilkov (2022). Improvement of the legislative framework for the sustainable development of the state. *International Journal of Public Law and Policy*, 8 (3/4), 242–255.

4. Nahnybida, V., Bilousov, U., Bliakharskyi, Y., Boyarskyi, E., & Ishchuck, A. (2022). Trade Agreements, Digital Development and International Commercial Arbitration. *Cuestiones Politicas*, 40(74), 160–177.

5. Oksana Vinnyk, Olena Belianeveych, Nino Patsuriia, Galyna Myronova, & Svitlana Seminoh (2022). Legal regulation of digital economy during pandemic. *International Journal of Public Law and Policy*, 8(3-4), 328–345.

У фахових виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України – 71, зокрема:

1. Вінтоняк Н. Д. Управління товариством з обмеженою відповідальністю на період дії воєнного стану: аналіз законодавства. *Київський часопис права*. 2022. № 1. С. 67–72.

2. Вінтоняк Н. Д. Право учасника акціонерного товариства та товариства з обмеженою відповідальністю на отримання дивідендів: судова практика. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2022. Вип. 59. С. 14–24.

3. Васильєва В. В. Вихід учасника з товариства з обмеженою відповідальністю: огляд судової практики. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2022. Вип. 59. С. 3–14.

4. Liliana Sishchuk, Viktoriia Vasylieva. Particularities of functioning of the general meeting of a joint-stock company under martial law. *Entrepreneurship, economy and law*. 2022. №3. P. 48–55.

5. Сіщук Л. В. Визнання недійсними рішень загальних зборів учасників ТОВ. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2022. Вип. 59. С. 75–84.

6. Сіщук Л. В. Управління підприємницькими товариствами в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. №10. 2022.

7. Васильєва В. А., Вінтоняк Н. Д. Відшкодування збитків, заподіяних товариству з обмеженою відповідальністю діями (бездіяльністю) посадової особи: судова практика. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №10.

8. Haliantyч M., Kochyn V. Principles and areas of realization of the state housing policy in Ukraine. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2022. №2. P. 26–33.

9. Haliantyч M., Kochyn V. De-Sovietization of housing legislation: current challenges in martial law. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2022. №3. P. 14–20.

10. Yuri Zaika. Protection of the professional honor and dignity of a police officer in war. *Entrepreneurship, economy and Law*. 2022. №3. P. 21–27.

11. Заїка Ю. О. Правове регулювання відносин, пов'язаних із визнанням шлюбу недійсним. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2022. Вип. 59. С. 24–38.

12. Давидова Н. О. Місцезнаходження юридичної особи: національний та міжнародний вимір. *Університетські наукові записки*. 2022. № 3. С. 5–13.

13. Nataliya O. Davydova, Olena I. Bugera, Sergiy H. Kyrenko, Nataliia A. Serdiuk, Volodymyr A. Shatilo. Legal regulation of the provision of information services in the field of open data. *Informatologia*. 2022. Vol. 55. No. 1–2. P. 182–193.

14. Nataliya Davydova, Iuliia Baieva, Svitlana Miserzhy, Yevgen Pereguda, and Valentina Zgurska. Current Problems of Information Law: Analysis of Current Trends in Cybersecurity. *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. Vol. 22. No. 3. P. 769–775.

15. Zaichuk O. The EU Green Deal and the Future of the EU Business Law – scenario for legal evolution. *Bulding an Adapted Business Law*. 2022. P. 285–303.

16. Mykola Haliantych, Yuri Zaika, Tetiana Popovych Legal nature of the contract for housing and utility services. *Entrepreneurship, economy and Law*. 2022. № 2. P. 40–47.

17. Махінчук В. М. Проблеми відшкодування майнової шкоди, завданої пошкодженням нерухомого майна внаслідок збройної агресії Російської Федерації. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2022. Вип. 1. С. 41–49.

18. Галянтич М. К., Коструба А. В. Поліваріативність розгляду споріву сфері професійного спорту: дискусійні питання. *Lex Sportiva*. 2021. Вип. 1. С. 8–12.

19. Заїка Ю. О. Діяльність без доручення в сучасних умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми приватного та публічного права*. 2022. С. 213–217.

20. Mykola Haliantych. Andrii Shabalin. Anatoliy Kostruba. Inderscience Enterprises Ltd. Comparative analysis of Ukrainian and Estonian law in the context of adaptation to EU legal standards. *Public Law and Policy*. 2022. Vol. 8. No 3/4. P. 298–10.

21. Попович Т. Застава земельних ділянок: особливості договірних правовідносин в умовах євроінтеграції. *Приватне право і підприємництво*. 2022. Вип. 21. С. 157–163.

22. Полюхович В. І., Бакалінська О. О. Актуальні проблеми кваліфікації горизонтальних узгоджених дій суб'єктів господарювання. *Право України*. 2022. №9. С. 107–128.

23. Polyukhovych V. Some problem issues of legal regulation of appeals in the field of public procurement. *Підприємництво, господарство і право*. 2022. №3. С. 62–66.

24. Polyukhovych V. Issues of reforming the appeals system in the field of public procurement. *Підприємництво, господарство і право*. 2022. №4. С. 11–16.

25. Олефір В. І. Адміністративна відповідальність за порушення конкурентного законодавства України. *Ius Privatum (legal doctrine and practice)*. 2022. №1–2. С. 18–26.

26. Андрущенко Л. В. Правові засади захисту від недобросовісної конкуренції в Україні на сучасному етапі. *Ius Privatum (legal doctrine and practice)*. 2022. №1–2. С. 27–33.

27. Ковалишин О. Р. Договір позики з альтернативним зобов'язанням як правове запозичення. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2022. №60.

28. Прилипко С. М. Дефіцит донорських органів у трансплантології та адміністративно-правові методи його мінімізації в умовах формування єдиного медичного простору. *Єдиний медичний простір*. 2022. С. 556–563.

29. Безух О. В. Приватні економічні відносини як прояв публічно економічної конкуренції. *Юридична Україна*. 2022. №9. С. 46–54.

30. Олефір В. І. Створені війною потоки міграції та їх вплив на господарську діяльність. *Публічне право*. 2022. №4. С. 63–68.

31. Андрущенко Л. В. Нормативно-правове забезпечення господарської діяльності в умовах запровадження режиму воєнного стану. *Публічне право*. 2022. №4. С. 70–75.

32. Безух О. В. Принципи правового регулювання приватних господарських відносин. *Приватне право і підприємництво*. 2022. С. 16–23.

33. Гончаренко О., Черненко О., Ковалишин О. Зловживання правом на приватизацію земельної ділянки членами фермерського господарства. *Ius Privatum (legal doctrine and practice)*. 2022. № 1–2. С. 1–10.

34. Zaporozhchenko A. The prospective effect of a plea agreement on the judge's discretion and of an arbitration agreement on the arbitrator's discretion: comparative legal aspect. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2022. № 3. P. 116–121.

35. Гончаренко О. Приватне регулювання та саморегулювання господарської діяльності: зіставлення понять. *Економіка і право*. 2022. № 2(65). С. 13–24.

36. Popovych T., Trilinskyi I. The Content of Legal Regulation of Marketing Activity in Ukraine and the World. *Приватне право і підприємництво*. 2022. С. 16–23.

37. Махінчук В. До аналізу законодавства, судової практики та законодавчих ініціатив у сфері відшкодування майнової шкоди, завданої пошкодженням нерухомого майна внаслідок збройної агресії Російської Федерації. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2022. Вип. 59. С. 25–32.

38. Makhinchuk V. Scientific and practical analysis of current regulation, judicial practice and legislative initiatives in the field of compensation for property damage caused by damage to real estate as a result of armed aggression of the Russian Federation. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2022. № 3. P. 28–39.

39. Штефан О. Принцип гласності і відкритості судового процесу та його повне фіксування технічними засобами в цивільному судочинстві України. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 1. С. 12–15.

40. Штефан О. Принцип незалежності суддів і підкорення їх тільки закону в цивільному судочинстві України. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства*. 2022. № 58. С. 5–8.

41. Бобрик В. І. Роль Конституційного Суду України в уніфікації цивільного процесуального та господарського процесуального законодавства. *Юридична Україна*. 2022. Вип. 10. С. 12–15.

42. Гетманцев М. О., Волощук О. Т. Поняття та ознаки зловживання правом. *Юридична Україна*. 2022. Вип. № 1. С. 66–72.

43. Iryna Berestova, Liudmyla Maistrenko. The court's evaluation of the subject matter and grounds of the conditional claim for the application of the principle of «*jura novit curia*». *Entrepreneurship, economy and law*. 2022. № 2. P. С. 32–37.

44. Короленко В. М., Галянтич М. К. Модернізація нотаріального посвідчення правочинів про відчуження нерухомого майна та державної реєстрації відповідних прав в умовах воєнного стану. *Юридична Україна*. 2022. Вип. № 7. С. 21–28.

45. Короленко В. М. Строки звернення до суду із позовом про захист права на оплату праці. *Юридична Україна*. 2022. Вип. № 8. С. 20–24.

46. Махінчук В. М. Науково-практичний аналіз чинного нормативно-правового врегулювання, судової практики та законодавчих ініціатив у сфері відшкодування майнової шкоди, завданої пошкодженням нерухомого майна внаслідок збройної агресії Російської Федерації. *Юридична Україна*. 2022. Вип. № 2. С. 5–7.

47. Махінчук В. М. Від репарацій та контрибуції до нових засад щодо компенсації шкоди, завданої внаслідок військової агресії РФ проти України. *Юридична Україна*. 2022. Вип. № 4. С. 9–11.

48. Штефан О. О. Поняття і значення принципів цивільного процесуального права в умовах воєнного стану. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 2. С. 24–29.

49. Ischuk A. Types of international electronic contracts and areas of their application. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2022. № 2. P. 34–39.

50. Nahnybida V. Digital Assets Rights in the Light of Western Sanctions Against the Russian Federation. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2022. № 2. С. 142–148.

51. Нагнибіда В. І. Імунітет держави від виконання судових рішень на території третіх держав: питання теорії і практики. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2022. № 55. С. 94–99.

52. Зайчук О. В., Король В. І., Нагнибіда В. І. Новітні підходи до регулювання інститутів цифрового права у законодавстві ЄС та перспективи для України. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2022. № 2. Т. 29. С. 63–81.

53. Нагнибіда В. І. Арбітражне застереження у договорах електронної комерції: питання відповідності вимогам Нью-Йоркської конвенції 1958 року. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2022. № 57. С. 75–79.

54. Пожоджук Р. До питання про поняття та ознаки споживчих відносин. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2022. № 2. С. 47–51.

55. Посикалюк О. О. Правова природа штучного інтелекту: між «об'єктом» і «суб'єктом». *Право України*. 2022. № 3. С. 116–124.

Понад виконання показників паспорту бюджетної програми 6581040 науковцями Інституту підготували 3 монографії (у т.ч. 1 видана за кордоном), 1 збірник коментарів законодавства, 19 наукових журналів, 60 статей (у т.ч. 18 у виданнях, що індексуються базами Web of Science та/або Scopus), зокрема:

Монографії (навчальні посібники) – 2:

1. Деревянко Б. В., Туркот О. А., Прилуцька А. В. Захист прав суб'єктів господарювання : навчальний посібник. 3-є вид., переробл. і доповн. / за ред. д-ра юрид. наук, проф. Б. В. Деревянка ; НАПрН України, Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друк-Сервіс», 2022. 196 с.

2. Миронова Г. А. Оновлення цивільного законодавства України у сфері надання медичної допомоги недієздатним особам. Єдиний медичний простір України: правовий вимір : монографія / за заг. ред. С. Г. Стеценко. Харків : Право, 2022. 672 с. С. 291–301.

Монографії що індексуються базами Web of Science та/або Scopus – 1:

Myronova G. The Doctrine of the Patient's Personal Autonomy in Absolute Legal Relations: Directions of Improvement of the Legislation of Ukraine. *Ukrainian Healthcare Law in the Context of European and International Law*. Springer Nature Switzerland AG 2022. P. 99–113. (Scopus).

Збірник коментарів законодавства – 1:

1. Бобрик В. І., Гетманцев М. О., Цветков А. М. Науково-практичний коментар Цивільного-процесуального кодексу України Глави 10 Розділу III «Розгляд справ у порядку спрощеного провадження». Київ : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2022. 24 с.

Статті – 60, у тому числі 18 статей у виданнях, що індексуються базами даних Scopus/Web of Science, зокрема:

У виданнях, що віднесені до кватилів Q1/Q2–2:

1. Yasynska, N. A., Syrmamiikh, I. V., Derevyanko, B. V., Nikolenko, L. M., & Katrych, A. V. (2022). Transformation of the metallurgical industry of Ukraine from the concept «Industry 4.0» to capitalism of stakeholder. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*, 2, 166–173.

2. Blashchuk, T., & Myronova, H. A. (2022). Current Trends in Balancing of Young People's Right to Education and Public Interest in The Pandemic Period. *Youth Voice Journal*, II, 7–17.

У виданнях, що віднесені до кватилів Q3/Q4–15:

1. Davydova, N., Pokhylenko, I., Mialovytska, N., Zlatina, N., & Otradnova, O. Dialectics of rights and responsibilities in education. *Dialéctica de derechos y responsabilidades en la educación. Cuestiones Políticas*, 40(73), 330–344.

2. Zaichuk O. Multi-Dimensional Inequality as the largest Challenge of Representative Democracy withing EU and Worldwide. *ERPL/REDP. Athens*, 32 (1), 474–480.

3. Zaichuk O. Social License and Administrative Law: A challenge of Renewables. P. 12–29. e-book. J. Cazala. V. Zivkovic. Administrative Law and Public Administration in the Global Social System. AD JURIS-International Academic Publisher. January 2021. Indexed in EBSKO, HEINONLINE, CEEOL.

4. Honcharenko Olena M., Bakalinska Olga O., Belianevych Olena A., Bezv Svitlana I., & Chernenko Olena A. (2022). International commercial arbitration as a modern self-regulation tool in hybrid war. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica*, 3, 123–138.

5. Bakalinska, O., Honcharenko O., Kaptsova T., & Babadzhanian, H. (2022). Advocacy of Competition in the World and Ukraine: Comparative Characteristics. *Access to Justice in Eastern Europe*, 4(16).

6. Honcharenko, O., Neskorodzhena, L., Iefremova, I., Lomakina, I., & Malyshko, I. (2022). Development the concept of corporate social responsibility: practice of Ukraine. *Comparative Law Review*, 28, 353–366.

7. Hetmantsev, O., Ostafiichuk, L., Tatulych, I., Osipova, I., & Bobryk, V. Recognition of factual circumstances by the parties to a case as a basis for exemption from their proof in civil proceedings of Ukraine. *International Journal of Public Law and Policy*.

8. Hetmantsev, M., Shabalin, A., Haliantykh, M., & Kostruba, A. Comparative analysis of Ukrainian and Estonian law in the context of adaptation to EU legal standards. Forthcoming and Online First Articles. *International Journal of Public Law and Policy*.

9. Makhinchuk, V., Lutska, G., Karmaza, O., Koucherets, D., & Koroied, S. (2022). The analysis of the implementation of inheritance law in selected EU countries. *Revista Amazonia Investiga*, 11(49), 149–155.

10. Yurii Bilousov, & Volodymyr Nahnybida (2022). Applicable Procedural Law in International Commercial Arbitration. *Studia Juridica Lublinensia*, 31(2), 51–69.

11. Yurii Bilousov, Anna Dolinska, Nina Hetmantseva, Hanna Mytrytska, & Volodymyr Nahnybida (2022). Protection of Property and Non-property Rights of Internet Users. *International Journal of Public Law and Policy*, 8(3/4), 173–187.

12. Pilkov, K. (2022). Reopening cases following judgments of the European Court of Human Rights: Room for a European Consensus? *Access to Justice in Eastern Europe*, 4(16), 1–28.

13. Olena M. Batyhina, Bogdan V. Derevyanko, & Tetiana V. Khailova (2021). Food security as a guarantee of the realization of the right to human health. *Wiadomosci Lekarskie*, 11(2), 3072–3076.

14. Gulnara Dzhumageldiyeva, Yuliia Serebriakova, Bogdan Derevyanko, Olena Zubatenko, & Dmytro Selikhov. (2021). The Principle of Equal Rights in the Context of the Covid-19 Pandemic as a Factor Influencing the Sustainable Development of Ukraine. *European Journal of Sustainable Development*, 10(3), 167–179.

15. Bogdan Derevyanko, Liudmyla Nikolenko, Olha Turkot, Natalya Ivanyuta, & Iryna Butyrska (2022). Mediation as an alternative form of protection of shareholders' rights in property relations. *International Journal of Public Law and Policy*, 8(3-4), 227–241.

Наукові статті у фахових виданнях – 23, зокрема:

1. Васильєва В. В. Зміни правового регулювання щодо підприємницьких товариств в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 11. 2022.

2. Заїка Ю. О. Сімейні правовідносини у римському праві: ретроспектива і сучасність. *Римське право : кризь призму традицій і судової практики : монографія* / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2022. С. 489–509.

3. Заїка Ю. О., Кухарев О. Є. Новелізація норм спадкового права. *Рекодифікація цивільного законодавства України: виклики часу : монографія*. 2-ге вид., доп. та перероб. / за заг. ред. Н. С. Кузнецової. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2022. С. 308–333.

4. Заїка Ю. О. Право спадкоємця на продаж спадщини: законодавчі перспективи. *Спадкове право: кризь призму судової практики : монографія* / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2022. С. 124–149.

5. Заїка Ю. О., Спасибо-Фатєєва І. В. Поняття та склад спадщини. *Нетипові об'єкти цивільних прав : збірник наук. праць* / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2022. С. 87–107.

6. Примак В. Д. Деліктна відповідальність держави Україна в умовах війни. *Приватне право і підприємництво*. 2022. № 21. С. 164–169.

7. Примак В. Д. Організаційно-правові механізми майнової відповідальності держави-агресора. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 3. С. 253–256.

9. Пожоджук Р. Правовий аспект довіри споживача до реклами. *Приватне право і підприємництво*. 2022. № 21. С. 101–107.

10. Пожоджук Р. Основні аспекти правової природи споживчих відносин. *Юридична Україна*. 2022. № 1. С. 21–30.

11. Вінник О. М. Правове регулювання відносин цифровізації: місце і роль в правовій системі та системі господарського права України. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2022. № 1 (43). С. 21–32.

12. Малишева Н. Р., Вінник О. М. Екологія, економіка, цифровізація: правові проблеми взаємодії. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2022. № 2. С. 238–260.

13. Burylo, Yu. P. Legal personhood of artificial intelligence systems: to be or not to be ? *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2022. № 3.

14. Крупчан О. Д., Гайдулін О. О. Основні напрями докорінної реконструкції теоретико-методологічних засад приватного права в контексті звільнення вітчизняної правосвідомості від деструктивних впливів тоталітарної ідеології посткомунізму та російського шовінізму на шляху до правової глобалізації та європеїзації правової системи України. *Юридична Україна*. 2022.

15. Вінник О. Систематизація законодавства про цифровізацію. *Приватне право і підприємництво*. 2022. Вип. 21.

Заїка Ю. О. є членом редколегії журналу «European Journal of Law and Political Sciences» (Австрія) <http://ppublishing.org/journals/405/>

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

На виконання показників паспорту бюджетної програми 6581040 у 2022 році співробітниками Інституту підготовлено до друку та опубліковано: 2 монографії, 2 збірника наукових праць, 4 збір-

ника матеріалів конференції, 5 публікацій у наукових журналах, що індексуються в Scopus, 42 статті у фахових виданнях.

Монографії – 2:

1. Інтелектуальна власність як складова системи забезпечення національної безпеки : монографія / за наук. ред. О. Б. Бутнік-Сіверського. Київ : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, 2022.

2. Правова охорона інтелектуальної власності в умовах євроінтеграційних процесів в Україні : монографія / за наук. ред. Н. М. Мироненко. Київ : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, 2022.

Збірник наукових праць – 2:

1. Цифрова економіка: зростання ролі інтелектуальної власності : збірник наукових праць / за наук. ред. к.е.н., доц. Г. О. Андрюшка, д.е.н., проф. О. Б. Бутнік-Сіверського. Київ : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, 2022.

2. Питання інтелектуальної власності : збірник наукових праць. Випуск 20 / за ред. д.ю.н. А. С. Штефан ; НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Київ : Інтерсервіс, 2022. 98 с.

Збірник матеріалів конференції – 4:

1. Інтелектуальна власність як складова системи забезпечення національної безпеки : електронний збірник матеріалів IV міжнародної науково-практичної конференції «Інтерн-міст КИЇВ – ДНІПРО», Управління проєктами Ефективне використання результатів наукових досліджень та об'єктів інтелектуальної власності (м. Київ, 24–25 березня 2022 р.). Київ : Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності НАПрН України, 2022. 200 с.

2. Цифрова трансформація та цифрова економіка в умовах воєнного стану: аспекти інтелектуальної власності : збірник матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної конференції з проблем економіки інтелектуальної власності (м. Київ, 27 травня 2022 р.). Київ : Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності НАПрН України, 2022. 253 с.

3. Інкорпорація та кодифікація законодавства як складові стратегії розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні : збірник

матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції з проблем систематизації законодавства (м. Київ, 18 листопада 2022 р.). Київ : Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності НАПрН України, 2022. 247с.

4. Біобезпека в умовах воєнного стану: збірник науково-практичної конференції : електронний збірник / НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, БО «100% Життя – Мережа ЛЖВ», ГО «Асоціація фармацевтичного та медичного права». Київ, 2022. 145 с.

Наукові статті у виданнях, що індексуються у Scopus/Web of Science (Q1/Q2) – 4:

1. Zerov, K. (2022). Protection of Works Posted on the Internet Under Ukrainian Copyright Law: Competition and Intellectual Property Law in Ukraine. *MPI Studies on Intellectual Property and Competition Law*, 31(1), 538–557. (Scopus та Web of Science Q2)

2. Shtefan, A. (2022). Copyright and Its Exceptions and Limitations in Ukraine: Competition and Intellectual Property Law in Ukraine. *MPI Studies on Intellectual Property and Competition Law*, 31(1), 507–536. (Scopus та Web of Science Q2)

3. Shtefan, A., & Gurgula, O. (2022). The New Intellectual Property Court in Ukraine: Its Creation and Exclusive Jurisdiction: Competition and Intellectual Property Law in Ukraine. *MPI Studies on Intellectual Property and Competition Law*, 31(1). (Scopus та Web of Science Q2)

4. Kashyntseva, O. (2022). Intellectual Property in Medicine and Pharmacy: Harmonization of Ukraine and EU Legislation. In: *Maydanyk, R., den Exter, A., Izarova, I. (eds) Ukrainian Healthcare Law in the Context of European and International Law. European Union and its Neighbours in a Globalized World*, 7. (Scopus та Web of Science Q2)

Наукові статті у виданнях, що індексуються у Scopus (Q3/Q4) – 1:

Maksym Hetmantsev, Andrii Shabalin, Mykola Haliantykh, & Anatoliy Kostruba. Comparative analysis of Ukrainian and Estonian law in the context of adaptation to EU legal standards. Forthcoming and

Online First Articles. *International Journal of Public Law and Policy*. (Scopus Q3)

Наукові статті у фахових виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України та в іноземних виданнях – 42, зокрема:

1. Зайківський О. Б., Оністрат О. А. Стан формування та реалізації державної політики щодо забезпечення охорони інтелектуальної власності при розробленні озброєння та військової техніки. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 1. С. 55–65.

2. Дорошенко О., Петренко В., Дорошко Г. Напрями підвищення ефективності судової експертизи у справах щодо об'єктів інтелектуальної власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 1. С. 44–54.

3. Андрощук Г. О. Технологічна безпека: прогностні оцінки трендів у розвитку науки і технологій. *Наука, технології, інновації*. 2022. № 1. С. 69–80.

4. Бакалінська О. О. Сучасні тенденції правового регулювання кібербезпеки та інтелектуальна власність. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 5. С. 82–92.

5. Бутнік-Сіверський О. Б. Методологічні засади нової парадигми розвитку теорії національної інтелектуальної безпеки. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 4. С. 40–51.

6. Бутнік-Сіверський О. Б. Організаційно-функціональна структура інноваційно-інтелектуального середовища: поняття та концепція взаємодії. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 5. С. 68–81.

7. Коваленко Т. Реєстрація торговельної марки у країнах Європейського Союзу. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 3. С. 65–72.

8. Троцька В. Обмеження майнових прав виконавців, виробників фонограм відповідно до законодавства України та ЄС. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 3. С. 26–35.

9. Дроб'язко В. Правова охорона технічних засобів захисту та інформації про управління правами. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 3. С. 46–53.

10. Штефан О. Судовий захист торговельних марок в Італії. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №4. С. 67–78.

11. Мироненко Н. М. Деякі особливості правової охорони торговельних марок в країнах ЄС в контексті євроінтеграційних процесів в Україні. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №4. С. 79–88.

12. Бакалінська О. О. Міжнародний трансфер технологій в умовах сучасних викликів. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №4. С. 109–120.

13. Андрощук Г., Работягова Л. Технології розпізнавання обличчя: проблеми регулювання в Україні. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №1. С. 66–77.

14. Дорошенко О. Ф., Дорожко Г. К., Ромашко А. С., Юрчишин О. Я., Кравець О. М. Інновації та управління ними – ключ до досягнення цілей сталого розвитку. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №2. С. 74–84.

15. Музика-Стефанчук О. Fintech-стартапи в Україні у контексті розвитку цифрової економіки. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №3.

16. Андрощук Г. О. Інтелектуальна власність і штучний інтелект: хто автор? Artificial Intelligence. *Штучний інтелект*. 2022. №1. С. 48–64.

17. Андрощук Г. О. Проблеми патентування винаходів, створених з використанням штучного інтелекту: доктрина і практика (ч. 1). *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №2. С. 54–67.

18. Андрощук Г. О. Проблеми патентування винаходів, створених з використанням штучного інтелекту: доктрина і практика (ч. 2). *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №3.

19. Fedorova N. The structure of the television format and the characteristics of its elements as an audiovisual work. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №1. С. 28–34.

20. Улітіна О. Правова охорона літературних творів у креативних індустріях. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №2. С. 25–32.

21. Штефан А. Цитування у творах, що створюються креативними індустріями. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №3. С. 15–25.

22. Дорошенко Д. Особливості спортивного коментаря як об'єкта авторського права. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №3. С. 26–45.

23. Федорова Н. Реклама як об'єкт авторського права. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №2. С. 33–38.

24. Борко Ю. Особливості обліку об'єктів права інтелектуальної власності у музеях. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №4. С. 100–108.

25. Улітна О., Якуша Є. Твори образотворчого мистецтва за законодавством України, США та ЄС. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №4. С. 30–39.

26. Самоловова Н. Захист прав інтелектуальної власності в індустрії моді в Україні: дизайнерське рішення. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №5. С. 44–53.

27. Штефан А. Удосконалення законодавства України про авторське право у контексті досвіду держав-членів ЄС. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №1. С. 5–15.

28. Кодинець А. О. Нормативні засади правової охорони інтелектуальної власності в умовах дії воєнного стану в Україні. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №4. С. 5–11.

29. Myronenko Nataliia. Formation of the system of legal protection of intellectual property in Ukraine and modern problems of its development» implementation. *Teisé*. 2022. Vol 124. P. 144–155.

30. Шабалін А. В. Про деякі аспекти систематизації законодавства у сфері права інтелектуальної власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №2. С. 15–24.

31. Глотов С. Вищий ІР-суд як елемент системи судоустрою в Україні. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №4. С. 121–132.

32. Дроздов О., Потоцький М. Правові та організаційні засади створення вищого суду з питань інтелектуальної власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №2. С. 39–53.

33. Коваль І. Роль права інтелектуальної власності в умовах війни і відновлення. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 5. С. 109–114.

34. Тверезенко О. О. Систематизація наказів у сфері промислової власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 6.

35. Кашинцева О., Іолкін Я. Інтелектуальна власність як складова біобезпеки держави в сфері охорони здоров'я: постановка проблеми та визначення ключових напрямів дослідження в умовах війни. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 3. С. 89–96.

Понад виконання показників паспорту бюджетної програми 6581040 у 2022 році співробітниками Інституту підготовано та опубліковано: 6 збірників матеріалів конференцій; 2 публікації у наукових журналах, що індексуються в Scopus; 1 публікація у фаховому виданні категорії «А» Переліку наукових фахових видань України; 14 публікацій у фахових виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України; 128 тез наукових доповідей; 6 номерів науково-практичного журналу.

Збірник матеріалів конференції – 6:

1. Перспективи розвитку проектного та нейроменеджменту, інформаційних технологій управління, технологій створення та використання об'єктів права інтелектуальної власності : збірник наукових праць за матеріалами IV міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Дніпро, 24–25 березня 2022 р.). УДУНТ, УКРНЕТ, НДІШ НАПрН України, Дніпро : Юрсервіс, 2022. 421 с.

2. Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності : електронний збірник матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Київ, 26 квітня 2022 р.) / упоряд. В. С. Парненко. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 377 с.

3. Фінансово-економічні проблеми розвитку суб'єктів господарювання в період становлення інноваційної економіки : збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції (м.

Кривий Ріг, 10 листопада 2022 р.). Кривий Ріг : Криворізький національний університет, 2022. Ч. 2. 713 с.

4. Законодавство України у сфері інтелектуальної власності та його правозастосування: національні, європейські та міжнародні виміри : електронний збірник матеріалів X Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених та студентів з проблем інтелектуальної власності (м. Київ, 30 вересня 2022 р.) Київ : КНУ імені Т. Шевченка, НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. 2022. 421 с.

5. Актуальні проблеми інтелектуального, інформаційного, ІТ та Інтернет права : матеріали Шостої Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Львів, 29 вересня 2022 р.). Львів : Юрид. ф-т Львів. нац. ун-ту ім. І. Франка, 2022. 314 с.

6. Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернівці, 21 жовтня 2022 р.) / Чернівецький нац. ун-т ім. Юрія Федьковича [та ін.] ; редкол. О. В. Щербанюк [та ін.]. Чернівці, 2022. 808 с.

Наукові статті у виданнях, що індексуються у Scopus (Q3/Q4) – 2:

1. Shtefan, A., & Prytyka, Yu. (2021). Mediation in the EU: common characteristics and advantages over litigation. *InterEULawEast*, VIII (2), 175–190. (Scopus Q3)

2. Kirin, R. S., Doroshenko, O. F., Dorozhko, H. K., & Khomenko, V. L. (2022). Problems and Prospekts of State Intellectual Property Inspectorate: Institutional and Legal Aspects. *Science and Innovation*, 18(3), 95–108.

Наукові статті у фахових виданнях категорії «А» Переліку наукових фахових видань України – 1:

Кодинець А. О., Дорошенко О. Ф., Волинець І. П., Дорошко Г. К., Петренко В. О., Білецький В. В. Захист від недобросовісної реклами на ринку лікарських засобів в умовах пандемії COVID-19. *Medicni perspectivi*. 2022. Т. XXVII. №4.

Наукові статті у фахових виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України – 14:

1. Андрощук Г. О. Комерційна таємниця, як фактор забезпечення національної економічної безпеки: практика Китаю (ч. 1). *Наука, технології, інновації*. 2022, №2. С. 10–21.

2. Андрощук Г. О. Комерційна таємниця, як фактор забезпечення національної економічної безпеки: практика Китаю та США (ч. 2). *Наука, технології, інновації*. 2022. №3. С. 13–25.

3. Андрощук Г. О. Науково-технічна розвідка в Польській Народній Республіці: організація, методи діяльності та ефективність. *Наука та наукознавство*. 2022. №3 (117). С. 133–138.

4. Панфйорова Л. Л. База клієнтів як нематеріальний актив. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №6.

5. Андрощук Г. О. Зростання ролі інтелектуальної власності в національній економічній безпеці Японії: законодавче забезпечення. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №5. С. 56–67.

6. Дроб'язко В. Охорона прав виконавців відповідно до законодавства Німеччини. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №4. С. 24–29.

7. Коваленко Т. В. Неналежне використання торговельної марки: на прикладі Lacoste. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №6.

8. Андрощук Г. О. Винахід штучного інтелекту: хто винахідник? *Часопис Київського університету права*. 2022. №1.

9. Андрощук Г. О. Рівень довіри і ставлення до штучного інтелекту: аналіз результатів досліджень. *Часопис Київського університету права*. 2021. №3. С. 195–201.

10. Штефан А. Фізична особа-підприємець як сторона договору про розпоряджання майновими авторськими правами. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №5. С. 18–26.

11. Штефан А. Одностороння відмова від ліцензійного договору. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №6.

12. Андрощук Г., Дорошенко О. Кодифікація права промислової власності Польщі: аналіз основних положень нового законопроекту. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. №4. С. 89–99.

13. Штефан А. С. Принципи авторського права. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2022. № 1. С. 129–138.

14. Шабалін А. В. Деякі аспекти судового захисту цивільних правовідносин в Естонії. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 6.

Дорошенко О. Ф. є членом редакційної колегії наукового журналу *Journal of Law and Social Sciences «Legal, Economic Science and Praxis»*, засновником якого є *Oktatási és Szakmai Fejlesztési Intézet Alapítvány, Institute of Educational and Professional Development*, Будапешт, Угорщина <https://lesp.hu>

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

На виконання показників паспорту бюджетної програми 6581040 у 2022 році співробітниками Інституту підготовлено до друку та опубліковано: 2 монографії, 7 розділів/підрозділів у монографіях, 3 з яких у монографіях виданих за кордоном, 3 навчальні посібники, 2 науково-практичних видання, 9 збірників наукових праць, 1 аналітичне дослідження, 10 публікацій у наукових журналах, що індексуються в Scopus/Web of Science, 66 статей у фахових виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України:

Монографії – 2:

1. Колодяжний М. Г. Стратегія Vision Zero: уроки для України : монографія. Харків : Право, 2022. 300 с.

2. Пашков В. М., Гнедик Є. С. Правове регулювання медичного туризму в умовах війни в Україні : монографія. Харків : Право, 2022. 188 с.

Розділи/підрозділи монографій за темами фундаментальних досліджень – 7:

Розділи/підрозділи монографій, виданих в Україні – 4:

1. Шило О. Г., Глинська Н. В., Марочкін О. І. Європейські стандарти якості медичної допомоги особам, які тримаються під вартою.

Єдиний медичний простір України: правовий вимір : монографія / за заг. ред. С. Г. Стеценка. Харків : Право, 2022. С. 141–148.

2. Клепка Д. І., Крицька О. І. Розголошення лікарської таємниці у кримінальному провадженні: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Єдиний медичний простір України: правовий вимір* : монографія / за заг. ред. С. Г. Стеценка. Харків : Право, 2022. С. 477–485.

3. Пашков В. М., Гуторова Н. О. Принципи безоплатного вільного донорства крові та її компонентів: проблеми запровадження в Україні. *Єдиний медичний простір України: правовий вимір* : монографія / за заг. ред. С. Г. Стеценка. Харків : Право, 2022. С. 128–142.

4. Журавель В. А., Авдєєва Г. К. Проблеми використання спеціальних медичних знань при встановленні фактів катувань. *Єдиний медичний простір України: правовий вимір* : монографія / за заг. ред. С. Г. Стеценка. Харків : Право, 2022. С. 579–584.

Розділи/підрозділи монографій, виданих за кордоном – 3:

1. Shepitko V., Shepitko M. Criminalistics and Forensic Sciences in Ukraine: History and Current Trends. *Developments of criminalistics theory and future of forensic expertology: liber amicorum profesoriui Egidijui Vidmantui Kurapkai* : collective monography / Malewski H., Matulienė S., Shepitko V., Shepitko M., Shevchuk V. and others. Vilnius, Lithuanian association of criminalists, Mykolas Romeris University, 2022. P. 117–132.

2. Shevchuk V. Innovative Essence of Criminalistic and Prospective Directions of its Development. *Developments of criminalistics theory and future of forensic expertology: liber amicorum profesoriui Egidijui Vidmantui Kurapkai* : collective monography / Malewski H., Matulienė S., Shepitko V., Shepitko M., Shevchuk V. and others. Vilnius, Lithuanian association of criminalists, Mykolas Romeris University, 2022. P. 152–168.

3. Гуторова Н. О., Михайліченко Т. О. Legal issues of epidemic safety due to the pandemic COVID-19 and the war in Ukraine. *Європейський вимір сучасної правової науки* : колективна монографія. Riga : Izdevniecība Baltija Publishing, 2022. С. 120–136.

Навчальні посібники (розділи/підрозділи у навчальних посібниках) – 3:

1. Степанюк А. Ф. Сутність та зміст поняття персоналу УВП як об'єкта запобігання кримінальним правопорушенням у сфері виконання покарань. Запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються персоналом установ виконання покарань України : навчальний посібник / за заг. ред. д.ю.н., проф. В. Я. Конопельського, д.ю.н., проф., заслуженого юриста України О. Г. Колба. Одеса : Одеський державний університет внутрішніх справ, 2022. С. 28–41.

2. Використання спеціальних знань у судочинстві відповідно до міжнародних стандартів : навчально-методичний комплекс з навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» / уклад. Г. К. Авдєєва. Харків : НДІ ВПЗ імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України, 2022.

3. Теоретичні та практичні проблеми юридичної відповідальності за порушення законодавства про охорону здоров'я : навчально-методичний комплекс з навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» / уклад. : Т. О. Михайліченко, Ю. Ю. Забуга. Харків : НДІ ВПЗ імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України, 2022.

Науково-практичні видання (розділи/підрозділи у науково-практичних виданнях) – 2:

1. Збірник пропозицій та роз'яснень з актуальних питань права в умовах війни фахівців сектору дослідження кримінально-правових проблем боротьби зі злочинністю Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України / упоряд. : Л. М. Демидова, М. В. Шепітько, Н. В. Шульженко та ін. ; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України. Харків : Право, 2022. 68 с.

2. Збірник науково-правових висновків фахівців Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України на за-

пити Верховного Суду у 2021 р. / упоряд. : В. С. Батиргарєєва, В. І. Борисов, Д. П. Євтеєва, Д. О. Куковинець ; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України. Харків : Право, 2022. 88 с.

Збірники наукових праць – 9:

1. Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності : тези V Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 25 лютого 2022 року). Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2022. 1064 с.

2. Правові питання епідемічної безпеки під час воєнного стану : матеріали Міжнародного круглого столу (м. Полтава, 16 черв. 2022р.) / уклад. : Т. О. Михайліченко, П. П. Нога ; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, НДІ інтелект. власн. НАПрН України; БО «Всеукраїнська мережа людей, які живуть з ВІЛ/СНІД»; ГО «Асоціація фармацевтичного і медичного права». Харків : Право, 2022. 122 с.

3. Кримінально-правові відповіді на виклики воєнного стану в Україні : матеріали Міжнародної наукової конференції (м. Харків, 5 травня 2022 р.) / за заг. ред. : Ю. В. Бауліна, Ю. А. Пономаренко ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; Нац. шк. суддів України; ГО «Всеукр. асоц. кримін. права»; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса. Харків : Право, 2022. 310 с.

4. Кримінально-правова охорона інформаційної безпеки : матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 12 травня 2022 р.) / редкол. Л. М. Демидова (гол. ред.) та ін. ; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; ГО «Всеукраїнська асоціація кримінального права». Харків : Право, 2022. 268 с.

5. Кримінальне право України перед викликами сучасності і майбуття: яким воно є і яким йому бути : матеріали Міжнародної наукової конференції (м. Харків, 21–22 жовтня 2022 р.) / редкол. : В. Я. Тацій, Ю. А. Пономаренко, Ю. В. Баулін та ін. Харків : Право, 2022.

6. Правове регулювання діяльності у сфері охорони здоров'я під час війни: виклики сьогодення : матеріали VI Медико-правового форуму (м. Полтава, 25 листопада 2022 р.) / уклад. А. С. Сидоренко ; НАПрН України; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; Видавництво «Аluna» (Польща); ГО «Асоціація фармацевтичного і медичного права». Харків : Право, 2022. 168 с.

7. Нова архітектура безпекового середовища : збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Харків, 23 грудня 2022 р.). Харків : Юрайт, 2022. 196 с.

8. Цифрова трансформація кримінального провадження в умовах воєнного стану : матеріали круглого столу (м. Харків, 23 грудня 2022 р.) / редкол. Н. В. Глинська (гол. ред.) та ін. ; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України. Харків : Право, 2022.

9. Використання цифрової інформації в розслідуванні кримінальних правопорушень : матеріали Міжнародної науково-практичної круглого столу (м. Харків, 12 грудня 2022 р.) / редкол. : В. Ю. Шепітько (гол.), В. М. Шевчук, Г. К. Авдєєва, М. О. Соколенко ; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України, Лабораторія «Використання сучас. досягнень науки і техніки у боротьбі зі злочинністю». Харків : Право, 2022. 104 с.

Аналітичні дослідження – 1:

Право на охорону здоров'я та медичну допомогу в установах виконання покарань і слідчих ізоляторах: сучасний стан і перспективи : інформаційно-аналітичний дайджест / уклад. : Степанюк А. Х, Яковець І. С., Гальцова О. В. та ін. Харків : Юрайт, 2022. 304 с.

Наукові статті – 88, зокрема:

Наукові статті у виданнях, що індексуються базами Scopus/Web of Science – 10:

У виданнях, що віднесені до квантилів Q3/Q4–10:

1. Borysov, V., Shakun, V., & Babanina, V. (2022). Application of constitutional principles in criminal legislation of Ukraine. *Revista de la Universidad del Zuli*, 13(38), 140–158. (Web of Science)

2. Holovkin, B., Tavolzhanskyi, O., & Lysodyed, O. (2021). Corruption as a cybersecurity threat in the new world order. *Connections: the Quarterly Journal*, 20(2), 75–87. (Scopus Q4)

3. Gutorova, N., Lapkin, A., & Yevtieieva, D. (2022). Legal and social challenges of COVID-19 vaccination before and after the 2022 russian invasion of Ukraine. *Wiadomosci Lecarskie*, 75, 1699–1704. (Scopus Q4)

4. Mykhailichenko, T., Zabuha, Yu., Babanina, V., & Syiploki, M. (2022). Protection of the Right to Health During the Period of Armed Conflict: The Experience of Ukraine. *Access to Justice in Eastern Europe*, 4 (16), 1–18. (Scopus Q4)

5. Pashkov, V., Soloviov, O., & Harkusha, A. (2022). Legal characteristics of pharmaceutical activity under the emergency conditions: pandemic and war. *Wiadomości Lekarskie*, 75, 2238–2246. (Scopus Q4)

6. Pashkov, V., Sydorenko, A., & Soloviov, O. (2022). Leagal characteristic of Medical and social rehabilitation during the post-covid recovery period. *Acta Balneologica*, 6, 568–573. (Web of Science Core Collection Q4)

7. Zabuha, Yu., Osadcha, A., & Mykhailichenko, T. (2022). Public health vs. medical exploitation as a type of human trafficking. *Wiadomości Lekarskie*. (Scopus Q4)

8. Orlovskiy, R., Us, O., & Shevchuk, V. (2022). Committing a Criminal Offence by an Organized Criminal Group. *Pakistan Journal of Criminology*, 14(2), 33–46. (Scopus Q4)

9. Shevchuk, V. M., Musiienko, O. L., & Sokolenko, M. O. (2022). Criminal Offenses Related to Illicit Trafficking in Falsified Medicines: Investigation Problems. *Wiadomosci lekarskie*. (Scopus Q4)

10. Shevchuk, O., Shevchuk, V., Kompaniiets, I., Lukashevych, S., & Tkachova, O. (2022). Features of ensuring the rights of drug addicts for rehabilitation in Ukraine and the European Union: Comparative Legal Aspect. *Juridical Tribune – Tribuna Juridica*, 12(2), 264–282. (Scopus, Web of Science Q4)

Наукові статті у фахових виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України – 66, зокрема:

1. Глинська Н. В., Клепка Д. І. Цифровізація кримінального провадження: окремі аспекти концептуалізації (ч. 1). *Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. Вип. 43. С. 24–44.

2. Репіна Ю. С. Проблеми забезпечення гласності та відкритості судового процесу із використанням новітніх технологій в умовах сьогодення України. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. Вип. 43. С. 45–58.

3. Демура М. І., Клепка Д. І. Перспективи застосування штучного інтелекту у галузі кримінального судочинства. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 5. С. 554–558.

4. Колодяжний М. Г. Нормативно-правові засади безпеки дорожнього руху у зарубіжних країнах. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. Вип. 43. С. 102–112.

5. Колодяжний М. Г. Європейська стратегія Vision Zero: сутність й напрями запровадження в Україні. *Нове українське право*. 2022. Вип. 4.

6. Колодяжний М. Г. Міфи у сфері безпеки дорожнього руху в Україні крізь призму сучасного європейського досвіду. *Амтаро*. 2022. Спецвип. Т. 1. С. 145–151.

7. Новіков О. В. Статистичне співвідношення між облікованими дорожньо-транспортними пригодами, адміністративними правопорушеннями у сфері дорожнього руху та кримінальними правопорушеннями проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту. *Science Rise: Juridical Science*. 2022. № 1 (19). С. 57–63.

8. Новіков О. В. Регіональні особливості розподілу порушень правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами (ст. 286 КК України). *Science Rise: Juridical Science*. 2022. № 2 (20). С. 50–58.

9. Головкін Б. М. Оцінка дорожньо-транспортної аварійності та тяжкості її наслідків в Україні. *Проблеми законності*. 2022. Вип. 156. С. 52–75.

10. Христин І. О. Латентність правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту в Україні. *Публічне право*. 2022. № 4.

11. Христич І. О. Основні тенденції кримінальних правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту під час воєнного стану в Україні. *DICTUM FACTUM*. 2022. №2 (12). С. 139–143.

12. Шрамко С. С. Впровадження в Україні державної політики щодо зниження тяжкості наслідків дорожньо-транспортних пригод. *Вісник Асоціації кримінального права*. 2022. Вип. 2(18). С. 172–185.

13. Шрамко С. С., Калініна А. В. Злочинність в Україні: яка вона є під час війни і якою може бути у післявоєнний час. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. Вип. 44.

14. Шрамко С. С., Самойлова О. М. Запобігання дитячому дорожньо-транспортному травматизму. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. Вип. 12.

15. Danylchenko Y. Criminogenic Factors of Organizational and Managerial Nature as Determinants of Road Traffic Offenses. *Archives of Criminology and Forensic Sciences*. 2021. №2(4). P. 69–78.

16. Калініна А. В. Запобігання дорожньо-транспортним пригодам в умовах воєнного стану. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. Вип. 44.

17. Кисельова М. С. Нормативно-правове регулювання створення аварійного коридору під час дорожньо-транспортної пригоди: зарубіжний досвід. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. №6.

18. Панова С. В. Дорожньо-транспортний травматизм і смертність в умовах зовнішньої воєнної загрози суверенітету і територіальної цілісності України. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2021. Вип. 43. С. 67–73.

19. Пащенко О. О. Кримінально-виконавча політика» чи «політика у сфері виконання кримінальних покарань»: підходи до визначення поняття. *Право та державне управління*. 2022. №1. С. 131–136.

20. Пащенко О. О. Утілення положень Європейських пенітенціарних правил у проєкт нового Кримінального кодексу України –

важливий крок на шляху до євроінтеграції. *Ампаро*. 2022. Спецвип. Т. 2. С. 55–60.

21. Степанюк А. Ф. Правовий стан караності. *Вісник пенітенціарної асоціації України*. 2022. № 1(18). С. 29–45.

22. Яковець І. С., Гальцова О. В. Правовий статус військовополонених в процесі виконання кримінальних покарань в Україні. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2021. Вип. 43.

23. Гуторова Н. О. Правові засоби запобігання корупції у сфері надання медичної допомоги. *Медичне право України: збірник наукових статей присвячених пам'яті Гладуна З. С.* 2022. Спецвид. С. 30–33.

24. Забуга Ю. Ю. Проблемні питання цивільно-правової відповідальності медичних працівників в Україні. *Вісник Маріупольсько-державного університету. Серія: Право*. 2022. № 23–24. С. 40–52.

25. Михайліченко Т. О., Забуга Ю. Ю. Стан правового регулювання поведінки з біологічною зброєю в Україні. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. Вип. 43. С. 84–93.

26. Пашков В. М. Правова характеристика аптечної діяльності під час війни: проблеми реформування. *Медичне право України: збірник наукових статей присвячених пам'яті Гладуна З. С.* 2022. Спецвид. С. 69–71.

27. Пашков В. М., Гнедик Є. С. Фармацевтична політика держави в умовах воєнного стану. *Публічне право*. 2022. № 2. С. 81–89.

28. Сидоренко А. С. Вплив COVID-19 та війни в Україні на сферу трудових відносин: окремі аспекти. *Право і суспільство*. 2022. № 4. С. 236–243.

29. Сидоренко А. С., Петренко Д. С. Особливості розірвання та призупинення трудового договору з ініціативи суб'єктів трудових правовідносин в умовах сучасності. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. Вип. 44.

30. Шепітько В. Ю. Формування доктрини криміналістики та судової експертизи в Україні – шлях до єдиного європейського криміналістичного простору. *Право України*. 2022. № 2. С. 76–91.

31. Shepitko V. Theoretical and methodological model of criminalistics and its new directions. *Theory and Practice of Forensic Science and Criminalistics*. 2022. Issue 3 (25). P. 9–20.

32. Малевські Г., Курапка Е. В., Шепітько В. Криміналістична дидактика в контексті руху до єдиного європейського криміналістичного простору: погляди студентів Литви та України. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2022. Т. 29. №4. С. 129–146.

33. Shevchuk V. M. Innovative optimization directions of investigative (detective) activity in modern condition. *Theory and Practice of Forensic Science and Criminalistics*. 2021. Iss. 2 (24). P. 8–25.

34. Шевчук В. М. Криміналістичне забезпечення діяльності Бюро економічної безпеки України: проблеми та напрямки удосконалення. *Проблеми законності*. 2022. Вип. 156. С. 114–129.

35. Шевчук В. М. Формування та реалізація криміналістичної методики розслідування корупційних кримінальних правопорушень. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №6. С. 450–455.

36. Шевчук В. М. Виявлення ознак корупційних кримінальних правопорушень як структурний елемент криміналістичної методики розслідування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №7. С. 425–430.

37. Авдеева Г. К. Проблеми і перспективи реформування системи експертного забезпечення правосуддя України в умовах євроінтеграції. *Ампаро*. 2022. Спецвип. Т. 1. С. 7–14.

38. Яремчук В. О. Криміналістичні та спеціальні знання при розслідуванні кримінальних правопорушень у банківській сфері. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №6. С. 456–458.

39. Яремчук В. О. Інновації у викладанні криміналістики та судової експертизи: міжнародний досвід. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №8. С. 538–541.

40. Яремчук В. О. Судова експертиза і криміналістичні знання: сучасність і викладання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №10. С. 662–664.

41. Яремчук В. О. Судова експертиза і криміналістичні знання в європейських країнах *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 11. С. 700–701.

42. Яремчук В. О. Використання інноваційного міжнародного досвіду у судовій експертизі та криміналістиці. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. Вип 44.

43. Базелюк В. В. Окремі аспекти кримінальної відповідальності за посягання на культурну спадщину як унікальне джерело інформації про минуле (порівняльний аналіз ст. 298 КК України та проєкту нового КК). *Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. № 44.

44. Борисов В. І. Кримінальний кодекс України 2001 року: хроніки підготовки та прийняття. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2022. № 2 (18). С. 16–33.

45. Демидова Л. М. Синхронізація українського кримінального законодавства з Хартією основних прав Європейського Союзу. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2022. № 2 (18). С. 118–133.

46. Демидова Л. М. Сучасна доктрина кримінального права європейської України: проблеми визначення та формування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 10. С. 549–552.

47. Лапкін А. В., Євтеєва Д. П. Кримінально-правова оцінка дій вчителів (викладачів) за викладання на окупованих територіях. *Право та державне управління*. 2022. № 4.

48. Карчевський М. В. Протидія злочинності в Україні у форматі DATA SCIENCE. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2022. № 2(98). С. 202–227.

49. Карчевський М. В. Обчислювальне кримінологічне аргументування: поняття, можливості та перспективи використання. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2022. № 4 (100). С. 112–126.

50. Куковинець Д. О. Кримінальна відповідальність за розпосудження зображень сексуального характеру без згоди особи:

до постановки питання. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. №44.

51. Нетеса Н. В. Впровадження стандартів освіти країни-агресора як форма кримінально протиправного освітянського колабораціонізму: проблемні аспекти тлумачення та правозастосування. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. №44.

52. Новікова К. А. Місце обмежувальних засобів в системі засобів кримінального права. *Повітряне і космічне право*. 2022. №2 (63). С. 189–194.

53. Шепітько М. В. Кримінально-правова охорона інформаційної безпеки під час здійснення правосуддя. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. №44.

54. Шульженко Н. В. Інформаційна безпека суспільства від загроз організованої злочинності. *Наукові перспективи*. 2022. Вип. №12(30). С. 367–373.

55. Шульженко Н. Інформаційна безпека суспільства від загроз транснаціональної організованої злочинності. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. №6.

56. Shepitko M., Senatorova O., Zadoia K., Ponomarenko Yu. International Criminal Law Perspectives on Artificial Intelligence in Ukraine: between the war and legal reformation. *Вісник асоціації кримінального права*. 2022. №2(18). С. 34–51.

Наукові статті у інших закордонних наукових періодичних виданнях – 4:

1. Novikova K. Dopuszczalne ograniczenia prawa do osobistej wolności w międzynarodowych traktatach i konstytucjach poszczególnych krajów Europy Wschodniej. *Evropský politický a právní diskurz*. 2022. V. 9. Iss. 1. P. 6–11.

2. Yevtieieva D. Criminal Offense or Civil Law Dispute: to the Issue of Assessing Unfair Information Business under the Criminal Legislation of Ukraine. *Teisė*. 2022. Vol. 124. P. 117–124.

3. Pashkov V. The Legal Nature of Managed Entry Agreements (MEAs) in the Coronavirus Response System. Ukrainian Healthcare Law in the Context of European and International Law. *Series Title European*

Union and its Neighbours in a Globalized World. 2022. № 14. P. 276–290.

4. Shepitko V., Shepitko M. Nuclear Forensics: Formation and Role in Modern Conditions. *18th International Congress «Criminalistics and Forensic Expertology: Science, Studies, Practice»* (8–10 September 2022). Vilnius (Lithuania). P. 20–30.

Крім того, понад виконання показників паспорту бюджетної програми 6581040 науковці Інституту підготували 6 розділів у колективних монографіях, 15 наукових статей 2, з яких у періодичних видання Scopus/Web of Science, 1 аналітичне дослідження та 72 тез наукових досліджень.

В Інституті 3 співробітники є членами редколегій періодичних видань, що входять до баз даних Scopus та Web of Science, а саме:

1. Батиргарєєва В. С. є членом редакційної колегії журналу «Wiadomości Lekarskie», що індексується у міжнародній наукометричній базі Scopus. <https://wiadlek.pl/editorial/>

2. Гуторова Н. О. є членом редакційної колегії журналу «Wiadomości Lekarskie», що індексується у міжнародній наукометричній базі Scopus. <https://wiadlek.pl/editorial/>

3. Пашков В. М. є членом редакційної колегії журналу Acta Balneologica (Польща), включеного до міжнародної наукометричної бази Web of Science. <https://actabalneologica.eu/editorial-board/>

В Інституті 4 співробітники є членами редколегій провідних закордонних видань, а саме:

1. Гуторова Н. О. і Пашков В. М. є членами редакційної колегії журналу Socrates (Латвія, RSU elektroniskais juridisko zinātnisko rakstu žurnāls, що індексується в ERIH PLUS database, Index Copernicus ICI Journals, The Directory of Open Access Journals). <https://www.rsu.lv/petnieciba/zinatnisko-rakstu-zurnals-socrates/redakcijas-komanda>

2. Колодяжний М. Г. є членом редакційної колегії журналу «International Journal of Law and Society», США. Журнал індексований у наукометричних базах: CNKI SCHOLAR,

CrossRef, WorldCat, ResearchBib, Eurasian Scientific Journal Index.
<http://www.ijlawsociety.org/editorialboard>.

3. Шепітько В. Ю. є членом наукового комітету щорічного збірника наукових праць «Criminalistics and forensic expertology: science, studies, practice». (Литва <https://www.mruni.eu/en/events/international-criminalistics-forensic-expertology-congress-mru/>). Член редколегії журналу «Problemy Współczesnej Kryminalistyki» (Польща <https://journals.indexcopernicus.com/search/details?id=3314>).

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

На виконання плану показників паспорту бюджетної програми 6581040 науковці Інституту взяли участь у підготовці 4 монографій, 9 збірників наукових праць, 92 наукових статей 15 з яких у періодичних наукових виданнях індексованих наукометричними базами даних Scopus/Web of Science.

Монографії – 4:

1. Рабінович П. М., Наконечна А. М. Людські потреби, інтереси та правове регулювання (загальнотеоретичне дослідження) : монографія. Львів : ЛОБФ «Медицина і право», 2022. 212 с.

2. Правові проблеми європеїзації України: сучасний стан та перспективи : монографія. Харків : НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України, 2022. 410 с.

3. Децентралізація державної влади: український і європейський контекст : монографія. Харків : НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України, 2022. 456 с.

4. Наливайко Л. Р., Ісаєва Н. С. Соціально-економічні та культурні права і свободи внутрішньо переміщених осіб та їх гарантії : монографія. Дніпро, 2022. 205 с.

Збірники наукових праць – 9:

1. Організація Об'єднаних Націй у спробах протидії агресії Російської Федерації проти України / уклад. : П. Рабінович, Р. Топлевський, Т. Дудаш, В. Гончаров, А. Наконечна. Інформаційний

бюлетень. Львів : Вид-во ЛОБФ «Медицина і право», 2022. Вип. 1. 16 с.

2. Організація Об'єднаних Націй у спробах протидіяти агресії Російської Федерації проти України / уклад. : П. Рабінович, Р. Тополевський, Т. Дудаш, В. Гончаров, А. Наконечна. Інформаційний бюлетень. Львів : Вид-во ЛОБФ «Медицина і право», 2022. Вип. 2. 29 с.

3. Актуальні виклики адміністративної реформи в Україні в умовах воєнного стану: збірник тез доповідей та повідомлень за матеріалами круглого столу (м. Харків, 30 червня 2022 р.) / НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН, м. Харків). Харків : НЮУ імені Ярослава Мудрого, 2022. 104 с.

4. Проблеми державотворення в умовах війни: національний і міжнародно-правовий аспекти : збірник наукових статей за матеріалами науково-практичної он-лайн конференції з нагоди Дня Європи та Дня науки в Україні (м. Харків, 20 травня 2022 р.) / редкол. : С. Г. Серьогіна, Д. В. Лученко, І. В. Яковюк та ін. Харків, 2022. 110 с.

5. Україна і Європейський Союз: шлях до сталого розвитку : збірник наукових статей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції з європейського права (м. Харків, 11 листопада 2022 р.) / редкол. : Д. В. Лученко, І. В. Яковюк та ін. Харків, 2022. 168 с.

6. Державне будівництво та місцеве самоврядування : збірник наукових праць / редкол. С. Г. Серьогіна (гол.) та ін. Харків : Право, 2022. Вип. 43. 434 с.

7. Державне будівництво та місцеве самоврядування : збірник наукових праць / редкол. С. Г. Серьогіна (гол.) та ін. Харків : Право, 2022. Вип. 44. 400 с.

8. Вплив процесів європейської інтеграції на підсумки та здобутки реформи децентралізації публічної влади в Україні : збірник наукових статей за матеріалами науково-практичної он-лайн конференції з нагоди Дня Конституції України (м. Харків, 24 червня 2022 р.) / редкол. : С. Г. Серьогіна, Д. В. Лученко та ін. Харків, 2022. 119 с.

9. Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 11 березня 2022 р.). Дніпро, 2022. 464 с.

Наукові статті – 92:

У виданнях, що індексуються базами даних Scopus/Web of Science – 15:

1. Kostenko, I., Mekh, Yu., Georgiievskiy, Iu., Ignatchenko, I., & Maslova, I. (2022). Public-private partnership in the security sector: updating in the conditions of counteracting the covid-19 and armed aggression in eastern Ukraine. *Revista de la Universidad del Zulia*, 13(37), 347–361. (Web of Science)

2. Yu. Bytiak, V. Chobitok, I. Fedotova, & K. Lytvynenko (2022). State-Legal Provision of Dynamic Informational Development of Socio-Economic Environment. *9th International Scientific Conference on Sustainability in Energy and Environmental Science* (June 22–24, Ivano-Frankivsk, Ukraine). (Web of Science)

3. Maksymov, S., Bandura, O., Lytvynov, O., Pavlyshyn, O., & Smaznova, I. (2022). Semiotics of law in modern philosophical and legal research. *Cuestiones Políticas*, 40(72), 89–107. (Web of Science)

4. Danilyan, O. G., Arbeláez-Campillo, D. F., & Rojas-Bahamón. M. J. (2022). The influence of globalization processes on the culture sphere. *Revista de Filosofía*, 39(100), 143–154. (Web of Science)

5. Danilyan, O. G., Dzeban, O. P., Kalynovskyi, Y. Y., & Getman, Y. A. (2022). Historical and cultural-mental origins of legal consciousness of the Ukrainian people. *Revista Notas Históricas y Geográficas*, 28, 346–360. (Web of Science)

6. Bodrova, I., Madryha, T., Kornievskyy, O., Pereguda, Y., & Svorak, S. (2022). Transformation of civil society in the context of political radicalism in eastern Europe. *Cuestiones Políticas*, 40(74), 268–292. (Web of Science)

7. Serohina, S., Bodrova, I., Gryshchenko, I., Bondar, Y., & Stohova, O. (2022). Building the capacity of territorial communities by revealing their latent potential. *Amazonia Investiga*, 11(53), 45–58. (Web of Science)

8. Nalyvaiko, L., Ilkov, V., Verba, I., Kulinich, O., & Korovaiko, O. (2022). Specific features of the legal regulation of prosecution for contempt of court: judicial rules established in different countries. *Political Questions*, 40(74), 393–409. (Web of Science)

9. Liliya Gryshko, Nataliia Chudyk, Vladyslav Teremetskyi, Anatolii Podoliaka, Hanna Zubenko, Kateryna Danicheva, & Ilona Harashchuk (2022). Implementation of international and legal standards of judicial control over the realization of electoral rights as a step towards Ukraine's European integration. *Journal of legal, ethical and regulatory issues*, 25(Special Iss.), 1–10. (Scopus Q2)

10. Ganna Khrystova, & Olena Uvarova (2022). Gender Component of Internal Displacement in Ukraine: A Case of Business (In)Capability to Localize Human Rights Impact Assessment. *Business and Human Rights Journal*, 7(3), 500–507/ (Scopus Q2)

11. Rabinovych, P. M., Dudash, T. I. (2022). Legal Argumentation: Some General Theoretical Aspects. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 29(1), 13–25. (Scopus Q3)

12. Balakarieva, I., Marchenko, O., & Pysarenko, N. (2022). An Examination of the Administrative Courts of Ukraine in the Context of Understanding the Concept of «a Court Established by Law». *Access to Justice in Eastern Europe*, 2(14), 96–112. (Scopus Q3)

13. Chyrkin, A., & Murtishcheva, A. (2022). The Implementation of the Principle of Judicial Protection of Local Self-Government Rights in the National Courts' Practice: The Ukrainian Experience'. *Access to Justice in Eastern Europe*, 4(16), 170–187. (Scopus Q3)

14. Yakoviyk, I., Bilousov, Ye., & Yefremova, K. (2022). Uropean integration as a challenge for the implementation of economic state sovereignty. *Access to Justice in Eastern Europe*, 5(3), 8–18. (Scopus Q3)

15. Zozulia, O., Zozulia, I., Melnychuk, S., & Luts, L. (2022). Legal Status of the Parliamentary Opposition in European Countries: Opportunities for Ukraine. *The Lawyer Quarterly*, 1, 20–36. (Scopus Q4)

У фахових виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України – 71, зокрема:

1. Herasina L., Trebin M., Volyanska O. Macrofluctuations of the international system under the influence of global turbulence and hybrid wars. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, соціологія, політологія.* 2022. Вип. 2 (53). С. 133–155.

2. Kostenko I. V. Decentralized Regulation of Space Activities in the Aspect of European Integration and National Security of Ukraine. *Advanced Space Law.* 2022. Vol 9. P. 28–38.

3. Petryshyn O. O. State Regional Development Policy in Ukraine: Legal Framework, Present and Post-War Challenges. *Державне будівництво та місцеве самоврядування.* 2022. Вип. 44. С. 45–59.

4. Petryshyn O. O. Local self-government in Ukraine: legal, socio-political wartime challenges and prospects of postwar recovery. *Державне будівництво та місцеве самоврядування.* 2022. Вип. 43. С. 118–140.

5. Балакарева І. М., Рутвян К. О. Реалізація права на судовий захист в умовах воєнного стану в Україні. *Інтернаука. Серія: Юридичні науки.* 2022. Вип. 4 (50). С. 11–17.

6. Битяк О. В. Автоматична фіксація порушень Правил дорожнього руху у зарубіжних країнах: теоретичний та практичний аспекти. *Проблеми законності.* 2022. № 159. С. 28–47.

7. Битяк О. В. Автоматична фіксація порушень правил дорожнього руху як правова підстава для порушення провадження у справі про адміністративне правопорушення. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2022. № 8. С. 240–243.

8. Битяк Ю. П., Лученко Д. В. Доктрина адміністративного права України: еволюція та перспективи подальшого розвитку. *Право України.* 2021. № 10. С. 44–59. (вийшла друком у 2022 р.).

9. Бодрова І. І. Конституційно-проектна регламентація принципів та системи адміністративно-територіального устрою України. *Державне будівництво та місцеве самоврядування.* 2022. Вип. 44. С. 201–220.

10. Бодрова І. І. Територіальний устрій в системі координат конституційної ідентичності України. *Державне будівництво та місцеве самоврядування.* 2022. Вип. 43. С. 393–412.

11. Болдирев С. В., Воронько А. В., Лешко О. Д. Проблеми реалізації нормотворчих повноважень державного уповноваженого органу з питань цивільної авіації. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 43. С. 243–256.

12. Болдирев С. В., Стешенко Т. В. Актуалізація перезавантаження та тенденції реформування публічної служби в Україні. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 44. С. 92–106.

13. Болдирев С. В., Чубарь С. С. Реформування служби в органах місцевого самоврядування як сутнісна складова механізму децентралізації в Україні. *Інтернаука. Серія: Юридичні науки*. 2022. №4. С. 34–39.

14. Бруслик О. Ю., Мукомела І. В. Ведення інформаційної війни в період російського вторгнення в Україну (стаття перша). *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 43. С. 165–178.

15. Головащенко О. С. Європейський досвід розбудови дослідницької інфраструктури в умовах цифровізації публічного управління. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 43. С. 208–216.

16. Головащенко О. С. Правове регулювання дослідницьких інфраструктур в Україні в умовах цифровізації. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 44. С. 78–86.

17. Гришко Л. М. Актуальні питання завершення муніципальної реформи в аспекті внесення змін до Конституції України. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 44. С. 78–88.

18. Гришко Л. М. Особливості діяльності органів місцевого самоврядування в Україні в умовах воєнного стану 2022 року. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 43. С. 75–91.

19. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Інформаційна війна у медіапросторі сучасного суспільства. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*. 2022. № 3 (54). С. 11–29.

20. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Інформатизація як атрибут інформаційного суспільства: від ретроспекції до сучасної рефлексії. *Інформація і право*. 2022. № 1 (40). С. 9–20.

21. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Інформаційні засади права як елемента соціокультурної реальності. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*. 2022. № 1 (52). С. 11–26.

22. Дашковська О. Р. Міжнародно-правова відповідальність держави за шкоду, заподіяну довкіллю внаслідок збройного конфлікту. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 11 С. 784–787.

23. Дашковська О. Р., Васютін В. О. Правовий захист журналістів під час міжнародних збройних конфліктів. *Інтернаука. Серія: Юридичні науки*. 2022. № 11.

24. Добрянський С. П. Європейські стандарти репродуктивних прав людини. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2022. Вип. 75. С. 73–80.

25. Закоморна К. О., Микитенко К. А., Полуєктова Д. В. Роль студентського омбудсмена в процесі забезпечення права на освіту в Україні та зарубіжних країнах. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 10. С. 81–84.

26. Закоморна К. О., Яворська О. О., Пушкаренко Д. С. Конституційно-правові засади взаємодії неурядових організацій і держави в країнах-членах ЄС. *Internauka. Series: Juridical Sciences*. 2022. № 9. С. 16–23.

27. Зозуля О. І. Конституційне право та обов'язок захищати Україну у контексті російсько-української війни. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 43. С. 11–28.

28. Зозуля О. І., Занкевич Н. В. Правовий статус та особливості діяльності Уповноваженого із захисту державної мови. *Форум права*. 2022. № 1. С. 62–75.

29. Костенко І. В., Руденко М. В. Державне управління та космічна діяльність: сучасні концептуальні підходи. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 43. С. 229–242.

30. Кучерявенко М. П. Доктринальні засади фінансово-правового регулювання. *Право України*. 2022. № 2. С. 52–63.

31. Лученко Д. В. Електронні ініціативи як інструмент е-демократії: досвід України і Латвії. *Проблеми законності*. 2021. Вип. 155. С. 124–134 (вийшла друком у 2022 р.).

32. Лялюк О. Ю. Військові та військово-цивільні адміністрації в системі територіальної організації влади в Україні: компаративний аналіз. *Проблеми законності*. 2022. № 157. С. 6–19.

33. Лялюк О. Ю. Практичні приклади формування та вирішення окремих колізій та правової невизначеності у сфері місцевого самоврядування. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. № 43. С. 92–106.

34. Мукомела І. В. Кібернетичний тероризм як загроза національній безпеці в умовах війни росії проти України. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 44. С. 110–120.

35. Муртіщева А. О. Еволюція правового регулювання муніципальної служби в Литовській Республіці та Україні. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2022. № 2(97). С. 25–38.

36. Наливайко Л. Р., Бочковий О. В., Мінакова Є. В. Проблеми реалізації повноважень органів місцевого самоврядування з питань інтеграції внутрішньо переміщених осіб в умовах децентралізації влади. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. № 1. С. 129–136.

37. Наливайко Л. Р., Лавренко Д. О. Перспективи застосування медіації як способу мирного вирішення конфліктів. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. № 1. С. 116–122.

38. Наливайко Л. Р., Марценюк Л. В. Права жінок та гендерна рівність в Україні: проблеми теорії та практики. *Приватне та публічне право*. 2022. № 1. С. 61–66.

39. Олейников С. М. Зловживання правами як неправомірне поведінка. *Наука і техніка сьогодні*. 2022. № 6(6). С. 348–362.

40. Олейников С. М. Юридична діяльність владних суб'єктів в контексті соціального призначення та етико-правової природи.

Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2022. Вип. 43. С. 191–207.

41. Панкевич О. З., Гаврильців М. Т. Конституційний Суд України: деякі дискусійні питання щодо його місця в сучасному механізмі держави. *Соціально-правові студії.* 2021. Вип. 4(14). С. 12–19. (вийшла друком у 2022 р.).

42. Панов М. І. Правова доктрина та її значення для практики правотворення, правозастосування і розвитку юридичної науки: методологічні аспекти дослідження. *Право України.* 2022. № 1. С. 9–22.

43. Петришина М. О. Участь органів місцевого самоврядування у створенні належних передумов розвитку дослідницьких структур: досвід Великобританії. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2022. № 10. С. 112–115.

44. Петришина М. О., Калітіна М. О. Особливості конституційно-правового статусу секретаря сільської, селищної, міської ради. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2022. № 10. С. 108–111.

45. Рабінович П. М. На шляху до формування доктрини основоположних прав людини. *Право України.* 2022. № 1. С. 23–38.

46. Рабінович П. М., Дудаш Т. І., Тополевський Р. Б., Гончаров В. В., Наконечна А. М. Науковий коментар до Резолюції Генеральної асамблеї ООН, ухв. 2 березня 2022 року, ES-11/1 «Агресія проти України». *Право України.* 2022. № 8. С. 114–120.

47. Рабінович П. М., Наконечна А. М. Потребовий підхід у дослідженні правових явищ: вітчизняний та іноземний досвіди. *Вісник Львівського університету. Серія юридична.* 2022. Вип. 74. С. 23–30.

48. Рабінович П. М., Рабінович С. П., Панкевич О. З. Пошук верховенства права як балансування соціальних інтересів. *Вісник Національної академії правових наук України.* 2022. Т. 29. № 3. С. 15–35.

49. Рабінович П. М., Дудаш Т. І. Аргументи у правовій аргументації: деякі загальнотеоретичні аспекти. *Вісник Національної академії правових наук України.* 2022. Т. 29. № 3. С. 47–68.

50. Рагуліна К. А. Актуальні питання міжнародного договору як засобу правового регулювання міждержавних відносин. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 43. С. 257–274.

51. Рагуліна К. А. Взаємовплив міжнародного і національного права: глобалізаційні виклики. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 44. С. 189–204.

52. Руднева О. М., Приходько О. В. Доктрина прав людини та верховенства права в умовах глобальної турбулентності. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 43. С. 29–38.

53. Серьогіна С. Г., Петришина М. О. Пошук оптимальної державно-правової моделі контролю у сфері місцевого самоврядування та муніципальної нормотворчості: досвід країн ЄС. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 43. С. 52–74.

54. Тополевський Р. Б. Право на мирні зібрання в Україні: стан, особливості реалізації та перспективи розвитку. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2022. № 5. С. 44–57.

55. Тополевський Р. Б. Право на мирні зібрання: європейські стандарти реалізації. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 12. С. 346–354.

56. Трагнюк О. Я., Щокін Ю. В. Деякі проблеми правового регулювання охорони навколишнього середовища у Сполученому Королівстві після BREXIT. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2022. Вип. 71(3). С. 15–26.

57. Федчишин С. А. Деякі проблеми кадрового забезпечення органів державної влади на деокупованих територіях України: контекст державної служби. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 43. С. 39–51.

58. Федчишин С. А. Забезпечення рівного доступу до державної служби: окремі питання змістовної характеристики та законодавчого регулювання. *Публічне право*. 2022. № 2 (46). С. 43–50.

59. Чалабієва М. Р. Еволюція цифровізації державного управління: на шляху до європейської інтеграції. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. Вип. 10. С. 130–132.

60. Чалабієва М. Р. Реалізація прав людини за допомогою цифровізації публічного управління в умовах воєнного часу. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 43. С. 179–190.

61. Чемсак Ю. В. Виборче законодавство України: особливості розвитку та сучасний стан. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 12. С. 86–89.

62. Чемсак Ю. В. Цифрові технології у виборчому процесі: правові механізми реалізації та умови запровадження в Україні. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 43. С. 318–325.

63. Чиркін А. С. Нормотворчість органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 43. С. 141–153.

64. Чиркін А. С., Суховерхий О. О. Практика застосування доктрини войовничої демократії в зарубіжних країнах. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 5. С. 159–161.

65. Яковюк І. В., Гуцова О. С. Екологічна дипломатія Європейського Союзу. *Юридичний електронний журнал*. 2022. № 5. С. 634–637.

66. Яковюк І. В., Єфремова К. В., Новіков Є. А. Економічна безпека і роль колективного Заходу у поствоєнному відновленні України. *Право та інновації*. 2022. № 2(38). С. 19–26.

67. Яковюк І. В., Єфремова К. В., Новіков Є. А. Енергетична безпека в умовах геополітичної нестабільності. *Право та інновації*. 2022. № 4 (40). С. 37–44.

68. Яковюк І. В., Смирнова К. В., Щокін Ю. В. Оборонний сектор і воєнні конфлікти як загроза та виклик кліматичній політиці. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 43. С. 342–363.

69. Яковюк І. В., Трагнюк О. Я., Бойчук Д. С., Тарасова Є. О. Неформальні угоди в теорії та практиці кліматичної дипломатії. *Форум права*. 2022. Вип. 72(1). С. 21–37.

70. Яковюк І. В., Цвелих М. П. Цифрова дипломатія: впровадження електронних візових послуг в Україні. *Право та інновації*. 2022. № 3(39). С. 69–76.

Науковці Інституту понад планові показники паспорту бюджетної програми підготували 12 наукових статей у виданнях, що індексуються базами даних Scopus/Web of Science, 13 наукових статей у періодичних фахових виданнях України, 16 розділів/підрозділів у колективних монографіях, 10 розділів/підрозділів у підручниках та навчальних посібниках, а також 80 тез наукових доповідей.

Станом на 2022 рік науковці НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України входять до наступних редколегій журналів, що індексуються у міжнародній наукометричній базі Web of Science:

1. Данильян О. Г. «The Revista Amazonia Investiga» (Колумбія) (Web of Science) <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/about/editorialTeam>.

2. Данильян О. Г. «La Revista de la Universidad del Zulia» (Венецуела) (Web of Science) <https://produccioncientificaluz.org/index.php/rfuz/about/editorialTeam>.

3. Данильян О. Г. «Revista Orbis» (Венецуела) (Web of Science) <http://www.revistaorbis.org/equipoeditorial.html>.

**Державна наукова установа
«Інститут інформації, безпеки і права
Національної академії правових наук України»**

У звітний період в ДНУ ПБП НАПрН України підготовлено / видано (планових і понадпланових): 14 монографій; 3 розділи монографій; 12 підручників, посібників, словників тощо; 4 наукових журнали; 5 збірників наукових праць; 121 наукових статей, з них 31 – опубліковані в наукових журналах, що індексуються в Scopus та Web of Science; 79 статей у фахових виданнях категорії «Б»; 11 статей у інших наукових періодичних виданнях та 125 тез наукових доповідей.

Наукові праці, видані в ДНУ ПБП НАПрН України на виконання показників паспорта бюджетної програми 6581040

Монографії – 3:

1. Богуцький П., Короткий Т., Тропін З. Правове забезпечення безпеки Азово-Чорноморського регіону: виклики та рішення : монографія ; ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України». Київ-Одеса : Фенікс, 2022. 196 с.

2. Уханова Н. С. Проблеми протидії негативним інформаційним впливам та захисту інформаційної безпеки людини і суспільства : монографія ; за заг. ред. В. Пилипчука. Київ-Одеса : Фенікс, 2022. 140 с.

3. Баранов О. А. Трансформація: соціальна, цифрова, правова : монографія. Т. 1. Порятунки цивілізації: економіка результату. Київ-Одеса : Фенікс, 2022. 272 с.

Навчальні посібники, курси лекцій – 3:

1. Довгань О. Д., Ткачук Т. Ю., Ткачук Н. А., Петров В. В. Теоретико-правові засади забезпечення кібербезпеки в умовах цифрової трансформації : навчальний посібник. Київ-Одеса : Фенікс, 2022. 140 с.

2. Ланде Д. В., Фурашев В. М. Брайчевський С. М. Інформатика парламентського контролю : навчальний посібник. Київ-Одеса : Фенікс, 2022. 226 с.

3. Фурашев В. М., Радзівєвська О. Г. Правове забезпечення інформаційної безпеки : курс лекцій. Київ-Одеса : Фенікс, 2022. 145 с.

Розділи у колективних монографіях, виданих за кордоном – 4:

1. Беланюк М. В. Особливості судочинства у військовій сфері в умовах воєнного стану. *Scientific Foundations of State and Law: collective monograph* / Karpova N., Pietsov R., Makarova O., Konchakovska V., Karnaukh A. etc. International Science Group. Boston : Primedia eLaunch, 2022. 316 p.

2. Костенко О. В., Жук М. В., Король О. В. Концепція відкритої системи безперервної віртуальної освіти на базі універсальної навчальної платформи «EDIES» метавесвіту знань «EBI». *Social sciences Monographs «Challenges and prospects of the implementation of political, historical, philosophical, and sociological research amidst digitalization» : scientific monograph*. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2022. P. 1–19.

3. Корж І. Ф., Бірюк Л. І., Корж Т. І. Націоутворення та право: здобутки та проблеми в контексті національної безпеки України. *The European dimension of modern legal science : scientific monograph*. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2022. С. 277–295.

4. Бобров Ю. О., Боброва Ю. Ю. До питання порядку передачі, примусового відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного стану. *The Russian-Ukrainian war (2014-2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic, and legal aspects : scientific monograph*. Riga, Latvia : Baltija Publishing. 2022. Р. 1114–1122.

Збірники наукових праць – 5:

1. Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави : збірник матеріалів XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 30 червня 2022 р.). Київ : НА СБУ, 2022. 355 с.

2. Створення та організація діяльності системи військової юстиції України : матеріали круглого столу / упор. : П. П. Богущкий, В. Г. Пилипчук, М. О. Теплюк, О. В. Лебединська, Л. В. Заславська. Київ–Одеса : Фенікс, 2022. 160 с.

3. Соціальна і цифрова трансформація: теоретичні та практичні проблеми правового регулювання : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 25 листопада 2022 р.) / упоряд. : В. М. Фурашев, О. А. Баранов, С. О. Дорогих, М. В. Дубняк. Київ, 2022. 133 с.

4. Захист прав дітей в умовах війни : збірник матеріалів круглого столу до 110-річчя Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (м. Вінниця, 17 травня 2022 р.). Вінниця, 2022. 90 с.

5. Національне та міжнародне право: історія, сучасність, перспективи розвитку : збірник матеріалів I-ї Міжнародної науково-практичної конференції до 110-річчя Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (м. Вінниця, 9–10 червня 2022 р.). Вінниця, 2022. 279 с.

Наукові статті:

У виданнях, що індексуються базами даних Scopus/Web of Science квартилів Q3/Q4–14:

1. Svitlana Bevz, Yuriy Pyvovar, Valerii Kolpakov, Oksana Myronets, & Sergiy Ostrovskiy (2022). State authorities' service function implementation under epidemic threats with the use of legal technologies. *Revista Tecnologia de Sociedade*, 18(50), 19–36.

2. Нулиака, О., Politanskyi, V., Mernyk, A., Herman, K., & Ponomarova, H. (2022). Electronic medicine as one of the institutions electronic government. *Georgian medical news*, 322, 175–179.

3. Dzeban, A. P., Getman, A. P., Danilyan, O. G., & Kalynovskyi, Yu. Yu. (2022). Modern ontology: reflection on the continuity of cyberspace and virtual reality. *Revista de Filosofna*, 39(102), 7–94. (Scopus Q3)

4. Беляков К. І., Тихомиров О. О., Радовецька Л. В., Костенко О. В. Digital rights the human righrs system. (Web of Science)

5. Dmytro Lande, & Oleh Dmytrenko (2022). Research of Topological Properties of Network Reflections Obtained Using Different Algorithms for Scanning Initial Networks. In: *Shkarlet S. et al. (eds) Mathematical Modeling and Simulation of Systems. MODS 2021. Lecture Notes in Networks and Systems*, 344. (Scopus Q4)

6. Dmytro Lande, Michael Zgurovsky, Andrii Boldak, Kostiantyn Yefremov, Ivan Pyshnograiev, Artem Soboliev, & Oleh Dmytrenko (2022). Enhancing the Relevance of Information Retrieval in Internet Media and Social Networks in Scenario Planning Tasks. *System Analysis & Intelligent Computing. SAIC 2020. Studies in Computational Intelligence*, 1022. (Scopus Q4)

7. Dmytro Lande, & Artem Soboliev (2021). Distributed System of Intelligent Content Monitoring Agents. In *Selected Papers of the XXI International Scientific and Practical Conference «Information Technologies and Security» (ITS 2021) Kyiv, Ukraine, December 9. CEUR Workshop Proceedings (ceur-ws.org)*, 3241, 205–214.

8 Kostenko, O., Furashev, V., Zhuravlov, D., & Dniprov, O. (2022). Genesis of legal regulation web and the model of the electronic jurisdiction of the metaverse. *Bratislava Law Review*, 6(2), 21–36.

9. Kostenko, O. M., Bieliakov, K. I., Tykhomyrov O. O., & Aristova, I. V. (2022). «Legal entity» of artificial intelligence: methodological problems of 1 scientific reasoning (Scopus/Web of Science).

10. Korotkyi, T., Hendel, N., & Yedeliev, R. (2022). Human Rights and Humanitarian NGOs. *International Conflict and Security Law. A Research Handbook*. Edited by S. Sayapin, R. Atadjanov, U. Kadam, G. Kemp, N. Zambrana, N. Quynivet. T. M. C. Asser Press, 813–837. (Scopus)

11. S. Kudinov, T. Shynkar, D. Talalai, A. Ponomarenko, Y. Pavlutin, & P. Kravchuk (2022). Restrictions on access to public information in the national security interests, three-part test. *Journal of Interdisciplinary Research AD ALTA*, Special XXXL, 173–177.

12. Yurii B. Irkha, Andrii V Svintsytskyi, Oleksandr H Semeniuk, Olena S Ufimtseva, & Serhii V Suslin (2022). Countering fake information as a guarantee of state information security. *Security Journal*. (Scopus)

13. Oleksandr V. Shamara, Oleh V. Kyrychenko, Sofia Ya. Lykhova, Tetiana D. Lysko, & Olha I. Kosilova (2022). Criminal liability for corruption offenses: a comparative legal aspect. *Hrčak*, 55(1-2), 76–97.

14. Shamara, O., Leheza, Ye., & Chalavan, V. (2022). Principles of administrative judiciary in Ukraine. *DIXI journal*, 24(1), 1–11.

У фахових виданнях категорії «А» Переліку наукових фахових видань України – 1:

Пилипчук В., Баранов, О., Гиляка О. Проблема правового регулювання у сфері штучного інтелекту в контексті розвитку законодавства Європейського Союзу. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2022. № 29(2). С. 35–62.

У фахових виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України – 52:

1. Арістова І. В. Судова правотворчість в інформаційно-правовому полі цивільного процесуального права. *Юридичний бюлетень*. 2022. № 25. С. 23–30.

2. Батиргарєєва В. С. Правова платформа для забезпечення в Україні ефективного захисту цифрових трансформацій суспільства. *Інформація і право*. 2022. № 1(40). С. 21–34.

3. Батиргареева В. С. Модернізація кримінально-правової охорони інформаційного простору України. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. Вип. 43 С. 11–23.

4. Белєвцева В. В., Настюк В. Я., Карелін В., До питання електронного декларування як одного із засобів запобігання корупції. *Право України*. 2022. №9. С. 34–43.

5. Брижко В. М. Безпека інформаційної приватності: види та схеми шахрайства у сфері електронно-інформаційної взаємодії. *Інформація і право*. 2022. №3(42). С. 65–79.

6. Дзьобань О. П., Данильян О. Г. Інформатизація як атрибут інформаційного суспільства: від ретроспекції до сучасної рефлексії. *Інформація і право*. 2022. №1 (40). С. 9–20.

7. Дзьобань О. П., Данильян О. Г. Інформаційна війна у медіапросторі сучасного суспільства. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: філософія, філософія права, політологія, соціологія*. 2022. №3(54). С. 11–29.

8. Кронівець Т. М., Тимошенко Є. С. Правові аспекти захисту приватності життя людини в контексті використання штучного інтелекту. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №12.

9. Настюк В. Я., Коваленко Л. П., Міхальський К. Гармонізація законодавства України з європейським правом у сфері захисту прав людей в епоху цифрової трансформації суспільства. *Проблеми законності*. 2022.

10. Уханова Н. С. Деструктивний вплив засобів масової інформації на суспільну і особистісну свідомість та поведінку молоді. *Інформація і право*. 2022. №1 (40).

11. Брайчевський С. М. Проблема надання нормативно-правової інформації в особливих умовах. *Інформація і право*. 2022. №2(41). С. 28–37.

12. Брайчевський С. М. Створення тезаурусів нормативно-правової інформації в умовах цифровізації. *Інформація і право*. 2022. №1(40). С. 61–71.

13. Корж І. Ф. Європейські принципи партисипативної демократії та їх впровадження в Україні. *Інформація і право*. 2022. №1(40). С. 35–46.

14. Корж І. Ф., Корж Т. І. Правова інформація як база для ухвалення окремих юридично значимих рішень. *Інформація і право*. 2022. № 2(41). С. 18–28.

15. Ланде Д. В., Шнурко-Табаківа Е. В. Мережевий аналіз суспільної думки щодо прав людини в країні-агресорі // *Інформація і право*, 2022. – 4(43).

16. Lande D., Soboliev A., Dmytrenko O. Intelligent technologies in information retrieval systems. *Artificial intelligence*. 2022. 27(1). P. 260–268.

17. D. Lande, A. Shevchenko, O. Bilokobylsky, M. Vakulenko, et all. Regarding the Draft Strategy Development of Artificial Intelligence in Ukraine (2022-2030). *Artificial intelligence*. 2022. 27(1). P. 8–74.

18. Фурашев В. М., Жилияєв І. Б. Механізм національного відновлення в системі європейського законодавства. *Інформація і право*. 2022. № 3 (42). С. 31–39.

19. Довгань О. Д., Тарасюк А. В. Кібербезпека «суспільства знань» як невід’ємна складова поступального розвитку України у поствоєнний період. *Інформація і право*. 2022. № 4(43).

20. Корж І. Ф. Правова безпека України: внутрішньодержавний аспект. *Нове українське право*. 2022. № 1 (44).

21. Кудінов С. С. Антитерористична освіта населення, як засіб забезпечення права на життя. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 3.

22. Кучерина С. Є., Павлов Д. М., Євтушенко І. В. Напрями підвищення ефективності організаційно-правового забезпечення захисту критичної інфраструктури. *Честь і Закон*. 2022. № 80. Т. 1. С. 51–57.

23. Копан О. В., Мельник В. . Організаційно-правове забезпечення протистояння актуальним загрозам у сфері громадської безпеки і порядку. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2022.

24. Ткачук Т. Ю., Ткачук Н. І. Стратегія антикрихкості у забезпеченні кібербезпеки України: правовий аспект. *Право України*. 2022. № 8. С. 76–94.

25. Тарасюк А. В., Луценко Ю. В., Денисенко М. М. Кібербезпека та інформаційна безпека: співвідношення понять. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 8. С. 320–323.

26. Стрельбицький М. П. Соціально-правовий захист особового складу сектору безпеки і оборони України в сучасних умовах. *Інформація і право*. 2022. № 3(42). С. 89–97.

27. Баранов О. А. Шляхи вдосконалення правової бази боротьби з кіберзлочинністю. *Інформація і право*. 2022. № 4.

28. Головка О. Боднар Є. Етико-правові проблеми використання роботів зі штучним інтелектом. *Вісник НТУУ «КПІ» Політологія. Соціологія. Право*. 2022. № 3(55). С. 93–97.

29. Дубняк М. В., Соловійова В. С. Цифрова трансформація юридичних послуг. *Інформація і право*. 2022. № 2(41). С. 52–58.

30. Дубняк М. В. Захист комерційної таємниці суб'єктів індустрії інформаційних технологій в умовах євроінтеграції. *Нове українське право*. Спецвип. Т. 1. С. 120–127.

31. Дубняк М. В. Цифрова трансформація освіти і цифрових компетентностей: правовий аспект. *Інформація і право*. 2022. № 3(42). С. 141–155.

32. Дорогих С. О. Щодо питань інформаційної безпеки як напряду інформаційної політики України в умовах війни. *Інформація і право*. 2022. № 2(41). С. 133–138.

33. Костенко О. В., Маньгора В. В. Метавесвіт: правові перспективи регулювання застосування аватарів та штучного інтелекту. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 2. С. 102–105.

34. Костенко О. В. Аналіз національних стратегій розвитку штучного інтелекту. *Інформація і право*. 2022. № 2(41). С. 58–70.

35. Костенко О. В., Радутний О. Е. Блокчейн і метавесвіт: правові аспекти/blockchain and the metaverse: legal aspects. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 9. С. 499–506.

36. Oleksii Kostenko, Tyler Jaynes, Dmytro Zhuravlov, Oleksii Dniprov, Yana Usenko. Problems of using autonomous military ai against the background of russia's military aggression against Ukraine. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*. 2022. No. 4. P. 131–145.

37. Костенко О. В. Штучний інтелект (AI) і Метавесвіт: правові аспекти. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 8. С. 301–308.

38. Костенко О. В., Маньгора В. В. Напрями розвитку правового регулювання управління ідентифікаційними даними. *Інформація і право*. 2022. № 1 (40).

39. Баранов О. А. Цифрова трансформація як джерело реновації парадигми рекодифікації та оновлення законодавства (огляд проблем). *Право України*. 2022. № 8. С. 28–47.

40. Беланюк М. В. Трансформація органів військової прокуратури в Україні: історико-правовий аналіз. *Інформація і право*. 2022. № 1(40). С. 144–156.

41. Беланюк М. В. Система військової юстиції США: досвід для України. *Інформація і право*. 2022. № 3(42).

42. Богуцький П. П. Військово-морське співробітництво України в Чорному морі та його вплив на забезпечення регіональної безпеки. *Наука і оборона*. 2021. № 4. С. 17–25.

43. Богуцький П. П. Правовий режим гарантій безпеки України: досвід міждисциплінарного дослідження. *Український часопис міжнародного права: науково-практичний журнал*. 2022. № 2. С. 15–24.

44. Богуцький П. П. Воєнна політика і система військової юстиції: синергія воєнної безпеки. *Наука і оборона*. 2022. № 1. С. 10–15.

45. Богуцький П. П. Війна і тероризм: теорія та практика юридичної кваліфікації. *Право України*. 2022. № 8. С. 121–139.

46. Бобров Ю. О., Боброва Ю. Ю., Іл'юк Д. Д. Перспективи розвитку юридичної служби Збройних Сил України в контексті міжнародного досвіду організації діяльності військово-юридичних служб армій країн-членів НАТО. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2022. № 6. С. 3–8.

47. Кудінов С. С. Державний тероризм – визначення та характеристика. *Інформація і право*. 2022. № 2 (41). С. 78–85.

48. Короткий Т., Кориневич А., Тропин З. Справа МС ООН Україна проти РФ «Щодо звинувачень у вчиненні геноциду відпо-

відно до Конвенції про запобігання злочину геноциду та покарання за нього»: *prima facie*. *Український часопис міжнародного права*. 2022. № 1. С. 63–68.

49. Короткий Т., Заворотько І., Захист від цікавості публіки в міжнародному гуманітарному праві: умови застосування щодо російських військовополонених. *Український часопис міжнародного права*. 2022. № 2.

50. Шамара О., Книженко О., Кириченко О., Комашко В. Вдосконалення кримінальної відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України – проблеми трансформації кримінального законодавства в сучасних умовах. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. Спецвип. № 2 (116). С. 200–211.

51. Ященко В. А. Інформаційна свідомість як фактор війни Росії проти України. *Інформація і право*. 2022. № 2 (41). С. 9–18.

52. Ященко В. А., Балинська О. М. Вина та відповідальність громадян Росії за агресію проти України: сучасне прочитання Карла Ясперса. *Соціально-правові студії*. 2022. Т. 5. № 3. С. 45–52.

В інших наукових періодичних виданнях – 4:

1. Petryshyn O. V., Petryshyn O. O., Nyliaka O. S. The problem of non-implementation of judgements of the european court of human rights in Ukraine in the context of the rule of law (methodological and comparanive aspects). *Yearbook of Ukrainian law*. 2022. № 14. P. 12–25.

2. Тарасюк А. В., Луценко Ю. В., Денисенко М. М. Правове регулювання кібербезпеки людини на міжнародному рівні: порівняльно-правове дослідження. *Наше право*. 2022. № 3. С. 34–40.

3. Kostenko O. V. Electronic Jurisdiction, Metaverse, Artificial Intelligence, Digital Personality, Digital Avatar, Neural Networks: Theory, Practice, Perspective. *World Science*. 2022. № 1(73). P. 1–13.

4. Pylypchuk V., Bogutsky P., Doronin I. The teoretical bases of national security law. *Nauki społeczno-humanistyczne. Polsko-Ukraińskie czasopismo naukowe*. 2022. № 3.

У звітний період понад планові показники паспорта бюджетної програми 6581040 в ДНУ ІБП НАПрН України видано: 11 моно-

графій / розділів монографій, з них 3 видані за кордоном, 9 підручників (посібників), 49 наукових статей, у т.ч. 17 наукових статей в наукових журналах, що індексуються в Scopus та Web of Science, 25 статей у фахових виданнях категорії «Б», та 7 статей у інших наукових періодичних виданнях, 125 тез наукових доповідей.

Керівник наукового центру Інституту д.т.н., проф. Ланде Д. В. є членом редколегії збірника «Технології та безпека», який індексується в наукометричній базі Scopus. <http://its.iszki.kpi.ua>.

Беляков К. І. і Золотар О. О. є постійними рецензентами наукового видання «Studia nad Autorytaryzmem i Totalitaryzmem» <https://www.wt.pl/sfzh> (Вроцлавський університет, Польща).

Дзьобань О. П. є членом редакційної колегії наукового журналу «Orbis Journal», Університет Сулії, Венесуела <https://www.journals.elsevier.com/orbis/>

Дзьобань О. П. є членом редакційної колегії наукового журналу «Revista Negotium», Університет Сулії, Венесуела. <http://revistanegotium.org/>

Довгань О. Д. є членом наукової ради та постійним рецензентом збірника наукових праць «Європейське співробітництво» <https://european-cooperation.eu/index.php/EC/article/view/16> (Польща).

Пилипчук В. Г. є членом редакційної колегії польсько-українського електронного наукового журналу «Соціально-гуманітарні науки» <http://sp-sciences.io.ua/> (м. Варшава, Польща).

Шамара О. В. є членом редакційної колегії наукового видання «International Journal of Legal Studies» (IJOLS) Республіка Польща. <https://ijols.com/resources/html/cms/Scientificcouncil>.

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

У звітному році науковцями Інституту на виконання планових показників бюджетної програми 6581040 було підготовлено 4 монографії, 2 збірника науково-правових висновків, 7 збірників наукових конференцій, 44 наукові статті у фахових виданнях України та 13 статей у виданнях, що індексуються базами Scopus/Web of Science.

Монографії – 4:

1. Господарська діяльність та новітні технології: актуальні проблеми регулювання в умовах воєнного стану : монографія / за ред. : О. О. Дмитрик, К. О. Токаревої. Харків : НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2022. 195 с.

2. Шляхи імплементації європейської політики впровадження цифрових технологій : монографія / [К. В. Єфремова, О. В. Шаповалова, М. Г. Хаусова та ін.]; за ред. К. В. Єфремової. Харків : НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2022. 272 с.

3. Правове забезпечення інноваційного процесу в умовах адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : монографія / за ред. : С. В. Глібка, О. В. Розгон. Харків : НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2022. 290 с.

4. Правове забезпечення науково-дослідницької інфраструктури в Україні (теоретико-правовий аспект) : монографія / [Н. М. Вапнярчук, А. П. Гетьман О. С. Головащенко та ін.]; за ред. А. М. Любчич, І. В. Огієнко. Харків : НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2022. 176 с.

Збірники науково-правових висновків – 2:

1. Збірник науково-правових висновків НДІ ПЗІР НАПрН України за 2021–2022 роки / упоряд. : С. В. Глібко, А. М. Любчич. Харків : АРТ-ПРИНТ, 2022. 288 с.

2. Збірник пропозицій до проєктів нормативно-правових актів НДІ ПЗІР НАПрН України за 2021–2022 роки / за ред. : С. В. Глібко, А. М. Любчич. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2022. 528 с.

Збірники матеріалів конференції – 7:

1. Збірник наукових праць НДІ ПЗІР НАПрН України. Вип. 7: Актуальні питання розбудови науково-дослідницької інфраструктури : за матеріалами інтернет-конференції (м. Харків, 28 лютого 2022 р.) / за ред. С. В. Глібка. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2022.

2. Господарська діяльність в особливий правовий період : збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (30 березня 2022 р.) / за ред. : М. Петрової, С. Глібка. Велико-Тирново, Болгарія : Вид-во ACCESS PRESS, 2022.

3. Актуальні проблеми господарської діяльності в умовах розбудови економіки Індустрії 4.0 : збірник наукових праць НДІ ПЗІР НАПрН України за матеріалами II круглого столу (м. Харків, 29 квітня 2022 р.) / за ред. : О. О. Дмитрик, К. О. Токаревої. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2022.

4. Економічна безпека: міжнародний і національний рівень : збірник наукових праць за матеріалами I науково-практичної конференції (27 травня 2022 р.) / за ред. : С. В. Глібка, І. В. Яковюка, О. О. Петришина. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2022.

5. Цифрові трансформації України 2022: виклики та реалії : за матеріалами III круглого столу (м. Харків, 30 вересня 2022 р.) / за ред. К. В. Єфремової. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2022. 140 с.

6. Взаємодія норм міжнародного і національного права крізь призму процесів глобалізації та інтеграції : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції викладачів, співробітників закладів вищої освіти і наукових організацій, магістрантів, аспірантів, докторантів, представників громадських організацій, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, підприємств та інших установ (9 листопада 2022 р.). Київ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2022. 216 с.

7. Інноваційний процес: виклики воєнного часу, проблеми, перспективи євроінтеграції : збірник наукових праць за матеріалами круглого столу (2 грудня 2022 р.) / за ред. : С. В. Глібка, К. В. Єфремової. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2022. 180 с.

Наукові статті:

У виданнях, що індексуються базами Scopus/Web of Science, з них у виданнях, що віднесені до кватилів Q3/Q4–13:

1. Dmytryk, O., Kobylnik, D., Sereda, O., Isaiev, A., & Kotenko, A. (2022). Improving the governance and legal framework for implementing financial and fiscal innovation in a digitalized environment. *European Journal of Enterprise Technologies*, 5/13 (119), 108–116. (Scopus)

2. Dmytryk, O., Sereda, O., Tokarieva, K., Damirchyiev, M., & Zinovatna, I. (2022). Improvement of financial and tax mechanisms for

overcoming the socio-economic crisis caused by marital state in Ukraine in the conditions of digital transformation. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*, 6/13 (120), 20–28. (Scopus)

3. Dmytryk, O., Tokarieva, K., Kobylnik, D., Kotenko, A. & Makukh, O. (2022). Tax amnesty as a means of fulfillment of BEPS requirements for implementation of tax transparency: experience of Ukraine EU countries. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*, 25(4), 1–13.

4. Getman, A. P., Danilyan, O. G., Dzeban, O. P., Kalynovskyi, Y. Y. (2021). International legal environmental protection: historical aspect. *Revista Notas Historicas y Geograficas*, 27, 389–413.

5. Getman, A. P., Danilyan, O. G., Dzeban, O. P., & Kalynovskyi, Y. Y. (2022). Modern ontology: reflection on the continuity of cyberspace and virtual reality. *Revista de Filosofia*, 41 (101).

6. Korol, V., Dmytryk, O., Karpenko, O., Riadinska, V., Basiuk, O., Kobylnik, D., Moroz, V., Safronova, O., Alisov, E. & Mishchenko, T. (2022). Elaboration of recommendations on the development of the state internal audit system when applying the digital technologies. *Transfer of technologies: industry, energy, nanotechnology*, 1, 13(115).

7. Kosilova, O. I., Rozghon, O. V., Solodovnikova, Ch. K., Stolbovyi, V. M., & Barabash, O. O. (2022). Observance of Human Rights in the Use of AI as Technology. *Law, State and Telecommunications Review*, 14 (2), 38–67. (Scopus Q3)

8. Matyushenko, I., Trofimchenko, K., Reznikov, V., Prokopenko, O., Hlibko, S., & Krykhtina, Y. (2022). Innovation and investment mechanism for ensuring the technological competitiveness of Ukraine in the digital economy. *Journal of Global Business and Technology*. Vol 18 (2).

9. Shmatkov, D., Bielikova, N., Brytan, Y., & Zafra, M. S. (2022). The development of professionally important qualities as a result of various activities: Learning, sport, and labour market. *Retos*, 43, 17–26.

10. Valentyna Goncharuk, Inna Ogiyenko, Maryna Shevchenko, Liudmyla Vasechko & Oksana Nazarchuk. (2022). Legal regulation

of labor rights and their warranties during the war. *Journal of interdisciplinary research*, 100–103.

11. Yakoviyk, I., Bilousov, Ye., & Yefremova, K. (2022). European integration as a challenge for the implementation of economic state sovereignty. *Access to Justice in Eastern Europe*, 5(3), 8–18.

12. Zafra, M. S., Zagalaz, J. C., Moreno, D. S., Sánchez, A. J. L., Shmatkov, D., & Zagalaz, M. L. (2022). Inteligencia emocional, autoconcepto y práctica de actividad física en estudiantes universitarios. *Journal of Sport and Health Research*, № 14(1), 135–148.

13. Давидюк О. М. Нормативне закріплення критеріїв ефективності технології для її подальшого фінансування та бюджетної підтримки. Досвід України та перспективи вдосконалення в умовах воєнного стану. (Regulatory consolidation of technology efficiency criteria for its further financing and budget support. the experience of Ukraine and prospects for improvement under the conditions of marital state). *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*.

У фахових виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України – 44 шт.

1. Chubenko V. The role of ECA in the issue of stimulating Ukrainian high-tech exports during war. *Право та інновації*. 2022. № 1 (37). С. 38–43.

2. Duravkin P. Tax incentives for innovative activities. *Law and innovative society*. 2022. № 2 (19).

3. Hlibko S., Chubenko V. A. Legal issues of financial support for the creation of high-tech industries with the participation of scientific institutions in Ukraine. *Law and innovation society*. 2022. № 2(19).

4. Hlibko S., Rozghon O., Podrez-Riapolova I. Problems of the implementation of economic rights of internally displaced persons. *Law and innovative society*. 2022. № 1(18). P. 10–21.

5. Liubych, A., Zavadzka, A. Problems of startup development in the early stages of the innovation process: national, foreign and international legal aspects. *Law and innovative society*. 2022. № 1(18). P. 34–42.

6. Lukan M. Copyright protection in Poland. Experience using digital platforms. *Law and innovative society*. 2022. № 1 (18). P. 66–73.

7. Rozghon O., Podrez-Riapolova I. Parties of the «Horizon 2020» and «Horizon Europe» programs as participants in the innovation process. *Law and innovative society*. 2022. № 2(19).

8. Shmatkov, D., Cabrera Zagalaz, A. Notice-and-Takedown Procedures in Ukraine, Spain, China and the US. *Law and innovative society*. 2022. № 1 (18). P. 22–33.

9. Борисов І. В. Перспективи розвитку інноваційної інфраструктури країни в умовах Індустрії 4.0. *Право та інновації*. 2022. № 3 (39). С. 23–29.

10. Бринцев В. Д., Мамаєв І. О. Система прогнозування і формування ключових напрямків наукових досліджень у сфері підприємництва. *Право та інновації*. 2022. № 3 (39). С. 63–68.

11. Вапнярчук Н. М., Ярошенко О. М. Гідні умови праці для науковців – один із пріоритетних напрямків державної політики у сфері науки. *Право та інновації*. 2022. № 2(38) С. 42–48.

12. Вінник О. М., Шаповалова О. В. Забезпечення прозорості відносин контролю у сфері господарювання в умовах війни. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2022. № 1(43). С. 98–112.

13. Внукова Н. М. Світовий тренд прискорення стартапами інноваційних змін в Індустрії 4.0. *Право та інновації*. 2022. № 3 (39). С. 17–22.

14. Внукова Н. М., Деркач Д. О. Визначення достатності депозитних ресурсів банків для забезпечення розвитку технологій Індустрії 4.0 Acta Academiae Beregsasiensis. *Economics*. 2022. № 1. С. 172–181.

15. Возняк Г., Дмитрик О. Фінансова стабільність держави та напрями її здійснення: кейс для України в умовах війни. *Світ фінансів*. 2022. Вип. 2 (71). С. 70–81.

16. Георгієвський Ю. В. Напрями трансформації стратегічних підходів до всеохоплюючої оборони як ключового складника воєнної безпеки України. *Часопис Київського університету права*. 2022. № 1. С. 104–108.

17. Глібко С. В. Адаптація послуг банків в Україні до умови ЄС. *Право та інновації*. 2022. 4 (40). С. 114–119.

18. Головащенко О. С. Правова основа розбудови системи дослідницьких інфраструктур в Україні. *Право та інновації*. № 3(39). 2022. С. 30–34.

19. Головащенко О. С. Проблеми розбудови дослідницьких інфраструктур: досвід Швейцарії. *Право та інновації*. № 4. 2022. С. 18–22.

20. Єфремова К. В. Детермінанти впливу на економічний суверенітет у воєнний та повоєнний час. *Право та інновації*. 2022. № 4 (40). С. 7–12.

21. Жорнокуй Ю. М., Подрез-Ряполова І. В. Об'єкт правовідносин у сфері венчурного інвестування інноваційної діяльності. *Право та інновації*. 2022. № 1(37). С. 31–37.

22. Колісник А. С. Податкові та митні преференції в умовах воєнного стану в Україні. *Право та інновації*. 2022. № 3 (39). С. 42–48.

23. Коритін Д. С., Завадська А. Т. До правових питань діяльності стартапів в умовах збройної агресії Російської федерації проти України (російсько-української війни). *Право та інновації*. 2022. № 1(37). С. 56–62.

24. Коритін Д. С., Завадська А. Т. До правових питань діяльності стартапів в умовах збройної агресії Російської федерації проти України (російсько-української війни). *Право та інновації*. 2022. № 1 (37). С. 56–62.

25. Кохан В. П. Організаційно-правові форми дослідницьких інфраструктур: світовий та європейський досвід. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 1. С. 339–342.

26. Любич А. М., Огієнко І. В. Деякі аспекти становлення та розвитку дослідницьких інфраструктур та суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2022. № 70. С. 466–471.

27. Мамаєв І. О., Любич А. М. Актуальні питання інформаційного забезпечення дослідницьких інфраструктур. *Право та інновації*. 2022. № 2(38).

28. Петришина М. О. Участь органів місцевого самоврядування у створенні належних передумов розвитку дослідницьких структур: досвід Великобританії. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 10. С. 112–115.

29. Подрез-Ряполова І. В. Актуальні правові аспекти інформаційного забезпечення інноваційної діяльності. *Право та інновації*. 2022. № 4 (40). С. 13–17.

30. Подрез-Ряполова І. В. Правові засади інфраструктурного забезпечення інноваційного процесу. *Право та інновації*. 2022. № 1(37). С. 44–48.

31. Розгон О. В. Механізм трансферу технологій і його реалізація в інноваційному процесі. *Право та інновації*. 2022. № 1(37). С. 22–30.

32. Розгон О. В. Особливості впровадження сервісних інновацій у сфері охорони здоров'я: стратегії та механізми. *Економіка та право*. 2022. № 2(65). С. 56–66.

33. Селіванова І. А. Актуальні питання вдосконалення правового регулювання медичної практики, лікарської діяльності та лікарського самоврядування в Україні. *Право та інновації*. 2022. № 4(40). С. 30–36.

34. Суєтнов Є. П. Екосистемний підхід у міжнародному екологічному праві: від ідеї збереження природних екосистем до появи цілісної концепції. *Проблеми законності*. 2022. Вип. 157. С. 116–146.

35. Токарева К. О. Правове регулювання бюджетного процесу в умовах воєнного стану. *Право та безпека*. 2022. № 3(86). С. 26–36.

36. Хаустова М. Г. Вплив Е-демократії на суспільний розвиток в Україні: теоретико-практичний підхід. *Право та інновації*. 2022. № 3 (39). С. 7–16.

37. Хаустова М. Г. Державна політика в сфері прав людини в епоху цифрових трансформацій. *Національний вісник Ужгородського національного університету*. 2022. № 69. С. 328–333.

38. Хаустова М. Г. Державна політика в умовах цифровізації суспільства. Міжнародний досвід реалізації програм та стратегії

цифровізації. *Аналітичне порівняльне правознавство*. 2022. № 2. С. 209–214.

39. Хаустова М. Г. Інновації як основа модернізації сучасного суспільства. *Право та інновації*. 2022. № 1 (37). С. 7–15.

40. Хаустова М. Г. Поняття цифровізації: національні та міжнародні підходи. *Право та інновації*. 2022. № 2 (38).

41. Шаповалова О. В. Забезпечення прозорості відносин контролю у сфері господарювання в умовах війни. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2022. № 1 (43). С. 98–112.

42. Яковюк І. В., Єфремова К. В., Новіков Є. А. Економічна безпека і роль колективного заходу у поствоєнному відновленні України. *Право та інновації*. 2022. № 2 (38).

43. Яковюк І. В., Єфремова К. В., Новіков Є. А. Енергетична безпека в умовах геополітичної нестабільності. *Право та інновації*. 2022. № 4 (40). С. 37–44.

44. Ярошенко О. М., Вапнярчук Н. М. До питання переведення наукових працівників на дистанційну форму зайнятості у зв'язку з воєнним станом. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2022. Вип. 72. Ч. 2. 2022. С. 32–36.

Понад планові показники бюджетної програми 6581040 науковці Інституту підготували 6 розділів/підрозділів у колеткинвих монографіях; 7 розділів/підрозділів у підручниках та навчальних посібниках; 18 наукових статей; 7 наукових статей у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus/Web of Science (Q3/Q4) та 29 тез наукових доповідей.

На 2022 рік 3 наукових співробітника Інституту є членами редколегій періодичних видань, що входять до наукометричних баз Scopus/Web of Science:

1. Пашков В. М. Acta Balneologica. (Польща, видавництво ALUNA) <https://actabalneologica.eu/> (Web of Science).

2. Шматков Д. І. Journal of Sport and Health Research, Didactic Association Andalusia <http://www.journalsshr.com/> (Scopus Q3).

3. Матюшенко І. Ю. ACTA Innovations (PRO-AKADEMIA, Lodz, Poland) <https://www.proakademia.eu/en/acta-innovations/> (Scopus).

У звітному році 7 науковців Інституту були членами редколегій провідних закордонних видавництв, або редакторами монографій, наукових збірників тощо:

1. Глібко С. В. ACCESS Press. <https://access-bg.org/about>.
2. Гетьман А. П., Суєтнов Є. П. Journal of Environmental Law and Policy (Montreal (QC) H3N 1R5 Canada). <https://www.grassrootsjournals.org/jelp/index.html>.
3. Суєтнов Є. П. «Administrative and Environmental Law Review» (Індонезія). <https://jurnal.fh.unila.ac.id/index.php/aelr>.
4. Дмитрик О. О. IJES (International Journal of Education and Science) <https://www.ijes.world/ua-magazine-information/editorial-team>.
5. Любчич А. М. International Science Group. <https://isg-konf.com/uk/redakcija-kolegija/>.
6. Матюшенко І. Ю. Applied Economics and Finance (Redfame Publishing, Beaverton, USA) <http://redfame.com/journal/index.php/aef>.
7. Матюшенко І. Ю. Journal of Economics and Public Finance (SCHOLINK, Los Angeles, USA) <http://www.scholink.org/ojs/index.php/jepf>.
8. Матюшенко І. Ю. Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University Series: «International Relations. Economics. Country Studies. Tourism» (IRECST); The Problems of Economy.
9. Жорнокуй Ю. М. Legal Economic Science and Praxis <https://lesp.hu/>.

Київський регіональний центр

На виконання планових показників, що характеризують виконання бюджетної програми 6581040 у 2022 році співробітниками КРЦ НАПрН України опубліковано 45 наукових статей у фахових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України категорії «Б», 11 наукових статей у виданнях України категорії «А» та виданнях, що входить до міжнародних наукометричних баз даних Scopus, Web of Science.

Монографії – 3:

1. Методологія проведення галузевих юридичних досліджень : колективна монографія / за заг. ред. О. О. Кота, А. Б. Гриняка, М. М. Хоменка. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2022. – 240 с. (14 д.а)

2. Монаєнко А. О., Атаманчук Н. І. Правове регулювання акцизного оподаткування в умовах сучасних викликів та тенденцій розвитку правової держави : монографія. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2022. 276 с.

3. Тернавська В. М. Правотворча політика України: монографія. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 120 с.

Збірники наукових праць – 2:

1. Правова система України в умовах воєнного стану : збірник наукових праць / за заг. ред. : О. О. Кота, А. Б. Гриняка, Н. В. Міловської, М. М. Хоменка. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2022. 540 с.

2. Правотворчість в Україні: перспективи законодавчого врегулювання : збірник наукових праць / за заг. ред. О. О. Кота, А. Б. Гриняка, Н. В. Міловської. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2022. 226 с.

Аналітичні дослідження – 2:

1. Аналітичне дослідження актів Верховної Ради України, прийнятих після введення воєнного стану в Україні. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2022. 100 с.

2. Аналітичне дослідження актів Верховної Ради України, прийнятих після введення воєнного стану в Україні (випуск 2). Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2022. 104 с.

Наукові статті – 45:

У виданнях України категорії «А» та виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних Scopus/Web of Science – 12:

1. Колодій А. М., Тернавська В. М., Лапко А. Г. Етико-правові засади дистанційного викладання юридичних дисциплін в аспекті реформи юридичної освіти. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2022. Т. 29. №2. С. 119–137. (видання України категорії «А»).

2. Cherneha, V., Fedorchenko, N., & Borsuk, N. (2022). Legal regulation of family relations in Ukraine and the Republic of Latvia: comparative and analytical research. *Amazonia Investiga*, 11 (51), 232–239. (Web of Science)

3. Marianna Bilenko, Hanna Ilchenko, Anatolii Herych, Olena Solodka, & Svitlana Podolyak. (2022). Legal Regulation of Digital Rights in Ukraine. *International Journal of Computer Science and Network Security*, 22 (9), 59–62. (Web of Science)

4. Borysov, V., Shakun, V., & Babanina, V. (2022). Aplicación de los principios constitucionales en la legislación penal de Ucrania. *Revista De La Universidad Del Zulia*, 13 (38), 140–158. (Web of Science)

5. Olena Tomkina, Oksana Mudra, & Vladyslav Rudei. (2022). Current problems of the realization of the right to effective remedies in the Ukrainian context of lustration. *Comparative Law Review*, 28, 435–458. (Scopus)

6. Шакун В. І., Геєць В. М., Бородіна О. М. Забезпечення прав людини в земельних правовідносинах: соціоекономічні й правові засади. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2022. Т. 29. № 1. С. 59–69. (видання України категорії «А»).

7. Буроменський М. В., Монаєнко А. О., Атаманчук Н. І. Гармонізація українського законодавства про акцизне оподаткування алкогольних напоїв з правом Європейського Союзу. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2022. Т. 29. № 1. С. 127–138. (видання України категорії «А»)

8. Velykanova, M., Korchak, N., Klepikova, O., Kibets-Pashutina, D., & Shyroкова-Murarash, O. (2022). Artificial Intelligence: Problems of Legal Status Determination. *Revista de Direito, Estado e Telecomunicações: The Law, State and Telecommunications Review*, 14 (2), 68–80. (Scopus)

9. Lukasevych-Krutnyk, I. S., Milovska, N. V., Popova, N. R., Rybachok, V. A., & Belikova, S. O. (2022). Analysis of legal regulation of contractual obligations in the civil law system. *Astra Salvensis*, 1, 169–182. (Scopus)

10. Гриняк А. Б., Міловська Н. В. Удосконалення механізму законодавчого визначення правових наслідків відмови від прийняття спадщини. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2022. Т. 29. №2. С. 138–156 (видання України категорії «А»).

11. Дзера О. В., Великанова М. М., Біленко М. С. Перегляд підходів до інституту цивільно-правової відповідальності у процесі рекодифікації Цивільного кодексу України. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2022. Т. 29. №1. С. 106–115. (видання України категорії «А»)

12. Колодій А. М., Халюк С. О. Дисциплінарні повноваження Вищої ради правосуддя в Україні та відповідних органів у зарубіжних країнах: порівняльний аналіз. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2022. Т. 29. №3. С. 268–290. (видання України категорії «А»)

У виданнях України категорії «Б» – 45:

1. Костюченко О. Є. Розвиток інституту академічної доброчесності шляхом реалізації культурно-виховної функції права. *Нове українське право*. 2022. №2. С. 135–141.

2. Красицька Л. В. Застосування дистанційної форми навчання в процесі підготовки правників: переваги та ризики. *Нове українське право*. 2022. №1. С. 119–124.

3. Красицька Л. В., Лапко А. Г. Застосування елементів дуальної форми здобуття вищої освіти під час підготовки правників. *Нове українське право*. 2022. №3. С. 128–134.

4. Красицька Л. В. Удосконалення викладання сімейного права. *Нове українське право*. 2022. №5. С. 53–59.

5. Тернавська В. М. Правоосвітня політика України (конституційно-правовий аспект). *Нове українське право*. 2022. №1. С. 125–131.

6. Тернавська В. М. Сучасні тенденції реформування вищої юридичної освіти в Україні (конституційно-правовий аспект). *Нове українське право*. 2022. №2. С. 142–149.

7. Шумило М. Є. Викладання кримінального процесу: чи не час прощатися з методологічною спадщиною кримінального процесу тоталітарної доби. *Нове українське право*. 2022. №2. С. 149–156.

8. Атаманчук Н. І., Монаєнко А. О., Костюченко О. Є. Зловживання процесуальними правами в цивільному судочинстві України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. №9. С. 352–355 (вийшла друком у 2022 р.).

9. Атаманчук Н. І., Монаєнко А. О. Щодо поняття добросовісності учасників цивільного судочинства в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №2. С. 161–164.

10. Атаманчук Н. І., Монаєнко А. О. Оподаткування підсолоджених цукром напоїв: досвід Європейського Союзу та можливості для України. *Нове українське право. Спецвипуск*. 2022. Т. 1. С. 23–29.

11. Атаманчук Н. І. Гармонізація акцизного оподаткування з правом Європейського Союзу. *Ампаро. Спецвипуск*. 2022. Т. 1. С. 21–27.

12. Атаманчук Н. І., Чайка В. В. Відповідальність за образу поліцейського: зарубіжний досвід та можливості для України. *Українська поліцейстика*. 2022. №2 (4). С. 3–6.

13. Біленко М. С. Загальні положення про договір у цивільному праві. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №1. С. 347–349.

14. Біленко М. С. Новели законодавства в банківській сфері в умовах воєнного стану. *Нове українське право*. 2022. Вип. 2. С. 9–15.

15. Гуцуляк В. К. Договір про спільну діяльність як дієвий інструмент післявоєнної відбудови та відновлення об'єктів інфраструктури України. *Нове українське право*. 2022. Вип. 2. С. 36–43.

16. Гуцуляк В. К. Правове регулювання відносин зі здійснення спільної діяльності: пошук дієвих інструментів відбудови України на основі досвіду окремих країн. *Нове українське право*. 2022. Вип. 4. С. 25–30.

17. Дзера О. В, Біленко М. С. Категорія «банківська послуга» визначення і особливості. *Нове українське право*. 2022. Вип. 1. С. 29–34.

18. Костюченко О. Є., Монаєнко А. О., Атаманчук Н. І. Медіація як форма захисту цивільних прав. *Нове українське право*. 2022. Вип. 1. С. 49–56.

19. Кузнецов В. В., Сийплові М. В. Новітні перспективи розвитку електронного судочинства при призначенні покарання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2022. Вип. 72. Ч. 2. С. 114–120.

20. Кузнецов В. В. Кримінально-правова охорона діяльності експерта з питань права. *Аналітичне-порівняльне правознавство*. 2022. №4. С. 304–310.

21. Кузнецов В. В. Формування нормативно-правового забезпечення участі цивільних осіб у захисті України. *Нове українське право*. 2022. Вип. 4. С. 50–56.

22. Монаєнко А. О., Атаманчук Н. І. Щодо механізмів запобігання та протидії зловживання процесуальними правами у цивільному судочинстві України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 1. С. 343–346.

23. Монаєнко А. О., Атаманчук Н. І. Правова регламентація основних елементів правил контрольованих іноземних компаній: світовий досвід та можливості для України. *Нове українське право*. 2022. Вип. 2. С. 93–100.

24. Островська Б. В. Діти in vitro: українські реалії приватно-правового регулювання. *Нове українське право*. 2022. Вип. 1. С. 64–70.

25. Островська Б. В. Діти війни: проблеми сурогатного материнства під час військової агресії Російської федерації проти України. *Нове українське право*. 2022. Вип. 2. С. 73–80.

26. Погрібний С. О., Кріцак І. В., Денищук Д. Є. Необхідність розроблення концепції безпекового середовища на прикладі МВС України: нормативно-кримінологічні та духовно-ціннісні аспекти. *Нове українське право*. 2022. Вип. 4. С. 95–103.

27. Рудей В. С. Таємниця телефонних розмов у кримінальному процесі та законодавстві України про оперативно-розшукову діяльність. *Нове українське право*. 2022. Вип. 1. С. 152–157.

28. Федорченко Н. В., Федорченко В. К. Туризм доби епідеміологічних небезпек і воєнного часу та перезавантаження глобально простору. *Нове українське право*. 2022. Вип. 2. С. 120–127.

29. Федорченко В. К., Федорченко-Кутуєв П. В., Федорченко Н. В., Василець О. І. Постковідне відновлення та нові виклики глобального світу: туризм як інструмент економічного відродження та модернізації. *Вісник НТУУ «КПІ» Політологія. Соціологія. Право*. 2022. № 1(53). С. 20–28.

30. Федорченко Н. В., Федорченко В. К., П'ятницька Н. О., Григоренко О. М. Удосконалення нормативно-правового забезпечення надання послуг з організації харчування учнів. *Нове українське право. Спецвипуск*. 2022. Т. 2. С. 182–189.

31. Федорченко В. К., Федорченко-Кутуєв П. В., Федорченко Н. В., Василець О. І. Туризм – потенціал відновлення та модернізації українського суспільства. *Вісник НТУУ «КПІ» Політологія. Соціологія. Право*. 2022. № 4(56). С. 17–29.

32. Гриняк А. Б. Правовий моніторинг: завдання та місце в правотворчій діяльності. *Право України*. 2021. № 12. С. 102–116 (вийшла друком у 2022 р.).

33. Гриняк А. Б. Особливості примусового відчуження майна в умовах воєнного стану в Україні. *Нове українське право*. 2022. Вип. 2. С. 21–28.

34. Гриняк А. Б., Сигидин М. М. Особливості застосування нотаріусами конструкції довірчої власності як способу забезпечення виконання кредитно-позикових зобов'язань. *Мала енциклопедія нотаріуса*. 2022. № 1–3. С. 264–272.

35. Дзера О. В., Міловська Н. В. Планування правотворчої діяльності як важливий етап її ефективної організації. *Право України*. 2021. № 12. С. 74–89. (вийшла друком у 2022 р.).

36. Кот О. О. Науково-правова експертиза: завдання, напрями розвитку, вплив на якість законодавства. *Право України*. 2021. № 12. С. 117–127 (вийшла друком у 2022 р.).

37. Міловська Н. В. Принцип правової визначеності в контексті оновлення цивільного законодавства України. *Нове українське право*. 2022. Вип. 1. С. 57–63.

38. Міловська Н. В. Нормотворча діяльність у сфері гарантування вкладів фізичних осіб в умовах воєнного стану. *Нове українське право*. 2022. Вип. 2. С. 66–73.

39. Ришелюк А., Зуб І. В. Критерії оцінювання змісту законопроекту. *Право України*. 2021. № 12. С. 90–101 (вийшла друком у 2022 р.).

40. Тернавська В. М. Комітет з питань правової політики Верховної Ради України та його роль у формуванні законодавчої політики держави. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2022. Вип. 1. С. 108–115.

41. Тернавська В. М. Правовий статус осіб, постраждалих внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України (конституційно-правовий аспект). *Альманах права*. 2022. Вип. 13. С. 332–339.

42. Тернавська В. М. Правовий статус дітей, постраждалих внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України (конституційно-правовий аспект). *Нове українське право*. 2022. Вип. 3. С. 116–122.

43. Тернавська В. М. Роль правової доктрини у процесі розвитку національних правових систем під впливом правової глобалізації. *Нове українське право*. 2022. Вип. 4. С. 57–62.

44. Томкіна О. О. Верховенство права як основоположний конституційний принцип законодавчої діяльності. *Нове українське право*. 2022. Вип. 2. С. 112–120.

45. Томкіна О. О. Наукове забезпечення законотворчого процесу як комплексний механізм. *Нове українське право*. 2022. Вип. 5. С. 44–53.

Співробітниками КРЦ НАПрН України понад виконання планових показників паспорту бюджетної програми опубліковано 8 розділів/підрозділів у колективній монографії, 3 розділи/підрозділи у науково-практичних коментарях до законодавства, 1 розділ у підручнику та 3 наукові статті.

1. Хоменко М. М. Визначення основних вимог до правових норм у процесі нормопроєктування. *Право України*. 2021. № 12. С. 64–73. (вийшла друком у 2022 р.).

2. Хоменко М. М. Основні напрями вдосконалення правового регулювання недоговірних відносин у процесі рекодифікації ЦК.

Рекодифікація цивільного законодавства України: виклики часу : монографія. 2-ге вид. / за заг. ред. Н. С. Кузнецової. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2022. С. 746–750.

3. Хоменко М. М. Сучасні тенденції правової регламентації недовіірних зобов'язань у гармонізованих актах європейського приватного права та основні напрями удосконалення правового регулювання недовіірних відносин у процесі рекодифікації ЦК. *Рекодифікація цивільного законодавства України: виклики часу* : монографія. 2-ге вид. / за заг. ред. Н. С. Кузнецової. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2022. С. 445–461.

4. Монаєнко А. О. Практика суду ЄС з питань оподаткування приросту капіталу при зміні резидентства. *Юридична газета*. 18 січня 2022. № 1(755). С. 16–18.

5. Погрібний С. О. Удосконалення механізмів регулювання зобов'язаних відносин і судова практика. *Рекодифікація цивільного законодавства України: виклики часу* : монографія. 2-ге вид. / за заг. ред. Н. С. Кузнецової. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2022. С. 424–445.

6. Погрібний С. О. Рекодифікація недовіірних зобов'язань: позиція національних судів. *Рекодифікація цивільного законодавства України: виклики часу* : монографія. 2-ге вид. / за заг. ред. Н. С. Кузнецової. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2022. С. 750–757.

7. Кузнецов В. В. Виконання обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України (ст. 43–1 КК). *Новели кримінального законодавства України, прийняті в умовах воєнного стану : науково-практичний коментар* / [А. А. Вознюк, О. О. Дудоров, Р. О. Мовчан, С. С. Чернявський та ін.] ; за ред. А. А. Вознюка, Р. О. Мовчана, В. В. Чернея. Київ : Норма права, 2022. С. 13–35.

8. Кузнецов В. В. Виключення кримінальної відповідальності цивільних осіб за застосування вогнепальної зброї проти агресора (п. 22 розділу II Прикінцевих та перехідних положень КК). *Новели кримінального законодавства України, прийняті в умовах воєнного стану : науково-практичний коментар* / [А. А. Вознюк, О. О. Дудо-

ров, Р. О. Мовчан, С. С. Чернявський та ін.] ; за ред. А. А. Вознока, Р. О. Мовчана, В. В. Чернея. Київ : Норма права, 2022. С. 236–244.

9. Гриняк А. Б. Імплементція гармонізованих підходів у регулюванні договірних відносин в процесі рекодифікації ЦК України. *Рекодифікація цивільного законодавства України: виклики часу* : монографія. 2-ге вид. / за заг. ред. Н. С. Кузнецової. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2022. С. 330–358.

10. Гриняк А. Б. Оновлення нормативного масиву регламентації договорів підряду. *Рекодифікація цивільного законодавства України: виклики часу* : монографія. 2-ге вид. / за заг. ред. Н. С. Кузнецової. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2022. С. 395–412.

11. Гриняк А. Б. Перспективи закріплення механізму судового моніторингу законодавчих положень за результатами узагальнення судової практики. *Актуальні проблеми співвідношення та взаємовпливу цивілістичної доктрини, законодавства та практики правозастування в Україні* : збірник статей до 60-річного ювілею доктора юридичних наук, професора Віталія Леонідовича Яроцького / упоряд. : В. В. Надьон, Т. О. Музика, Ю. М. Філонова. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2022. С. 98–110.

12. Гриняк А. Б. Довірча власність (ст. 597–1–597-13) (§ 8 глави 49). *Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України* : у 2 т. 7-е вид., перероб. і допов. / за заг. ред. : О. В. Дзери (кер. авт. кол.) Н. С. Кузнецової. Київ : Юрінком Інтер, 2022. Т. 2.

13. Гриняк А. Б. Будівельний підряд (гл. 24). *Цивільне право України* : підручник : у 2-х ч. 3-тє вид., перероб. і доп. / за ред. проф. Р. Б. Шишки (кер. авт. кол.). Ч. 2. Особлива. Київ : Вид-во Ліра-К, 2022. 948 с.

14. Кот О. О., Великанова М. М. Застосування способів захисту цивільних прав, прямо не передбачених законом або договором. *Рекодифікація цивільного законодавства України: виклики часу* : монографія. 2-ге вид. / за заг. ред. Н. С. Кузнецової. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2022. С. 536–566.

15. Міловська Н. В. Удосконалення механізмів регулювання договірних відносин з надання послуг в умовах рекодифікації

Цивільного кодексу України. *Рекодифікація цивільного законодавства України: виклики часу* : монографія. 2-ге вид. / за заг. ред. Н. С. Кузнецової. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2022. С. 424–445.

Х. МІЖНАРОДНЕ НАУКОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Національна академія правових наук України активно співпрацює з міжнародною науковою спільнотою шляхом проведення спільних наукових досліджень та заходів, обміну науковою інформацією з міжнародними й іноземними структурами.

Зокрема, Академія та її науково-дослідні інститути підтримують творчі зв'язки з Офісом Ради Європи в Україні, Фондом народонаселення ООН, ОБСЄ, Європейським центром космічного права Європейського космічного агентства (European Centre for Space Law ESA), Інститутом східноєвропейського права (Регенсбург, Німеччина), Міжнародною громадською організацією «Асоціація милосердя «Еммануїл» (США), Міжнародною організацією «Ла-Страда Україна», Громадською організацією українців у Словаччині «SME SPOLU», Асоціацією філософії права та соціальної філософії (IVR), Університетом ім. Яна Кохановського (Польща), Regent University (США), «VasiLascar» Police Agents School (Румунія), Academy «StefancelMare» (Молдова), Айхонским університетом (КНР), Коледжом Сенека (Канада), Ліверпульською школою права (Велика Британія), Університетом Казимира Семеновича (Литва), Вроцлавським університетом (Польща), Університетом Калгарі (Канада), Університетом Марії Кюрі-Склодовської (Польща), Університетом імені Георга Августа (Німеччина), Інститутом права, управління та економіки Педагогічного Університету (Польща), Вільнюським державним університетом (Литва), Університетом Миколаса Ромеїса (Литва), Талліннською школою права (Естонія) та ін.

Провідні вчені Академії входять до складу редакційних колегій/наукових рад 28 іноземних наукових видань Австрії, Болгарії, Венесуели, Греції, Еквадору, Казахстану, Колумбії, Латвії, Литви, Молдови, Польщі, Румунії, Сербії, Словаччини, США, Угорщини, Швейцарії, Хорватії. Так, дійсний член (академік) НАПрН України Гуторова Н. О. є членом редакційної колегії періодичного науково-

го видання *Wiadomości Lekarskie* (Польща), включеного до наукометричної бази даних Scopus, а також електронного юридичного журналу «Socrates» (Латвія). Дійсний член (академік) НАПрН України Шепітько В. Ю. є членом наукового комітету щорічного збірника наукових праць «Criminalistics and forensic examination: science, studies, practice» (Литва) та членом редакційної колегії «Problemy współczesnej kryminalistyki» (Польща). Член-кореспондент НАПрН України Коломoeць Т. О. є членом редакційної колегії наукового журналу «Scientific letters of Academic society of Michal Baludansky» (Словакія). Член-кореспондент НАПрН України Носік В. В. – член реакційної колегії наукового журналу «Journal of Ecology & Natural Resources» (США).

Постійним партнером Національної академії правових наук України в проведенні багатьох наукових заходів виступає Координатор проектів ОБСЄ в Україні. За його допомоги було організовано та проведено низку різноманітних конференцій, круглих столів, вебінарів, літніх шкіл тощо.

XI. НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ АКАДЕМІЇ

Наукові установи Національної академії правових наук України на виконання показників паспорту бюджетної програми 6581040 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері законодавства і права» проводять роботу щодо отримання свідоцтв про реєстрацію авторських прав, які виникли внаслідок проведення фундаментальних наукових досліджень. Так, у 2022 році наукові установи Академії отримали 11 свідоцтв про реєстрацію авторського права на наукові твори.

ХІІ. ПІДГОТОВКА НАУКОВИХ КАДРІВ

У наукових установах Національної академії правових наук України успішно функціонує аспірантура. У 2022 р. підготовка наукових кадрів у аспірантурі за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб здійснювалася в більшості науково-дослідних інститутах Національної академії правових наук України. Середньорічна кількість аспірантів з відривом від виробництва становила 54 особи, без відриву від виробництва – 124 особи, докторантів – 7 осіб.

У зв'язку зі скороченням фінансування підготовка наукових кадрів в аспірантурі науково-дослідних інститутів НАПрН України за бюджетні кошти не здійснювалася.

Відповідно до Законів України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про вищу освіту», «Про ліцензування видів господарської діяльності», а також постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» діяльність наукових установ з цього питання підлягає ліцензуванню. На сьогодні відповідні ліцензії отримали НДІ приватного права та підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака, НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса, НДІ інтелектуальної власності, Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України», НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування, Київський регіональний центр.

ХІІІ. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Відповідно до Указу Президента України від 19 червня 2013 року № 337/2013 загальна чисельність членів НАПрН України становить 146 осіб, з яких 53 дійсних членів (академіків) і 93 членів-кореспондентів. Фактично станом на 31 грудня 2022 р. до складу Національної академії правових наук України входять 6 іноземних членів та 133 члени НАПрН України, з них: 48 дійсних членів (академіків) та 85 членів-кореспондентів.

Станом на 31 грудня 2022 р. апарат президії НАПрН України становить 30 осіб, серед яких: 7 докторів наук, 6 кандидатів наук.

У наукових установах НАПрН України фактично працюють 350 наукових працівників, з них науковців, які мають науковий ступінь доктора наук – 135 осіб, науковий ступінь кандидата наук – 156 осіб, зокрема:

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України.

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 63; середній вік – 47 років. Докторів наук – 21; кандидатів наук – 30; мають почесні звання – 7.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України.

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 51; середній вік – 45 років. Докторів наук – 19; кандидатів наук – 25; мають почесні звання – 6.

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України.

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 41; середній вік – 43 роки. Докторів наук – 10; кандидатів наук – 28; мають почесні звання – 2.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності НАПрН України.

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 57; середній вік – 48 років. Докторів наук – 14; кандидатів наук – 19; мають почесні звання – 2.

Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України».

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 56; середній вік – 53 роки. Докторів наук – 27; кандидатів наук – 20; мають почесні звання – 10.

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України.

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 51; середній вік – 46 років. Докторів наук – 25; кандидатів наук – 22; мають почесні звання – 9.

Київський регіональний центр.

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 31; середній вік – 47 років. Докторів наук – 19; кандидатів наук – 12; мають почесні звання – 8.

У 2022 році за значний особистий внесок у реалізацію державної правової політики, реформування правової системи та законодавства України, підготовку висококваліфікованих фахівців, розвиток вітчизняної науки, формуванні правової культури та підвищення правосвідомості населення науковці Національної академії правових наук України були нагороджені державними та урядовими нагородами, зокрема:

Почесною грамотою Кабінету Міністрів України – член-кореспондент Буханевич О. М.

Почесною грамотою Конституційного Суду України – член-кореспондент Спасибо-Фатєєва І. В.

Грамотою Голови Конституційного Суду України – дійсний член (академік) Гетьман А. П.

Грамотою Служби безпеки України – дійсний член (академік) Кучерявенко М. П.

Нагрудним знаком Міністерства освіти і науки України «Відмінник освіти» – член-кореспондент Буханевич О. М.

Нагрудним знаком Міністерства освіти і науки України «За наукові та освітні досягнення» – дійсний член (академік) Скрипнюк О. В.

Нагрудним знаком Міністерства оборони України «Знак пошани» – член-кореспондент Буханевич О. М.

Подякою Національної академії наук України – дійсний член (академік) Сіренко В. Ф.

Іменну стипендію Верховної Ради України для молодих учених – докторів наук отримав Зозуля О. І, Кабінету Міністрів України – Гиляка О. С., Шевердіна В. І.

№ п/п	Назва структурної одиниці	Кількість працюючих академіків	Кількість працюючих членів-кореспондентів	Кількість наукових співробітників (чол.)								
				Доктори наук		Кандидати наук		Всього наукових співробітників		Осн.	Сум.	Разом
				Осн.	Сум.	Осн.	Сум.	Осн.	Сум.			
1	президія м. Харків	5	1	4	3	6	-	11	3	14		
2	КРЦ	1	7	10	9	9	3	19	12	31		
3	НДІ ВПЗ	4	1	8	11	16	9	30	21	51		
4	НДІ ПП і П	3	3	18	7	13	9	35	16	51		
5	НДІ ІВ	-	1	4	10	13	6	39	18	57		
6	ДНУ «ІБІП»	2	1	10	17	10	10	28	28	56		
7	НДІ ДБ і МС	5	3	6	15	12	18	25	38	63		
8	НДІ ПЗІР	1	1	2	8	17	11	22	19	41		

XIV. ФІНАНСОВЕ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Національна академія правових наук України згідно з чинним законодавством є вищою державною науковою організацією України, що організовує і здійснює фундаментальні дослідження в галузі держави і права. Відповідно до ст. 22 Бюджетного кодексу України Академію визначено головним розпорядником бюджетних коштів.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2022 рік» затверджені видатки для НАПрН України загальним обсягом 107791,0 тис. грн.

Постановою Кабінету Міністрів України від 10.03.2022р. №245 «Про спрямування коштів до резервного фонду державного бюджету» було скорочено видатки загального фонду державного бюджету на 2022 рік у сумі 5919,4 тис. грн, а саме:

- по програмі 6581040 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері законодавства і права» – 160,0 тис. грн;
- по програмі 6581080 «Науково-експертне забезпечення нормативно-правової діяльності органів державної влади» – 5759,4 тис. грн.

Постановою Кабінету Міністрів України від 01.04.2022 р. №401 «Про спрямування коштів до резервного фонду державного бюджету» було скорочено видатки загального фонду державного бюджету на 2022 рік у сумі 10187,2 тис. грн, а саме:

- по програмі 6581020 «Наукова і організаційна діяльність президії Національної академії правових наук України» – 2052,0 тис. грн;
- по програмі 6581040 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері законодавства і права» – 8135,2 тис. грн.

Таким чином, обсяг фінансування з урахуванням змін для НАПрН України на 2022 рік склав 91684,4 тис. грн, скорочення видатків в цілому по Академії склало 16106,6 тис. грн або 15%.

За підсумками 2022 року НАПрН України профінансована з Державного бюджету України в обсязі 91684,4 тис. грн, що складає 100 відсотків від планових річних показників.

Крім того, наукові установи Академії самостійно отримали у 2022 році по спеціальному фонду бюджету 5120,6 тис. грн, що склало 5,5% від надходжень по загальному фонду.

Середньорічна чисельність працюючих у наукових установах НАПрН України у звітному році становила 374 осіб.

Кошти, що були визначені Державним бюджетом України у 2022 році, з урахуванням змін за загальним і спеціальним фондами, спрямовувалися на виконання двох бюджетних програм:

– 6581020 «Наукова і організаційна діяльність президії Національної академії правових наук України» у сумі 19197,9 тис. грн, у тому числі видатки загального фонду – 18468,1 тис. грн, спеціального фонду – 729,8 тис. грн.

– 6581040 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері законодавства і права» у сумі 80423,6 тис. грн, у тому числі видатки загального фонду – 73216,3 тис. грн, спеціального фонду – 7207,3 тис. грн.

Касові видатки за бюджетною програмою 6581020 у 2022 році склали 17907,1 тис. грн, у тому числі видатки загального фонду – 17768,3 тис. грн, спеціального фонду – 138,8 тис. грн.

Касові видатки за бюджетною програмою 6581040 у 2022 році склали 76912,6 тис. грн., у тому числі видатки загального фонду – 73216,3 тис. грн, спеціального фонду – 3696,3 тис. грн.

У цілому касові видатки по НАПрН України за 2022 рік склали 94819,7 тис. грн, у тому числі із загального фонду бюджету – 90984,6 тис. грн. і зі спеціального фонду 3835,1 тис. грн.

Кошти було витрачено на:

– виплату заробітної плати з нарахуваннями – 85976,5 тис. грн, або 90,7% всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 83779,6 тис. грн і по спеціальному фонду – 2196,9 тис. грн;

- придбання предметів постачання і матеріалів, оплату послуг – 1477,2 тис. грн або 1,6% всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 537,3 тис. грн і по спеціальному фонду – 939,9 тис. грн;
- відрядження – 61,2 тис. грн або 0,1% всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 50,2 тис. грн і по спеціальному фонду – 11,0 тис. грн;
- оплату комунальних послуг – 2106,3 тис. грн, або 2,2% всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 1511,8 тис. грн і по спеціальному фонду – 594,5 тис. грн;
- виплату стипендії та довічної плати дійсним членам (академікам) та членам-кореспондентам – 5166,8 тис. грн, або 5,4% всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 5105,7 тис. грн і по спеціальному фонду – 61,1 тис. грн;
- сплата податків до бюджету – 31,7 тис. грн. по спеціальному фонду.

**Звіт про витрачання коштів Державного бюджету України
Національною академією правових наук України за 2022 рік**

*Таблиця № 1
(тис. грн.)*

6580000	Національна академія правових наук України					
	Код економічної класифікації видатків	Показники	Загальний фонд		Спеціальний фонд	
			Затверджено кошторисом на рік	Касові видатки	Затверджено кошторисом на рік	Касові видатки
		Видатки – всього	91684,4	90984,6	7937,1	3835,1
		В тому числі:				
2000		Поточні видатки	91594,4	90984,6	7834,0	3835,1
2110,2120		Оплата праці працівників з нарахуваннями на оплату праці	84053,9	83779,6	3794,2	2196,9
2200		Використання товарів і послуг	771,5	537,3	2789,7	939,9
2250		Видатки на відрядження	53,4	50,2	95,1	11,0
2270		Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	1558,3	1511,8	958,6	594,5
2800		Інші поточні видатки	0	0	135,2	31,7
2700		Соціальне забезпечення	5157,3	5105,7	61,2	61,1
3000		Капітальні видатки	90,0	0	103,1	0

Таблиця № 2
(тис. грн.)

Код економічної класифікації видатків	Найменування бюджетної програми	Загальний фонд		Спеціальний фонд	
		Затверджено кошторисом на рік	Касові видатки	Затверджено кошторисом на рік	Касові видатки
6581020	Наукова і організаційна діяльність Президії Національної академії правових наук України	18468,1	17768,3	729,8	138,8
6581040	Наукова і науково – технічна діяльність у сфері законодавства і права	73216,3	73216,3	7207,3	3696,3
	ВСЬОГО	91684,4	90984,6	7937,1	3835,1

Довідкове видання

**ЗВІТ
ПРО НАУКОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
ЗА 2022 РІК**

Упорядники:

Є. А. Гетьман, О. С. Гиляка, Н. М. Вапнярчук, Я. В. Ковач

Для нотаток